

НУМИЗМАТИЧАР

НАРОДНИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ

НУМИЗМАТИЧАР

Број 29, БЕОГРАД 2011.

YU ISSN 0350-9397

НАРОДНИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ

НУМИЗМАТИЧАР

Број 29/2011

Главни и одговорни уредник
Татјана ЦВЈЕТИЋАНИН

Редакција

Милоје ВАСИЋ (*уредник*),
Вујадин ИВАНИШЕВИЋ,
Ранко МАНДИЋ,
Бојана БОРИЋ-БРЕШКОВИЋ,
Петер КОС,
Ернест ОБЕРЛЕНДЕР-ТАРНОВЕАНУ
Весна РАДИЋ (*секретар*)

БЕОГРАД 2011

NATIONAL MUSEUM IN BELGRADE

NUMIZMATIČAR

Volume 29/2011

Editor-in-Chief

Tatjana CVJETIČANIN

Editorial board

Miloje VASIĆ (*editor*),

Vujadin IVANIŠEVIĆ,

Ranko MANDIĆ,

Bojana BORIĆ-BREŠKOVIĆ,

Peter KOS

Ernest OBERLÄNDER-TÂRNOVEANU

Vesna RADIĆ (*secretary*)

BELGRADE 2011

Издавач

НАРОДНИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ

Превод

Тамара РОДВЕЛ–ЈОВАНОВИЋ

Станислав ГРГИЋ

Графички уредник

Бранислав Л. ВАЛКОВИЋ

Фотографије

Небојша Н. БОРИЋ

Вељко ИЛИЋ

Штампа

ПУБЛИКУМ, Београд

Тираж

1000 примерака

Published by

NATIONAL MUSEUM IN BELGARDE

Translation

Tamara RODWELL–JOVANOVIĆ

Stanislav GRGIĆ

Graphic design by

Branislav L. VALKOVIĆ

Photographs

Nebojša N. BORIĆ

Veljko ILIĆ

Printed by

PUBLIKUM, Belgrade

Printing

1000 copies

САДРЖАЈ / CONTENTS

БОЈАНА БОРИЋ–БРЕШКОВИЋ, МИРЈАНА ВОЈВОДА A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM	9
Бојана БОРИЋ–БРЕШКОВИЋ, Мирјана ВОЈВОДА ОСТАВА РИМСКОГ НОВЦА ИЗ ЧОРТАНОВАЦА У СРЕМУ (<i>Резиме</i>)	175
<hr/>	
Мирјана ВОЈВОДА, Славољуб ПЕТРОВИЋ НОВАЦ БИТИНИЈСКЕ КОВНИЦЕ НИКЕЈЕ ИЗ БАНОВОГ ПОЉА У МАЧВИ	283
МИРЈАНА ВОЈВОДА, СЛАВОЉУБ ПЕТРОВИЋ COINS OF THE BITHYNIAN MINT OF NISAEA FROM BANOVO POLJE IN MAČVA (<i>Summary</i>)	301
<hr/>	
Адам ЦРНОБРЊА АРХЕОЛОШКА ТОПОГРАФИЈА НАЛАЗА НОВЦА НИКЕЈЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА	309
АДАМ CRNOBRNJA ARCHAEOLOGICAL TOPOGRAPHY OF FINDS OF NISAEAN COINS IN THE TERRITORY OF THE CITY OF BELGRADE (<i>Summary</i>)	318
<hr/>	
Вујадин ИВАНИШЕВИЋ, Предраг ЛУТОВАЦ ОСТАВА СРПСКОГ И БОСАНСКОГ СРЕДЊОВЕКОВНОГ НОВЦА ИЗ БРСКОВА	319
ВУЈАДИН IVANIŠEVIĆ, PREDRAG LUTOVAC A HOARD OF SERBIAN AND BOSNIAN MEDIEVAL COINS FROM BRSKOVO (<i>Summary</i>)	329
<hr/>	
Весна ЦРНОГЛАВАЦ СРПСКИ СРЕДЊОВЕКОВНИ НОВАЦ У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ У НИШУ	331
VESNA CRNOGLAVAC SERBIAN MEDIEVAL COINS IN THE NATIONAL MUSEUM IN NIŠ (<i>Summary</i>)	369
<hr/>	

Драган ЗАЈИЋ	
НОВЕ ВРСТЕ СРПСКОГ СРЕДЊОВЕКОВНОГ НОВЦА.....	379
DRAGAN ZAJIĆ	
NEW TYPES OF SERBIAN MEDIEVAL COINS (<i>Summary</i>).....	385
<hr/>	
Ранко МАНДИЋ	
ДИНАРИ ГРЧКЕ „РЕПУБЛИКЕ БУЉКЕС“ – ДАНАШЊИ БАЧКИ МАГЛИЋ	387
RANKO MANDIĆ	
DINARS OF THE GREEK “REPUBLIC OF BULJKES” – TODAYS ВАЃКИ МАГЛИЋ (<i>Summary</i>).....	397
<hr/>	

Bojana BORIĆ-BREŠKOVIĆ¹, Mirjana VOJVODA²

¹*National Museum in Belgrade,* ²*Archaeological Institute, Belgrade*

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

Abstract: The hoard of Roman coins from Čortanovci in Srem contains 2,457 denarii, one Lycian drachma and one drachma minted in the mint of Amisus, in Pontus. The oldest coins in the find are the denarii of Marcus Antonius/Nero, and the latest, those of Septimius Severus and Caracalla under Severus. The *terminus a quo* of the deposition of the find is provided by the denarii belonging to issue 1 (Jan.) – one denarius of Severus, and the Special Issue (Victories in Britain 2) – two denarii of Severus and one of Caracalla, all dated to 210. As the hoard did not reach the National Museum in its entirety, the possibility remains open for a somewhat later dating. The cause for the deposition of this large find should probably be sought in some reasons that could have been influenced by Severus' internal policy.

Key words: Roman Empire, hoard of coins, Principate, Septimius Severus, Čortanovci, Lower Pannonia

In early 1933, the National Museum in Belgrade purchased the major part of a find of silver Roman coins, originating from the village of Čortanovci in Srem. The money was found on the property of Petar Krasojević on December 16, 1932, about which the chief of the Stara Pazova district, already on December 19, informed the Royal Banking Authority in Novi Sad with a request that “the state museum be informed about the above said, since they might be interested in this old money.” Through

* The study results from the projects: Roman Coin Hoards from Serbia. Numismatic Collection of the National Museum in Belgrade (B. Borić-Brešković) – Ministry of Culture of the Republic of Serbia; Life in Antiquity: The Expansion of Cities and Urban Civilization in the Balkans and the City Neighbouring Areas from the Hellenistic to the Late Roman Period (B. Borić-Brešković) (no. 177005) and IRS – Viminacium, roman city and military legion camp – research of material and non-material of inhabitants by using the modern technologies of remote detection, geophysics, GIS, digitalization and 3D visualization (M. Vojvoda) (no. 47018) - Ministry of Education and Science of the Republic of Serbia.

** Photographs and computer graphics: Nebojša N. Borić; Translation: Tamara Rodwell-Jovanović (text); Bojana N. Borić-Brešković (catalogue).

*** Bojana Borić-Brešković, e-mail: bojanabb@yubc.net;
Mirjana Vojvoda, e-mail: mirjana.vojvoda@gmail.com

the Interior Ministry, the letter reached the Education Ministry of the Kingdom of Yugoslavia, which forwarded it to the National Museum in Belgrade (then the Museum of History and Art/Historijsko-umetnički muzej). In the document, it was written that, on December 16, 1932, Petar Krasojević was extracting an old walnut tree in his yard and, on that occasion, discovered a pot of silver Roman coins weighing four kilograms.¹ In the old inventory of the Museum (*Inventory of Items, Book 2*), the find is registered under ordinal number 3584 for the year 1933. From the account of Dr. Jozo Petrović in this inventory and, after that, the *Yearbook of the Serbian Royal Academy/Godišnjak Srpske kraljevske akademije* 42 (1933), Belgrade 1934, on page 255, we learned that the management of the Museum obtained the hoard of coins by means of a loan for purchasing a property in Gradsko. However, the data about the number of purchased coins is approximate. The old inventory noted that around 2,300 pieces were bought,² while M. and D. Garašanin wrote about 2,500 pieces,³ which is closer to the factual state. The hoard was subsequently re-inventoried, when it was found that it contains 2,457 denarii and two drachmae.⁴ It covers the period from Marcus Antonius/Nero to Septimius Severus and Caracalla under Severus.⁵

The Roman treasure from Čortanovci represents the third known hoard from the territory of Lower Pannonia from this period, besides the Karajenon and Mendén finds.⁶ Generally speaking, the small number of coin hoards in both Pannonias

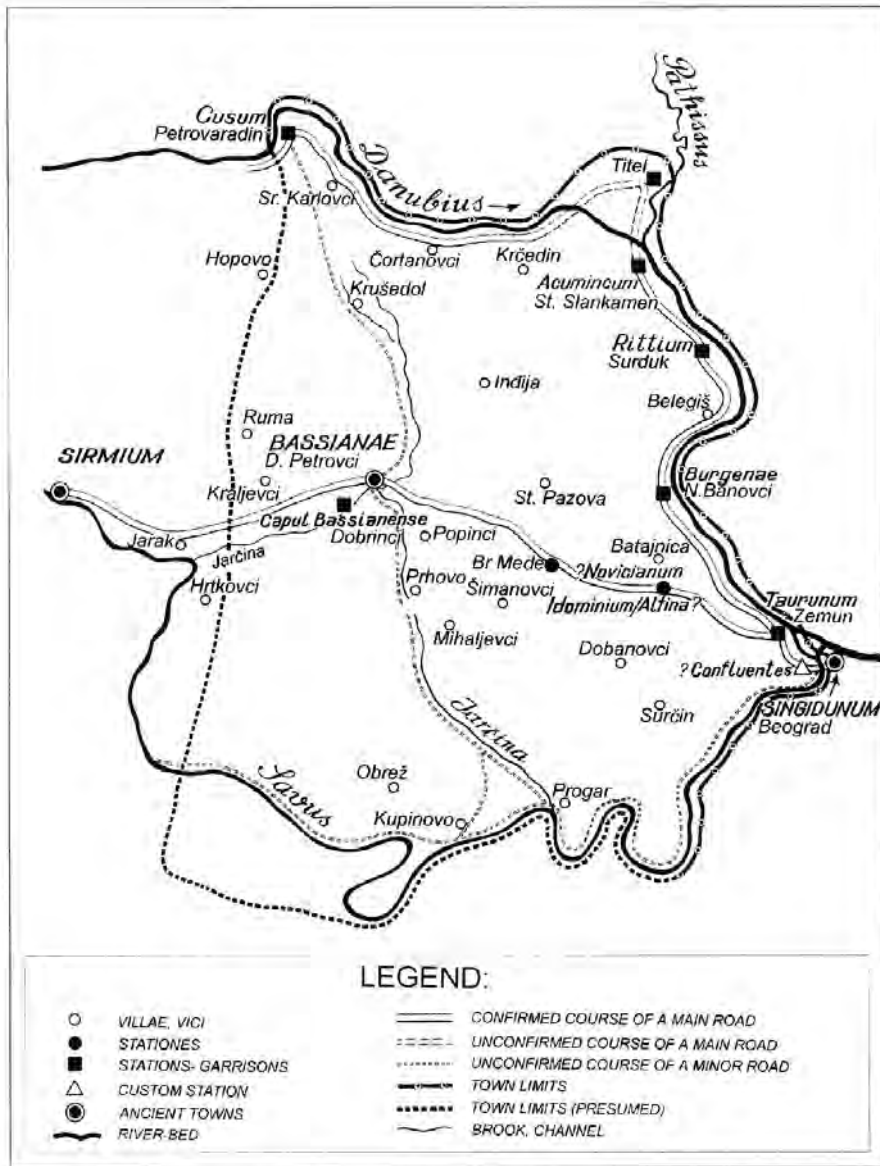
- 1 The article published in the *Politika* daily immediately after the discovery of the hoard, in December 1932, states the name of Nikola Mundžić, a blacksmith, who, while extracting an old walnut tree on the property of Petar Krasojević, a steward from Čortanovci, found underneath one of the main roots, half a metre underground, an earthenware pot full of silver coins. The pot, made of baked earth with a bottom and an opening of 10 centimetres in diameter, and very wide in the middle, contained four to five kilograms of money. R. Bunardžić localised the place of the find next to the present-day cemetery, relying on D. Popović's reconnoitering report (documentation of the Provincial Bureau for the Protection of Cultural Monuments in Novi Sad, Inv. No. 4461; E-255/B) which reads that "a pot full of silver money and gold bars were found in the yard of the late P. Krasojević, near the new village cemetery" (according to Bunardžić 2006: 47, n. 29). However, there is no mention of the gold bars in the information of the Interior Ministry of the Kingdom of Yugoslavia, which was sent to the Ministry for Education and the National Museum in Belgrade.
- 2 The *Politika* daily reported a similar thing in its issue of April 1, 1933, in a text on page 10, which reads that around seven kilograms of treasure, or around 2,300 pieces, arrived in the National Museum, while the rest were stolen.
- 3 M. and D. Garašanin cite 1933 (sic!) as the year of the unearthing of "a Roman treasure of 2,500 denarii coins" (Гарашанин и Гарашанин 1951: 223).
- 4 Reinv. – o. inv. 1114/1-2459.
- 5 The same article in *Politika* of April 1, 1933, reads that the latest pieces in the hoard are from the time of Caracalla. This information is also found in subsequent brief reports about the find (Петровић 1934: 255; Mimik 1981: 61, no. 161; Даутова-Рушевљан 1981: 64, no. 3; Даутова-Рушевљан 1995: 129-130; Borić-Brešković 1994: 41 no. 45), which had led to a little confusion regarding the latest coins, which, besides Severus, also belong to Caracalla, but were minted under Septimius Severus and not during Caracalla's sole rule. After the conservation and a detailed study of the material, it turned out that the note by S. Dušanić, on the basis of verbal information from M. Vasić, that the hoard covers the period from Marcus Antonius to Septimius Severus, was correct (Dušanić 1967: 71, n. 93).
- 6 Găzdac 2002: 499, Map 5, Karajenon, Trajan to Septimius Severus, 78 denarii, tpq. not known; *ibid.*: 516-517, Map 5, Mendén, Trajan to Septimius Severus, (117) 115 denarii, tpq. not known.

and in Upper Moesia is an indication of a relatively peaceful historical period in these provinces. In Upper Pannonia, three hoards were registered, dated to the time of Septimius Severus (Savaria II, Brigetio IV and Mór),⁷ while only the find from the vicinity of Požarevac⁸ is known in the territory of Upper Moesia. The number of hoards increases in Lower Moesia, Dacia and, especially, in the territory of barbaricum, where as many as 27 finds from the time of Septimius Severus were registered.⁹

Čortanovci, located on the slopes of Mount Fruška Gora beside the Danube, belonged to the province of Lower Pannonia at the time of the Roman Empire. Within the administrative organisation of the province, it was in the territory of the Bassianae municipium (nearby present Donji Petrovci) and, subsequently, colony,¹⁰ the northern and eastern border of which was the Danube, the southern – mostly the Sava River, and in the west they bordered on Sirmium.¹¹ Although located on the *Bononia-Cusum-Taurunum* road, which led along the Danube and followed the Srem section of the Roman limes, Čortanovci is not mentioned in itineraries¹² and its ancient name is unknown (Map 1).¹³

-
- 7 Găzdac 2002: 499, Map 5, Savaria II, Vespasian to Septimius Severus and family (Julia Domna), 58 denarii, tpq. 196 AD; *ibid.*: 499, Map 5, Brigetio IV, Nero to Septimius Severus and family (Julia Domna), (118) 114 aurei, tpq. 196/211 AD; *ibid.*: 517, Map 5, Mór, M. Antoninus/Vespasian to Septimius Severus and family (Julia Domna, Caracalla and Geta), 65 denarii, tpq. not known.
- 8 Borić-Brešković, Vojvoda 2010: 21-106.
- 9 Borić-Brešković, Vojvoda 2010: 22, n. 8-9. In the territory of what was then the barbaricum, in the present-day Starčevo, near Pančevo, a hoard of 249 denarii was unearthed in 1866, covering the period from Vitellius to Septimius Severus: Vitellius (1), Vespasian (6), Domitian (1), Trajan (21), Hadrian (33), Sabina (3), Antoninus Pius (52), Faustina I (31), Marcus Aurelius (39), Faustina II (18), Lucius Verus (13), Lucilla (4), Commodus (19), Crispina (6), Pertinax (1), Septimius Severus (2 illegible), J. Domna (1 illegible), cf. Kenner 1867: 126, 131, 329-333; Гарашанин и Гарашанин 1951: 224; Васић 2001: 175, n. 1. The find ends with undetermined specimens of S. Severus and Julia Domna, so the tpq. is uncertain. Since the find contains, besides one rare specimen of Pertinax, only a small number of coins of S. Severus and J. Domna, and specimens of Caracalla and Geta are not represented, it can be assumed that these are early Severus' issues, like in the hoard from the vicinity of Požarevac (for the composition of the hoard from the vicinity of Požarevac, cf. Borić-Brešković, Vojvoda 2010: 25, Table 1). The hoard from Starčevo, however, is not included in our statistical study because Kenner's data about the number of pieces in the hoard (249) and the total of coins given according to the periods of rule (251) are not harmonised, and the list of coins does not contain complete information needed for a more accurate analysis of the composition, especially when it comes to Caesarean and imperial issues of the 2nd century.
- 10 Bassianae most probably developed from a private estate, which expanded its holdings at the expense of the autochthonous population. They became a municipium at the time of Hadrian, and a colony under Caracalla, presumably during his visit to Pannonia in 214 (Dušanić 1967: 71; Milin 2004: 255-256).
- 11 The Sirmium-Bassianae city border would go along the line Krušedol-Hopovo-Jarak-Petrovci (Dušanić 1967: 70; Душанић 1968: 87, n. 1; Milin 2004: 253, Fig. 2).
- 12 Milin 2004: 258, n. 61-63.
- 13 As a possibility, the names *Ad Herculem* or *Castra Herculis* are mentioned (Даутова-Рушевљан, Петровић 1994: 15, No. 3; Петровић 1995: 23; Vasić 2003: 146; Јовановић 2006: 119, V-3). The said toponyms are connected with the period of the tetrarchy and linked with Hercules, the protector of the emperor Maximilian Herculo, who was born in the vicinity of Sirmium (Јовановић 2006: 113). Hungarian authors link the military camp *Castra ad Herculem* to the town of Pilismarót, on the right bank of the Danube, between Brigetio and Aquincum (Fülep 1980: 36).

Map 1 - Territory of Bassianae and the location of Čortanovci (after Dušanić 1967)

As for the military organisation of this part of the limes, there is little information, both regarding the identification of certain fortresses and camps, and the issue of the deployment of military troops. Still, on the basis of epigraphic material, one can conclude that several Roman detachments were stationed in Srem in the period covered by the hoard from Čortanovci. From the 1st century on, this was the station of an auxiliary detachment of the II *Adiutrix* legion, the camp of which is presumed

to have been located in the area of *Caput Bassianense*, a suburb of Bassianae.¹⁴ Most probably, the *coh. I Britannica* was permanently stationed in Titel or Acumincum from the time of Domitian, during the 2nd century the *coh. I Campanorum* camped in Stari Slankamen/Acumincum, the *ala I Itryaeorum* in Surduk/Rittium and the *coh. I Thracum* in Novi Banovci/*Burgenae* and, during the time of Commodus, also the *ala Pannoniorum* with a possible camp in Petrovaradin/*Cusum*. It is almost certain that these auxiliary detachments remained in the same place until the late 3rd century, while their subsequent destiny is unknown.¹⁵

Numerous ancient traces have been registered in several places in Čortanovci and its vicinity, but they are mostly connected with the period of Late Antiquity. The fortress on the “Prosjanice” locality, also known as the Mihaljevac Forest, archaeologically explored in a lesser scope,¹⁶ seems to have been built in the last decades of the 3rd century, within the reconstruction of the limes under Diocletian, after the barbarians had pillaged this part of the province.¹⁷ It was functioning until just before the end of the 4th century, when it was destroyed by fire and was never reconstructed again.¹⁸

Several hundred metres up from this fortress, the villa of Dr. Radenko Stanković was built between the two wars with the ancient spolia built into the northern façade of the western wing – part of a relief with a presentation of Libera.¹⁹

While reconnoitering the broader area of Čortanovci, performed on two occasions during the 1970s and 1980s, a necropolis was discovered with cremated deceased, in the “Veliki Do” section on the left bank of the Budovar stream. One grave from this necropolis was published, dated to the period from the last quarter of the second to the start of the 3rd century, on the basis of the grave contents.²⁰ Also discovered on the same locality were the remains of Roman provincial ceramics, as well as wall

14 The camp of the auxiliary detachment of the legion *II Adiutrix* should most probably be sought in the locality of Solnok, i.e. in Gradina near Dobrinči, where the suburb of Bassianae, *Caput Bassianense*, was located. This detachment was located in the same place until the time of Diocletian and the division of Lower Pannonia, after which it was returned to its domicile garrison in Aquincum (Душанић 1968: 87-89, 90, n. 23)

15 Душанић 1968: 94-106. *Notitia Dignitatum*, which is a source for the period of Late Antiquity, reads that two legions, the *V Iovia* and *VI Herculia* (*ibid.*: 90-94), were deployed in the province *Pannonia Secunda*, while the old *alae* and cohorts, which *Notitia* does not mention, were most probably reorganised into new *auxilia*.

16 The southeastern tower and part of the southern wall were discovered and, on the basis of movable archaeological material, it was concluded that it was built in the second half of the 3rd, or at the beginning of the 4th century (Манојловић 1961: 100; Манојловић 1962: 123-125; Манојловић 1962a: 187-188; Даутова-Рушељан, Петровић 1994: 13-25).

17 Даутова-Рушељан, Петровић 1994: 14-15; Soproni 1980: 222. Besides the movable archaeological material (cf. *supra* n. 16), another proof of this would be the finds of hoards of coins from the vicinity deposited in 273-275 AD (Tulari, Vladimirci, Morović, Sremska Mitrovica) and 282/3 (Donji Petrovci, Prahovo, Šimanovci, Sveleuva), cf. Јовановић 1998: 21-22, map 1.

18 Finds of Roman money range from the period of Claudius II to Gratianus, while one *aes* of Faustina II represents an exception (Даутова-Рушељан 1989: 75-76, 80) (cf. *infra*, n. 25-27). Besides coin hoards, a large number of ceramic lamps were found, some jewellery, bone, glass and metal objects (Даутова-Рушељан, Петровић 1994: 16-19; Даутова-Рушељан 2007: 341, 347-348, 350-351).

19 A relief slab, perhaps discovered in the exploration performed during the building of the villa, subsequently built into the wall (Бунарчић 2006: 48-49, n. 37, fig. 9 a,b). It was extracted in 1990 and is now kept in the Museum of the City of Novi Sad (*ibid.*: 49, n. 38).

20 Dautova-Ruševljan 1993: 333-340

and floor bricks and mortar, which could be proof of the existence of a villa.²¹ Along the route of the ancient road next to the Danube, from Petrovaradin to Sremski Karlovci and Čortanovci, architectonic remains and graves from the Roman period were discovered in the course of reconnoitering several places. The remains of a villa rustica were discovered in the Bukovac Valley, next to a stream with the same name, as well as a smaller necropolis in the section of Podvezirac, and another villa rustica next to the Raša stream, while the scattered construction material, found together with ceramics on the Rovine hill, possibly represents the remains of a speculus. A similar facility was registered in Sremski Karlovci, and ancient constructed graves were found in the profile of the loess plateau towards the riverbank of the Danube. A little farther, on the left bank of the Stražilovo stream, the remains of a building, probably a villa rustica that was destroyed by fire, were partially unearthed and dated to the 4th century according to the discovered material. Deeper in the interior, next to the Lipovac stream, preserved remains with a square base and an access path were found, which were probably those of a speculus. To the west of this building, in the Kurjakovac area, remains of a villa rustica were found with material that is, once again, dated to the 4th century.²²

The Roman necropolis near Beška, in the vicinity of Čortanovci, with graves of cremated and inhumed deceased, dated by means of the money finds to the period from the end of the third to the first half of the 4th century, is significant testimony of the fact that the autochthonous component was still strong,²³ besides showing that both methods of burial were in parallel use at one time. The graves of cremated deceased were dated by means of the coins of Alexander Severus and Orbiana, while the constructed grave with frescoes, built at the end of the third or at the very beginning of the 4th century, next to a grave that was damaged during its construction, belongs to the oldest inhumed graves.²⁴

Apart from the large hoard of silver Roman money discovered on the property of the Krasojević family, there is little data about other monetary finds in Čortanovci. It is recorded in literature that one aes of Faustina II was found at the Prosjanice locality near the fortress²⁵ and that an antoninianus of Claudius II,²⁶ and 13 pieces of copper coins from Late Antiquity originate from the same locality.²⁷

21 Петровић 1995: 24.

22 Бунардзић 2006: 45-47.

23 The appearance of cremation in Lower Pannonia, the so-called Mala Kopašnica – Sase, and of the Stenjevec type, is connected with the native population, who were the bearers of the La Tène culture in these regions, and indicates a strong autochthonous component (Јовановић 1984: 49-51, n. 136 - Beška).

24 A total of 111 graves of inhumed and cremated deceased were explored, which were dated by coin finds in the period from Alexander Severus to Valentinian and Valens. The most significant find among them is the constructed tomb with frescoes from the period of the tetrarchy (Marijanski-Manojlović 1987: 13, 32).

25 Даутова-Рушевљан 1995: 130, 133, 139, no. 176 (RIC III, no. 1629).

26 Даутова-Рушевљан 1995: 130, 139, no. 177 (RIC V, 1, no. 186).

27 Urbs Roma (1), Constantius II (2), Constans (2), Constantinopolis (1), Jovian (1), Gratian (2), Valentinian I (3), Valens (1). The youngest coin among them, minted in Siscia between 379 and 383 (Gratian, cf. RIC IX, 26b), was found inside the tower of the fortress, cf. Даутова-Рушевљан 1995: 130, 139-140, nos. 178-190.

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

The find of silver coins from Čortanovci that contains 2457 denarii and 2 drachmae, ranging from Marcus Antonius (BC 32-31), and Nero (64-65 AD), to Septimius Severus (210 AD) and Caracalla under Septimius Severus (210 AD), has the following composition:

Table 1 – Content of the find

MARCUS ANTONIUS	Cat. 1-52		52 pieces
NERO	Cat. 53-72		20 pieces
GALBA	Cat. 73		1 piece
OTHO	Cat. 74		1 piece
VITELLIUS	Cat. 75-77		3 pieces
VESPASIAN	Cat. 78-302		225 pieces
a) Vespasian	Cat. 78-259	182 pieces	
b) Titus	Cat. 260-276	17 pieces	
c) Domitian	Cat. 277- 302	26 pieces	
TITUS	Cat. 303-342		40 pieces
a) Titus	Cat. 303-328	26 pieces	
b) Domitian	Cat. 329-335	7 pieces	
c) Divus Vespasianus	Cat. 336-342	7 pieces	
DOMITIAN	Cat. 343-397		55 pieces
NERVA	Cat. 398-421		24 pieces
TRAJAN	Cat. 422 – 711 (Cat. 711-Lycia, drachma)		290 pieces
HADRIAN	Cat. 712 – 1001		290 pieces
a) Hadrian	Cat. 712 – 978	267 pieces	
b) Sabina	Cat. 979 – 997 (Cat. 997-Amisus, Pontus, drachma)	19 pieces	
c) Lucius Aelius	Cat. 998	1 piece	
d) Antoninus caesar	Cat. 999-1001	3 pieces	
ANTONINUS PIUS	Cat. 1002-1528		527 pieces
a) Antoninus Pius	Cat. 1002 –1283	282 pieces	
b) Divus Hadrianus	Cat. 1284	1 piece	
c) Faustina I	Cat. 1285-1287	3 pieces	
d) Diva Faustina I, deified	Cat. 1288-1425	138 pieces	
d) Antoninus Pius and Marcus Aurelius	Cat. 1426	1 piece	
d) Marcus Aurelius	Cat. 1427-1501	75 pieces	
e) Faustina II	Cat. 1502-1528	27 pieces	
MARCUS AURELIUS	Cat. 1529-1836		308 pieces

▷

▽

a) Marcus Aurelius	Cat. 1529-1710	182 pieces	
b) Divus Antoninus	Cat. 1711-1738	28 pieces	
c) LUCIUS VERUS	Cat. 1739-1763	25 pieces	
d) Divus Lucius Verus	Cat. 1764	1 pieces	
d) Commodus	Cat. 1765-1773	9 pieces	
e) Faustina II	Cat. 1774-1825	52 pieces	
f) Diva Faustina II	Cat. 1826-1831	6 pieces	
g) Lucilla	Cat. 1832-1836	5 pieces	
COMMODUS	Cat. 1837-1948		112 pieces
a) Commodus	Cat. 1837-1937	101 pieces	
b) Divus Marcus Aurelius	Cat. 1938-1944	7 pieces	
c) Crispina	Cat. 1945-1948	4 pieces	
SEPTIMIUS SEVERUS	Cat. 1949-2459		511 pieces
a) Septimius Severus	Cat. 1949-2418	470 pieces	
b) Julia Domna	Cat. 2419-2439	21 pieces	
c) Caracalla	Cat. 2440-2458	19 pieces	
d) Geta	Cat. 2459	1 piece	
Σ			2459 pieces

Table 2 – Composition of the find in the Čortanovci hoard in percentages

	Ruler	Čortanovci %
1	Marcus Antonius	2.11
2	Nero	0.81
3	Galba	0.04
4	Otho	0.04
5	Vitellius	0.12
6	Vespasian	9.15
7	Titus	1.63
8	Domitian	2.23
9	Nerva	0.97
10	Trajan	11.80
11	Hadrian	11.80
12	Antoninus Pius	21.44
13	Marcus Aurelius	12.52
14	Commodus	4.55
15	Septimius Severus	20.79

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

Graph 1 – Composition of the find in the Čortanovci hoard in percentages

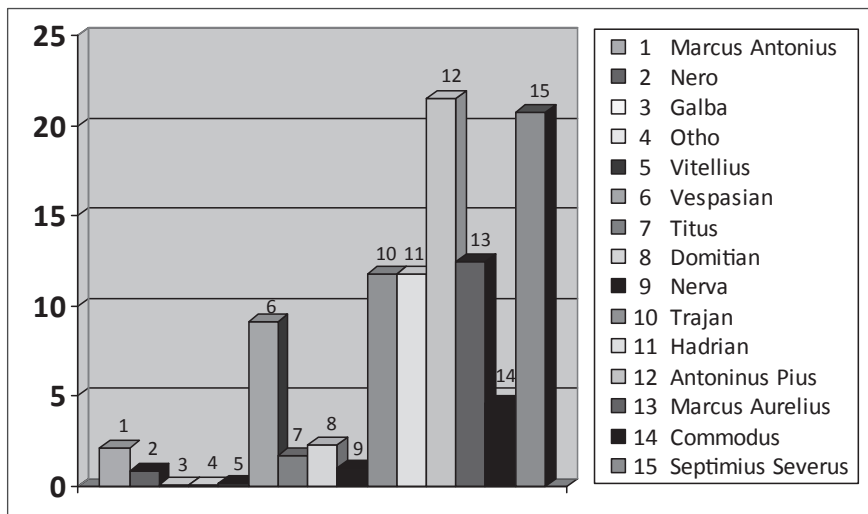
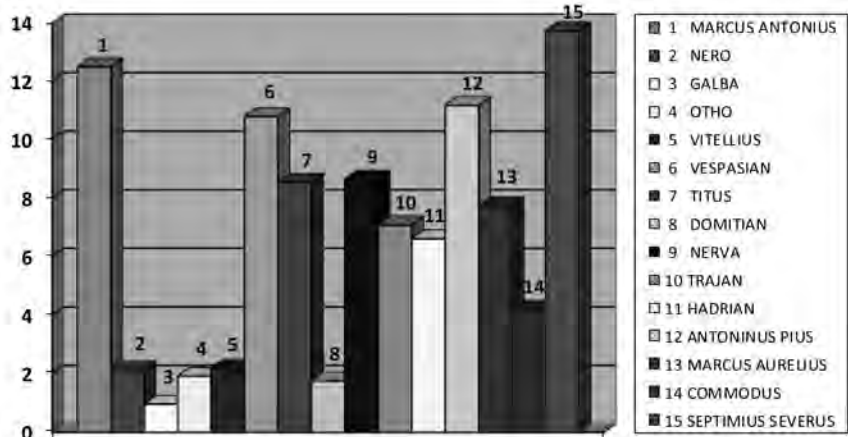

Table 3 – Annual quotients and percentages in the Čortanovci hoard

Ruler	Reign Year/years (yr/yr) Months (mos)	Frequency No. of pieces	Annual quotient	Annual percentage
Marcus Antonius	32-31 (2 yrs)	52	26	12.50
Nero	64/65-67/68 (4 yrs, 6 mos)	20	4.44	2.13
Galba	68-69 (6 mos)	1	2	0.96
Otho	69 (3 mos)	1	4	1.92
Vitellius	69 (8 mos)	3	4.54	2.18
Vespasian	69/71-78/79 (10 yrs)	225	22.5	10.80
Titus	79-81 (2 yrs, 3 mos)	40	17.76	8.54
Domitian	81-95/96 (15 yrs)	55	3.66	1.75
Nerva	96-98 (1 yr, 4 mos)	24	18	8.65
Trajan	98/99-114-117 (19 yrs, 6 mos)	290	14.76	7.10
Hadrian	117-134/138 (20 yrs, 11 mos)	290	13.8	6.62
Antoninus Pius	138-160/161 (22 yrs, 8 mos)	529	23.28	11.18
Marcus Aurelius	161-179/180 (19 yrs)	306	16.1	7.74
Commodus	180-191/192 (12 yrs, 9 mos)	112	8.76	4.20
Septimius Severus	193-210 (17 yrs, 10 mos)	511	28.56	13.73
	Σ	2459	208.16	100

Graph 2 – Annual percentages in the Čortanovci hoard

Coins of 25 rulers and their family members are present in the find from Čortanovci, spanning 242 years (32/31 BC – Marcus Antonius to 210 AD – Septimius Severus). The coinage of Antoninus Pius and Septimius Severus have the highest percentage (Table 2, Graph 1) and, viewed in total, the highest percentage in the hoard belongs to the 2nd century, i.e. the time from Trajan to Septimius Severus, which accounts for 82.87% of the find. It emerges from this that the biggest part of the hoard was collected during the 2nd century and that the thesaurization, which started during Vespasian, continued under Trajan and Hadrian and was especially intensified in the period of the rule of Antoninus Pius. It then dropped under Marcus Aurelius, came to a significant halt during the time of Commodus and, finally, increased once more at the time of Severus. The coinage of Marcus Antonius and issues until Trajan, would mostly represent the relics of money that was in circulation earlier. When analysing data about the annual inflow into the hoard, we obtain a somewhat different result (Table 3, Graph 2). They primarily relate to the coinage of Marcus Antonius, Titus and Nerva and, to a slightly lesser extent, Vespasian. The difference in the annual inflow is the consequence of a short (of the first three) or somewhat shorter rule (of Vespasian) compared with the duration of rule of the emperors of the 2nd century. The annual inflow for rulers of the 2nd century does not change significantly in relation to their overall percentage share in the find, except in the case of Antoninus Pius and Septimius Severus, whose coinage shows the biggest annual inflow, but this time in the opposite proportion, with issues of the Severan period prevailing.

In our further analysis of the incidence of particular ruler periods in the hoard from Čortanovci, we compared its composition with that of other hoards in the Danube and Balkan provinces, to which it corresponds best in view of the contents.²⁸

The oldest pieces in the find from Čortanovci belong to the legionary denarii of **Marcus Antonius** from 32/31 BC (Cat. 1-52), 23 pieces of which celebrate 14 different legions, while for 29 pieces it was not possible to determine which legion they were dedicated to. In the Danube and Balkan provinces, these denarii are still present in hoards from the 2nd and, sporadically, in those from the 3rd century.²⁹ In the Čortanovci find, they are still present with 2.11%, but with an exceptionally high annual inflow of around 12.5% (Table 2, 3, Graph 1, 2).³⁰

Following are the pieces of **Nero** with a total of 20 pieces and eight different types minted between the years 64/65 and 67/68 (Cat. 53-72). They account for 0.81% of

28 As the Čortanovci hoard was deposited at the very beginning of the 3rd century, it was more appropriate to compare it with the hoards from the 2nd century because, with its composition, primarily reflected in the presence of denarii of Marcus Antonius, it corresponds the most to the hoards of this period. In this regard, hoards of the Danube and Balkan provinces from three horizons were studied – the horizons of Marcus Aurelius, Commodus and Septimius Severus: **Upper Moesia**: the horizon of depositing at the time of Marcus Aurelius (Mrčevac, Nemenikuće, Grocka, Česta, Belgrade Students' Park), the horizon of Commodus (Mirosljci), the horizon of Septimius Severus (vicinity of Požarevac); **Lower Pannonia**: the horizon of Marcus Aurelius (Ušće, Mocsolad, Kurd-Gylaji, Cornacum = Sotin, Mursa = Osijek); the horizon of Commodus (Bela Reka, Radalj); the horizon of S. Severus (Karejenon, Mendén); **Upper Pannonia**: the horizon of Marcus Aurelius (Carnuntum I, Carnuntum II, Witzelsberg, Neunkirchen, Apetlon II, Savaria I); the horizon of Commodus (Prelasko, Vindobona II); the horizon of S. Severus (Savaria II, Brigetio IV, Mór); **Lower Moesia**: the horizon of M. Aurelius (Durostorum IV, Durostorum II, Mokresh, Pavlikeni, Storgosia II = Pleven, Bezhanovo); the horizon of Commodus (Bregare, Gruncharovo); the horizon of S. Severus (Adamclisi, Dimum, Durostorum III); **Dacia and the barbaricum**: the horizon of M. Aurelius (Gostavăt, Diviciorii Mari, Drăghiceni, Barbură); the horizon of Commodus (Butoiești, Gîrla Mare, Apulum I); the horizon of S. Severus (Lucieni, Făurei, Itești, Mircești, Bacău, Ciolpani, Lujerdiu, Puriceni, Oboroceni, Racova-Chetriș, Măgura, Ghirișa I, Lonea, Ghirișa II, Mastacăn, Sarmizegetusa V, Ardeonani, Alecuș, Avrămești, Iași; cf. Borić-Brešković, Arsenijević 2008: 101-103, Table 2-4, Graph 1-3; Borić-Brešković, Vojvoda 2010: 22-23, n. 10-13 with literature, 27-28, Table 2-6b, Graph 1-5b; Găzdac 2010: Catalogues, Maps, Plates and Tables on CD; Moneta 73: 194-196; Kos 1986: 77 (for Prelasko); Гаврилович 1840: 116 (for Belgrade). Only finds with a published composition were taken into consideration in the calculation of the average percentage share of ruler periods in these hoards, while those which showed large deviations in composition were excluded because, due to the assumption that they were scattered to a larger extent, they could not provide a realistic picture. Accordingly, we especially point out several hoards that show significant deviations in composition and justify the suspicion that they are largely scattered: from the territory of the barbaricum, the hoards from Ludoș (tpq. Commodus, cf. Bakić 2002: 13-31; Borić-Brešković, Arsenijević 2008: 94, n. 5, Table 4) and Starčevo (cf. *supra*, n. 9), from Upper Moesia, the hoard from Kostolac (tpq. M. Aurelius ?, cf. Arsenijević 2001: 185-201) and from the territory of Thrace, the hoard from Mali Svodol in the vicinity of Pirost (tpq. Commodus, cf. Borić-Brešković 1996: 43-52; Borić-Brešković, Arsenijević 2008: 94, n. 4, Table 3).

29 They also appear in some finds deposited in the 3rd century: **Upper Moesia**: Niška Kamenica, Niš, NM Belgrade = 3128 AR: Marcus Antonius (8)/Vespasian – Philip I; NM Niš = 3941 AR: Roman Republic ? (5)/Nero – Severus Alexander; Supska II, Čuprija 935 AR: Marcus Antonius (1) – Maximinus I (tpq. 236-238); Priboj near Vranje, 11.678 + (?): AR Marcus Antonius (48 of the 3608 studied coins) -- Severus Alexander [+ antoninianii of Valerian I – Gallienus + AE, which do not belong to the original find]; **Lower Moesia**: Lipnik, 619 AR: Marcus Antonius (1) – Trajan Decius (AD 249/250); **Lower Pannonia**: Ersci, 386 AR: Marcus Antonius (4) – Severus Alexander (AD 228); Börgönd, 587 AR: Marcus Antonius (1) – Severus Alexander (AD 231); **Upper Pannonia**: none; **Dacia**: Frâncesti, 1356 AR: Marcus Antonius (2) – Elagabalus (AD 219); Ad Mediam I = Băile Herculane, 444 AR: Marcus Aurelius (1) – Severus Alexander (tpq. unknown).

30 The other two known finds of this horizon from Lower Pannonia, Karejenon and Mendén, contain no money from the period before Trajan. Otherwise, the denarii of Marcus Antonius appear in horizons from the time of Marcus Aurelius and Commodus on the average with 2.65%. In the hoards from Upper Moesia, this percentage

the total find with the annual inflow of 2.13% and are slightly below the average of 1.05% registered in other finds from Lower Pannonia.³¹

The few issues of **Galba** (Cat. 73), **Otho** (Cat. 74) and **Vitellius** (Cat. 75-77) are notably below the average values, registering a 0.04% share for Galba and Otho and 0.12% for Vitellius, while this percentage in finds from Lower Pannonia is 0.33% (Galba), 0.33% (Otho) and 0.59% (Vitellius).³² A piece that should be noted is a rarer denarius of Otho with the reverse legend depicting SECVRITAS PR (Securitas standing to the left, holding a wreath in the right and a sceptre in the left hand).³³

The issues of **Vespasian** and family members are present in the find from Čortanovci with 225 pieces minted between the years 69/71 and 79. Of this number – 182 denarii of 38 different types and one that could not be identified, belong to Vespasian (Cat. 78-259), while 17 pieces - nine types, were minted for Titus (Cat. 260-276) and 26 – eight types, for Domitian (Cat. 277-302). Together, they account for 9.15% of the find, which is within the average for other Danube and Balkan provinces,³⁴ but below the average for the Lower Pannonia hoards where this is 12.24%. With an annual inflow of 10.80%, Vespasian and family are in the fourth place in the Čortanovci find.

The coinage under **Titus** with 40 denarii, of which 26 belong to Titus (Cat. 303-328), seven to Domitian (Cat. 329-335) and seven to the consecrated coinage for Vespasian (Cat. 336-342) participates with 1.63% in the composition of the find and shows a significant annual inflow of 8.54%. It deviates from the average for the Lower Pannonia hoards, which is 1.98%, and from the average registered in hoards from the surrounding provinces.³⁵ Titus' pieces are present with 10 different types, Domitian's with three and the series *Divus Vespasianus* with two types. One hybrid denarius (or denarius which supplements the series) of Domitian was not registered in RIC (Cat. 335). Its obverse legend, reading CAESAR DIVI F DOMITIANVS COS VII appeared after Vespasian's deification and is dated to the late 80 AD, while the reverse, reading PRINCEPS IVVENTVTIS (Minerva advancing r., brandishing a javelin and holding a shield)³⁶ belongs to an earlier issue from the same year which, on the obverse, still held the filiation AVG F(ilius) instead of DIVI F(ilius).³⁷

is somewhat higher (3.46%), while it is significantly higher in Lower Moesia (8.45%) and, especially, in Upper Pannonia (10.08%), but lower in Dacia and the barbaricum (2.23%).

- 31 In the hoards from Upper Moesia this percentage is 0.72%, from Lower Moesia 0.93%, from Dacia and the barbaricum 2.18% and it is the highest in finds from Upper Pannonia (4.67%).
- 32 The notably smaller share of their issues is not only reflected in comparison with the Lower Pannonia hoards, but also with the hoards from the surrounding provinces: Upper Pannonia (0.69% Galba, 0.66% Otho, 1.44% Vitellius), Upper Moesia (0.39%, 0.31%, 0.61%), Lower Moesia (0.40%, 0.25%, 1.20%), Dacia and the barbaricum (0.39%, 0.91%, 1.47%).
- 33 RIC I: 260: no. 12 – the rarity (frequency) of this specimen is marked as R3.
- 34 Upper Pannonia (8.32%), Upper Moesia (8,06%), Lower Moesia (10,80%), Dacia and the barbaricum (8,06%).
- 35 Upper Pannonia (2,21%), Upper Moesia (1,35%), Lower Moesia (2,03%), Dacia and the barbaricum (2,17%).
- 36 For the obverse, cf. RIC II: 121-122, nos. 48-53: reverse, cf. RIC II, no. 41.
- 37 According to Kineast, the deification of Vespasian took place between September 8, 79 and May 28, 80, and Domitian became a consul for the seventh time between January 1 and 13, 80 (Kineast 2009: 109, 116). However,

Domitian's independent issues – 55 pieces (Cat. 343-397), 35 different types, three illegible and one that was not registered in RIC (Cat. 358) – were minted between 81/81 and 95/96, with a hiatus from 82 to 87 and, then, with a regular inflow until 95/96. They participate with 2.23% in the composition of the find and with 1.75% in annual inflow. As in the case of independent issues of Titus, what is notable here is a somewhat lower percentage than the average for finds from Lower Pannonia, which is 3.60%. The relation is the same in hoards from other provinces, except in those from Upper Moesia, in which the percentage of Domitian's presence is the lowest.³⁸ One denarius, which is not registered in RIC (Cat. 358) rounds off the II series from the year 88. According to the legends on the obverse IMP CAES DOMIT AVG GERM P M TR P VII and on the reverse IMP XV COS XIII CENS P P P, it is dated as issue II from the year 88,³⁹ while the reverse presentation „Minerva standing left, holding a spear in the right hand“ appears within issue I from the same year and was not registered in issue II.⁴⁰

Nerva is represented with 24 denarii and 16 different types (Cat. 398-421) minted between 96 and 98. With the share of 0.97% in the find and the annual inflow of 8.65%, it deviates minimally from the average value, which is 1.18% in the hoards from Lower Pannonia. Compared with other hoards in the region, Nerva's issues feature the least in the finds from Lower Pannonia.⁴¹

Trajan's issues encompass 289 denarii (Cat. 422-710) and one silver drachma from Lycia in Asia Minor (Cat. 711).⁴² Also belonging to this find is one drachma minted under Hadrian for Sabina in the mint of Amisus, in Pontus (Cat. 997). Besides these two, six more Lycian drachmae,⁴³ four drachmae of Caesarea in Cappadocia⁴⁴ and three drachmae from Amisus,⁴⁵ have been registered in hoards from the territory of Serbia, so far. Trajan's pieces participate in the hoard with 11.80%, with the annual inflow of 7.10%. The percentage of 11.80 is lower than the average for Trajan in other hoards from Lower Pannonia (13.14%); it is the closest to the hoards from Upper

numismatic material confirms the opinion of the authors of RIC that Vespasian was deified after the seventh proclamation of Domitian as consul, in the year 80, and this not immediately after. Namely, „the fact that on some of his coins dated COS VII he is still AVG F and not DIVI F shows that Vespasian was not consecrated till after the beginning of that year“ (RIC II: 121, n. *).

38 Upper Pannonia (5,06%), Upper Moesia (2,13%), Lower Moesia (6,14%), Dacia and the barbaricum (4,25%).

39 RIC II: 167, no. 114.

40 RIC II: 167, no. 110.

41 Upper Pannonia (3,33%), Upper Moesia (1,64%), Lower Moesia (1,68%), Dacia and the barbaricum (2,36%).

42 Borić-Brešković, Vojvoda 2010: 25, n. 19. At the time of Trajan, Lycian drachmae were so widespread (all the way to Britain), probably because they resembled the denarii, although they contained less silver than the denarii (Howgego 1994: 14-15, n. 69).

43 The hoard from Grocka (one drachma of Domitian), cf. Borić-Brešković 2003: 20, n. 15, 19, 30, Cat. 32; Mirosljci (two of Trajan's drachmae), unpublished; Priboj near Vranje (three of Trajan's drachmae), unpublished.

44 Radalj (one drachma of Trajan), cf. Borić-Brešković, Arsenijević 2008: 99, n. 32-34, Cat. 88; Priboj near Vranje (two of Trajan's drachmae and one drachma of Hadrian), unpublished.

45 Kalemegdan (two of Hadrian's drachmae), cf. Црнобрња 2008: 77, Cat. 25-26; vicinity of Požarevac (one drachma of Hadrian), cf. Borić-Brešković, Vojvoda 2010: 25, Cat. 271.

Pannonia, and is somewhat higher in the neighbouring provinces, being the highest in Upper Moesia.⁴⁶ In the group of 287 of his denarii, 96 different types have been registered, in 17 there are variants in the obverse presentations, while two identical denarii (Cat. 656 and 657) supplement the series described in RIC, in which a specimen of this typology only appears as an aureus.⁴⁷

Hadrian's coinage with a total of 289 denarii and one drachma of the mint of Amisus, covers the period between 117 and 138, within which 267 denarii belong to Hadrian (Cat. 712-978), 18 denarii (Cat. 979-996) and one drachma (Cat. 997) to Sabina, one denarius (Cat. 998) to Lucius Aelius and three denarii (Cat. 999-1001) to Antoninus Pius as Caesar. The percentage of Hadrian's issues in the find is equal to those of Trajan (11.80%), but with a lower annual inflow – 6.62%. Its share is the same as that of Trajan, but is considerably below the average for the finds from Lower Pannonia of 15.92%, and for the finds from the surrounding provinces, with the exception of the hoards from Upper Pannonia, where the average is approximately the same.⁴⁸

Among the 267 denarii of Hadrian, there are 103 different types with a large number of known variants, while fewer variants of obverse presentations, not registered in RIC, have been recognised in nine types. Also registered was one already known hybrid specimen (Cat. 978) with the Class E obverse (COS III) and the Class A reverse (COS III).⁴⁹ The group of Hadrian's coinage for Sabina, besides the already mentioned silver drachma of the mint of Amisus, in Pontus (Cat. 997), encompasses 18 denarii and six types, with variants having been registered on the reverse presentation on two pieces. One denarius belongs to Lucius Aelius, and three to Antoninus Pius as Caesar which, at the same time, represent three different types.

Of the denarii from the time of **Antoninus Pius** (527), 282 specimens were coined for Antoninus Pius himself (Cat. 1002-1283), one is a consecrative coin of Hadrian (Cat. 1284), three were coined for Faustina I (Cat. 1285-1287), 138 for deified Faustina I (Cat. 1288-1425), one belongs to the joint emission of Antoninus Pius and Marcus Aurelius (Cat. 1426), 75 are of Marcus Aurelius as Caesar (Cat. 1427-1501) and 27 of Faustina II (Cat. 1502-1528). In all, they account for 21.44% in the find, with an annual inflow of 11,18%. In a comparison of their presence in percentages, one can observe that it is again lower than the value in the other Lower Pannonian hoards, which, like in the neighbouring provinces, amounts to 24,74%.⁵⁰

We distinguished 100 types of Antoninus Pius denarii (282), while minor variants on the obverse image were remarked in seven. Two denarii that were not recorded in

46 Upper Pannonia (11,93%), Upper Moesia (15,81%), Lower Moesia (12,99%), Dacia and the barbaricum (14,36%).

47 RIC II: 267, no. 319 (AU).

48 Upper Pannonia (12,08%), Upper Moesia (18,58%), Lower Moesia (16,15%), Dacia and the barbaricum (14,66%).

49 RIC II, p. 384, no. 381 (b).

50 Upper Pannonia (23,31%), Upper Moesia (24,47%), Lower Moesia (24,83%), Dacia and barbaricum (24,31%).

RIC complete the varieties of the third emission from the year 139, and the third is a variant or hybrid specimen in the emission from 158-159. The first case refers to a poorly preserved denarius (Cat. 1015), with legends on the obverse and reverse that correspond to the specimen in RIC, but the obverse presentation (head laureate right) combined with the sacrificial instruments on the reverse (sprinkler, lituus, ewer and simpulum) is not recorded.⁵¹ Next, comes a denarius (Cat. 1017), which also depicts a different order of priestly symbols (simpulum, lituus, ewer, sprinkler and knife) than the one published in RIC.⁵² The third is a denarius with the reverse legend VOTA SVSCEP - DECENN III COS IIII and the image of Antoninus, veiled, standing left, sacrificing with a patera over a tripod, his left arm at his side, which corresponds to the emission from 158-159 (Cat. 1271), but the obverse inscription, otherwise marked on an aureus and a denarius from the same series⁵³ is ANTONINVS AVG PIVS P P instead of ANTONINVS AVG PIVS P P TR P XXII, while their obverse presentations are the same (head laureate right).⁵⁴

The specimens of Faustina I produced during her lifetime - until 141, are represented by three specimens and two different types. As usual, a much larger number (138) of her coinages were in existence after her death, among which we established 27 types, and in the case of one type there were variants. In this commemorative series, we recorded a denarius (Cat. 1420) with the obverse DIVA AVG FAVSTINA (bust, veiled right) and the reverse PIETAS AVG (Pietas standing front, head left, dropping incense on an altar and holding a box), which appears in RIC only as an aureus.⁵⁵ In the Caesar emissions of Marcus Aurelius (75 denarii, 26 types and 5 variants of the obverse and two variants of the reverse presentations), we singled out a specimen with a hybrid combination (Cat. 1501) with the obverse legend AVRELIVS CAE-SAR AVG PII F COS II (Head, bare, right) and the reverse legend COS DES • II (Honos standing left, holding a branch and cornucopiae). The obverse legend is dated to the period 145-(147?) and refers to aurei, while the reverse, attributed only to the denarii, is dated to 144 (?).⁵⁶ In the emissions of Antoninus Pius for Faustina II (27 specimens, seven types, and in one type a lesser variant of the reverse presentation) an irregular coinage was recorded (Cat. 1528) with the obverse bearing FAVSTINA AVG-TA AVG FIL (sic!) (Bust of Faustina II, draped, right) and the reverse AVGVSTA (Vesta, veiled, standing left, holding a patera and sceptre). The reverse legend and the presentation correspond to the consecrative issues of Faustina I, while the

51 In the body of RIC III: 31, no. 45, n. 45, the same sequence of sacrificial instruments is mentioned on the reverse, but combined with the other obverse presentation (type a - head, bare, r.).

52 The obverse and reverse legends, like the obverse presentation correspond to the specimen RIC III: 31, no. 46.

53 Cf. RIC III: 61, no. 292 (d) - aureus and no. 292 (e) - denarius (rev. VOTA SOL DECENN II COS IIII).

54 Cf. RIC III: 61, no. 293 (a). A variant with the same obverse inscription is recorded in Cohen, but with the emperor bareheaded (Cohen II, p. 378, no. 1117).

55 RIC III: 74, no. 394b.

56 RIC III: 81, nos. 432, 434, AU (obv.); RIC III: 80, no. 426 (rev.).

obverse legend, and in the case of the regular form of AVGVSTA, does not appear in the official monetary titulature of Faustina I.⁵⁷

The emissions of **Marcus Aurelius** encompass 308 denarii, of which 182 belong to Marcus Aurelius himself (Cat. 1529-1710), 28 to the consecrative coinage for Antoninus Pius (Cat. 1711-1738), 25 to Lucius Verus (Cat. 1739-1763), one to the consecrative coinage for Lucius Verus (Cat. 1764), nine to Commodus as Caesar (Cat. 1765-1773), 52 to Faustina II (Cat. 1774-1825), six to the consecrative coinage for Faustina II (Cat. 1826-1831) and 5 specimens to Lucilla (Cat. 1832-1836). Their share in the find was 12.52% and with an annual inflow of 7.74%. Compared with other finds from Lower Pannonia (21.13%), then, with finds from the other Danubian provinces, the percentage of their share was significantly lower, except in the hoards of Lower Moesia, which show roughly the same ratio.⁵⁸

Within the emissions of Marcus Aurelius (182 denarii, 93 different types with minor variants - five in the obverse and one in the reverse presentation), four specimens complete the series given in RIC. In the first place this refers to a denarius (Cat. 1542) from the group TR P XVII (Dec. 162-Dec. 163), which combines the obverse M ANTONINVS AVG IMP II (head, bare, right) with the reverse CONCORD AVG TR P XVII, in ex. COS III (Concordia seated left, holding a patera and resting left arm on Spes placed on cornucopiae), recorded only with the obverse legend IMP M ANTONINVS AVG.⁵⁹ The other specimens, all from the series TR P XXX IMP VIII (Dec. 175-Dec. 176) can be distinguished by the variants of the reverse legends: one denarius (Cat. 1693) at the end of the reverse legend contains the title P(ater) P(atriciae),⁶⁰ while the other two (Cat. 1699, 1700) do not contain it.⁶¹

The consecrative emissions produced for Antoninus Pius (28 denarii, 9 types) do not indicate any deviations from the known kinds, but in the emissions of Lucius Verus (25 denarii, 10 types and one variant) there is a denarius (Cat. 1761) recorded in RIC only in the form of an aureus.⁶² Among the few but diverse Caesar emissions of Commodus (9 denarii, 7 types of which one is a variant) there is a hybrid specimen (Cat. 1773) with the obverse legend L AVREL COM-MODVS AVG (head, laureate, right), which on Commodus' emissions appears at the earliest in the year 178, in a combination with the same reverse type that is also present in his later Caesar emissions, but with different legends. The reverse TR P II IMP II COS P P (Salus seated left, holding a branch; her left arm resting on a chair; at her feet a snake) is

57 Analogy for the type of obverse, cf. BMC RE IV: 515, no. 832; for the reverse, cf. RIC III: 72, no. 371.

58 Upper Pannonia (16.68%), Upper Moesia (29.79%), Lower Moesia (12.90%), Dacia and barbaricum (22.72%).

59 For the obverse, cf. RIC III: 218, no. 62, and for the reverse, cf. RIC III: 218, no. 64.

60 Cf. RIC III: 240, no. 346 (corr. Pax standing not seated as given in Cohen III: 45-46, no. 438 = Pax stg. I., hld. cornucopiae and setting fire to spoils), rev. leg. TR P XXX IMP VIII COS III, in ex. PAX AVG, which on the Čortanovci specimen ends in the title P P.

61 Both specimens correspond to the type RIC III: 241, no. 359 with a difference in the reverse legend which, here, reads TR P XXX IMP VIII COS III, without P P at the end.

62 RIC III: 260, 581 AU.

dated to autumn-December 177 and belongs to the previous series.⁶³ The emissions of Faustina II during her lifetime are represented by 52 denarii and 19 types, one of which represents a variant, her consecrative emissions with six denarii and five types, and coinage for Lucilla by five denarii and four types.

Present in the hoard are the imperial issues of **Commodus** with 112 denarii - Commodus 101 denarii, with 67 types, one of which is a variant (Cat. 1837-1937), the consecrative coinage for Marcus Aurelius of seven denarii, 5 types (Cat. 1938-1944) and for Crispina four denarii, three types (Cat. 1945-1948). Their share in the find comes to 4.55%, and the annual inflow was 4.20%. The Lower Pannonian hoards show a slightly higher percentage of representation (4.78%) and it exceeds the average values established for Commodus in other Danubian-Balkan provinces.⁶⁴

One of Commodus' denarii (Cat. 1855) with the obverse M COMMODVS ANTONINVS AVG (Head laureate, right) and the reverse TR P VIII - IMP - V - COS IIII P P (Roma seated left, holding Victory and spear) is not recorded in RIC. The obverse and reverse legends correspond to the specimens dated to 183, first issue (TR P VIII IMP V), but the type with Roma seated is not registered in this series.⁶⁵

All the denarii in the Čortanovci find up to the Severan period came from the Roman mint, except for two mentioned Asia Minor drachmae. Besides the denarii from the Roman mint, dating from that time are also denarii from the eastern mints - Emesa and Laodicea (67). They were minted during the rule of Septimius Severus and Julia Domna, whereas the specimens of Caracalla and Geta originate from the Roman mint.

The emissions of **Septimius Severus** are the most numerous and encompass 470 denarii (Cat. 1949-2418). Of this number 407 with 108 different types were produced in the Roman mint (Cat. 1949-2355), 46 in the Emesa mint - 21 types and five specimens which are not known in RIC and one of which is a hybrid (Cat. 2356-2401), and 16 in the mint Laodicea ad Mare - eight types and four unknown in the reference literature, along with one hybrid combination (Cat. 2402-2417). One denarius is a barbarian imitation (Cat. 2418). Of the 21 denarii of Julia Domna (Cat. 2419-2439), 16 with 9 types belong to the Roman mint (Cat. 2419-2434), two to the Emesa and Laodicea mints (Cat. 2435-2436) and three to Laodicea (Cat. 2437-2439), while the denarii of Caracalla with 13 types and one hybrid specimen came from the Roman mint (Cat. 2440-2458), as well as a coin of Geta (Cat. 2459). Expressed in percentages, the coinage of Septimius Severus and his family with a total share of 20.79% has a dominant place in the contents of the Čortanovci find, indicating an annual inflow of 13.73%.

63 The obverse corresponds to the type RIC III: 266, no. 649 with the same reverse presentation, but with the legend TR P III IMP II P P which dates the specimen to 178. The reverse with its inscription and image corresponds to the denarius RIC III: 266, no. 647 which is dated to the period autumn - december 177 exclusively in combination with the obverse L AVREL COMMODVS AVG GERM SARM.

64 Upper Pannonia (1.58%), Upper Moesia (0.84%), Lower Moesia (3.35%), Dacia and barbaricum (4.59%).

65 The denarius RIC III: 371, no. 49 (= Cohen III, p. 339, no. 49) has on the reverse a presentation of Roma with the same attributes - Victoria and a spear, but Rome is standing to the left, and on the obverse is a different inscription - M COMMODVS ANTON AVG PIVS.

All the varieties in Severus' coinage originated from the eastern mints. In the coinage of Emesa, besides the earlier observed minor variants, (e.g. Cat. 2396 -VG instead of AVG in the obverse legend and Cat. 2401 – the graphs COS ΠI instead of COS II also in the inscription on the obverse), all the new variants belong to group III dated with COS II to 194-5 (?). A hybrid specimen (Cat. 2397) was also included in this group. Among the denarii (Cat. 2365) a new combination of the obverse legend was recorded IMP CAE L SEP SE-V PERT AVG II C (head laureate, right) and on the reverse BONI - EVENTVS (Bonus Eventus standing left, holding a basket of fruit and corn-ears), in each case known in group III. Namely, along with this reverse, earlier, the variant was noted in the obverse inscription that ended with AVG COS II, while the same obverse (obv. ends in AVG II C) appeared in the specimen with the reverse CERER FRVGIF COS.⁶⁶ The same applies to the next denarius (Cat. 2366) which has the same obverse as the previous one and the reverse CERER FRV-G II COS (Ceres standing left, holding corn-ears and a torch), where the obverse corresponds to one, and the reverse to the other type that is known in RIC and both belong to the same series from 194-5 (?).⁶⁷ The obverse IMP CA L SEP SEV PER AVG COS II (head laureate, right) and the reverse FORT R-EDVC (Fortuna (Hilaritas) standing left, holding a long palm and cornucopiae) on the specimen (Cat. 2372) were not registered in the given combination, even though they were included with the other obverse, and also reverse typology in the issues of Severus' group III.⁶⁸ Another unknown combination of obverse and reverse from the same group was noticed on the specimen Cat. 2375. Here, along with the obverse IMP CAE L SEP SE-V PERT AVG II CO (head laureate, right) the reverse (Fortuna (Pietas) standing left, sacrificing out of a patera over an altar and holding a cornucopiae) appears with a variant of the legend FORTVN-AE REDVCI, established earlier on a denarius from the hoard „Réka Devnia”.⁶⁹ In the case of the denarius Cat. 2397 with the obverse IMP CAE L SEP SE-V PERT AVG COS I (head laureate, right) and the reverse VICT AVG (Victory advancing left, holding a wreath and palm), the obverse corresponds to the rare denarii with COS I from the year 193 - Group II,⁷⁰ and the reverse to the III series from 194-5?, dated with COS II.⁷¹ This involves a hybrid combination, or, which is less probable, the introduction of a new reverse type in Group II.

66 RIC IV/1, – ; ad RIV IV/1, Group III; for rev., cf. RIC IV/1: 140, no. 369, obv. ends AVG COS II; for the same variant of legend on the obverse, which ends with II C, cf. RIC IV/1: 141, no. 370B (rev. CERER FRVGIF COS), Budapest.

67 Obverse, cf. RIC IV/1: 141, no 370B; reverse, cf. RIC IV/1: 141, no. 370A.

68 For the obverse, cf. RIC IV/1: 145, no. 404 (a), 406 (b). With the reverse legend FORT REDVC several different types of Fortuna appear, but the Fortuna recorded in Cohen is the most similar to the Čortanovci specimen, Cohen IV, p. 21, no. 158 (obv. IMP CA L SE SEVER AG (sic!) COS II), cf. RIC IV/1: 142, no. 382 note. In the description of her attributes, H. Cohen, as opposed to the authors of RIC, does not mention a long palm, but only « une longue corne d'abondance ».

69 For the obverse, cf. RIC IV/1: 140, no. 366 (a) (rev. BONAE SPEI), and for the rev., cf. RIC IV/1: 143, no. 385 note (obv. IMP CAE L SEP SEV PERT AVG COS II).

70 For group II from 193, cf. RIC IV/1: 138-139 with note: »The reading COS I is unusual, though not perhaps unprecedented. Also, the title for AD 193 regularly omits COS . (as in Group I).«

71 The obverse legend reads IMP CAE L SEP SEV PERT AVG COS II, cf. RIC IV/1: 148, no. 424.

Among Severus' issues from Laodicea ad Mare on two denarii (Cat. 2404 i 2405) with the reverse ARAB ADIABENIC, the obverse legend ends with the clearly legible IMP VII (195-196), replying affirmatively to the question of the author in RIC in the note beside this type „Is IMP VII on the obv. correct? IMP IIII?“⁷² At the same time, on the reverse of Cat. 2404, Victory holds a palm branch (not trophy) and on the reverse of Cat. 2405, the trophy in the hand of Victory is not visible or does not exist (?). Minor deviations were also established in the denarius Cat. 2406 on which, at the end of the obverse legend, instead of IMP VII, we see IM VII, and then in one denarius on which in the reverse legend, we see MONET – AVG, with the G in AVG (Cat. 2409) stamped like ”S”.

Among the new variants in the coinage of Laodicea ad Mare we include the denarius of Severus Cat. 2403 (obv. L SEPT SEV PERT - AVG IMP I-I, head laureate, right; rev. FORT R-D-EVC (sic!), Fortuna standing left, holding a cornucopiae in each hand), which complements group III dated to the year 194. The specimens of this obverse type, along with the same reverse legend are known in group III, but the image of Fortuna differs. The type of Fortuna, like on the Čortanovci denarius, according to the authors of RIC, appears later in the scope of the first emission from 196/197.⁷³

The series from 195-196 (?) with IMP VII on the obverse is completed with the denarius Cat. 2407 in which the reverse shows a combination of the inscription and the image, which were so far separately noted in the first group from 196-7, dated with IMP VIII.⁷⁴

The deviation in the denarius with the obverse L - SEPT SEV PE-RT AVG IMP VIII (head laureate, right) and reverse INVICT - • - IMP (trophy and arms) (Cat. 2408) lies in the fact that its obverse belongs to the emission from 196-7, and the reverse, with a small difference in the inscription, is like the type of denarius, which in the coinage of Laodicea is recorded only in group II from 193.⁷⁵

The denarius Cat. 2416 based on the inscription on the obverse L SEPT SEV AVG IMP - XI PART M-AX (head laureate, right) is part of Severus' issues from 198-202, in which, however, the reverse type FORTVN – R-EDVC (Fortuna standing left, holding a rudder and cornucopiae) does not appear.⁷⁶ This reverse, but with a different abbreviated legend (FORT REDVC), sometimes with irregular lettering (FORT RDEVC), appears with the previous issues of this ruler with IMP I, IMP

72 RIC IV/1, p. 154, no. 466.

73 For the obverse, cf. RIC IV/1: 151-153; the reverse legend corresponds to the denarii RIC IV/1: 152, nos. 449A, 450, 451, but with the image of Fortuna standing or sitting, with a cornucopiae and a sceptre in her hands, or seated, holding a rudder and a cornucopiae. For the type of Fortuna as presented on the Čortanovci denarius, cf. RIC IV/1: 155, no. 477A (obv. L SEPT SEV PERT AVG IMP VIII, rev. FORT REDVC), First Group, AD 196/197.

74 Ad RIC IV/1: 155, no. 469, obv. L SEPT SEV - []RT AVG IMP VII, Head r., laur. (but reverse FORT REDVC, Fortuna stg. l., hld. rudder and cornucopiae); rev. FORT-A – REDVC, Fortuna (Hilaritas) stg. l., hld. long branch and cornucopiae (for rev. legend, cf. RIC IV/1: 155, no. 479, for type, cf. RIC IV/1: 156, no. 479A (a-b).

75 For obverse, cf. RIC IV/1: 155-157 (196-7); reverse, cf. RIC IV/1: 151, no 441A – legend INVICTO IMP.

76 Obverse, cf. RIC IV/1: 159-162 (198-202 A.D.); reverse presentation corresponds to RIC IV/1: 155, no. 477 (196/197 A.D.), but legend FORT REDVC.

II, IMP VII and IMP VIII in the obverse inscription.⁷⁷ The same type of reverse, however, is registered in the coinage of Emesa with COS I and COS II on the obverse from 193 and 194-5 (?).⁷⁸ In Julia Domna, a denarius with FORTVN REDVC, on which Fortuna with the same attributes is seated, is classified as an issue in „Mints of Emesa and Laodicea” and dated to the interval 193-196 (?).⁷⁹ The specimen could represent a hybrid, in which the variant of an earlier reverse type of Septimius Severus is used, than the regular issue, or, perhaps, a hybrid combination with the obverse of Laodicea and the reverse of Emesa.

Also recorded in the group of Severus’ issues, was a barbarised denarius (Cat. 2418) with an obverse that was typologically similar to the coinage of Laodicea [] – PERT AVG IMP I[I?] (head laureate, right) dated to (193?)/194. The reverse S P Q R OPTIMO PBINOOI (sic!) (Severus on a horse pacing left, holding a spear), with irregular lettering, contains a presentation that would have an analogy in the coinage of Emesa from approximately the same time.⁸⁰

Among the denarii of Julia Domna and Geta, are no digressions from the known kinds, whereas among the specimens of Caracalla, one hybrid coin does appear (Cat. 2458) with the obverse of Caracalla - ANTONINVS - PIVS AVG (bust draped, head laureate, right), dated to the year 205, and later, and with the reverse of Septimius Severus P M TR P XIII COS III P P (Jupiter standing left, holding a thunderbolt and sceptre, at his feet an eagle) dating from 205.⁸¹

The horizon of the hoard from the period of Severus in Lower Pannonia, besides Čortanovci, encompasses only two more hoards, the structure of which essentially differs from the find in Čortanovci. Apart from the fact that they do not contain money from the 1st century, both have lower percentages of Severus’ emissions as a result of the circumstance that they end in a small number of Severus’ specimens without the participation of members of the family - Karejenon (2,64%) and Mendén (0,97%). Hence, regardless of the fact that the date of the latest emissions is not known to us, the assumption is that they were buried at the beginning of Severus’ reign. On the other hand, in considering all three Lower Pannonian hoards together, the total average representation of Severus’ issues in them comes to 8.13%, thanks to the exclusively high values recorded in the case of Čortanovci (20.79%).

77 Cf. RIC IV/1: 151, no. 440 – FORT REDVC (AD 193), 152, nos. 448 a-b - FORT REDVC, FORT RDEV (sic) (AD 194), 155, no. 469 – FORT REDVC (AD 195-6), 155, no. 477 – FORT REDVC (AD 196-7)

78 Cf. RIC IV/1: 138, no. 2 (AD 193), 142, no. 377 (AD 194-5 (?)).

79 RIC IV/1: 176, no. 624 (AD 193-196 (?)).

80 The obverse perhaps belongs to group II from 193, or, most probably, group III from 194 (cf. RIC IV/1: 150-153), and the reverse presentation has an analogy in a denarius from the Emesa mint from 194-195 with a regularly shaped legend OPTIMO PRINCIPI, cf. RIC IV/1: 147, no. 415.

81 For Caracalla’s obverse, cf. RIC IV/1: 225 sqq., mint of Rome, for the reverse of Septimius Severus, cf. RIC IV/1: 117, no. 196, mint of Rome.

The finds from Upper Pannonia offer an entirely different picture: Savaria II (5.17%), Brigetio IV (5.26%) and Mór (56.93%), which for Severus comes on average to a high 22.45%. Of the three known hoards, two do not contain coins from the 1st century and besides the specimens of Septimius Severus, they include only the coinage of Julia Domna (Savaria II and Brigetio IV). The hoard from Mór, nevertheless, ranges from the denarii of the Republic to specimens of all the members of the Severus family, but its *tpq.* unfortunately, is unknown to us. Savaria II is dated earlier, to 196, and Brigetio IV broadly - to the period between the years 196 and 211 - and probably closer to the year 200, given the 5.26% share of coins of Septimius Severus and Domna.

From the territory of Upper Moesia, only one find from the neighbourhood of Požarevac (*tpq.* 198 or 199-200) belongs to this horizon of burial, in which the coinage of Septimius Severus is represented only by 0.66%.

From Lower Moesia, three finds are known from this horizon: Adamclisi (5.17%; *tpq.* 204), Dimum (0.67%; *tpq.* unknown) and Durostorum III (53.03%; *tpq.* unknown), which amounts to 19.62% of the average representation of coins belonging to Septimius Severus in the finds. These hoards are more similar in content to the Čortanovci hoard, because they all contain coins of the 1st century, in two (Adamclisi, Durostorum III) the coins of all the members of the family are present, and in the third (Dimum), only those of Julia Domna. However, except for the Adamclisi find (204), the other two are undated.

The hoards from Dacia and barbaricum are dated in the majority of cases to an earlier period 193-198, contain coins of the 1st century and end with specimens of Severus, and more rarely with those of Julia Domna. The two which are dated slightly later, but more broadly, also contain the coins of Caracalla as Caesar (Sarmizegetusa V, *tpq.* 201-206 and Ardeoani, *tpq.* 201-206). The percentage of the representation of Severus' emissions ranges from 0.13% to 4.76%.⁸²

Based on the material published so far and the comparisons that have been made, we may conclude that the hoard from Čortanovci according to its content is quite distinct from the other finds deposited in the time of Septimius Severus in the territory of the Danubian provinces. The „accuracy” of this statement is provisional because a number of the hoards have not been published in their entirety and we do not possess a full knowledge of their contents nor do we know the precise dating of the latest emissions, so that even the results that were obtained cannot be final. In any case, it can be remarked that the end of the reign of Septimius Severus represents the turning-point in thesauration and that the hoards deposited during the 2nd century and the others, by the year 211, give a different picture of the composition from the

82 Only the Lonea hoard deviates from this frame, in which that percentage amounts to 25%, but it involves a scattered find with only eight specimens ranging from Nero to Septimius Severus so that this percentage is not a realistic indicator.

hoards deposited later, during the 3rd century, when thesauration began principally in the time of the Antonines.⁸³

Three denarii from the Roman mint of Septimius Severus with the obverse legend SEVERVS PIVS AVG BRIT belong to the latest specimens in the hoard from Čortanovci. Thanks to the inscription on the reverse - P M TR P XVIII COS III P P (Jupiter), the authors of RIC date one to the second series from 210 (Cat. 2309),⁸⁴ while they include the other two in the undated emission from 210-211. Both undated specimens have the reverse legend VICTORIAE BRIT, which, in one case, is accompanied by the image of Victoria with a wreath and a palm leaf (Cat. 2354),⁸⁵ and in the other, the presentation of Victoria writing on a shield (Cat. 2355).⁸⁶ The obverse titlature on the latest denarius of Caracalla also contains the victorious title BRIT(annicus) - ANTONINVS PIVS AVG BRIT, and the inscription VICTORIAE BRIT appears again on the reverse with the image of Victoria with a wreath and a palm leaf (Cat. 2457).⁸⁷ The authors of RIC, however, date it to the interval 210-213. A broader chronological framework like this causes confusion in terms of making a distinction between the series that are attributed to the coinage of Caracalla under Severus, and the coinage of his sole rule. The dilemma was later solved by Ph. Hill, singling out five emissions issued during 210: Issue 1 (Jan.), Special Issue (Victories in Britain 1), Special Issue (Victories in Britain 2), Special Issue „Imperial Concordia” and Issue 2.⁸⁸ Bearing in mind Hill’s chronology, the latest specimens from the Čortanovci find would be dated to the year 210 and classified in Issue 1 (Jan.) - Severus’ denarius with TR P XVIII⁸⁹ and in a separate emission - Special Issue (Victories in Britain 2) - two of Severus and one of Caracalla’s denarii with the victory title BRIT on the obverse and the reverse inscribed with VICTORIAE BRIT.⁹⁰ Thus, the year 210, also the year during which Severus’ conducted his second British campaign, would represent the earliest *terminus a quo* of burying the find from Čortanovci.

Before his departure for Britian, Severus took steps for Rome and the rest of the Empire to remain loyal and secure during his absence. There are certain intimations of trouble recorded in two inscriptions, one undated and the other from the year 208 which suggest that a rebellion was crushed.⁹¹ They may refer to a rebellion by deserters in Gaul, which was crushed by the legatus of *I Minervia* legion with troops collected from all four Germanic legions. The dedication of the governor of Upper Pannonia

83 Arsenijević 2002; Găzdac 2002; Găzdac 2010.

84 RIC IV/1: 121, no. 240.

85 RIC IV/1: 133, no. 332.

86 RIC IV/1: 133, no. 335.

87 RIC IV/1: 235, no. 231.

88 Hill 1964: 38.

89 Hill 1964: 39, no. 1123 - S. Severus (=RIC IV/1: 121, no. 240).

90 Hill 1964: 40, no. 1176 - S. Severus (= RIC IV/1: 133, no. 332); no. 1178 - S. Severus (= RIC IV/1: 133, no. 335); no. 1183 - Caracalla (= RIC IV/1: 245, no. 231).

91 The inscriptions originate from mutually distant places, from Ephesus in Asia and Sicca in Africa, but both, in a similar manner, convey the idea of “insidious plots”, cf. Birley 2002: 176.

from Arrabona dated to 207 and dedicated to the „victory of the emperor and the legion *I Adiutrix*” would also point to certain conflicts in the central part of the Danube or in the immediate vicinity.⁹² Although we do not have detailed reports about Severus’ British expedition, it is mainly accepted that the *Profectio Augustorum* was in the spring of 208,⁹³ and that the military operations themselves took place in two campaigns - in 209 and in 210. The first was conducted by Septimius Severus and Caracalla, while the second was led by Caracalla himself, due to the emperor’s deteriorating state of health.⁹⁴ After the completion of military operations in 209, Geta received the title of Augustus,⁹⁵ and at beginning of 210, all three augusti assumed the title of *Britannicus Maximus*,⁹⁶ celebrating this also with the special monetary series *Victoria Britannica*⁹⁷ of which two series were with four denarii (three of Severus and one of Caracalla) represented in the find from Čortanovci. However, at the start of 211, on 4 February, Septimius Severus died, and Caracalla, consolidating the border at Hadrian’s wall, made peace with the enemy and immediately began preparations for the return to Rome.⁹⁸

The period of Severus was mainly peaceful in Pannonia and neighbouring Moesia. Had the situation been otherwise, the *vexillationes* of the Danubian legions would not have been able to take part in the British campaign, and apart from the Rhine and Danube land forces, the fleets of the Rhine and Danube were also engaged in this expedition.⁹⁹

The only barbarian invasion in Pannonia occurred in 212 or at the beginning of 213, in the time of Caracalla and was most probably the principal reason for the emperor’s visit to the province in the following year, in 214.¹⁰⁰ However, certain tensions were felt in the final years of the 2nd century, primarily connected with the migration of the Goths, which had the effect of moving the population in the regions of the lower Danube and the Carpathian Basin. Numerous hoards of coins in Dacia and barbaricum from the time of Septimius Severus confirm this. Dacia was under the greatest threat, but the pressure was also felt in Pannonia. It is possible

92 Birley 2002: 176.

93 Kienast 2009: 157.

94 Birley 2002: 180, 186.

95 Kienast 2009: 166.

96 S. N. Miller u CAH XII: 41 advocates the view that after completing the war operations in 209, all three augusti assumed the title *Britannicus* at the same time when Geta received the title of Augustus, but this title does not appear on coins before 210; Birley 2002: 180 summarising present knowledge, suggests early 210 and points out »furthermore, VI *Victrix*, and perhaps the other legions, became *B (ritannica)*.« According to Kienast 2009: 158, 163, 166, Geta received this victory title at the end of 209, or in 210, and Septimius Severus and Caracalla, in 210.

97 Birley 2002: 180.

98 In the view of S.N. Miller in CAH XII: 41, n. 7 Septimius Severus at the start of 211 planned the return to Rome, but the trouble in Britain was still not over. During the preparations for new operations, he died. He heralded his intention to leave Britain by minting the coin “Fortuna Redux” (RIC IV/1, nos. 246, 246 A), while it is assumed that the type “Adventus Augusti” (RIC IV/1: 133, no. 330) also anticipated his intention to make a swift return; CAH XII (2nd ed.): 8-9.

99 Birley 2002: 175, and n. 9. According to Anthony Birley the formulation in one inscription (CIL VI, 1643) seems to imply that an unknown prefect of the *classis Britannica* was at the same time the commander of the *classis Germanica, Pannonica i Moesica*.

100 Mócsy 1974: 198.

that Septimius Severus did not undertake any serious action in Pannonia until he had settled accounts with Claudius Albinus and had subsequently appointed the renowned and twice decorated general T. Claudius Claudianus as governor of Lower Pannonia. In the period between 196 and 200, the Romans renewed smaller sections of the limes in Pannonia and the *I Aduatrix* legion took part in the defence of Dacia. From the time of Septimius Severus' visit to Pannonia in 202 till his death, no unrest at all was recorded in this part of the limes. He endeavoured to restore Pannonia from the destruction caused by the Marcomannic wars, to consolidate life in the province and secure conditions for economic progress.¹⁰¹

In seeking the reasons for the deposition of the hoard from Čortanovci, the latest specimens of which lead us to conclude that the year 210 was the *terminus a quo* of its burial, we can say that it just might have been because of the danger of a barbarian incursion. Data on the finds and archaeological sites from the Roman period in the broader neighbourhood of Čortanovci indicate that this part of the Pannonian limes and its hinterland was densely populated, with numerous villas, important agricultural properties and large estates.¹⁰² To this one should add numerous small and large camps and other military facilities along the route beside the Danube. The natural resources, such as the fertile soil, the sunlit slopes suitable for the cultivation of grapes, forests that were the source of building material but also offered favourable conditions for hunting, and rivers for fishing and, what is most important, for transport, favoured the economic progress of the population. The villas and large estates, as individual and independent units, had their own role to play in economic life and supplying the province.¹⁰³ In short, it is hard to find an answer for the real reasons for the deposition of such a large find at a time when the province was prospering. One should seek the answers to lie, more likely, in some private reasons, for instance, in the collection of taxes, action by raiders, or the increased movement of the population connected with the deployment of military units. Among them, although only in the domain of speculation, we may rely to some extent on the well-known large-scale confiscations of land holdings, high taxes, and changes in the system of administration carried out during the reign of Septimius Severus.

101 Barkóczy 1980: 101-102.

102 Mócsy 1974: 244; Petrović 1995: 28-29; Jovanović 1998: 23.

103 Thomas 1980: 281.

NOTES TO THE CATALOGUE

The catalogue is arranged chronologically according to the reigns of the Roman emperors, and in the context of individual emperors, by mints.

Each catalogue number contains only the standard basic data, arranged according to the following criteria: the numbers referring to the individual reigning emperor, and the members of the imperial family, living or deified; technical data about the coin (weight, diameter, and axis), the citation according to the standard literature together with additional notes on the coin, the minting year, and the inventory number.

The notes contain additional information on coins and detailed citations of possible aberrations to examples documented in the standard literature. The term „var.” is used after the standard citation to mark some minor differences between the coins published in the present catalogue and those in the standard literature (i.e., busts or legends). If the legend or type fundamentally differs from the citation in the standard literature, it is followed by the mark „–”, then the mark „ad ..”, and the number of the standard reference most closely corresponding to the published coin. In cases in which a coin is unknown in the standard literature, the mark „–” is used, and the obverse and reverse are described in detail.

The date of minting of individual coins follows the chronology based on the relevant cited literature.

All the coins are presented in photographic form, and their numeration on the plates is coordinated with the catalogue numbers.

The following abbreviations are utilized in the catalogue:

References

BMC Greek (Lycia)	G.F. Hill, <i>A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum. Catalogue of Greek Coin: Lycia, Pamphilia and Pisidia</i> , London 1897: British Museum Trustees.
BMC Greek (Pontus)	W. Wroth, <i>A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum. Catalogue of Greek Coins: Pontus, Paphlagonia, Bithynia and King of Bosphorus</i> , London 1889: British Museum Trustees.
BMC RE	<i>H. Mattingly</i> , Coins of the Roman Empire in the British Museum, III, <i>Nerva to Hadrian</i> , London 1936; IV, <i>Antoninus Pius to Commodus</i> , London 1966 (1940): British Museum Trustees.
Cohen	H. Cohen, <i>Description Historique des monnaies frappées sous l'Empire Romain</i> , II, <i>de Nerva à Antonin (96 à 161 après J.-C.)</i> , Paris–Londres ² 1882; III, <i>de Marc Aurèle à Albin (161 à 197 après J.-C.)</i> , Paris–Londres ² 1883; IV, <i>de Septime Sévère à Maxime (193 à 238 après J.-C.)</i> , Paris–Londres ² 1884: Rollin&Feuardent.

Hill 1964	Ph.V. Hill, <i>The Coinage of Septimius Severus and his Family of the Mint of Rome</i> , A.D. 193–217, London 1964: Spink & Son Ltd.
RIC	C.H.V. Sutherland, <i>The Roman Imperial Coinage</i> , I, <i>From 39 BC to AD 69</i> , London ² 1984: Spink & Son Ltd; H. Mattingly, E. A. Sydenham, <i>The Roman Imperial Coinage</i> , II, <i>Vespasian to Hadrian</i> , London 1926, repr. 1962: Spink & Son Ltd; H. Mattingly, E. A. Sydenham, <i>The Roman Imperial Coinage</i> , III, <i>Antoninus Pius to Commodus</i> , London 1930, repr. 1962: Spink & Son Ltd; H. Mattingly, E. A. Sydenham, <i>The Roman Imperial Coinage</i> , IV/1, <i>Pertinax to Geta</i> , London 1936, repr. 1962: Spink & Son Ltd.
RRC	M. H. Crawford, <i>Roman Republican Coinage</i> , I-II, London 1974: Cambridge University Press.

Other abbreviations

adv., advancing

axis – according to cardinal directions

Cat. N^o. – catalogue number

Diam., diameter (mm)

dr., draped

hld., holding

l., left

laur., laureate

leg., legend

NM Coll., The National Museum in Belgrade collection – inventory number

obv., obverse

r., right

Ref., reference

rev., reverse

sh., shoulder

std., seated

stg., standing

var., variant

Wt., weight (g)

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

CATALOGUE

Cat. N°	Wt.	Diam. Axis	Ref. and notes	Minting year	NM Coll.
MARCUS ANTONIUS					
(Cat. 1-52)					
Mint moving with M. Antonius					
1	2.96	18.7	RRC 544/10	32-31 BC	1114/44
2	3.05	19.7 W	RRC 544/14	32-31 BC	1114/1
3	3.09	17.2 NW	RRC 544/14	32-31 BC	1114/2
4	3.21	17.2 S	RRC 544/15	32-31 BC	1114/3
5	3.07	19.8 W	RRC 544/15 Obv. Punch-marks	32-31 BC	1114/4
6	3.26	16.8 S	RRC 544/15	32-31 BC	1114/5
7	3.15	17.6 W	RRC 544/19	32-31 BC	1114/8
8	3.05	19 SW	RRC 544/20	32-31 BC	1114/6
9	3.28	17.7 W	RRC 544/20 Rev. Punch mark	32-31 BC	1114/7
10	3.32	18.5 S	RRC 544/21	32-31 BC	1114/9
11	3.23	15.7 NW	RRC 544/21 Rev. Punch mark	32-31 BC	1114/10
12	2.99	18.7 SW	RRC 544/23 Obv. Punch-mark	32-31 BC	1114/12
13	3.47	18.2 SW	RRC 544/25 Obv. Punch-mark	32-31 BC	1114/13
14	2.95	19.4 SE	RRC 544/26 Obv. Punch-mark	32-31 BC	1114/14
15	2.95	19 SE	RRC 544/26	32-31 BC	1114/15
16	3.11	19 S	RRC 544/27	32-31 BC	1114/16
17	3.01	17.2 SW	RRC 544/31	32-31 BC	1114/18

18	3.33	17.4 SE	RRC 544/35 Rev. Punch mark	32-31 BC	1114/19
19	2.96	19 NE	RRC 544/35 Obv. Punch-mark	32-31 BC	1114/20
20	3.29	17 S	RRC 544/36 Obv. Punch-mark	32-31 BC	1114/11
21	3.26	18.3 S	RRC 544/36 Obv. Punch-mark	32-31 BC	1114/22
22	3.13	16.5	RRC 544/36	32-31 BC	1114/24
23	3.27	18 S	RRC 544/38 Rev. Punch mark	32-31 BC	1114/23
24	3.38	18 NW	RRC 544 Obv. and Rev. Punch mark	32-31 BC	1114/17
25	3.4	19.5 NE	RRC 544 Rev. Punch mark	32-31 BC	1114/21
26	3.22	18.2	RRC 544	32-31 BC	1114/25
27	3.16	17.2	RRC 544	32-31 BC	1114/26
28	2.91	18.2 NW	RRC 544	32-31 BC	1114/27
29	3.28	18.9	RRC 544 Obv. Punch-mark	32-31 BC	1114/28
30	3.21	17.7 NW	RRC 544	32-31 BC	1114/29
31	2.96	18.8	RRC 544	32-31 BC	1114/30
32	3.15	17.7	RRC 544 Rev. Punch mark	32-31 BC	1114/31
33	3.1	16.9 S	RRC 544	32-31 BC	1114/32
34	2.95	15.8	RRC 544 Obv. Punch-mark	32-31 BC	1114/33
35	3.1	16.8 W	RRC 544	32-31 BC	1114/34
36	3.09	17.5	RRC 544	32-31 BC	1114/35
37	3.25	17.6 SW	RRC 544	32-31 BC	1114/36
38	3.43	17.4 NW	RRC 544 Rev. Punch mark	32-31 BC	1114/37
39	3.22	16.8	RRC 544	32-31 BC	1114/38

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

40	2.53	18.4	RRC 544	32–31 BC	1114/39
41	3.13	17.6	RRC 544	32–31 BC	1114/40
42	3.31	17	RRC 544 Obv. Punch–mark	32–31 BC	1114/41
43	3.25	17.5 SW	RRC 544 Obv. Punch–mark	32–31 BC	1114/42
44	3.22	18	RRC 544	32–31 BC	1114/43
45	3.42	17	RRC 544	32–31 BC	1114/45
46	3.04	17.5 S	RRC 544 Obv. and Rev. Punch mark	32–31 BC	1114/46
47	3.22	16.7	RRC 544 Rev. Punch mark	32–31 BC	1114/47
48	3.13	16.5	RRC 544 Obv. Punch–mark	32–31 BC	1114/48
49	2.88	17.5	RRC 544 Rev. Punch mark	32–31 BC	1114/49
50	3.25	17	RRC 544 Obv. Punch–mark	32–31 BC	1114/50
51	2.96	18	RRC 544 Obv. Punch–mark	32–31 BC	1114/51
52	2.95	19	RRC 544	32–31 BC	1114/52

NERO
(Cat. 53–72)

Mint of Rome

53	3.01	17.8 S	RIC I, p. 153, no. 47	64–65	1114/53
54	3.12	18.2 S	RIC I, p. 153, no. 47	64–65	1114/54
55	3.09	18 S	RIC I, p. 153, no. 53	64–65	1114/55
56	3.2	18.3 S	RIC I, p. 153, no. 53	64–65	1114/56
57	3.05	18.1 S	RIC I, p. 153, no. 53	64–65	1114/57
58	3.04	17.8 SW	RIC I, p. 153, no. 53	64–65	1114/58

59	3.09	19.5 S	RIC I, p. 153, no. 60	65-66	1114/59
60	3.04	18.4 S	RIC I, p. 153, no. 60	65-66	1114/60
61	3.02	18.8 S	RIC I, p. 153, no. 60	65-66	1114/61
62	3.12	18.7 S	RIC I, p. 153, no. 60	65-66	1114/62
63	3.03	18.2 S	RIC I, p. 153, no. 60	65-66	1114/63
64	3.13	17.7 S	RIC I, p. 153, no. 60	65-66	1114/64
65	3.02	16.8 S	RIC I, p. 153, no. 60	65-66	1114/65
66	3.14	17.4 S	RIC I, p. 153, no. 62	65-66	1114/66
67	3.26	17.9 SE	RIC I, p. 154, no. 67	66-67	1114/67
68	3.12	18.2 S	RIC I, p. 154, no. 68	67-68	1114/68
69	3.09	19.5 S	RIC I, p. 154, no. 71	67-68	1114/69
70	3.19	18 S	RIC I, p. 154, no. 72	67-68	1114/70
71	3.11	18.4 S	RIC I, p. 154, no. 72	67-68	1114/71
72	3.04	19.3 S	RIC I, p. 154, no. 72	67-68	1114/72
GALBA (Cat. 73)					
Mint of Rome					
73	3.1	17.4 S	RIC I, p. 241, no. 167	c. July 68-Jan. 69	1114/73
OTHO (Cat. 74)					
Mint of Rome					
74	3.15	18.2 S	RIC I, p. 260, no. 12	69, 15. Jan. - mid-April	1114/74

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

VITELLIUS
(Cat. 75–77)

Mint of Rome

75	3.08	18.5 S	RIC I, p. 272, no. 73	69 c. late April–20 Dec.	1114/76
76	3.05	20 S	RIC I, p. 272, no. 90	69, c. late April–20 Dec.	1114/75
77	2.98	17.8 S	RIC I, p. 273, no. 105	69 c. late April–20 Dec.	1114/77

VESPASIAN
(Cat. 78–302)

Vespasian
(Cat. 78–259)

Mint of Rome'

78	3.24	18.8 S	RIC II, p. 16, no. 7	69–71	1114/78
79	2.77	18 SE	RIC II, p. 16, no. 7	69–71	1114/79
80	3.09	18.4 S	RIC II, p. 16, no. 7	69–71	1114/80
81	3.03	18.4 SE	RIC II, p. 16, no. 8	69–71	1114/81
82	3.15	18 SE	RIC II, p. 16, no. 8	69–71	1114/82
83	3.1	18.4 S	RIC II, p. 16, no. 9	69–71	1114/83
84	3.04	17.7 SW	RIC II, p. 16, no. 9	69–71	1114/84
85	3.08	19.2 SW	RIC II, p. 16, no. 10	69–71	1114/85
86	3.3	17.4 S	RIC II, p. 16, no. 10	69–71	1114/86
87	3.13	18 S	RIC II, p. 16, no. 10	69–71	1114/87
88	3.31	18.6 SW	RIC II, p. 16, no. 10	69–71	1114/88
89	3.09	18.1 S	RIC II, p. 16, no. 10	69–71	1114/89
90	3.26	17 S	RIC II, p. 16, no. 10	69–71	1114/90

91	3.22	17.4 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/91
92	3.25	16.6 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/92
93	3.14	17.3 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/93
94	3.26	18.8 SW	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/94
95	3.04	17.9 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/95
96	3.01	18.6 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/96
97	3.04	18.2 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/97
98	3.14	17.8 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/98
99	3.14	16.7 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/99
100	3	17.2 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/100
101	3.09	17.4 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/101
102	3.17	17.7 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/102
103	3.14	18.4 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/103
104	3.12	17.1 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/104
105	2.94	19.19 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/105
106	3.08	16.9 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/106
107	3.07	17.8 SE	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/107
108	3.16	19 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/108
109	2.95	17.9 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/109
110	3.09	18.1 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/110
111	3.13	19.7 S	RIC II, p. 16, no. 10	69-71	1114/111
112	2.95	19.8 S	RIC II, p. 16, no. 15 (obv. Two punch-marks)	69-71	1114/112
113	3.16	17.2 S	RIC II, p. 16, no. 15	69-71	1114/113

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

114	3.16	17.4 S	RIC II, p. 16, no. 15	69–71	1114/114
115	3.26	17.6 S	RIC II, p. 16, no. 15	69–71	1114/115
116	3.07	18.6 SW	RIC II, p. 16, no. 15	69–71	1114/116
117	3.06	16.8 S	RIC II, p. 16, no. 15	69–71	1114/117
118	3.1	18.5 S	RIC II, p. 16, no. 15	69–71	1114/118
119	3.07	16.7 S	RIC II, p. 16, no. 15	69–71	1114/119
120	3.18	17.9 S	RIC II, p. 16, no. 15	69–71	1114/120
121	3.02	18.3 S	RIC II, p. 16, no. 15	69–71	1114/121
122	3.04	18.3 SE	RIC II, p. 16, no. 15	69–71	1114/122
123	3.05	19 S	RIC II, p. 17, no. 22 (obv. Punch-mark)	69–71	1114/123
124	3.06	17.2 S	RIC II, p. 18, no. 30	70–72	1114/124
125	3.25	16.5 S	RIC II, p. 18, no. 30	70–72	1114/125
126	3.08	17.5 S	RIC II, p. 18, no. 30	70–72	1114/126
127	3.09	18.2 S	RIC II, p. 18, no. 30	70–72	1114/127
128	3.06	17.4 S	RIC II, p. 18, no. 30	70–72	1114/128
129	2.91	17.4 S	RIC II, p. 18, no. 30	70–72	1114/129
130	3.29	16 S	RIC II, p. 18, no. 30	70–72	1114/148
131	3.17	18.2 S	RIC II, p. 19, no. 37	70–72	1114/130
132	3.01	18.4 S	RIC II, p. 19, no. 37	70–72	1114/131
133	2.99	17.2 S	RIC II, p. 19, no. 37	70–72	1114/132
134	2.98	16.7 S	RIC II, p. 19, no. 37	70–72	1114/133
135	2.88	18 S	RIC II, p. 19, no. 39	70–72	1114/134
136	3.11	17.7 S	RIC II, p. 19, no. 39	70–72	1114/135

137	2.97	17.9 S	RIC II, p. 19, no. 39	70-72	1114/136
138	3.18	19.4 S	RIC II, p. 19, no. 42	72-73	1114/137
139	3.09	18.5 SW	RIC II, p. 19, no. 42	72-73	1114/138
140	3.2	17.8 SW	RIC II, p. 19, no. 42	72-73	1114/139
141	3.3	17.9 S	RIC II, p. 19, no. 42	72-73	1114/140
142	3.2	17.8 S	RIC II, p. 19, no. 42	72-73	1114/141
143	3.3	17.9 S	RIC II, p. 19, no. 42	72-73	1114/142
144	3.03	18.5 S	RIC II, p. 19, no. 42	72-73	1114/143
145	3.25	16.4 SW	RIC II, p. 19, no. 42	72-73	1114/144
146	3.13	17.6 S	RIC II, p. 19, no. 42	72-73	1114/145
147	3.11	17.6 SW	RIC II, p. 19, no. 42 (?), obv. [COS IIII?]	72-73	1114/146
148	3.24	17.9 S	RIC II, p. 19, no. 42 (?), obv. [COS IIII?]	72-73	1114/147
149	3.12	18.1 S	RIC II, p. 20, no. 43	72-73	1114/149
150	3.15	17.2 S	RIC II, p. 20, no. 43	72-73	1114/150
151	3.14	17.5 S	RIC II, p. 20, no. 49	72-73	1114/152
152	3.08	18.5 S	RIC II, p. 20, no. 49	72-73	1114/153
153	2.99	18.4 S	RIC II, p. 20, no. 49	72-73	1114/154
154	3.05	17.7 S	RIC II, p. 20, no. 49	72-73	1114/155
155	3.21	17.5 S	RIC II, p. 20, no. 50	72-73	1114/156
156	3.03	17.8 S	RIC II, p. 20, no. 50	72-73	1114/157
157	2.97	17.3 S	RIC II, p. 20, no. 50	72-73	1114/158
158	3.12	17.8 S	RIC II, p. 20, no. 50	72-73	1114/159
159	3.04	17.4 S	RIC II, p. 20, no. 50	72-73	1114/160

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

160	3.16	18.7 S	RIC II, p. 20, no. 50	72-73	1114/161
161	3.26	18 S	RIC II, p. 20, no. 50	72-73	1114/162
162	3.27	17.4 S	RIC II, p. 20, no. 52	72-73	1114/163
163	3.15	17.2 SW	RIC II, p. 20, no. 52	72-73	1114/164
164	3.07	19.5 S	RIC II, p. 21, no. 55	73	1114/165
165	3.14	18 S	RIC II, p. 21, no. 55	73	1114/166
166	3.29	19 SW	RIC II, p. 21, no. 58	73	1114/184
167	3.1	19.7 SW	RIC II, p. 21, no. 58	73	1114/167
168	3	18.5 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/151
169	3.31	19.6 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/168
170	2.88	20.2 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/169
171	3.04	20 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/170
172	3.22	18.7 NW	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/171
173	3.03	19.5 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/172
174	3.07	18.5 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/173
175	3.12	18.3 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/174
176	2.88	19 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/175
177	3.28	19 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/176
178	3.06	18.6 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/177
179	3.07	18.4 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/178
180	3.11	19.4 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/179

181	3.15	20.1 N	RIC II, p. 21, no. 65	73 (later part of year)	1114/180
182	3.01	19.4 N	RIC II, p. 22, no. 67	73 (later part of year)	1114/181
183	3.18	20 S	RIC II, p. 22, no. 67	73 (later part of year)	1114/182
184	3.17	19.1 N	RIC II, p. 22, no. 67	73 (later part of year)	1114/183
185	3.07	21.1 S	RIC II, p. 23, no. 75	74	1114/185
186	3.11	18.7 S	RIC II, p. 23, no. 75 – rev. [] TR P COS []	74	1114/186
187	3.04	20.8 S	RIC II, p. 23, no. 75	74	1114/187
188	3.23	18.1 S	RIC II, p. 23, no. 75	74	1114/188
189	3.15	16.8 SE	RIC II, 23, no. 75 (?), rev. illegible	74 (?)	1114/256
190	3.15	18.2 S	RIC II, p. 23, no. 77	74	1114/189
191	3.1	18.2 S	RIC II, p. 23, no. 77	74	1114/190
192	3.13	18.5 SW	RIC II, p. 24, no. 89	75	1114/191
193	3.12	17.8 S	RIC II, p. 24, no. 89	75	1114/192
194	3.15	18.5 S	RIC II, p. 24, no. 89	75	1114/193
195	3.31	17.6 S	RIC II, p. 24, no. 89	75	1114/194
196	3.05	19 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/195
197	3.12	19.4 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/196
198	3.28	19.5 S	RIC II, p. 24, no. 90, rev. PON MAX TR P [COS VI]	75	1114/197
199	3.07	17.3 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/198
200	3.14	18.2 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/199
201	3.05	19 S	RIC II, p. 24, no. 90, rev. PON MAX TR P [COS VI]	75	1114/200

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

202	3.03	18.6 SW	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/202
203	3.2	17.2 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/203
204	3.24	17.9 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/204
205	3.02	20.5 SE	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/205
206	3.12	19 SW	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/206
207	3.09	18.7 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/207
208	2.91	20 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/208
209	2.7	19.8 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/209
210	3.09	19.2 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/210
211	3.12	19 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/211
212	3.34	18.7 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/212
213	2.64	18.9 SE	RIC II, p. 24, no. 90, rev. PON MAX [TR P COS VI]	75	1114/213
214	3.07	18.7 S	RIC II, p. 24, no. 90	75	1114/214
215	3.3	16.6 S	Rev. [PON MAX TR P COS VI], cf. RIC II, 24, no. 90 – COS VI (or 26, no. 101 – COS VII)	75	1114/201
216	3.01	20 SW	Rev. PON MAX [], cf. RIC II, 24, no. 90 – COS VI (or 26, no. 101 – COS VII)	75 (or 76)	1114/251
217	3.18	19.2 S	Rev. PON MAX TR [], cf. RIC II, 24, no. 90 – COS VI (or 26, no. 101 – COS VII)	75 (or 76)	1114/252
218	3.28	18.8 S	Rev. PON M[], cf. RIC II, 24, no. 90 – COS VI (or 26, no. 101 – COS VII)	75 (or 76)	1114/253
219	2.79	18.7 S	Rev. [], cf. RIC II, 24, no. 90 – COS VI (or 26, no. 101 – COS VII)	75 (or 76)	1114/255
220	3.1	17.1 S	Rev. [], cf. RIC II, 24, no. 90 – COS VI (or 26, no. 101 – COS VII)	75 (or 76)	1114/257

221	2.76	16.8 S	Rev. [], cf. RIC II, 24, no. 90 – COS VI (or 26, no. 101 – COS VII)	75 (or 76)	1114/258
222	3.07	18.5 S	RIC II, p. 24, no. 91	75	1114/215
223	3.28	18.7 SE	RIC II, p. 25, no. 93	75	1114/216
224	3.29	18 S	RIC II, p. 25, no. 93	75	1114/217
225	2.98	19.2 S	RIC II, p. 25, no. 94	75	1114/218
226	3.11	19.2 S	RIC II, p. 25, no. 94	75	1114/219
227	3.17	18.1 S	RIC II, 25, no. 94, rev. PON MAX TR P COS [VI]	75	1114/249
228	3.17	17.7 S	RIC II, 25, no. 94, rev. PON MAX TR P COS [VI]	75	1114/250
229	3.06	19 S	RIC II, 25, no. 94, rev. PON MAX TR [P COS VI]	75	1114/254
230	3.11	17.4 S	RIC II, p. 25, no. 98 (a)	76	1114/220
231	3.03	19.8 S	RIC II, p. 25, no. 99 (a)	76	1114/221
232	3.39	18.2 S	RIC II, p. 26, no. 103	77–78	1114/223
233	3.27	18.3 S	RIC II, p. 26, no. 103	77–78	1114/224
234	3.07	18.8 S	RIC II, p. 26, no. 103, rev. [COS VIII]	77–78	1114/225
235	3.18	19.4 S	RIC II, p. 26, no. 103	77–78	1114/226
236	3.17	21.3 S	RIC II, p. 26, no. 107	77–78	1114/222
237	3.24	18.8 S	RIC II, p. 27, no. 109	77–78	1114/227
238	3.08	18.4 S	RIC II, p. 27, no. 109, rev. [COS XIX]	77–78	1114/228
239	2.94	19.7 S	RIC II, p. 27, no. 109, obv. type – Head I, laur.	77–78	1114/229
240	2.99	18.4 S	RIC II, p. 27, no. 113	79	1114/230

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

241	3.31	19 S	RIC II, p. 27, no. 114	79	1114/231
242	3.13	18.8 S	RIC II, p. 27, no. 114	79	1114/232
243	3.35	18.1 S	RIC II, p. 27, no. 117	79	1114/233
244	3.03	18.2 S	RIC II, p. 28, no. 119	79	1114/234
245	3.11	18.7 S	RIC II, p. 28, no. 124 (a)	75–79 (undated)	1114/235
246	3.26	20.3 SW	RIC II, p. 28, no. 124 (a)	75–79 (undated)	1114/236
247	3.28	18.2 S	RIC II, p. 28, no. 124 (a)	75–79 (undated)	1114/237
248	3.16	18 S	RIC II, p. 28, no. 124 (a)	75–79 (undated)	1114/238
249	3.08	20.4 S	RIC II, p. 28, no. 124 (a)	75–79 (undated)	1114/239
250	3.21	18.1 S	RIC II, p. 28, no. 124 (a)	75–79 (undated)	1114/240
251	3.33	18.2 S	RIC II, p. 29, no. 131 (a)	78–79 (undated)	1114/241
252	2.94	17.6 S	RIC II, p. 29, no. 131 (a)	78–79 (undated)	1114/242
253	3.02	18.5 S	RIC II, p. 29, no. 131 (a)	78–79 (undated)	1114/243
254	3.18	18 S	RIC II, p. 29, no. 131 (a)	78–79 (undated)	1114/244
255	3.09	19 S	RIC II, p. 29, no. 131 (b)	78–79 (undated)	1114/245
256	3.07	19 S	RIC II, p. 29, no. 132	78–79 (undated)	1114/246
257	3.23	19.4 S	RIC II, p. 29, no. 132	78–79 (undated)	1114/247
258	3.31	18.7 S	RIC II, p. 29, no. 132	78–79 (undated)	1114/248
259	2.89	17	RIC II, ? (illegible)	–	1114/259

Titus
Stiking under Vepasian
(Cat. 260–276)

Mint of Rome

260	3.12	18.5 SW	RIC II, p. 33, no. 155	71–72	1114/260
261	3.06	19.2 SW	RIC II, p. 35, no. 173A	74	1114/261
262	3.07	19.8 S	RIC II, p. 36, no. 176	74 (?) (undated)	1114/262
263	3.05	18.4 SW	RIC II, p. 36, no. 185	75	1114/263
264	3.22	17.6 S	RIC II, p. 37, no. 187	76	1114/264
265	3.12	17.8 S	RIC II, p. 37, no. 195, rev. [VI]	77–78	1114/265
266	3.28	18.3 SW	RIC II, p. 37, no. 195	77–78	1114/266
267	3.06	19.5 SE	RIC II, p. 37, no. 195	77–78	1114/267
268	3.61	17.6 S	RIC II, p. 37, no. 195	77–78	1114/268
269	3.16	18 S	RIC II, p. 37, no. 195	77–78	1114/269
270	3.31	18.2 SE	RIC II, p. 38, no. 205	79	1114/270
271	2.96	18.4 S	RIC II, p. 39, no. 218	78–79	1114/271
272	3.07	19.7 S	RIC II, p. 39, no. 218	78–79	1114/272
273	3.21	18.5 S	RIC II, p. 39, no. 218	78–79	1114/273
274	3.13	19.4 S	RIC II, p. 39, no. 218	78–79	1114/274
275	3.15	18.8 S	RIC II, p. 39, no. 218	78–79	1114/275
276	3.1	19.8 S	RIC II, p. 39, no. 220	78–79	1114/276

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

Domitian
Striking under Vespasian
(Cat. 277–302)

Mint of Rome

277	3.2	19.5 S	RIC II, p. 41, no. 232	73	1114/277
278	3.12	19 S	RIC II, p. 41, no. 232	73	1114/278
279	3.12	18.7 S	RIC II, p. 41, no. 233	73	1114/279
280	2.98	19 S	RIC II, p. 41, no. 233	73	1114/280
281	3.08	18.6 SE	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/281
282	3.31	19 SW	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/282
283	3.18	18 S	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/283
284	3.06	18.6 S	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/284
285	3.08	19.5 SW	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/285
286	2.95	18.5 S	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/286
287	3.03	18.5 S	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/287
288	3.03	19.4 S	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/288
289	3.02	19.4 S	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/289
290	3.06	18 S	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/290
291	3.39	18.7 S	RIC II, p. 41, no. 238	76	1114/291
292	3.23	19.4 SE	RIC II, p. 43, no. 241	77–78	1114/292
293	3.12	19.3 S	RIC II, p. 43, no. 241	77–78	1114/293
294	3.14	17.6 S	RIC II, p. 43, no. 241	77–78	1114/294

295	3.33	17.5 S	RIC II, p. 43, no. 241	77–78	1114/295
296	3.11	19 E	RIC II, p. 43, no. 242	77–78	1114/296
297	3.24	17.8 S	RIC II, p. 43, no. 242	77–78	1114/297
298	3.11	18.7 SE	RIC II, p. 43, no. 244	79	1114/298
299	3.3	18 S	RIC II, p. 43, no. 244	79	1114/299
300	3.05	17.2 SE	RIC II, p. 43, no. 246	79	1114/300
301	2.94	19 S	RIC II, p. 43, no. 248	Undated	1114/301
302	2.91	18.6 S	RIC II, p. 43, no. 248	Undated	1114/302

TITUS
(cat. 303–342)

Titus
(Cat. 303–328)

Mint of Rome

303	3.23	17.2 SE	RIC II, p. 117, no. 9	79, after July 1st	1114/303
304	3.29	18.2 S	RIC II, p. 117, no. 10	79, after July 1st	1114/304
305	3.04	17.5 S	RIC II, p. 117, no. 10	79, after July 1st	1114/305
306	3.25	18.3 SE	RIC II, p. 117, no. 10	79, after July 1st	1114/306
307	3.3	18.6 SE	RIC II, p. 118, no. 15 (a)	79, after July 1st	1114/307
308	3.23	18.1 S	RIC II, p. 118, no. 16 (a)	79, after July 1st	1114/308
309	3.27	18.2 S	RIC II, p. 119, no. 22a	80, Jan 1st– July 1st	1114/309
310	3.28	18.5 S	RIC II, p. 119, no. 23 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/310
311	3.24	18.4 S	RIC II, p. 119, no. 24 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/311

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

312	2.99	20 S	RIC II, p. 119, no. 24 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/312
313	3.12	18 S	RIC II, p. 119, no. 24 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/313
314	3.09	17.8 S	RIC II, p. 119, no. 24 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/314
315	3.18	18.4 SE	RIC II, p. 119, no. 24 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/315
316	3.2	17.2 S	RIC II, p. 119, no. 25a	80, Jan 1st– July 1st	1114/316
317	3.31	18.6 S	RIC II, p. 119, no. 25a	80, Jan 1st– July 1st	1114/317
318	3.08	18.2 S	RIC II, p. 119, no. 25a	80, Jan 1st– July 1st	1114/318
319	2.89	17.9 SE	RIC II, p. 119, no. 26 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/319
320	3.32	17.8 S	RIC II, p. 119, no. 26 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/320
321	3.04	18.7 S	RIC II, p. 119, no. 26 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/321
322	3.05	18 SE	RIC II, p. 119, no. 26 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/322
323	3.11	18.2 SE	RIC II, p. 119, no. 27 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/323
324	3.04	18.5 SE	RIC II, p. 119, no. 27 (a)	80, Jan 1st– July 1st	1114/324
325	3.22	18.5 S	RIC II, p. 119, no. 27 (b)	80, Jan 1st– July 1st	1114/325
326	3.39	19.4 SW	RIC II, p. 119, no. 27 (b)	80, Jan 1st– July 1st	1114/326
327	3.19	18.2 S	RIC II, p. 119, no. 27 (b)	80, Jan 1st– July 1st	1114/327
328	3.12	18.9 SW	RIC II, p. 119, no. 27 (b)	80, Jan 1st– July 1st	1114/328

**Domitian
Striking under Titus
(Cat. 329–335)**

Mint of Rome

329	3.17	17.2 S	RIC II, p. 122, no. 50	80 (later)	1114/329
330	3.29	18 S	RIC II, p. 122, no. 50	80 (later)	1114/330
331	3.05	16.4 S	RIC II, p. 122, no. 50 – rev. [COS VII]	80 (later)	1114/331
332	3.24	17.5 S	RIC II, p. 122, no. 50	80 (later)	1114/332
333	3.1	19.3 SW	RIC II, p. 122, no. 50 – rev. [COS VII]	80 (later)	1114/333
334	3.01	19.3 S	RIC II, p. 122, no. 51	80 (later)	1114/334
335	3.15	18 S	Hybrid or denarius which supplements the series, RIC II, –; Obv. CAESAR DIVI F DOMITIANVS COS VII, Head, laur. r. – ad RIC II, p. 121–122, AD 80, later; Rev. PRINCEPS IVENTVTIS, Minerva advancing r., brandishing javelin and hld. shield as RIC II, p. 121, no. 41, AD 80.	80 (later)	1114/335

**Divus Vespasianus
Striking under Titus
(Cat. 336–342)**

Mint of Rome

336	3.27	19.7 S	RIC II, p. 123, no. 59 (a)	80–81	1114/336
337	3.17	17.2 SW	RIC II, p. 123, no. 63	80–81	1114/337
338	3.31	20.4 S	RIC II, p. 123, no. 63	80–81	1114/338
339	3.28	18.4 S	RIC II, p. 123, no. 63	80–81	1114/339
340	3.2	18.2 S	RIC II, p. 123, no. 63	80–81	1114/340

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

341	3.22	18.5 S	RIC II, p. 123, no. 63	80–81	1114/341
342	3.2	17.7 S	RIC II, p. 123, no. 63	80–81	1114/342

DOMITIAN
(Cat. 343–397)

Mint of Rome

343	3.16	19 S	RIC II, p. 155, no. 16	81, third issue	1114/343
344	3.14	18.4 S	RIC II, p. 155, no. 16	81, third issue	1114/344
345	3.29	17.7 SE	RIC II, p. 155, no. 17	81, third issue	1114/345
346	2.98	17.5 S	RIC II, p. 156, no. 19	81, third issue	1114/346
347	2.99	18.7 S	RIC II, p. 156, no. 20	81, third issue	1114/347
348	3.15	18.2 S	RIC II, p. 156, no. 20	81, third issue	1114/348
349	3.72	17.8 S	RIC II, p. 156, no. 23	81, third issue	1114/349
350	3.14	17.9 S	RIC II, p. 156, no. 23	81, third issue	1114/350
351	3.04	17.5 SE	RIC II, p. 156, no. 25	82, first issue	1114/351
352	3.27	17 SE	RIC II, p. 156, no. 25, rev. [TR P COS VIII P P]	82, first issue	1114/352
353	3	18.8 S	RIC II, p. 156, no. 28	82, first issue	1114/353.
354	3.16	20 S	RIC II, p. 166, no. 101	87, second issue	1114/354
355	3.3	19.8 S	RIC II, p. 166, no. 107	88, first issue	1114/355
356	3.19	19 SE	RIC II, p. 166, no. 108a	88, first issue	1114/356
357	3.28	19.9 S	RIC II, p. 167, no. 110	88, first issue	1114/357

358	3.31	18.5 S	RIC II, – ; Obv. IMP CAES DOMIT AVG – GERM P M TR P VII, Head r., laur.; Rev. IMP XV COS XIII CENS P P P, Minerva stg. l., hld. spear in r. hand. Obv. and rev. legends appear within issue II from the year 88 (RIC II, p. 167, no. 114), but rev. depiction within issue I from the same year (RIC II, p. 167, no. 110).	88, second issue	1114/368
359	3.1	18.8 S	RIC II, p. 168, no. 117	88, third issue	1114/358
360	3.38	18.8 S	RIC II, p. 170, no. 139	88–89, fourth issue	1114/359
361	3.4	18 SW	RIC II, p. 170, no. 140	88–89, fourth issue	1114/360
362	3.24	19.9 S	RIC II, p. 171, no. 145	89	1114/361
363	3.31	17.5 S	RIC II, p. 171, no. 150	90	1114/362
364	2.91	18.6 S	RIC II, p. 172, no. 152 (or 153?)	90–91	1114/363
365	3.17	17.8 S	RIC II, p. 172, no. 153	90–91	1114/364
366	3.54	18.2 S	RIC II, p. 172, no. 155	90–91	1114/365
367	3.24	18.4 S	RIC II, p. 172, no. 155	90–91	1114/366
368	3.23	18.9 S	RIC II, p. 172, no. 158	91	1114/367
369	3.38	18.4 SW	RIC II, p. 173, no. 167a	92	1114/369
370	3.34	18.2 S	RIC II, p. 173, no. 168	92	1114/370
371	3.26	17.7 S	RIC II, p. 173, no. 168	92	1114/371
372	3.3	18.8 S	RIC II, p. 173, no. 168	92	1114/372
373	3.3	19.4 SW	RIC II, p. 173, no. 169	92	1114/373
374	2.98	17.7 SE	RIC II, p. 173, no. 169	92	1114/374

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

375	3.4	18.4 SW	RIC II, p. 173, no. 171	92-93	1114/375
376	3.28	18 S	RIC II, p. 173, no. 171	92-93	1114/376
377	3.29	18.4 SW	RIC II, p. 173, no. 171	92-93	1114/377
378	3.13	18.7 S	RIC II, p. 174, no. 172	92-93	1114/378
379	3.33	18.4 S	RIC II, p. 174, no. 172	92-93	1114/395
380	3.34	17.9 S	RIC II, p. 174, no. 173	92-93	1114/379
381	3.17	18.4 S	RIC II, p. 174, no. 173	92-93	1114/380
382	3.46	18.8 S	RIC II, p. 174, no. 174	92-93	1114/381
383	3.28	18.6 S	RIC II, p. 174, no. 174	92-93	1114/382
384	3.45	18.2 S	RIC II, p. 174, no. 174	92-93	1114/383
385	3.47	18.2 S	RIC II, p. 174, no. 174	92-93	1114/384
386	3.44	18 S	RIC II, p. 174, no. 175	93-94	1114/385
387	3.43	18.5 SW	RIC II, p. 174, no. 175	93-94	1114/386
388	3.37	18.6 S	RIC II, p. 174, no. 178	93-94	1114/387
389	3.15	18.7 SW	RIC II, p. 175, no. 186	95	1114/388
390	3.25	18.7 S	RIC II, p. 175, no. 188	95	1114/389
391	3.3	18.8 S	RIC II, p. 176, no. 189	95	1114/390
392	3.49	19.2 S	RIC II, p. 176, no. 190	95-96	1114/391
393	3.39	19.1 S	RIC II, p. 176, no. 191	95-96	1114/392
394	3.27	18 S	RIC II, p. 176, no. 192	95-96	1114/393

395	2.84	18.6 S	Obv. IMP CAES DOMITIANVS AVG P M, from r. to l.; Rev. leg. illegible, Minerva adv. r., brandishing a javelin and hld. a shield.	?	1114/397
396	2.78	18 S	Obv. IMP CAES DOMITIANVS AVG [], from r. to l., Head r., laur.; Rev. worn and illegible.	?	1114/396
397	3.23	18.2 S	Obv. []OMIT AVG – GERM P M TR P [], from l. to r.; Rev. IMP XX[], Minerva stg. l., hld. spear.	?	1114/394

NERVA
(Cat. 398–421)

Mint of Rome

398	3.1	18.5 NE	RIC II, p. 223, no. 2	96	1114/398
399	3.09	18.4 SW	RIC II, p. 223, no. 3	96	1114/403
400	2.88	18.7 SW	RIC II, p. 223, no. 5	96	1114/399
401	3.14	18.3 SW	RIC II, p. 223, no. 5	96	1114/407
402	3.16	17.5 S	RIC II, p. 223, no. 7	96	1114/410
403	3.11	17 S	RIC II, p. 223, no. 9	96	1114/400
404	3.36	18 NE	RIC II, p. 223, no. 14	97	1114/401
405	3.53	17.6 NE	RIC II, p. 224, no. 14	97	1114/402
406	3.43	18.6 SW	RIC II, p. 224, no. 16	97	1114/404
407	3.25	18.2 S	RIC II, p. 224, no. 16	97	1114/405
408	3.12	19.2 S	RIC II, p. 224, no. 16	97	1114/406
409	3.22	18 S	RIC II, p. 224, no. 19	97	1114/408

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

410	3.12	18 SE	RIC II, p. 224, no. 19	97	1114/409
411	3.2	17.3 SW	RIC II, p. 224, no. 19	97	1114/411
412	3.45	17.5 S	RIC II, p. 224, no. 20	97	1114/412
413	3.1	17.3 S	RIC II, p. 224, no. 24	97	1114/413
414	3.14	18.1 S	RIC II, p. 224, no. 24	97	1114/415
415	3.14	18 S	RIC II, p. 224, no. 24	97	1114/416
416	3.22	18 S	RIC II, p. 225, no. 25	97	1114/417
417	3.5	17.8 S	RIC II, p. 225, no. 28	97	1114/418
418	3.05	17.3 S	RIC II, p. 225, no. 31	97	1114/419
419	3.31	18 S	RIC II, p. 225, no. 34	97	1114/414
420	3.43	17.8 S	RIC II, p. 226, no. 44	98	1114/420
421	3.23	17.9 N	RIC II, p. 226, no. 48	98	1114/421

TRAJAN
(Cat. 422–711)

Mint of Rome
(Cat. 422–710)

422	3.23	18.8 S	RIC II, p. 245, no. 1	98–99	1114/422
423	3.42	19.4 S	RIC II, p. 245, no. 1	98–99	1114/423
424	3.39	19.8 S	RIC II, p. 245, no. 3	98–99	1114/424
425	3.06	18.5 S	RIC II, p. 245, no. 6	98–99	1114/425
426	2.75	18.1 SW	RIC II, p. 245, no. 9	98–99	1114/426
427	3.26	18.7 SW	RIC II, p. 245, no. 9	98–99	1114/427

428	3.32	18.5 S	RIC II, p. 245, no. 10	98-99	1114/428
429	3.4	17 S	RIC II, p. 245, no. 11	98-99	1114/429
430	3.15	17 S	RIC II, p. 245, no. 11	98-99	1114/430
431	3.06	19.4 S	RIC II, p. 245, no. 11	98-99	1114/431
432	3.24	18.5 S	RIC II, p. 245, no. 12	98-99	1114/432
433	3.12	17.2 S	RIC II, p. 245, no. 12	98-99	1114/433
434	3.28	18.2 S	RIC II, p. 245, no. 12	98-99	1114/434
435	3.17	18 S	RIC II, p. 245, no. 12	98-99	1114/435
436	3.4	18.2 S	RIC II, p. 246, no. 17	98-99	1114/436
437	3.58	18.5 S	RIC II, p. 246, no. 21	98-99	1114/437
438	2.98	18 S	RIC II, p. 246, no. 22	98-99	1114/438
439	3.05	18.5 S	RIC II, p. 246, no. 22	98-99	1114/439
440	3.28	18.6 S	RIC II, p. 246, no. 29	98-99	1114/440
441	3.09	18 S	RIC II, p. 246, no. 30	98-99	1114/441
442	3.12	18.8 S	RIC II, p. 247, no. 37	100	1114/442
443	3.16	18.4 S	RIC II, p. 247, no. 38	100	1114/443
444	3.28	19.4 S	RIC II, p. 247, no. 40	100	1114/444
445	3.15	19.2 S	RIC II, p. 247, no. 41	100	1114/445
446	3.12	18.4 S	RIC II, p. 247, no. 41	100	1114/446
447	3.2	19.5 S	RIC II, p. 247, no. 41	100	1114/447
448	3.33	20.3 S	RIC II, p. 247, no. 49	101-102	1114/448

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

449	3.31	18.3 SW	RIC II, p. 247, no. 49	101-102	1114/449
450	3.34	19.2 S	RIC II, p. 247, no. 49	101-102	1114/450
451	3.03	18.2 S	RIC II, p. 247, no. 49	101-102	1114/451
452	3.27	18.4 S	RIC II, p. 247, no. 49	101-102	1114/452
453	3.23	18 S	RIC II, p. 247, no. 49	101-102	1114/453
454	3.38	17.6 S	RIC II, p. 248, no. 52	101-102	1114/454
455	3.22	18.6 S	RIC II, p. 248, no. 52	101-102	1114/455
456	3.14	18 S	RIC II, p. 248, no. 52	101-102	1114/456
457	3.1	18.6 S	RIC II, p. 248, no. 54	101-102	1114/457
458	3.4	18.5 S	RIC II, p. 248, no. 54	101-102	1114/458
459	3.03	18.9 S	RIC II, p. 248, no. 54	101-102	1114/459
460	3.23	19.2 S	RIC II, p. 248, no. 56	101-102	1114/460
461	3.26	18 S	RIC II, p. 248, no. 57	101-102	1114/461
462	3.84	19 SW	RIC II, p. 248, no. 58	101-102	1114/462
463	3.74	17.4 S	RIC II, p. 248, no. 58	101-102	1114/463
464	2.97	18.5 S	RIC II, p. 248, no. 58	101-102	1114/464
465	3.18	19.9 S	RIC II, p. 248, no. 58	101-102	1114/465
466	3.24	18 S	RIC II, p. 248, no. 59	101-102	1114/466
467	3.03	20 S	RIC II, p. 248, no. 59	101-102	1114/467
468	3.15	19.2 S	RIC II, p. 248, no. 59	101-102	1114/468
469	3.26	18.5 S	RIC II, p. 248, no. 59	101-102	1114/469

470	3.28	19 S	RIC II, p. 248, no. 59	101-102	1114/470
471	3.26	19.4 S	RIC II, p. 248, no. 59	101-102	1114/471
472	2.85	18.2 SW	RIC II, p. 248, no. 60	101-102	1114/472
473	3.16	18.4 SW	RIC II, p. 248, no. 60	101-102	1114/473
474	3.15	18 SW	RIC II, p. 248, no. 60	101-102	1114/474
475	3.34	18.6 SW	RIC II, p. 248, no. 60	101-102	1114/475
476	3.12	18.8 SW	RIC II, p. 248, no. 60	101-102	1114/476
477	3.3	18.5 SW	RIC II, p. 248, no. 60	101-102	1114/477
478	3.1	19 SW	RIC II, p. 248, no. 60	101-102	1114/478
479	3.43	19.2 SW	RIC II, p. 248, no. 60	101-102	1114/479
480	3.22	18.6 S	RIC II, p. 248, no. 61	101-102	1114/480
481	2.95	18.2 S	RIC II, p. 248, no. 65 var.: obv. type – dr. on l. sh.	101-102	1114/572
482	3.01	18.8 S	RIC II, p. 250, no. 88	103-111	1114/481
483	3.07	19.6 S	RIC II, p. 250, no. 88	103-111	1114/482
484	3.18	20 S	RIC II, p. 250, no. 91	103-111	1114/483
485	3.09	19.4 SW	RIC II, p. 251, no. 98	103-111	1114/484
486	3.47	18 S	RIC II, p. 251, no. 98	103-111	1114/485
487	3.28	18 S	RIC II, p. 251, no. 99	103-111	1114/486
488	2.9	17.8 S	RIC II, p. 251, no. 99	103-111	1114/487
489	3.08	19.7 S	RIC II, p. 251, no. 99	103-111	1114/488
490	3.5	19.7 S	RIC II, p. 251, no. 102	103-111	1114/489

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

491	3.8	19.4 S	RIC II, p. 251, no. 102	103–111	1114/490
492	3.52	18.9 S	RIC II, p. 251, no. 102	103–111	1114/491
493	3.3	18 SW	RIC II, p. 251, no. 104	103–111	1114/492
494	3.28	18.7 S	RIC II, p. 251, no. 104	103–111	1114/493
495	3.13	18.7 S	RIC II, p. 251, no. 104	103–111	1114/494
496	3.22	18.5 S	RIC II, p. 251, no. 108	103–111	1114/495
497	2.98	20.3 S	RIC II, p. 252, no. 114	103–111	1114/496
498	3.06	19 SW	RIC II, p. 252, no. 115 var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/497
499	3.28	19.5 S	RIC II, p. 252, no. 115 var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/498
500	3.1	18.7 S	RIC II, p. 252, no. 115 var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/499
501	3.55	16.8 S	RIC II, p. 252, no. 115 var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/709
502	3.28	18 S	RIC II, p. 252, no. 116	103–111	1114/500
503	3.21	18 SW	RIC II, p. 252, no. 116	103–111	1114/501
504	3.53	19.5 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.-described as an aureus in error) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/502
505	3.29	19.3 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/503
506	2.94	16.7 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/504
507	2.98	18.2 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/505
508	3.5	16.2 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/506
509	3.64	19.2 SW	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/507
510	3.58	19.2 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/508

511	3.21	18.6 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/509
512	3.07	18 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/510
513	3.08	19.9 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/511
514	3.21	18.8 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/512
515	3.24	18.2 S	RIC II, p. 252, no. 118 (corr.) var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/513
516	3.03	18.8 S	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/514
517	3.16	17.6 S	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/515
518	3.06	18.9 S	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/516
519	3.11	19.5 S	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/517
520	3	17.8 S	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – Head r., laur.	103–111	1114/518
521	3.51	18.7 SW	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/519
522	3.16	19.2 S	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/521
523	3.4	19.2 S	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/522
524	3.26	19.5 S	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/523
525	3.19	17.6 SW	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/524
526	3.04	19.2 S	RIC II, p. 252, no. 119, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/525
527	3.22	18.2 SW	RIC II, p. 252, no. 119 var., obv. type – aegis on l. sh.	103–111	1114/520
528	3.16	19.4 S	RIC II, p. 252, no. 120	103–111	1114/526
529	3.19	18.5 S	RIC II, p. 252, no. 120	103–111	1114/527
530	3.18	17.8 S	RIC II, p. 252, no. 120	103–111	1114/528
531	3.27	18.7 SW	RIC II, p. 252, no. 120	103–111	1114/529

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

532	3.38	18.4 S	RIC II, p. 252, no. 120	103–111	1114/530
533	3.15	19.7 S	RIC II, p. 252, no. 120	103–111	1114/531
534	3.4	19.9 S	RIC II, p. 252, no. 121, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/532
535	3.12	18.8 S	RIC II, p. 252, no. 121, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/533
536	3.16	19.5 S	RIC II, p. 252, no. 121, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/534
537	3.03	20 S	RIC II, p. 252, no. 121, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/535
538	3.35	18.6 SW	RIC II, p. 252, no. 121, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/536
539	3.6	18 S	RIC II, p. 252, no. 121, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/537
540	3.13	18.5 S	RIC II, p. 252, no. 121, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/538
541	3.2	19 S	RIC II, p. 252, no. 121, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/539
542	3.27	18.9 SW	RIC II, p. 252, no. 122, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/540
543	3.33	19.7 S	RIC II, p. 252, no. 122, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/541
544	3.24	18.5 SW	RIC II, p. 252, no. 122, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/542
545	3.38	18.4 SW	RIC II, p. 252, no. 122, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/543
546	3	19 S	RIC II, p. 253, no. 127, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/544
547	3.12	17.8 SW	RIC II, p. 253, no. 127, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/545
548	3.12	19.3 S	RIC II, p. 253, no. 127, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/546
549	3.12	19.5 SW	RIC II, p. 253, no. 127, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/547
550	3.33	18.6 S	RIC II, p. 253, no. 127, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/548
551	3	18.8 SW	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/549
552	3.13	19 SW	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/550

553	3.31	19.4 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/551
554	3.06	18.5 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/552
555	3.25	18.5 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/553
556	3.36	18.1 SW	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/554
557	3.18	19.8 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – Laur. r.	103–111	1114/555
558	3.24	18.5 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/556
559	3.51	18.9 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/557
560	3.28	18.8 SW	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/558
561	3.18	18.1 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/559
562	3.35	20.7 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/560
563	3.52	19.2 SW	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/561
564	3.62	19.3 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/562
565	3.45	19.4 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/563
566	3.14	20.8 S	RIC II, p. 253, no. 128, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/564
567	3.5	20 S	RIC II, p. 253, no. 129, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/565
568	3.38	20.11 S	RIC II, p. 253, no. 129, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/566
569	3.28	19.4 S	RIC II, p. 253, no. 129, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/567
570	3.21	19 S	RIC II, p. 253, no. 129, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/568
571	3.22	19.7 S	RIC II, p. 253, no. 129, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/569
572	3.29	19 S	RIC II, p. 253, no. 130, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/570
573	3.12	19 SW	RIC II, p. 253, no. 130, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/571

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

574	3.43	18 SW	RIC II, p. 253, no. 142 var.: obv. type – dr. and cuirassed	103–111	1114/573
575	3.25	18.4 S	RIC II, p. 253, no. 142, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/574
576	3.15	17.9 S	RIC II, p. 253, no. 142, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/575
577	3.11	18 S	RIC II, p. 253, no. 142, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/576
578	3.37	18.8 SW	RIC II, p. 253, no. 142, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/577
579	3.26	18.6 S	RIC II, p. 253, no. 142, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/578
580	3.26	18.9 SW	RIC II, p. 253, no. 142, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/579
581	3.64	18 S	RIC II, p. 253, no. 142, obv. type – head r., laur.	103–111	1114/580
582	3.27	19 S	RIC II, p. 254, no. 147b var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/581
583	3.2	19.2 S	RIC II, p. 254, no. 147b var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/582
584	2.75	19.5 S	RIC II, p. 254, no. 147b var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/583
585	3.31	18 S	RIC II, p. 254, no. 147b var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/584
586	3.06	18.7 SW	RIC II, p. 255, no. 154, obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/585
587	3.33	18.8 S	RIC II, p. 255, no. 166	103–111	1114/586
588	3.08	18.9 S	RIC II, p. 255, no. 166	103–111	1114/587
589	3.4	18.5 S	RIC II, p. 256, no. 169	103–111	1114/588
590	3.24	18.7 SW	RIC II, p. 256, no. 174	103–111	1114/589
591	3.16	19.2 S	RIC II, p. 256, no. 176	103–111	1114/590
592	3.46	18.4 S	RIC II, p. 256, no. 183	103–111	1114/592
593	3.27	17.8 SW	RIC II, p. 256, no. 184	103–111	1114/591
594	3.41	18.7 SW	RIC II, p. 256, no. 184	103–111	1114/593

595	3.26	18.2 S	RIC II, p. 256, no. 184	103–111	1114/594
596	3.64	18.8 SW	RIC II, p. 256, no. 184 var.: obv. type – bust r., laur., dr.	103–111	1114/595
597	3.22	18.2 S	RIC II, p. 257, no. 188	103–111	1114/596
598	3.29	18.5 SW	RIC II, p. 257, no. 188	103–111	1114/597
599	3.16	18.5 SW	RIC II, p. 257, no. 188	103–111	1114/598
600	3.5	18.8 S	RIC II, p. 257, no. 190a	103–111	1114/599
601	3.2	17.3 S	RIC II, p. 257, no. 190a	103–111	1114/600
602	3.22	18.8 S	RIC II, p. 257, no. 191	103–111	1114/601
603	3.05	19.3 SW	RIC II, p. 257, no. 191	103–111	1114/602
604	3.28	19 S	RIC II, p. 257, no. 191 var.: obv. type – bust r., dr. and cuirassed	103–111	1114/603
605	3.39	19.4 SW	RIC II, p. 257, no. 193 var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/604
606	3.07	18.9 S	RIC II, p. 257, no. 194 var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/605
607	3.07	18.5 S	RIC II, p. 257, no. 194 var.: obv. type – dr. on l. sh.	103–111	1114/606
608	3.12	18.6 S	RIC II, p. 257, no. 204	103–111	1114/607
609	3.11	18.7 S	RIC II, p. 257, no. 204	103–111	1114/608
610	3.21	18.8 W	RIC II, p. 258, no. 218	103–111	1114/609
611	3.18	17.3 S	RIC II, p. 259, no. 222	103–111	1114/610
612	2.97	18.5 S	RIC II, p. 259, no. 223	103–111	1114/611
613	3.19	20 S	RIC II, p. 259, no. 223	103–111	1114/612
614	3.19	19.3 S	RIC II, p. 261, no. 243	112–114	1114/613

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

615	2.83	18.5 S	RIC II, p. 261, no. 252 var., obv. leg. [COS VI P P], but obv. type var. – dr. on l. sh.	112–114	1114/614
616	3.06	21 SW	RIC II, p. 262, no. 254	112–114	1114/615
617	3.08	18.3 S	RIC II, p. 262, no. 262	112–114	1114/616
618	3.03	19.2 S	RIC II, p. 262, no. 262	112–114	1114/617
619	3.23	20.3 S	RIC II, p. 263, no. 269	112–114	1114/618
620	3.34	18.7 S	RIC II, p. 263, no. 269	112–114	1114/619
621	3.28	19.6 S	RIC II, p. 263, no. 269	112–114	1114/620
622	3.29	19 S	RIC II, p. 263, no. 271 var.: obv. type – aegis on l. sh., front and back	112–114	1114/621
623	3.28	19.5 S	RIC II, p. 263, no. 272	112–114	1114/622
624	3.13	21.2 S	RIC II, p. 263, no. 275	112–114	1114/623
625	3.3	19.9 S	RIC II, p. 263, no. 275	112–114	1114/624
626	3.4	20.3 S	RIC II, p. 263, no. 275	112–114	1114/625
627	2.95	20.7 SW	RIC II, p. 263, no. 275	112–114	1114/626
628	3.16	19.6 S	RIC II, p. 263, no. 275	112–114	1114/627
629	2.98	19.2 SW	RIC II, p. 263, no. 275	112–114	1114/628
630	3.11	19.4 S	RIC II, p. 263, no. 276	112–114	1114/629
631	3.33	18.4 S	RIC II, p. 263, no. 276	112–114	1114/630
632	3.11	18.6 SW	RIC II, p. 264, no. 291 var.: obv. type – dr. on l. sh.	112–114	1114/631
633	2.84	18.6 SW	RIC II, p. 264, no. 291 var.: obv. type – dr. on l. sh.	112–114	1114/632
634	3.14	19.4 SW	RIC II, p. 264, no. 292	112–114	1114/633

635	3.26	19.1 S	RIC II, p. 264, no. 294	112–114	1114/634
636	3.26	19.6 S	RIC II, p. 264, no. 294	112–114	1114/635
637	3.36	18.7 S	RIC II, p. 265, no. 299	114–117	1114/636
638	2.98	18 SW	RIC II, p. 265, no. 301	112–114	1114/637
639	3.42	19.8 SW	RIC II, p. 265, no. 301	112–114	1114/638
640	3.39	20.3 S	RIC II, p. 265, no. 303	114–117	1114/639
641	3.31	20.1 SW	RIC II, p. 265, no. 303	114–117	1114/640
642	2.95	19.2 SW	RIC II, p. 265, no. 303 (?), obv. and. rev. illegible	114–117	1114/708
643	3.45	17.9 S	RIC II, p. 266, no. 315	114–117	1114/641
644	3.28	19 S	RIC II, p. 266, no. 315	114–117	1114/642
645	3.63	18.7 S	RIC II, p. 266, no. 315	114–117	1114/643
646	3.41	18 S	RIC II, p. 266, no. 315	114–117	1114/644
647	3.19	19.2 S	RIC II, p. 266, no. 315	114–117	1114/645
648	3.31	18.7 S	RIC II, p. 266, no. 315	114–117	1114/646
649	3.64	19 S	RIC II, p. 266, no. 315	114–117	1114/647
650	3.51	19 S	RIC II, p. 266, no. 316	114–117	1114/648
651	3.31	17 S	RIC II, p. 267, no. 318	114–117	1114/649
652	3.27	17.8 SW	RIC II, p. 267, no. 318	114–117	1114/650
653	3.18	19.3 SW	RIC II, p. 267, no. 318	114–117	1114/651
654	3.24	19 S	RIC II, p. 267, no. 318	114–117	1114/652
655	3.59	18.8 SW	RIC II, p. 267, no. 318 var.: obv. type – Bust, laur., r., dr. on l. sh.	114–117	1114/654

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

656	2.85	18.1 S	RIC II, – ; ad RIC II, p. 267, no. 319 AU	114–117	1114/655
657	3.29	18.9 SW	RIC II, – ; ad RIC II, p. 267, no. 319 AU	114–117	1114/653
658	3.3	19.4 S	RIC II, p. 267, no. 331	114–117	1114/656
659	3.29	18.7 SW	RIC II, p. 267, no. 331	114–117	1114/657
660	3.24	18.5 SW	RIC II, p. 267, no. 331	114–117	1114/658
661	3.27	18.5 S	RIC II, p. 267, no. 331	114–117	1114/659
662	3.18	19.7 SE	RIC II, p. 268, no. 332	114–117	1114/660
663	3.14	18.5 S	RIC II, p. 268, no. 332	114–117	1114/661
664	3.15	18.3 S	RIC II, p. 268, no. 332	114–117	1114/662
665	3.11	18.6 S	RIC II, p. 268, no. 332	114–117	1114/663
666	2.99	19.5 S	RIC II, p. 268, no. 334	114–117	1114/664
667	3.29	20 S	RIC II, p. 268, no. 337	114–117	1114/665
668	3	18.2 S	RIC II, p. 268, no. 337	114–117	1114/666
669	3.1	18.8 S	RIC II, p. 268, no. 338	114–117	1114/667
670	3.31	18.4 S	RIC II, p. 268, no. 340	114–117	1114/668
671	3.39	18.9 S	RIC II, p. 268, no. 340	114–117	1114/669
672	3.22	18.4 S	RIC II, p. 268, no. 340 var.: obv. type – aegis on l. sh., front and back	114–117	1114/670
673	3.16	19.4 S	RIC II, p. 268, no. 343	114–117	1114/671
674	3.32	19 S	RIC II, p. 268, no. 343	114–117	1114/672
675	3.18	19.2 S	RIC II, p. 268, no. 343	114–117	1114/673

676	3.14	17.3 S	RIC II, p. 268, no. 343	114-117	1114/674
677	3.23	19.8 S	RIC II, p. 268, no. 343	114-117	1114/675
678	3.14	18.6 S	RIC II, p. 268, no. 343	114-117	1114/676
679	3.13	20 S	RIC II, p. 268, no. 343	114-117	1114/680
680	3.2	19 S	RIC II, p. 268, no. 345	114-117	1114/677
681	2.95	19 S	RIC II, p. 268, no. 345	114-117	1114/678
682	3.37	19 S	RIC II, p. 268, no. 345	114-117	1114/679
683	3.22	18.5 S	RIC II, p. 268, no. 345	114-117	1114/681
684	3.22	19.1 S	RIC II, p. 268, no. 346	114-117	1114/682
685	3.33	19.5 S	RIC II, p. 268, no. 347	114-117	1114/683
686	3.14	20 SW	RIC II, p. 268, no. 347	114-117	1114/685
687	2.94	19.5 S	RIC II, p. 268, no. 347	114-117	1114/686
688	3.45	20.3 S	RIC II, p. 268, no. 347	114-117	1114/687
689	3.13	19.4 S	RIC II, p. 268, no. 347	114-117	1114/688
690	3.16	19 S	RIC II, p. 268, no. 347	114-117	1114/689
691	3.04	18.5 SW	RIC II, p. 268, no. 347 var.: obv. type - dr. and cuirassed	114-117	1114/684
692	3.03	19 SE	RIC II, p. 268, no. 347 (?), obv. and. rev. illegible	114-117	1114/979
693	2.82	18.5 S	RIC II, p. 268, no. 353	114-117	1114/690
694	3.05	19 S	RIC II, p. 268, no. 353	114-117	1114/691
695	3.27	18.4 SW	RIC II, p. 268, no. 353	114-117	1114/692
696	3.12	19.4 SW	RIC II, p. 269, no. 354	114-117	1114/693

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

697	3.47	18.6 S	RIC II, p. 269, no. 355	114–117	1114/694
698	3.07	19 S	RIC II, p. 269, no. 355	114–117	1114/695
699	3.63	19 S	RIC II, p. 269, no. 355	114–117	1114/696
700	2.967	20 S	RIC II, p. 269, no. 355	114–117	1114/697
701	3.07	18 SW	RIC II, p. 269, no. 355	114–117	1114/698
702	2.99	17.8 S	RIC II, p. 269, no. 355	114–117	1114/699
703	3.31	18.6 S	RIC II, p. 269, no. 361	114–117	1114/700
704	3.07	18.1 S	RIC II, p. 269, no. 361	114–117	1114/701
705	3.08	18.2 S	RIC II, p. 269, no. 361	114–117	1114/702
706	3	18 SW	RIC II, p. 269, no. 361	114–117	1114/703
707	2.97	18.3 S	RIC II, p. 269, no. 364	114–117	1114/704
708	3.28	18.2 S	RIC II, p. 269, no. 364	114–117	1114/705
709	2.92	20.2 S	RIC II, p. 269, no. 364	114–117	1114/706
710	3.1	19 S	RIC II, p. 269, no. 364 var.: obv. type – dr. on l. sh.	114–117	1114/707

**Lycia in genere, AR drachma
(Cat. 711)**

711	3.36	18.4 S	BMC, Greek (Lycia), p. 39, no. 9 Obv. AVT [KAIZ] NEP TPAIA–NOC CEB ΓEPM, Head r, laur.; Rev. ΔΗΜΕΞ – [ΥΠΙΑΤ Β], Two lyres, perched on them, owl to r., facing.	98–99	1114/710
-----	------	-----------	---	-------	----------

HADRIAN
(Cat. 712–1002)

Hadrian
(Cat. 712–978)

Mint of Rome

712	3.34	19.5 S	RIC II, p. 338, no. 2 (b), obv. type (c)	117, Group I	1114/711
713	3.16	17.6 S	RIC II, p. 339, no. 6	117, Group I	1114/712
714	3.12	18 S	RIC II, p. 339, no. 8 (b), obv. type (a)	117, Group I	1114/713
715	3.48	18.6 S	RIC II, p. 340, no. 10, obv. type (c)	117, Group II	1114/714
716	3.41	18 S	RIC II, p. 345, no. 40 (a)	118	1114/715
717	3.57	18.8 S	RIC II, p. 345, no. 40 (a)	118	1114/716
718	3.52	18 SW	RIC II, p. 345, no. 41, obv. type (a)	118	1114/717
719	3.94	18.4 SW	RIC II, p. 345, no. 41, obv. type (a)	118	1114/718
720	3.16	19.1 SW	RIC II, p. 345, no. 41, obv. type (a)	118	1114/719
721	3.37	18.2 S	RIC II, p. 345, no. 41, obv. type (a)	118	1114/720
722	2.95	18.5 S	RIC II, p. 345, no. 41, obv. type (c)	118	1114/721
723	3.2	19.5 S	RIC II, p. 345, no. 41, obv. type (c)	118	1114/722
724	3.17	20.4 S	RIC II, p. 345, no. 42, obv. type (a)	118	1114/724
725	3.12	18.7 S	RIC II, p. 345, no. 42, obv. type (a)	118	1114/725
726	3.07	18.6 S	RIC II, p. 345, no. 42, obv. type (a)	118	1114/726
727	3.51	18.4 S	RIC II, p. 345, no. 42 var.: obv. type – aegis on l. sh.	118	1114/723
728	3.01	18.2 S	RIC II, p. 345, no. 44, obv. type (a)	118	1114/727

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

729	3.27	18.4 S	RIC II, p. 345, no. 44, obv. type (a)	118	1114/728
730	3.1	19.2 S	RIC II, p. 345, no. 44, obv. type (a)	118	1114/729
731	2.93	19 SW	RIC II, p. 345, no. 45, obv. type (a)	118	1114/730
732	3.66	18.6 S	RIC II, p. 345, no. 45, obv. type (a)	118	1114/731
733	3.15	17.7 S	RIC II, p. 345, no. 45, obv. type (a)	118	1114/732
734	3.31	18.5 S	RIC II, p. 345, no. 45, obv. type (c)	118	1114/733
735	3.28	19.4 S	RIC II, p. 345, no. 45, obv. type (c)	118	1114/734
736	3.38	19.3 S	RIC II, p. 345, no. 47	118	1114/735
737	3.34	18.7 S	RIC II, p. 345, no. 47	118	1114/736
738	3.3	18.4 S	RIC II, p. 346, no. 52	118, later	1114/737
739	3.1	18 S	RIC II, p. 348, no. 67, obv. type (a)	119–122, Class A.I	1114/738
740	3.1	19.5 SW	RIC II, p. 348, no. 67, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/739
741	3.09	18.2 SW	RIC II, p. 348, no. 67, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/740
742	3.57	16.9 S	RIC II, p. 348, no. 67, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/741
743	3.29	18.3 S	RIC II, p. 348, no. 67, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/742
744	3.51	18 S	RIC II, p. 348, no. 67, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/743
745	3.22	18.4 S	RIC II, p. 349, no. 69, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/744
746	3.28	17.8 S	RIC II, p. 349, no. 69, obv. type (c)	119–122, Class A.I	1114/745
747	3.4	18.3 S	RIC II, p. 349, no. 77, obv. type (a)	119–122, Class A.I	1114/746
748	3.22	18 S	RIC II, p. 349, no. 77, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/747
749	3.16	18.2 S	RIC II, p. 349, no. 77, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/748

750	2.96	19.6 SW	RIC II, p. 349, no. 77, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/749
751	3.13	17.2 S	RIC II, p. 349, no. 77, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/750
752	3.11	17 S	RIC II, p. 349, no. 77, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/751
753	3.22	18 SW	RIC II, p. 349, no. 77, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/752
754	3.12	18 SW	RIC II, p. 349, no. 77, obv. type (c), seen from behind	119–122, Class A.I	1114/753
755	3.62	18.6 S	RIC II, p. 349, no. 77, obv. type (c), seen from front	119–122, Class A.I	1114/754
756	3.24	18.3 S	RIC II, p. 350, no. 78, obv. type (a)	119–122, Class A.I	1114/755
757	3.16	19.4 S	RIC II, p. 350, no. 78 var.: obv. type (b) – dr. on l. sh.	119–122, Class A.I	1114/756
758	3.03	19.2 S	RIC II, p. 350, no. 80, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/758
759	3.24	17.4 S	RIC II, p. 350, no. 80, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/759
760	3.21	18.7 S	RIC II, p. 350, no. 80, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/760
761	3.41	19 S	RIC II, p. 350, no. 80, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/761
762	3.12	18.4 S	RIC II, p. 350, no. 83, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/762
763	3.39	18 S	RIC II, p. 351, no. 86, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/763
764	3.25	18 SW	RIC II, p. 351, no. 86, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/773
765	3.4	20.2 S	RIC II, p. 351, no. 86, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/774
766	2.91	18.4 S	RIC II, p. 351, no. 86, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/974
767	3.24	18.4 S	RIC II, p. 351, no. 88, obv. type (c)	119–122, Class A.I	1114/764
768	3.31	18.6 S	RIC II, p. 351, no. 94, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/765
769	3.36	18.6 S	RIC II, p. 351, no. 95, obv. type (a)	119–122, Class A.I	1114/766
770	3.19	19.4 S	RIC II, p. 351, no. 95, obv. type (c)	119–122, Class A.I	1114/767

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

771	3.03	19.8 S	RIC II, p. 352, no. 96, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/768
772	3.12	18.8 S	RIC II, p. 352, no. 97, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/769
773	3.36	18.5 S	RIC II, p. 352, no. 98, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/770
774	3.13	18.6 S	RIC II, p. 352, no. 98, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/771
775	3.33	19.5 S	RIC II, p. 352, no. 98, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/772
776	3.28	17.9 S	RIC II, p. 352, no. 101, obv. type (a)	119–122, Class A.I	1114/775
777	3.09	19.5 S	RIC II, p. 352, no. 101, obv. type (a)	119–122, Class A.I	1114/776
778	3.11	18.7 S	RIC II, p. 352, no. 101, obv. type (a)	119–122, Class A.I	1114/777
779	3.25	18.6 S	RIC II, p. 352, no. 101, obv. type (c)	119–122, Class A.I	1114/778
780	3.4	20 SW	RIC II, p. 352, no. 101, obv. type (c)	119–122, Class A.I	1114/779
781	3.3	20.2 SE	RIC II, p. 353, no. 110, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/780
782	3.33	20 S	RIC II, p. 353, no. 110, obv. type (b)	119–122, Class A.I	1114/781
783	3.09	19.2 S	RIC II, p. 354, no. 114, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/782
784	3.31	18.7 SW	RIC II, p. 354, no. 114, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/783
785	3.48	19.8 S	RIC II, p. 354, no. 115, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/784
786	3.24	18.4 S	RIC II, p. 354, no. 116, obv. type (c)	119–122, Class A.II	1114/785
787	2.95	17.7 S	RIC II, p. 354, no. 118, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/786
788	3.33	19.8 S	RIC II, p. 354, no. 118, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/787
789	3.26	18.4 SW	RIC II, p. 354, no. 118, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/788
790	3.33	18.6 S	RIC II, p. 354, no. 120 var.: obv. type (b) – dr. on l. sh.	119–122, Class A.II	1114/789
791	3.34	17.9 S	RIC II, p. 354, no. 120 var.: obv. type (b) – dr. on l. sh.	119–122, Class A.II	1114/790

792	3.24	18.4 S	RIC II, p. 354, no. 120 var.: obv. type (b) – dr. on l. sh.	119–122, Class A.II	1114/791
793	3.16	19 S	RIC II, p. 354, no. 121	119–122, Class A.II	1114/792
794	3.37	19.3 S	RIC II, p. 355, no. 126, obv. type (a)	119–122, Class A.II	1114/793
795	2.93	17.4 S	RIC II, p. 355, no. 127, obv. type (a)	119–122, Class A.II	1114/794
796	3.2	18.3 S	RIC II, p. 355, no. 127, obv. type (a)	119–122, Class A.II	1114/798
797	3.23	18.2 S	RIC II, p. 355, no. 127, obv. type (a)	119–122, Class A.II	1114/799
798	3.08	19.4 S	RIC II, p. 355, no. 127, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/795
799	3.16	18.2 S	RIC II, p. 355, no. 127, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/796
800	3.12	18.4 S	RIC II, p. 355, no. 127, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/797
801	3.22	18.4 S	RIC II, p. 355, no. 128, obv. type (a)	119–122, Class A.II	1114/800
802	3.22	19.1 S	RIC II, p. 355, no. 128, obv. type (a)	119–122, Class A.II	1114/801
803	2.98	19.2 S	RIC II, p. 356, no. 137 (a)	119–122, Class A.II	1114/802
804	3.31	18.8 SW	RIC II, p. 356, no. 137 (a)	119–122, Class A.II	1114/803
805	3.42	17.8 SW	RIC II, p. 356, no. 137 (b)	119–122, Class A.II	1114/804
806	3.16	19.2 S	RIC II, p. 356, no. 137 (b)	119–122, Class A.II	1114/805
807	3.18	19.2 S	RIC II, p. 356, no. 137 (b)	119–122, Class A.II	1114/806
808	3.4	18.4 SW	RIC II, p. 356, no. 137 (c)	119–122, Class A.II	1114/807
809	3.05	18.9 S	RIC II, p. 356, no. 137 (c)	119–122, Class A.II	1114/808
810	3.2	18.4 S	RIC II, p. 356, no. 138	119–122, Class A.II	1114/809
811	3.48	19.3 S	RIC II, p. 356, no. 139, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/810
812	2.98	18.2 S	RIC II, p. 356, no. 139, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/811

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

813	3.48	18.4 SW	RIC II, p. 356, no. 139, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/812
814	2.97	18.6 S	RIC II, p. 356, no. 139, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/813
815	3.32	19.2 SW	RIC II, p. 356, no. 139, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/814
816	3.14	18.8 SW	RIC II, p. 356, no. 139, obv. type (b)	119–122, Class A.II	1114/815
817	3.14	18.6 S	RIC II, p. 358, no. 147, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/816
818	3.16	18.5 S	RIC II, p. 358, no. 147, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/817
819	3.15	18.7 S	RIC II, p. 358, no. 147, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/818
820	3.28	17.9 S	RIC II, p. 358, no. 147, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/819
821	3.26	18.9 S	RIC II, p. 358, no. 149, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/820
822	3.33	19.8 S	RIC II, p. 359, no. 154, obv. type (c)	125, late–128, early	1114/821
823	3.48	18.2 S	RIC II, p. 359, no. 154, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/822
824	3.18	18 S	RIC II, p. 359, no. 155, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/823
825	3.3	19.6 S	RIC II, p. 359, no. 156, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/824
826	3.25	18.2 S	RIC II, p. 359, no. 160, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/828
827	3.2	17.9 S	RIC II, p. 359, no. 161, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/829
828	3.23	19 S	RIC II, p. 359, no. 161, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/830
829	3.35	17 S	RIC II, p. 359, no. 161, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/831
830	3.29	17.8 S	RIC II, p. 359, no. 161, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/832
831	3.35	18.8 S	RIC II, p. 359, no. 161, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/833
832	2.94	19 SW	RIC II, p. 359, no. 162, obv. type (d)	125, late–128, early	1114/835
833	3.43	19.8 S	RIC II, p. 359, no. 163, obv. type (c)	125, late–128, early	1114/836

834	3.24	18 S	RIC II, p. 359, no. 164, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/837
835	3.26	18.1 S	RIC II, p. 360, no. 165, obv. type (d); rev. spear (not sceptre)	125, late-128, early	1114/838
836	3.28	18.2 S	RIC II, p. 360, no. 169, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/825
837	3.25	18.8 S	RIC II, p. 360, no. 169, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/826
838	3.23	19.4 S	RIC II, p. 360, no. 169, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/827
839	3.18	17 S	RIC II, p. 360, no. 169, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/839
840	3.22	19.8 S	RIC II, p. 360, no. 169, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/840
841	3.37	17.2 S	RIC II, p. 360, no. 170	125, late-128, early	1114/841
842	3.04	18.5 S	RIC II, p. 360, no. 170	125, late-128, early	1114/842
843	3.2	19.6 S	RIC II, p. 360, no. 170	125, late-128, early	1114/843
844	2.87	18.8 S	RIC II, p. 360, no. 171	125, late-128, early	1114/844
845	3.1	19.9 S	RIC II, p. 360, no. 171	125, late-128, early	1114/845
846	3.33	19.5 S	RIC II, p. 360, no. 172, obv. type (c)	125, late-128, early	1114/847
847	3.36	19.5 S	RIC II, p. 360, no. 172, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/848
848	3.13	19.2 S	RIC II, p. 360, no. 173, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/849
849	3.31	19 SE	RIC II, p. 360, no. 173, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/850
850	3.33	18.8 S	RIC II, p. 360, no. 175, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/851
851	3.27	20 S	RIC II, p. 360, no. 175, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/852
852	3.24	18.4 S	RIC II, p. 360, no. 175, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/853
853	3.33	19.2 S	RIC II, p. 360, no. 175, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/854

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

854	3.24	18 S	RIC II, p. 360, no. 176, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/855
855	3.28	18.3 S	RIC II, p. 360, no. 176, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/856
856	3.43	18.3 S	RIC II, p. 361, no. 178, obv. type (c)	125, late-128, early	1114/857
857	3.43	19.6 S	RIC II, p. 361, no. 178, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/858
858	3.22	19.9 S	RIC II, p. 361, no. 179, obv. type (c)	125, late-128, early	1114/859
859	3.18	20.4 S	RIC II, p. 361, no. 179, obv. type (c)	125, late-128, early	1114/860
860	3.23	19 S	RIC II, p. 361, no. 181, obv. type (c)	125, late-128, early	1114/861
861	3.24	18.9 S	RIC II, p. 361, no. 181, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/862
862	3.24	18 S	RIC II, p. 361, no. 181, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/863
863	3.14	17.9 S	RIC II, p. 361, no. 183, obv. type (c) or (d)	125, late-128, early	1114/870
864	3.1	20.3 S	RIC II, p. 361, no. 183, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/865
865	3.2	19 S	RIC II, p. 361, no. 183, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/866
866	3.39	19.4 S	RIC II, p. 361, no. 184	125, late-128, early	1114/867
867	3.16	18.7 S	RIC II, p. 361, no. 184	125, late-128, early	1114/868
868	3.21	17.8 S	RIC II, p. 361, no. 184	125, late-128, early	1114/869
869	3.01	18.1 S	RIC II, p. 361, no. 184	125, late-128, early	1114/871
870	3.16	20.2 S	RIC II, p. 362, no. 201, obv. type (a)	125, late-128, early	1114/872
871	3.41	18 S	RIC II, p. 362, no. 202, obv. type (c)	125, late-128, early	1114/873
872	3.15	19 S	RIC II, p. 362, no. 202, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/874
873	2.97	17.2 S	RIC II, p. 362, no. 202, obv. type (d)	125, late-128, early	1114/875
874	3.12	18 S	RIC II, p. 364, no. 213, obv. type (g)	132-134, Class C. II	1114/876

875	3.07	18.4 S	RIC II, p. 364, no. 214 var.: obv. type (c) – bust dr., head r., bare	132–134, Class C. II	1114/877
876	3.2	18.2 S	RIC II, p. 364, no. 216, obv. type (c)	132–134, Class C. II	1114/878
877	3.52	18 SW	RIC II, p. 365, no. 220, obv. type – head r., bare, dr. on l. sh.	132–134, Class C. II	1114/879
878	3.36	19 S	RIC II, p. 366, no. 225, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/880
879	3.34	18 SW	RIC II, p. 366, no. 225, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/881
880	3.27	17.7 S	RIC II, p. 367, no. 230, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/882
881	3.22	17.8 S	RIC II, p. 368, no. 237, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/883
882	3.39	18.2 S	RIC II, p. 368, no. 238, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/884
883	3.39	17.3 SW	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/885
884	3.43	17 S	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/886
885	3.22	18 S	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/887
886	3.31	17.8 S	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/888
887	3.54	17.5 S	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/889
888	3.42	17.3 S	RIC II, p. 368, no. 24A, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/891
889	3.44	17.7 S	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/892
890	3.3	17.8 S	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (b)	134–138, Class D	1114/890
891	3.21	17.2 S	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/893
892	3.48	17.6 S	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/895
893	3.39	17.6 S	RIC II, p. 368, no. 241A, obv. type (e)	134–138, Class D	1114/894
894	3.19	18.5 S	RIC II, p. 368, no. 243	134–138, Class D	1114/896

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

895	3.34	17.8 S	RIC II, p. 368, no. 244 var.: obv. type (b) – Head r., bare, dr. on l. sh.	134–138, Class D	1114/897
896	3.4	18.5 S	RIC II, p. 368, no. 245A, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/898
897	3.11	19.3 S	RIC II, p. 369, no. 247, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/899
898	3.26	17.8 SW	RIC II, p. 369, no. 256, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/900
899	3.33	19.5 S	RIC II, p. 369, no. 256, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/902
900	3.53	17.5 S	RIC II, p. 369, no. 256, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/903
901	3.33	17.9 S	RIC II, p. 369, no. 256, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/904
902	3.4	16.9 S	RIC II, p. 369, no. 256, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/905
903	3.31	17.4 S	RIC II, p. 369, no. 256, obv. type (b)	134–138, Class D	1114/901
904	3.22	17 S	RIC II, p. 370, no. 256, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/906
905	3.41	18.2 S	RIC II, p. 370, no. 256, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/907
906	3.37	17.6 S	RIC II, p. 370, no. 256, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/908
907	3.09	17.6 SW	RIC II, p. 370, no. 256, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/909
908	3.35	17.7 S	RIC II, p. 370, no. 257, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/910
909	3.17	17 S	RIC II, p. 370, no. 257, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/911
910	3.22	18.3 SE	RIC II, p. 370, no. 257, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/912
911	3.34	17.4 S	RIC II, p. 370, no. 257, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/913
912	3.33	18.6 S	RIC II, p. 370, no. 257, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/914
913	3.22	18.1 S	RIC II, p. 370, no. 257, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/915
914	3.2	17.1 S	RIC II, p. 370, no. 261, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/920

915	3.03	17.2 S	RIC II, p. 370, no. 261 var.: obv. type (b) – Bust, bare, r., dr. on l. sh.	134–138, Class D	1114/916
916	3.35	17.7 S	RIC II, p. 370, no. 261, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/918
917	3.21	18 S	RIC II, p. 370, no. 262, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/919
918	3.34	18.7 S	RIC II, p. 370, no. 262, obv. type (b)	134–138, Class D	1114/917
919	3.34	19.1 S	RIC II, p. 370, no. 262, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/921
920	3.33	18.3 S	RIC II, p. 370, no. 264, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/922
921	3.37	18 S	RIC II, p. 371, no. 266, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/923
922	3.5	18 S	RIC II, p. 371, no. 266, obv. type (f)	134–138, Class D	1114/924
923	3.36	17.7 S	RIC II, p. 371, no. 267, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/925
924	3.05	19.9 S	RIC II, p. 371, no. 267, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/926
925	3.25	18.5 S	RIC II, p. 371, no. 267, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/927
926	3.41	19.5 S	RIC II, p. 371, no. 267, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/928
927	3.53	17.6 S	RIC II, p. 371, no. 267, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/929
928	3.14	19.8 S	RIC II, p. 371, no. 267, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/930
929	3.07	18.4 S	RIC II, p. 371, no. 267, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/931
930	3.16	17.8 SE	RIC II, p. 371, no. 267, obv. type (e)	134–138, Class D	1114/932
931	3.44	18.4 S	RIC II, p. 371, no. 267, obv. type (e)	134–138, Class D	1114/933
932	3.27	17.6 S	RIC II, p. 371, no. 268, obv. type (c)	134–138, Class D	1114/934
933	3.07	18 S	RIC II, p. 371, no. 268, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/935
934	3.31	18.2 S	RIC II, p. 371, no. 274, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/936

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

935	3.03	17.5 S	RIC II, p. 372, no. 276, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/937
936	3.22	18.3 S	RIC II, p. 372, no. 276, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/938
937	3.28	17.9 S	RIC II, p. 372, no. 276, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/940
938	3.15	17.5 S	RIC II, p. 372, no. 276, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/941
939	3.14	18.9 S	RIC II, p. 372, no. 276, obv. type (b)	134–138, Class D	1114/939
940	3.23	17.7 S	RIC II, p. 372, no. 276, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/942
941	3.03	18.6 S	RIC II, p. 372, no. 276, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/943
942	3.09	17.8 S	RIC II, p. 372, no. 280, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/944
943	3.27	17.5 SW	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/946
944	3.41	18.6 SW	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/945
945	3.19	17.7 SW	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/947
946	3.07	18.4 S	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/948
947	3.01	16.8 S	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/949
948	3.05	17.5 S	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/950
949	3.19	18.2 S	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/951
950	3.09	18.3 SW	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/952
951	3.18	19.5 S	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/953
952	3.46	18.2 S	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/954
953	3.42	17.2 S	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/955
954	3.25	17.3 S	RIC II, p. 372, no. 282, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/956
955	3.41	18 S	RIC II, p. 373, no. 286, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/957

956	3.08	18.5 S	RIC II, p. 374, no. 296 var.: obv. type (d) – Head r., laur.	134–138, Class D	1114/958
957	3	18.3 S	RIC II, p. 374, no. 296 var.: obv. type (d) – Head r., laur.	134–138, Class D	1114/977
958	3.01	17.7 S	RIC II, p. 374, no. 299, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/959
959	3.26	16.7 SW	RIC II, p. 374, no. 300 var.: obv. type (e) – Bust r., laur., dr. on l. sh.	134–138, Class D	1114/976
960	3.35	17.7 S	RIC II, p. 374, no. 302, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/960
961	2.67	18.8 S	RIC II, p. 375, no. 305, obv. type (a)	134–138, Class D	1114/961
962	3.3	18 SW	RIC II, p. 375, no. 305, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/962
963	3.02	18.7 SE	RIC II, p. 377, no. 324, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/963
964	3.47	18.4 S	RIC II, p. 377, no. 326, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/964
965	3.48	18 S	RIC II, p. 378, no. 327, obv. type (d)	134–138, Class D	1114/965
966	3.48	19 S	RIC II, p. 378, no. 330, obv. type (c)	128–132, Class E.I	1114/966
967	3.39	19.2 S	RIC II, p. 378, no. 330, obv. type (c)	128–132, Class E.I	1114/967
968	3.54	18.7 S	RIC II, p. 378, no. 330, obv. type (c)	128–132, Class E.I	1114/968
969	3.13	19 S	RIC II, p. 379, no. 332	128–132, Class E.I	1114/834
970	3.03	17.9 S	RIC II, p. 379, no. 332	128–132, Class E.I	1114/969
971	3.35	19.5 S	RIC II, p. 379, no. 332	128–132, Class E.I	1114/970
972	3.37	18.2 S	RIC II, p. 379, no. 332	128–132, Class E.I	1114/971
973	3.07	20.2 S	RIC II, p. 379, no. 338	128–132, Class E.I	1114/846
974	3.33	18.3 S	RIC II, p. 380, no. 343, obv. type (d)	128–132, Class E.I	1114/972
975	3.23	17.9 S	RIC II, p. 380, no. 345, obv. type (c)	128–132, Class E.I	1114/864

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

976	3.49	18 SW	RIC II, p. 380, no. 345 var.: obv. type (d) – Bust, laur., r., dr. on l. sh.	128–132, Class E.I	1114/973
977	2.97	18.3 S	RIC II, p. 381, no. 361, obv. type (c)	128–132, Class E.I	1114/975

Hybrid

978	3.33	18 S	RIC II, p. 384, no. 381 (b) – obv. CLASS E (COS III); rev. CLASS A (COS III)		1114/757
-----	------	---------	--	--	----------

**Sabina
Striking under Hadrian
(Cat. 979–997)**

Mint of Rome

979	3.29	17.2 S	RIC II, p. 386, no. 390	Class A	1114/982
980	3.08	18.3 S	RIC II, p. 386, no. 390 var.: rev. – double cornucopiae.	Class A	1114/980
981	3.35	16.5 S	RIC II, p. 386, no. 390 var.: rev. – double cornucopiae.	Class A	1114/981
982	3.09	18.2 S	RIC II, p. 386, no. 390 var.: rev. – double cornucopiae and no column.	Class A	1114/983
983	3.41	17.5 SE	RIC II, p. 386, no. 390 var.: rev. – no column.	Class A	1114/984
984	3.38	18 S	RIC II, p. 386, no. 391	Class A	1114/985
985	3.35	17.7 S	RIC II, p. 386, no. 391	Class A	1114/986
986	3.4	17.9 S	RIC II, p. 386, no. 395 (a)	Class A	1114/987
987	3.24	18 S	RIC II, p. 386, no. 395 (a)	Class A	1114/988
988	3.35	17.9 S	RIC II, p. 386, no. 395 (a)	Class A	1114/989
989	3.48	17.5 S	RIC II, p. 387, no. 396	Class A	1114/990

990	3.5	18.5 S	RIC II, p. 387, no. 398	Class B	1114/991
991	3.37	17.9 S	RIC II, p. 387, no. 398	Class B	1114/992
992	3.26	18 S	RIC II, p. 387, no. 398	Class B	1114/993
993	3.4	18.9 S	RIC II, p. 387, no. 398	Class B	1114/995
994	3.03	18.9 S	RIC II, p. 387, no. 398 var.: rev. – under chair, no cornucopiae.	Class B	1114/994
995	3.32	18.2 SW	RIC II, p. 387, no. 399 (a)	Class B	1114/996
996	3.17	18.5 S	RIC II, p. 387, no. 399 (a)	Class B	1114/997
Mint of Amisus, Pontus, AR drachma (Cat. 997)					
997	2.89	20.7 SW	BMC, Greek (Pontus), p. 23, no. 93 (PEH=168 Amisus Era Year =136–137): Obv. CABEINA – CEBACTH, Bust r. dr.; Rev. AMICOV EAEVΘEPA [C] – [ETOVC] PEH, Demeter (or Persephone) l., wearing hiton and peplos. In r. hand patera, in l., torch.	136–137	1114/998
Lucius Aelius Striking under Hadrian (Cat. 998)					
Mint of Rome					
998	3.22	17.3 S	RIC II, p. 393, no. 438	137, Group B	1114/999

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

**Antoninus Pius
Striking under Hadrian
(Cat. 999–1001)**

Mint of Rome

999	3.36	18.2 S	RIC II, p. 394, no. 448	138 (Feb. 25th.–July 10th.)	1114/1000
1000	3.44	17.8 SE	Rev. type – Concordia stg. l., hld. patera and double cournocopiae; l. arm on column, cf. RIC II, p. 394, without 449, but error! – rev. no double cornucopiae; Cohen II, p. 370, no. 1060; BMC RE III, p. 370, no. 1010.	138 (Feb. 25th.–July 10th.)	1114/1001
1001	3.15	19.5 SE	RIC II, p. 394, no. 452 (a)	138 (Feb. 25th.–July 10th.)	1114/1002

**ANTONINVS PIVS
(Cat. 1002–1529)**

**Antoninus Pius
(Cat. 1003–1283)**

Mint of Rome

1002	3.44	17.8 S	RIC III, p. 26, no. 9, obv. type (a)	138, near end	1114/1003
1003	3.21	16.7 S	RIC III, p. 26, no. 9, obv. type (a)	138, near end	1114/1004
1004	2.93	17.7 S	RIC III, p. 26, no. 9, obv. type (a)	138, near end	1114/1005
1005	3.45	17.8 S	RIC III, p. 26, no. 9, obv. type (c)	138, near end	1114/1006
1006	2.68	17.9 S	RIC III, p. 26, no. 10, obv. type (a)	138, near end	1114/1007
1007	3.38	17.7 S	RIC III, p. 26, no. 10 var.: obv. type (c) – head r., laur.	138, near end	1114/1008
1008	3.22	17.2 S	RIC III, p. 26, no. 11, obv. type (a)	138, near end	1114/1009
1009	3.32	18 S	RIC III, p. 27, no. 12, obv. type (a)	138, near end	1114/1010

1010	2.9	17.9 S	RIC III, p. 28, no. 22, obv. type (a)	139, first issue	1114/1011
1011	3.42	16.5 SW	RIC III, p. 28, no. 23, obv. type (c)	139, first issue	1114/1019
1012	3.54	18 S	RIC III, p. 30, no. 42	139, third issue	1114/1012
1013	3.44	18.8 S	RIC III, p. 30, no. 42	139, third issue	1114/1018
1014	3.62	16.7 S	RIC III, p. 31, no. 45	139, third issue	1114/1013
1015	3.07	17.5 S	RIC III, – ; (ad RIC III, p. 31, no. 45, but var. obv. and rev. types); Obv. ANTONINVS – AVG PIVS P P, Head, r., laur. – type (b); Rev. Priestly implements: sprinkler, lituus, ewer, simpulum (for the same variant of rev., cf. <i>ibid</i> : 45 note, but obv. a).	139, third issue	1114/1014
1016	3.53	18.5 S	RIC III, p. 31, no. 46, obv. type (a)	139, third issue	1114/1020
1017	3.26	17.6 S	RIC III, – ; ad RIC III, p. 31, no. 46, but var.: rev. type – different order of priestly implements; Obv. ANTONINVS – AVG PIVS P P, Head r., bare – type (a); Rev. TR P – COS [II], Simpulum, lituus, ewer, sprinkler and knife.	139, third issue	1114/1021
1018	2.89	18.5 S	RIC III, p. 31, no. 48, obv. type (a)	139, third issue	1114/1015
1019	3.49	16.7 S	RIC III, p. 31, no. 50, obv. type (b)	139, third issue	1114/1016
1020	2.97	17.8 S	RIC III, p. 31, no. 50, obv. type (b)	139, third issue	1114/1017
1021	3.16	18.5 N	RIC III, p. 32, no. 54 (b), obv. type (b)	139, third issue	1114/1063
1022	3.33	18.1 S	RIC III, p. 32, no. 58, obv. type (a)	139, third issue	1114/1022
1023	2.76	17.2 S	RIC III, p. 33, no. 61, obv. type (a)	140–143	1114/1023
1024	3.44	18 S	RIC III, p. 33, no. 61, obv. type (c)	140–143	1114/1024

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1025	3.33	18 SW	RIC III, p. 33, no. 61, obv. type (c)	140–143	1114/1025
1026	3.25	19 S	RIC III, p. 33, no. 61, obv. type (c)	140–143	1114/1026
1027	3.21	17.6 SW	RIC III, p. 33, no. 61, obv. type (c)	140–143	1114/1027
1028	2.84	19.2 S	RIC III, p. 33, no. 61, obv. type (c)	140–143	1114/1028
1029	3.27	17.4 S	RIC III, p. 33, no. 62 (a), obv. type (c)	140–143	1114/1029
1030	3.11	17.9 S	RIC III, p. 33, no. 62 (a), obv. type (c)	140–143	1114/1030
1031	3.31	17.6 S	RIC III, p. 33, no. 62 (b) , obv. type – Bust r., laur. and dr.	140–143	1114/1031
1032	3.4	19 S	RIC III, p. 33, no. 63B, obv. type (c)	140–143	1114/1032
1033	3.31	19.2 S	RIC III, p. 33, no. 63B, obv. type (c)	140–143	1114/1033
1034	3.1	17.4 S	RIC III, p. 33, no. 64, obv. type (a)	140–143	1114/1034
1035	3.35	18.6 S	RIC III, p. 33, no. 64, obv. type (c)	140–143	1114/1035
1036	3.08	18.4 S	RIC III, p. 33, no. 64, obv. type (c)	140–143	1114/1036
1037	3.22	17.5 SW	RIC III, p. 33, no. 64, obv. type (c)	140–143	1114/1037
1038	3.51	17.3 S	RIC III, p. 33, no. 64, obv. type (c)	140–143	1114/1038
1039	3.3	17.5 S	RIC III, p. 33, no. 64, obv. type (c)	140–143	1114/1039
1040	3.22	18.5 S	RIC III, p. 34, no. 69, obv. type (c)	140–143	1114/1040
1041	3.32	19.3 S	RIC III, p. 34, no. 70 var.: obv. type – Head r., bare, dr. on l. sh.	140–143	1114/1041
1042	3.22	18.4 S	RIC III, p. 35, no. 78 (b), obv. type (c)	140–143	1114/1042
1043	3.17	17.8 S	RIC III, p. 35, no. 78 (b), obv. type (c)	140–143	1114/1043
1044	2.86	17.5 S	RIC III, p. 35, no. 78 (b), obv. type (c)	140–143	1114/1044
1044	3.4	17.3 S	RIC III, p. 35, no. 78 (b), obv. type (c)	140–143	1114/1045

1046	3.38	18.2 S	RIC III, p. 36, no. 84, obv. type (c)	140–143	1114/1046
1047	3.15	16.8 S	RIC III, p. 36, no. 85, obv. type (c)	140–143	1114/1047
1048	3.36	18.9 N	RIC III, p. 38, no. 102 (d), obv. type (c)	140–143	1114/1048
1049	3.24	18 S	RIC III, p. 38, no. 102 (d), obv. type (c)	140–143	1114/1049
1050	3.37	16.8 S	RIC III, p. 38, no. 102 (d), obv. type (c)	140–143	1114/1050
1051	3.15	18.2 S	RIC III, p. 39, no. 111 (b)	143–144 (?)	1114/1051
1052	3.19	16.7 N	RIC III, p. 39, no. 111 (b)	143–144 (?)	1114/1053
1053	3.06	17.8 S	RIC III, p. 39, no. 111 (b)	143–144 (?)	1114/1054
1054	3.27	17.7 S	RIC III, p. 39, no. 111 (e) var.: obv. type – Head r, laur.	143–144 (?)	1114/1052
1055	3.61	16.5 N	RIC III, p. 40, no. 112	143–144 (?)	1114/1055
1056	3.4	17.7 S	RIC III, p. 41, no. 118	144	1114/1056
1057	3.34	18.6 S	RIC III, p. 42, no. 127, obv. type (c)	145–161	1114/1057
1058	3.26	18.6 S	RIC III, p. 42, no. 127, obv. type (c)	145–161	1114/1058
1059	2.98	18.3 N	RIC III, p. 42, no. 129	145–161	1114/1059
1060	3.39	19.6 N	RIC III, p. 42, no. 129	145–161	1114/1060
1061	3.39	19.7 S	RIC III, p. 42, no. 129	145–161	1114/1061
1062	3.11	18.3 S	RIC III, p. 42, no. 130	145–161	1114/1062
1063	3.58	16.5 SW	RIC III, p. 43, no. 136, rev. leg. [COS II]II	145–161	1114/1064
1064	3.23	18 S	RIC III, p. 43, no. 136	145–161	1114/1065
1065	3.3	18.1 S	RIC III, p. 43, no. 136	145–161	1114/1066
1066	3.58	19 S	RIC III, p. 43, no. 136	145–161	1114/1067

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1067	3.04	18.5 S	RIC III, p. 43, no. 136	145-161	1114/1068
1068	3.66	18 SW	RIC III, p. 43, no. 137	145-161	1114/1069
1069	3.3	18.2 S	RIC III, p. 43, no. 137	145-161	1114/1070
1070	3.51	19.2 N	RIC III, p. 43, no. 137	145-161	1114/1071
1071	3.4	19.3 S	RIC III, p. 43, no. 137	145-161	1114/1072
1072	3.04	19 N	RIC III, p. 43, no. 137	145-161	1114/1073
1073	3.02	17.3 SW	RIC III, p. 43, no. 137	145-161	1114/1074
1074	3.19	18.8 SW	RIC III, p. 43, no. 137	145-161	1114/1075
1075	3.3	17.4 S	RIC III, p. 44, no. 143	145-161	1114/1076
1076	3.33	17.8 S	RIC III, p. 45, no. 155, obv. type (c); rev. LIB IIII (in field)	145-161	1114/1077
1077	3.39	18.2 SW	RIC III, p. 45, no. 155 var.: obv. type - Bust, laur., r. with drapery on l. sh., front and back; Note - rev. LIB IIII (in field)	145-161	1114/1078
1078	3.69	17.5 S	RIC III, p. 45, no. 155, obv. type (c); rev. LIB IIII (in ex.)	145-161	1114/1079
1079	3.21	18.2 S	RIC III, p. 45, no. 155, obv. type (c); rev. LIB IIII (in ex.)	145-161	1114/1080
1080	3.31	16.8 N	RIC III, p. 45, no. 155, obv. type (c); rev. LIB IIII (in ex.)	145-161	1114/1081
1081	3.22	18.8 SW	RIC III, p. 45, no. 155, obv. type (c); rev. LIB IIII (in ex.)	145-161	1114/1082
1082	3.53	17.7 SW	RIC III, p. 45, no. 155, obv. type (c); rev. LIB IIII (in ex.)	145-161	1114/1083
1083	3.33	17.2 N	RIC III, p. 45, no. 156	145-161	1114/1084
1084	3.21	17.2 S	RIC III, p. 45, no. 156	145-161	1114/1085
1085	3.22	17.4 S	RIC III, p. 45, no. 156	145-161	1114/1086

1086	3.62	18 S	RIC III, p. 45, no. 156	145–161	1114/1087
1087	3.29	17.5 N	RIC III, p. 45, no. 156	145–161	1114/1088
1088	3.39	19 S	RIC III, p. 46, no. 162	147–148	1114/1089
1089	2.86	18.2 S	RIC III, p. 46, no. 162	147–148	1114/1090
1090	3.57	18.5 N	RIC III, p. 46, no. 162	147–148	1114/1091
1091	3.47	18.3 S	RIC III, p. 46, no. 162	147–148	1114/1092
1092	3.17	18.7 N	RIC III, p. 46, no. 162	147–148	1114/1093
1093	3.38	18 S	RIC III, p. 46, no. 167	147–148	1114/1095
1094	3.42	17.6 S	RIC III, p. 46, no. 167	147–148	1114/1096
1095	3.52	19.2 S	RIC III, p. 46, no. 167	147–148	1114/1097
1096	3.43	18.7 N	RIC III, p. 46, no. 168	147–148	1114/1098
1097	3.33	18 S	RIC III, p. 46, no. 168 var.: obv. type – dr. on l. sh.	147–148	1114/1099
1098	3.42	18.8 S	RIC III, p. 47, no. 175	148–149	1114/1100
1099	3.4	18.6 S	RIC III, p. 47, no. 175	148–149	1114/1101
1100	3.28	18.5 S	RIC III, p. 47, no. 175	148–149	1114/1102
1101	3.27	18.7 S	RIC III, p. 47, no. 175	148–149	1114/1103
1102	3.27	18.9 N	RIC III, p. 48, no. 177, obv. type (d)	148–149	1114/1104
1103	3.69	17.2 S	RIC III, p. 48, no. 177, obv. type (d)	148–149	1114/1105
1104	3.12	17.7 S	RIC III, p. 48, no. 177, obv. type (d)	148–149	1114/1094
1105	3.14	18.4 NW	RIC III, p. 48, no. 178	148–149	1114/1106
1106	3.46	19 S	RIC III, p. 48, no. 178	148–149	1114/1107

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1107	3.67	18.5 SE	RIC III, p. 48, no. 179	148–149	1114/1108
1108	3.15	18.3 S	RIC III, p. 48, no. 180	148–149	1114/1109
1109	3.1	18.5 N	RIC III, p. 48, no. 180	148–149	1114/1110
1110	3.33	17.2 S	RIC III, p. 48, no. 180	148–149	1114/1111
1111	3.42	18.4 S	RIC III, p. 48, no. 181	148–149	1114/1112
1112	3.66	18.9 S	RIC III, p. 48, no. 181	148–149	1114/1113
1113	3.68	18.2 S	RIC III, p. 48, no. 181	148–149	1114/1114
1114	3.04	17.6 S	RIC III, p. 48, no. 181	148–149	1114/1115
1115	3.3	18.5 S	RIC III, p. 48, no. 181	148–149	1114/1116
1116	3.34	18.9 SW	RIC III, p. 48, no. 181	148–149	1114/1117
1117	3.31	17.8 S	RIC III, p. 48, no. 181	148–149	1114/1118
1118	3.49	18.4 S	RIC III, p. 48, no. 181	148–149	1114/1119
1119	3.04	18.4 NW	RIC III, p. 48, no. 181	148–149	1114/1120
1120	3.03	19 S	RIC III, p. 48, no. 183	148–149	1114/1121
1121	3.22	19.8 S	RIC III, p. 49, no. 187	149–150	1114/1122
1122	3.17	17.9 S	RIC III, p. 49, no. 188	149–150	1114/1123
1123	3.58	18.8 N	RIC III, p. 49, no. 189 var.: obv. type – bust r., laur., dr. on l. sh., front and back.	149–150	1114/1124
1124	3.23	18.8 S	RIC III, p. 49, no. 189	149–150	1114/1125
1125	3.39	19 S	RIC III, p. 49, no. 189	149–150	1114/1126
1126	3.25	20.2 S	RIC III, p. 49, no. 194	150–151	1114/1127

1127	3.52	18 S	RIC III, p. 50, no. 196	150–151	1114/1128
1128	3.36	19.2 S	RIC III, p. 50, no. 196	150–151	1114/1129
1129	3.22	19 S	RIC III, p. 50, no. 200 (c)	150–151	1114/1130
1130	3.54	19 S	RIC III, p. 50, no. 200 (c)	150–151	1114/1131
1131	3.12	17.7 S	RIC III, p. 50, no. 200 (c)	150–151	1114/1132
1132	3.59	19.4 S	RIC III, p. 50, no. 201	150–151	1114/1133
1133	3.35	18.5 S	RIC III, p. 51, no. 202, obv. type (b)	150–151	1114/1134
1134	3.56	17.8 SW	RIC III, p. 51, no. 202, obv. type (b)	150–151	1114/1135
1135	3.5	19.7 S	RIC III, p. 51, no. 203	151–152	1114/1136
1136	3.28	18.6 S	RIC III, p. 51, no. 203	151–152	1114/1137
1137	3.54	18.2 N	RIC III, p. 51, no. 203	151–152	1114/1138
1138	3.26	17.6 S	RIC III, p. 51, no. 203	151–152	1114/1139
1139	3.97	17.9 S	RIC III, p. 51, no. 203	151–152	1114/1140
1140	3.41	18.4 S	RIC III, p. 51, no. 203	151–152	1114/1142
1141	3.15	19 S	RIC III, p. 51, no. 203	151–152	1114/1143
1142	3.35	18.5 S	RIC III, p. 51, no. 203	151–152	1114/1144
1143	3.21	18.6 S	RIC III, p. 51, no. 204	151–152	1114/1145
1144	3.08	19.6 S	RIC III, p. 51, no. 204	151–152	1114/1146
1145	3.35	19.4 S	RIC III, p. 51, no. 204	151–152	1114/1147
1146	3.52	19.4 S	RIC III, p. 51, no. 204	151–152	1114/1148
1147	3.31	20.4 S	RIC III, p. 51, no. 204	151–152	1114/1149

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1148	3.5	18.8 S	RIC III, p. 51, no. 205	151–152	1114/1150
1149	3.03	18 S	RIC III, p. 51, no. 205	151–152	1114/1151
1150	3.11	18.5 S	RIC III, p. 51, no. 205	151–152	1114/1152
1151	3.06	18 S	RIC III, p. 52, no. 209	151–152	1114/1141
1152	2.8	19 SW	RIC III, p. 52, no. 211	151–152	1114/1153
1153	3.2	18.4 S	RIC III, p. 52, no. 216 a, obv. type (a)	151–152	1114/1154
1154	3.56	17.3 S	RIC III, p. 52, no. 216 a, obv. type (a)	151–152	1114/1155
1155	3.09	16.8 S	RIC III, p. 53, no. 219	152–153	1114/1156
1156	3.42	18.6 S	RIC III, p. 53, no. 219	152–153	1114/1157
1157	3.59	18 S	RIC III, p. 53, no. 219	152–153	1114/1158
1158	3.24	18.9 N	RIC III, p. 53, no. 219	152–153	1114/1159
1159	3.15	17.3 SE	RIC III, p. 53, no. 219	152–153	1114/1160
1160	3.53	17.9 SW	RIC III, p. 53, no. 221	152–153	1114/1161
1161	3.25	18.5 N	RIC III, p. 53, no. 221	152–153	1114/1162
1162	3.3	17.4 S	RIC III, p. 53, no. 221	152–153	1114/1163
1163	3.25	17.9 S	RIC III, p. 53, no. 221	152–153	1114/1164
1164	3.4	19.2 S	RIC III, p. 53, no. 221	152–153	1114/1165
1165	3.24	18.6 S	RIC III, p. 53, no. 221	152–153	1114/1166
1166	3.02	19.4 S	RIC III, p. 53, no. 221	152–153	1114/1167
1167	3.23	18.5 S	RIC III, p. 53, no. 221	152–153	1114/1168
1168	3.17	18.5 S	RIC III, p. 53, no. 222	152–153	1114/1169

1169	3.51	17.6 S	RIC III, p. 53, no. 222	152–153	1114/1171
1170	3.03	18.2 S	RIC III, p. 53, no. 222	152–153	1114/1172
1171	3.36	19.9 S	RIC III, p. 53, no. 222 var.: obv. dr. on l. sh.	152–153	1114/1170
1172	3.26	18.4 N	RIC III, p. 53, no. 228	152–153	1114/1173
1173	3.34	16.8 N	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1174
1174	3.39	17.1 S	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1175
1175	3.28	18 S	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1176
1176	3.3	18.4 S	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1177
1177	3.25	18.5 S	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1178
1178	3.42	18.6 S	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1179
1179	2.99	18.2 N	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1180
1180	2.93	18.5 S	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1181
1181	3.41	16.2 N	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1182
1182	2.72	18.4 S	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1183
1183	2.68	19.7 S	RIC III, p. 54, no. 229a	153–154	1114/1184
1184	3.44	18.2 S	RIC III, p. 54, no. 231	153–154	1114/1185
1185	3.47	18.2 S	RIC III, p. 54, no. 231	153–154	1114/1186
1186	2.82	17 S	RIC III, p. 54, no. 231	153–154	1114/1187
1187	3.35	18.8 S	RIC III, p. 54, no. 231	153–154	1114/1188
1188	3.17	17.6 S	RIC III, p. 54, no. 231	153–154	1114/1189
1189	3.34	18.5 N	RIC III, p. 54, no. 232	153–154	1114/1190

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1190	3.47	18.6 S	RIC III, p. 54, no. 232	153–154	1114/1191
1191	3.02	18 S	RIC III, p. 54, no. 234	153–154	1114/1192
1192	3.16	17.7 S	RIC III, p. 54, no. 234	153–154	1114/1193
1193	3.46	17.8 S	RIC III, p. 55, no. 235	153–154	1114/1194
1194	3.17	18.1 S	RIC III, p. 55, no. 238	154–155	1114/1195
1195	3.73	17.5 SE	RIC III, p. 55, no. 238	154–155	1114/1196
1196	3.08	17.6 S	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1197
1197	3.48	17.5 N	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1198
1198	3.33	17.5 N	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1199
1199	3.3	17.7 N	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1200
1200	3.51	17.4 N	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1201
1201	3.16	17.5 N	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1202
1202	3.28	17.9 S	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1203
1203	3.72	17.6 S	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1204
1204	3.26	19.1 S	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1205
1205	2.62	18 N	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1206
1206	3.47	18.9 S	RIC III, p. 55, no. 239	154–155	1114/1207
1207	3.45	17.5 S	RIC III, p. 55, no. 240	154–155	1114/1208
1208	2.89	18 S	RIC III, p. 56, no. 243	155–156	1114/1209
1209	3.04	18 N	RIC III, p. 56, no. 243	155–156	1114/1210
1210	3.1	18.4 S	RIC III, p. 56, no. 243	155–156	1114/1211

1211	3.22	17.4 N	RIC III, p. 56, no. 243	155–156	1114/1212
1212	2.97	17.9 S	RIC III, p. 56, no. 243	155–156	1114/1213
1213	3.1	18.2 S	RIC III, p. 56, no. 244 (a)	155–156	1114/1222
1214	3.37	18.8 SE	RIC III, p. 56, no. 245	155–156	1114/1214
1215	2.88	18.4 S	RIC III, p. 56, no. 245	155–156	1114/1215
1216	3.56	17.4 S	RIC III, p. 56, no. 248	155–156	1114/1216
1217	3.64	19 S	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1217
1218	3.3	18 S	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1218
1219	3.47	16.8 NE	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1219
1220	3.98	18 S	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1220
1221	3.21	17.5 S	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1221
1222	3.2	18 S	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1223
1223	3.5	17.8 S	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1224
1224	3.35	17 S	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1225
1225	3.15	18.3 S	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1226
1226	3.3	19.4 S	RIC III, p. 56, no. 249	155–156	1114/1227
1227	2.52	19 S	RIC III, p. 56, no. 250	155–156	1114/1228
1228	3.03	16.9 SW	RIC III, p. 56, no. 251	155–156	1114/1229
1229	3.13	18.4 N	RIC III, p. 56, no. 251	155–156	1114/1230
1230	3.02	17.6 S	RIC III, p. 56, no. 252	155–156	1114/1231
1231	3.15	18.4 S	RIC III, p. 56, no. 254	155–156	1114/1232

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1232	3.51	16 N	RIC III, p. 56, no. 254	155–156	1114/1233
1233	3.38	17.8 S	RIC III, p. 56, no. 254	155–156	1114/1234
1234	3.12	17.2 N	RIC III, p. 56, no. 254	155–156	1114/1235
1235	3.37	18.5 S	RIC III, p. 56, no. 254, rev. TR POT [XIX CO]S IIII	155–156	1114/1236
1236	2.89	19.2 N	RIC III, p. 57, no. 259	156–157	1114/1237
1237	3.29	17 N	RIC III, p. 57, no. 259	156–157	1114/1238
1238	3.34	16.9 S	RIC III, p. 57, no. 259	156–157	1114/1239
1239	2.97	19 S	RIC III, p. 57, no. 259	156–157	1114/1240
1240	3.26	18.2 N	RIC III, p. 57, no. 259	156–157	1114/1241
1241	3.27	18.5 S	RIC III, p. 57, no. 260	156–157	1114/1242
1242	3.1	17.3 S	RIC III, p. 57, no. 260	156–157	1114/1243
1243	3.75	17.8 N	RIC III, p. 57, no. 260	156–157	1114/1244
1244	3.02	17.8 S	RIC III, p. 57, no. 260	156–157	1114/1245
1245	3.63	16.2 S	RIC III, p. 57, no. 260	156–157	1114/1246
1246	3.16	18 N	RIC III, p. 57, no. 260	156–157	1114/1247
1247	3.48	17.7 S	RIC III, p. 57, no. 262	156–157	1114/1248
1248	3.24	17.9 S	RIC III, p. 57, no. 264	156–157	1114/1249
1249	3.41	17.3 S	RIC III, p. 57, no. 264	156–157	1114/1250
1250	3.41	17.6 S	RIC III, p. 58, no. 271	157–158	1114/1251
1251	2.96	17 S	RIC III, p. 59, no. 273	157–158	1114/1252
1252	2.97	17.4 SE	RIC III, p. 59, no. 274	157–158	1114/1253

1253	3.3	16.5 N	RIC III, p. 59, no. 274	157–158	1114/1254
1254	3.37	16.7 S	RIC III, p. 59, no. 274	157–158	1114/1255
1255	3.22	17.2 S	RIC III, p. 59, no. 274	157–158	1114/1256
1256	3.37	17.8 N	RIC III, p. 59, no. 275	157–158	1114/1257
1257	3.38	17.8 N	RIC III, p. 59, no. 275	157–158	1114/1258
1258	3.26	18.4 S	RIC III, p. 59, no. 275	157–158	1114/1259
1259	2.91	18.6 S	RIC III, p. 59, no. 276	157–158	1114/1260
1260	3.39	16 S	RIC III, p. 59, no. 276	157–158	1114/1261
1261	3.47	17.5 N	RIC III, p. 59, no. 277	157–158	1114/1262
1262	3.4	18 S	RIC III, p. 59, no. 282	157–158	1114/1263
1263	3.45	18 S	RIC III, p. 60, no. 289 (a)	158–159	1114/1264
1264	3.11	17.6 N	RIC III, p. 60, no. 290 (a)	158–159	1114/1265
1265	3.36	18.2 S	RIC III, p. 60, no. 290 (a)	158–159	1114/1266
1266	3.36	17.7 S	RIC III, p. 60, no. 290 (a)	158–159	1114/1267
1267	3.36	17.4 S	RIC III, p. 60, no. 290 (a)	158–159	1114/1268
1268	3.15	17.4 S	RIC III, p. 60, no. 290 (a)	158–159	1114/1269
1269	3.24	18.8 S	RIC III, p. 61, no. 291 (b)	158–159	1114/1270
1270	3.36	16.8 N	RIC III, p. 61, no. 293 (a)	158–159	1114/1272
1271	3.44	16.7 N	RIC III – ; Obv. ANTONINVS – AVG PIVS P P, Head, laur., r.; Rev. VOTA SVSCEP – DECENN III COS IIII, Antoninus, veiled, stg. l.,sacrificing with patera over tripod, l. arm at side. For rev., cf. RIC III, p. 61, no. 293 (a), but obv. leg. ANTONINVS AVG PIVS P P TR P XXII and Cohen II, p. 378, no. 1117, but head r., bare.	158–159	1114/1271

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1272	3.35	18.4 S	RIC III, p. 61, no. 294b, obv. type (a)	158–159	1114/1273
1273	3.52	18 S	RIC III, p. 61, no. 294b, obv. type (a)	158–159	1114/1274
1274	3.34	17.8 S	RIC III, p. 62, no. 299	159–160	1114/1275
1275	3.52	17.4 S	RIC III, p. 62, no. 299	159–160	1114/1276
1276	3.17	18 N	RIC III, p. 62, no. 300 (a)	159–160	1114/1277
1277	3.43	17.5 S	RIC III, p. 62, no. 300 (a)	159–160	1114/1278
1278	3.25	17.5 S	RIC III, p. 62, no. 301	159–160	1114/1279
1279	3.17	18 N	RIC III, p. 62, no. 301	159–160	1114/1280
1280	3.13	17.4 S	RIC III, p. 62, no. 301	159–160	1114/1281
1281	3.62	17.5 S	RIC III, p. 63, no. 305, obv. leg. TR P XXIII (or XXII?) – unclear.	159–160	1114/1282
1282	3.44	18 S	RIC III, p. 63, no. 305a (b)	159–160	1114/1283
1283	3.3	17.5 N	RIC III, p. 64, no. 314	160–161	1114/1284

**Divus Hadrianus
Striking under Antoninus Pius
(Cat. 1284)**

Mint of Rome

1284	3.63	18.9 S	RIC II, p. 385, no. 389B	139	1114/978
------	------	-----------	--------------------------	-----	----------

**Faustina I
Striking under Antoninus Pius,
(Cat. 1285–1287)**

Mint of Rome

1285	3.5	18.2 S	RIC III, p. 67, no. 335	139–141, Group B	1114/1285
------	-----	-----------	-------------------------	---------------------	-----------

1286	3.44	18 S	RIC III, p. 68, no. 338	139–141, Group B	1114/1286
1287	3.54	18.4 S	RIC III, p. 68, no. 338	139–141, Group B	1114/1287

Diva Faustina I
Striking under Antoninus Pius, AD 141 and later
(Cat. 1288–1425)

Mint of Rome

1288	3.29	18.3 N	RIC III, p. 69, no. 343		1114/1288
1289	3.56	17.6 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1289
1290	3.12	18 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1290
1291	3.26	18.3 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1291
1292	3.6	17.2 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1292
1293	3.51	17.6 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1293
1294	3.27	18.5 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1294
1295	3.27	16.7 N	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1295
1296	3.4	17.2 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1296
1297	3.5	18.7 N	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1297
1298	3.49	17.9 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1298
1299	3.14	18.4 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1299
1300	3.1	19.1 SW	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1300
1301	3.3	17.7 S	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1301
1302	3.12	17.9 N	RIC III, p. 69, no. 344		1114/1302

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1303	3.1	18.2 S	RIC III, p. 69, no. 344	1114/1303
1304	3.33	19.7 S	RIC III, p. 69, no. 344	1114/1304
1305	3.22	19 S	RIC III, p. 69, no. 344	1114/1305
1306	3.37	17.1 SW	RIC III, p. 69, no. 344	1114/1306
1307	3.35	18.7 S	RIC III, p. 69, no. 346 (b)	1114/1307
1308	3.27	18.6 N	RIC III, p. 69, no. 347	1114/1308
1309	3.35	17.8 SE	RIC III, p. 69, no. 347	1114/1309
1310	3.3	20.2 S	RIC III, p. 70, no. 348, obv. type (a)	1114/1310
1311	3.43	18.3 S	RIC III, p. 70, no. 348, obv. type (a)	1114/1311
1312	2.94	18.9 S	RIC III, p. 70, no. 348, obv. type (a)	1114/1312
1313	2.86	18.6 S	RIC III, p. 70, no. 348, obv. type (a)	1114/1313
1314	3.53	18 S	RIC III, p. 70, no. 348, obv. type (a)	1114/1314
1315	3.37	18.3 S	RIC III, p. 70, no. 348, obv. type (a)	1114/1315
1316	3.64	18 S	RIC III, p. 70, no. 348, obv. type (b)	1114/1316
1317	3.56	18 S	RIC III, p. 70, no. 350a, obv. type (a)	1114/1317
1318	3.08	17.6 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1318
1319	3.29	19 N	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1319
1320	3.32	19.3 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1320
1321	3.23	18.2 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1321
1322	2.84	18.2 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1322
1323	3.61	17.6 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1323

1324	3.24	19 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1324
1325	3.59	17.5 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1325
1326	3.43	19.3 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1326
1327	3.48	19.3 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1327
1328	3.39	19.2 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1328
1329	2.96	17.5 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1329
1330	2.98	18.2 N	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1331
1331	3.31	19.7 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1332
1332	3.6	18.5 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1333
1333	3.37	18.7 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1334
1334	3.14	17.5 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1335
1335	3.41	18.4 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1336
1336	3.44	18.3 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1337
1337	2.92	17.6 SE	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (a)	1114/1338
1338	3.29	17.5 S	RIC III, p. 70, no. 351, obv. type (b)	1114/1330
1339	3.49	18.7 S	RIC III, p. 70, no. 353, obv. type (a)	1114/1390
1340	3.26	19.4 S	RIC III, p. 70, no. 353, obv. type (a)	1114/1391
1341	3.61	18.8 S	RIC III, p. 70, no. 356	1114/1339
1342	3.64	17.3 S	RIC III, p. 70, no. 356	1114/1340
1343	3.56	18.4 S	RIC III, p. 70, no. 356	1114/1341
1344	2.92	18.4 SE	RIC III, p. 70, no. 356	1114/1342

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1345	3.35	17.8 SW	RIC III, p. 71, no. 358	1114/1343
1346	3.37	17.5 S	RIC III, p. 71, no. 358	1114/1344
1347	3.93	17.4 N	RIC III, p. 71, no. 358	1114/1345
1348	3.7	18 S	RIC III, p. 71, no. 358	1114/1346
1349	3.64	18.5 S	RIC III, p. 71, no. 358	1114/1347
1350	3.28	18.5 S	RIC III, p. 71, no. 358	1114/1348
1351	2.85	18.2 N	RIC III, p. 71, no. 358	1114/1349
1352	3.28	17.8 S	RIC III, p. 71, no. 358	1114/1350
1353	3.24	19.3 S	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1351
1354	3.02	18.4 S	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1352
1355	3.22	18.2 S	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1353
1356	3.47	18.7 S	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1354
1357	3.35	18.7 S	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1355
1358	3.26	19.4 NE	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1356
1359	3.18	18.9 S	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1357
1360	3.43	18.4 N	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1358
1361	3.39	17.9 S	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1359
1362	3.71	18 S	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1360
1363	3.28	19.7 S	RIC III, p. 71, no. 360, obv. type (a)	1114/1361
1364	3.47	18.5 N	RIC III, p. 71, no. 361, obv. type (a)	1114/1362
1365	3.11	18.6 S	RIC III, p. 71, no. 361, obv. type (a)	1114/1363

1366	3.32	17.2 S	RIC III, p. 71, no. 361, obv. type (a)	1114/1364
1367	3.1	18.4 S	RIC III, p. 71, no. 362	1114/1365
1368	3.25	18.6 N	RIC III, p. 71, no. 362	1114/1366
1369	3.45	18.6 S	RIC III, p. 71, no. 362	1114/1367
1370	3.28	18.6 S	RIC III, p. 71, no. 362	1114/1368
1371	3.2	17.6 S	RIC III, p. 71, no. 362	1114/1369
1372	3.36	17.4 N	RIC III, p. 71, no. 362	1114/1370
1373	3.92	18.4 S	RIC III, p. 71, no. 362	1114/1371
1374	3.27	18.3 S	RIC III, p. 71, no. 366, obv. type (a)	1114/1372
1375	3.59	17.8 S	RIC III, p. 71, no. 368	1114/1373
1376	3.07	18.5 N	RIC III, p. 71, no. 368	1114/1374
1377	2.92	18.1 S	RIC III, p. 71, no. 368	1114/1375
1378	3.45	17.8 S	RIC III, p. 72, no. 370	1114/1376
1379	3.28	17.2 S	RIC III, p. 72, no. 370	1114/1377
1380	3.47	16.9 N	RIC III, p. 72, no. 370	1114/1378
1381	2.48	18.4 S	RIC III, p. 72, no. 371	1114/1379
1382	3.54	16.6 S	RIC III, p. 72, no. 371	1114/1380
1383	2.96	16.9 S	RIC III, p. 72, no. 371	1114/1381
1384	3.48	17.4 S	RIC III, p. 72, no. 371	1114/1382
1385	3.1	17.5 S	RIC III, p. 72, no. 371	1114/1383
1386	3.09	16.7 S	RIC III, p. 72, no. 374	1114/1384

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1387	3.28	17.7 N	RIC III, p. 72, no. 374	1114/1385
1388	3	17.2 S	RIC III, p. 72, no. 374	1114/1386
1389	3.04	18.2 S	RIC III, p. 72, no. 374	1114/1387
1390	3.21	17.8 S	RIC III, p. 72, no. 374	1114/1388
1391	3.39	18 N	RIC III, p. 72, no. 374	1114/1389
1392	3.33	18.5 S	RIC III, p. 72, no. 377	1114/1392
1393	2.8	17.8 S	RIC III, p. 72, no. 377	1114/1393
1394	3.26	17.7 N	RIC III, p. 72, no. 377	1114/1394
1395	3.31	19.1 S	RIC III, p. 72, no. 378, obv. type (a)	1114/1395
1396	3.22	17.4 S	RIC III, p. 72, no. 378, obv. type (a)	1114/1396
1397	3.21	17.8 N	RIC III, p. 72, no. 378, obv. type (a)	1114/1397
1398	3.4	18.4 S	RIC III, p. 72, no. 378, obv. type (a)	1114/1398
1399	3.42	18 S	RIC III, p. 72, no. 378, obv. type (a)	1114/1399
1400	3.34	17.8 N	RIC III, p. 72, no. 378, obv. type (a)	1114/1400
1401	3.32	18.1 S	RIC III, p. 72, no. 379	1114/1401
1402	3.34	18.4 N	RIC III, p. 73, no. 382b var.: obv. type (a) – Bust r., dr.	1114/1402
1403	3.28	18.4 N	RIC III, p. 73, no. 382b var.: obv. type (a) – Bust r., dr.	1114/1403
1404	3.75	18.1 S	RIC III, p. 73, no. 382b var.: obv. type (a) – Bust r., dr.	1114/1404
1405	3.38	18 S	RIC III, p. 73, no. 382b var.: obv. type (a) – Bust r., dr.	1114/1405
1406	2.85	19.8 N	RIC III, p. 73, no. 382b var.: obv. type (a) – Bust r., dr.	1114/1406
1407	3.31	17.5 N	RIC III, p. 73, no. 382b var.: obv. type (a) – Bust r., dr.	1114/1407

1408	3.44	18.8 N	RIC III, p. 73, no. 382b var.: obv. type (a) – Bust r., dr.	1114/1408
1409	3.75	18.4 S	RIC III, p. 73, no. 384, obv. type (a)	1114/1409
1410	2.88	19.2 N	RIC III, p. 73, no. 384, obv. type (a)	1114/1410
1411	3.09	18.5 SE	RIC III, p. 73, no. 384, obv. type (a)	1114/1411
1412	3.35	18.2 S	RIC III, p. 73, no. 387, obv. type (b)	1114/1412
1413	3.28	19.3 SW	RIC III, p. 74, no. 394a	1114/1413
1414	3.36	18 S	RIC III, p. 74, no. 394a	1114/1414
1415	2.91	18.5 S	RIC III, p. 74, no. 394a	1114/1415
1416	3.28	18.7 S	RIC III, p. 74, no. 394a	1114/1416
1417	3.58	17 S	RIC III, p. 74, no. 394a	1114/1417
1418	3.29	19 S	RIC III, p. 74, no. 394a	1114/1418
1419	3.52	19 S	RIC III, p. 74, no. 394a	1114/1419
1420	3.5	17.5 S	RIC III, —; ad RIC III, p. 74, no. 394b AU; Obv. DIVA AVG – FAVSTINA, Bust r., veiled and dr.; Rev. PIE-TAS AVG, Pietas stg. facing, head l., dropping incense on altar and hld. box .	1114/1420
1421	3.23	17.9 S	RIC III, p. 74, no. 395c, obv. type (a)	1114/1421
1422	3.09	18.9 S	RIC III, p. 74, no. 395c, obv. type (a)	1114/1422
1423	3.37	17.5 N	RIC III, p. 74, no. 395c, obv. type (a)	1114/1423
1424	2.98	18.4 S	RIC III, p. 74, no. 395c, obv. type (a)	1114/1424
1425	3.28	17.5 SE	RIC III, p. 75, no. 400	1114/1425

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

**Antoninus Pius and Marcus Aurelius
(Cat. 1426)**

Mint of Rome

1426	3.36	18.2 SW	RIC III, p. 78, no. 415 (a)	140	1114/1426
------	------	------------	-----------------------------	-----	-----------

**Marcus Aurelius
Striking under Antoninus Pius
(Cat. 1427–1501)**

Mint of Rome

1427	3.57	17.4 N	RIC III, p. 79, no. 422	140–144	1114/1437
1428	3.31	18.5 S	RIC III, p. 79, no. 423 (a)	140–144	1114/1427
1429	3.75	17.3 S	RIC III, p. 79, no. 423 (a)	140–144	1114/1428
1430	3.22	18 SW	RIC III, p. 79, no. 424 (a)	140–144	1114/1429
1431	3.18	18.2 NE	RIC III, p. 79, no. 424 (a)	140–144	1114/1430
1432	3.43	19 SW	RIC III, p. 80, no. 426	144 (?)	1114/1432
1433	3.44	18.2 NE	RIC III, p. 80, no. 426	144 (?)	1114/1433
1434	3.57	18.3 S	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1434
1435	3.19	18.3 S	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1435
1436	3.54	18 N	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1436
1437	3.39	17.5 NE	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1439
1438	3.29	17.5 SW	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1440
1439	3.42	18.7 S	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1441
1440	3.3	18.3 SW	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1442

1441	3.38	18.5 S	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1443
1442	3.28	17.5 S	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1444
1443	3.39	18.4 N	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1445
1444	3.39	17.4 SW	RIC III, p. 80, no. 429 (a)	145–(147 ?)	1114/1446
1445	3.05	18.5 SW	RIC III, p. 80, no. 429 (a) var: dr. on l. sh., front and back.	145–(147 ?)	1114/1438
1446	3.26	19.5 N	RIC III, p. 80, no. 431	145–(147 ?)	1114/1447
1447	3.21	17.4 S	RIC III, p. 81, no. 433	145–(147 ?)	1114/1448
1448	3.37	18.9 S	RIC III, p. 81, no. 438 (a)	147–148	1114/1449
1449	3.42	19.1 S	RIC III, p. 82, no. 444, obv. type – Head r., bare.	148–149	1114/1450
1450	3.57	17.8 S	RIC III, p. 82, no. 444, obv. type – Head r., bare.	148–149	1114/1451
1451	3.47	18.7 S	RIC III, p. 82, no. 444, obv. type – Head r., bare.	148–149	1114/1452
1452	3.32	19.2 S	RIC III, p. 83, no. 446	148–149	1114/1453
1453	3.66	18.1 N	RIC III, p. 83, no. 446	148–149	1114/1454
1454	3.28	19.5 S	RIC III, p. 83, no. 446	148–149	1114/1455
1455	3.12	18.8 S	RIC III, p. 83, no. 448 (b)	148–149	1114/1456
1456	3.18	19.2 S	RIC III, p. 84, no. 453 (a)	151–152	1114/1457
1457	3.42	19.6 S	RIC III, p. 85, no. 458	152–153	1114/1458
1458	3.69	17.3 SE	RIC III, p. 85, no. 458	152–153	1114/1465
1459	3.12	18.2 S	RIC III, p. 85, no. 458 var.: Bust dr., head bare, r.	152–153	1114/1459
1460	2.78	17.2 N	RIC III, p. 86, no. 461	153–154	1114/1463
1461	3.07	17.7 S	RIC III, p. 86, no. 461	153–154	1114/1464

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1462	3.38	19.4 S	RIC III, p. 86, no. 461 var.: obv. Bust, dr. and cuirassed, head r., bare.	153–154	1114/1462
1463	3.05	17.5 N	RIC III, p. 86, no. 463 (a)	154–155	1114/1466
1464	3.39	17.4 S	RIC III, p. 86, no. 463 (a)	154–155	1114/1467
1465	3.35	18.7 S	RIC III, p. 86, no. 463 (b)	154–155	1114/1468
1466	3.71	18.4 S	RIC III, p. 87, no. 466 (a)	155–156	1114/1469
1467	3.22	16.8 N	RIC III, p. 87, no. 466 (a)	155–156	1114/1470
1468	2.88	18.2 N	RIC III, p. 87, no. 466 (a)	155–156	1114/1471
1469	3.21	18.2 SW	RIC III, p. 87, no. 468	155–156	1114/1486
1470	2.95	17.2 S	RIC III, p. 88, no. 470	156–157	1114/1472
1471	3.25	16.9 N	RIC III, p. 88, no. 470	156–157	1114/1473
1472	2.88	17.1 S	RIC III, p. 88, no. 473	156–157	1114/1475
1473	3.03	17 S	RIC III, p. 88, no. 473	156–157	1114/1476
1474	3	18 S	RIC III, p. 88, no. 473	156–157	1114/1477
1475	3.18	16.2 S	RIC III, p. 88, no. 473, obv. and rev. partly illegible.	156–157	1114/1478
1476	3.39	16.6 S	RIC III, p. 88, no. 473	156–157	1114/1479
1477	3.53	17.2 N	RIC III, p. 88, no. 473	156–157	1114/1480
1478	3.28	18.7 S	RIC III, p. 88, no. 473	156–157	1114/1481
1479	3.26	16.9 S	RIC III, p. 88, no. 473	156–157	1114/1482
1480	3.39	16.7 S	RIC III, p. 88, no. 473, rev. TR POT XI - []	156–157	1114/1483
1481	3.7	17.6 S	RIC III, p. 88, no. 473	156–157	1114/1484

1482	2.97	17 S	RIC III, p. 88, no. 473, rev. TR PO-T XI - []	156-157	1114/1485
1483	3.43	17.7 S	RIC III, p. 88, no. 473	156-157	1114/1487
1484	3.91	19.1 S	RIC III, p. 88, no. 473	156-157	1114/1488
1485	2.97	17.3 S	RIC III, p. 89, no. 475 (a) var.: obv. dr. on l. sh., front and back.	157-158	1114/1489
1486	3.28	17.2 SW	RIC III, p. 89, no. 475 (a)	157-158	1114/1490
1487	3.06	16.9 S	RIC III, p. 89, no. 475 (a)	157-158	1114/1491
1488	3.46	17.6 S	RIC III, p. 89, no. 475 (a)	157-158	1114/1492
1489	3.09	17.2 N	RIC III, p. 89, no. 475 (a) var.: rev. - no column.	157-158	1114/1493
1490	3.14	18.1 S	RIC III, p. 89, no. 475 (a) var.: rev. - no column.	157-158	1114/1494
1491	3.19	17.6 SW	RIC III, p. 89, no. 475 (a) var. (?): obv. []VS CAES - ANTO[]; rev. TR [] - []S II, - no column; obv. and rev. illegible.	157-158(?)	1114/1474
1492	3.6	17.2 S	RIC III, p. 89, no. 476	157-158	1114/1495
1493	3.51	18 S	RIC III, p. 89, no. 479 (a)	158-159	1114/1496
1494	3.39	18.3 S	RIC III, p. 89, no. 479 (a)	158-159	1114/1497
1495	2.83	18.1 N	RIC III, p. 89, no. 479 (a); var.: obv. type - Head r., bare, dr. on l. sh., front and back.	158-159	1114/1498
1496	3.44	17.5 S	RIC III, p. 89, no. 479 (b), rev. TR P [] - COS II, illegible	158-159	1114/1499
1497	3.41	18 S	RIC III, p. 90, no. 480 (e)	158-159	1114/1500
1498	3.33	18.5 S	RIC III, p. 91, no. 482	159-160	1114/1501
1499	3.35	18 S	RIC III, p. 91, no. 483	159-160	1114/1502
1500	3.37	17.5 N	RIC III, p. 91, no. 483	159-160	1114/1503

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

Hybrid

1501	3.56	18.1 SW	Obv. AVRELIVS CAE-SAR AVG PII F COS II, Head r., bare, cf. RIC III, p. 81, nos. 432, 434, AU; Rev. COS - DES • II, Honos stg., hld. branch and cornucopiae, cf. RIC III, p. 80, no. 426. The obverse legend is dated to the period 145-(147 ?) and refers to aurei, while the reverse, attributed only to the denarii, is dated to 144 (?).	1114/1431
------	------	------------	---	-----------

Faustina II
Striking under Antoninus Pius
(Cat. 1502-1528)

Mint of Rome

1502	3.6	17.3 S	RIC III, p. 93, no. 495 (a)	1114/1504
1503	3.06	16.7 SW	RIC III, p. 93, no. 495 (a)	1114/1505
1504	3.22	17.2 S	RIC III, p. 93, no. 495 (a)	1114/1506
1505	2.94	17.6 S	RIC III, p. 93, no. 495 (a)	1114/1507
1506	3.53	17.7 N	RIC III, p. 93, no. 495 (a)	1114/1508
1507	3.19	18 S	RIC III, p. 93, no. 495 (a)	1114/1509
1508	3.26	17.5 S	RIC III, p. 93, no. 497	1114/1510
1509	3.55	17.7 S	RIC III, p. 93, no. 497	1114/1511
1510	3.14	18.2 S	RIC III, p. 93, no. 500 (b), obv. leg. (6)	1114/1512
1511	3.39	18.5 S	RIC III, p. 93, no. 502 (a), obv. leg. (3)	1114/1513
1512	2.93	17.4 SW	RIC III, p. 93, no. 502 (a), obv. leg. (3)	1114/1514
1513	3.73	19.6 S	RIC III, p. 93, no. 502 (a), obv. leg. (3)	1114/1515

1514	3.38	18.7 S	RIC III, p. 93, no. 502 (a), obv. leg. (3)	1114/1516
1515	3.48	17.8 SW	RIC III, p. 93, no. 502 (a), obv. leg. (3); var.: rev. – no globe.	1114/1517
1516	3.55	17.6 SW	RIC III, p. 93, no. 502 (a), obv. leg. (3); var.: rev. – no globe.	1114/1518
1517	3.41	18.2 SE	RIC III, p. 94, no. 506 (c)	1114/1519
1518	3.52	18.8 S	RIC III, p. 94, no. 506 (c)	1114/1520
1519	3.49	18.6 S	RIC III, p. 94, no. 508 (a), obv. leg. (2)	1114/1521
1520	3.06	18.8 S	RIC III, p. 94, no. 508 (a), obv. leg. (2)	1114/1522
1521	2.86	18.6 SE	RIC III, p. 94, no. 508 (a), obv. leg. (2)	1114/1523
1522	3.12	19 S	RIC III, p. 94, no. 508 (b), obv. leg. (4)	1114/1524
1523	3.18	19 S	RIC III, p. 95, no. 515 (a)	1114/1525
1524	3.18	17.8 S	RIC III, p. 95, no. 515 (a)	1114/1526
1525	3.37	18.3 S	RIC III, p. 95, no. 515 (a)	1114/1527
1526	2.94	19 S	RIC III, p. 95, no. 515 (a)	1114/1528
1527	3.54	18 S	RIC III, p. 95, no. 515 (b)	1114/1529

Faustina II
Irregular issue

1528	3.08	18.7 S	Faustina II, Irregular issue/ rev. of Diva Faustina I: Obv. FAVSTINA AVG-TA AVG FIL (sic!), Bust of Faustina II, dr. r. [Analogy for the obverse type FAVSTINA AVG ...G FIL, cf. BMC RE IV, p. 515, no. 832]; Rev. AVGV-STA, Vesta, veiled, std. l., hld. patera and sceptre, cf. RIC III, p. 72, no. 371 (Diva Faustina I).	1114/1530
------	------	-----------	--	-----------

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

MARCUS AURELIUS AND LUCIUS VERUS

(Cat. 1529–1836)

Marcus Aurelius

(Cat. 1529–1710)

Mint of Rome

1529	3.41	17.1 S	RIC III, p. 214, no. 2	161, March– Dec.	1114/1531
1530	3.36	17.4 S	RIC III, p. 214, no. 5	161, March– Dec.	1114/1532
1531	3.2	18.9 S	RIC III, p. 215, no. 22	161, March– Dec.	1114/1533
1532	3.39	18.1 S	RIC III, p. 215, no. 22 var.: obv. type – Head r., bare, dr. on l. sh., front and back.	161, March– Dec.	1114/1534
1533	3.77	17.5 S	RIC III, p. 216, no. 38	Dec. 161– Dec. 162	1114/1535
1534	3.39	18.4 S	RIC III, p. 217, no. 49	Dec. 161– Dec. 162	1114/1536
1535	3.33	18 S	RIC III, p. 217, no. 50	Dec. 161– Dec. 162	1114/1537
1536	3	18 N	RIC III, p. 217, no. 51	Dec. 161– Dec. 162	1114/1538
1537	3.26	17.7 N	RIC III, p. 217, no. 51	Dec. 161– Dec. 162	1114/1539
1538	3.54	18.4 S	RIC III, p. 217, no. 51	Dec. 161– Dec. 162	1114/1540
1539	3.37	17.9 S	RIC III, p. 217, no. 51	Dec. 161– Dec. 162	1114/1541
1540	3.33	18.4 S	RIC III, p. 218, no. 59	Dec. 162–Dec. 163	1114/1542
1541	3.2	18 N	RIC III, p. 218, no. 59	Dec. 162–Dec. 163	1114/1547
1542	3.38	18 S	RIC III – ; Obv. M ANTONINVS AVG IMP II, Head r., bare (RIC III, p. 218, no. 62 – obv. leg. 2a); Rev. CONCORD AVG TR P XVII, in ex. COS III, Concordia std. I., hld. patera and resting l. arm on Spes placed on cornucopiae (RIC III, p. 218, no. 64).	Dec. 162–Dec. 163	1114/1543

1543	3.36	17.1 N	RIC III, p. 218, no. 64	Dec. 162–Dec. 163	1114/1544
1544	3.34	18 N	RIC III, p. 218, no. 64	Dec. 162–Dec. 163	1114/1545
1545	3.3	17.1 N	RIC III, p. 218, no. 64	Dec. 162–Dec. 163	1114/1546
1546	3.37	18.2 NW	RIC III, p. 218, no. 70	Dec. 162–Dec. 163	1114/1548
1547	2.97	17.8 S	RIC III, p. 218, no. 70	Dec. 162–Dec. 163	1114/1549
1548	3.31	17.6 NE	RIC III, p. 218, no. 73	Dec. 162–Dec. 163	1114/1550
1549	3.38	17.4 N	RIC III, p. 218, no. 73	Dec. 162–Dec. 163	1114/1551
1550	3.24	18 S	RIC III, p. 218, no. 73	Dec. 162–Dec. 163	1114/1552
1551	3.44	17.2 NW	RIC III, p. 219, no. 80	Dec. 163–Dec. 164	1114/1553
1552	3.31	16.9 S	RIC III, p. 222, no. 80	Dec. 163–Dec. 164	1114/1564
1553	3.37	16.9 N	RIC III, p. 219, no. 81	Dec. 163–Dec. 164	1114/1554
1554	3.43	17.3 N	RIC III, p. 220, no. 91	Dec. 163–Dec. 164	1114/1555
1555	3.28	18.4 S	RIC III, p. 220, no. 91	Dec. 163–Dec. 164	1114/1556
1556	3.14	18 N	RIC III, p. 220, no. 92	Dec. 163–Dec. 164	1114/1557
1557	3.24	17.5 S	RIC III, p. 220, no. 92	Dec. 163–Dec. 164	1114/1558
1558	3.22	19 S	RIC III, p. 221, no. 102	Dec. 163–Dec. 164	1114/1560
1559	3.14	18.2 N	RIC III, p. 221, no. 103	Dec. 163–Dec. 164	1114/1460
1560	3.18	18.8 N	RIC III, p. 221, no. 103	Dec. 163–Dec. 164	1114/1559
1561	3.35	18.2 S	RIC III, p. 221, no. 105	Dec. 163–Dec. 164	1114/1461
1562	3.24	17.5 S	RIC III, p. 221, no. 106	Dec. 163–Dec. 164	1114/1561
1563	3.4	17.9 S	RIC III, p. 221, no. 112	Dec. 163–Dec. 164	1114/1562

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1564	3.38	17.9 N	RIC III, p. 221, no. 113	Dec. 163–Dec. 164	1114/1563
1565	3.26	16.8 S	RIC III, p. 222, no. 122	Dec. 163–Dec. 164	1114/1565
1566	3.5	18.3 S	RIC III, p. 222, no. 124	Dec. 163–Dec. 164	1114/1566
1567	3.33	17.4 S	RIC III, p. 222, no. 125	Dec. 163–Dec. 164	1114/1567
1568	3.16	17.8 N	RIC III, p. 223, no. 132	Dec. 163–Dec. 164	1114/1568
1569	3.31	18.1 N	RIC III, p. 223, no. 133	Dec. 163–Dec. 164	1114/1569
1570	3.53	18.5 S	RIC III, p. 224, no. 139	Dec. 163–Dec. 164	1114/1571
1571	3.38	19 NE	RIC III, p. 224, no. 142	Dec. 163–Dec. 164	1114/1572
1572	3.34	18 S	RIC III, p. 224, no. 142	Dec. 163–Dec. 164	1114/1573
1573	3.16	19.4 N	RIC III, p. 224, no. 145	Dec. 165– Summer 166	1114/1583
1574	3.34	18.6 S	RIC III, p. 225, no. 148	Dec. 165– Summer 166	1114/1579
1575	3.35	18.3 S	RIC III, p. 225, no. 148	Dec. 165– Summer 166	1114/1580
1576	3.28	18.3 N	RIC III, p. 225, no. 148	Dec. 165– Summer 166	1114/1581
1577	3.37	18.2 S	RIC III, p. 225, no. 148	Dec. 165– Summer 166	1114/1582
1578	3.27	19 S	RIC III, p. 225, no. 157	Dec. 165– Summer 166	1114/1584
1579	3.32	17.5 N	RIC III, p. 225, no. 159 var.: rev. type – Pax stg. l., hld. branch and cornucopiae; BMC RE IV, p. 441, nos. 401–403	166, Summer– Dec.	1114/1574
1580	3.36	18 S	RIC III, p. 225, no. 159 var.: rev. Pax stg., hld. branch and cornucopiae; BMC RE IV, p. 441, nos. 401–403.	166, Summer– Dec.	1114/1575
1581	3.16	19.2 N	RIC III, p. 225, no. 159 var.: rev. type – Pax stg. l., hld. branch and cornucopiae; BMC RE IV, p. 441, nos. 401–403.	166, Summer– Dec.	1114/1576

1582	3.2	18.2 S	RIC III, p. 225, no. 159 var.: rev. type – Pax stg. I., hld. branch and cornucopiae; BMC RE IV, p. 441, nos. 401–403.	166, Summer–Dec.	1114/1577
1583	3.09	18.8 N	RIC III, p. 225, no. 159 var.: rev. Pax stg. I., hld. branch and cornucopiae; BMC IV, p. 441, nos. 401–403.	166, Summer–Dec.	1114/1578
1584	3.2	19 N	RIC III, p. 225, no. 159 var.: rev. Pax stg. I., hld. branch and cornucopiae; BMC RE IV, p. 441, nos. 401–403.	166, Summer–Dec.	1114/1598
1585	3.45	19 S	RIC III, p. 226, no. 163	166, Summer–Dec.	1114/1585
1586	3.24	18.5 S	RIC III, p. 226, no. 163	166, Summer–Dec.	1114/1586
1587	3.47	18.6 N	RIC III, p. 226, no. 163	166, Summer–Dec.	1114/1587
1588	3.18	18.5 S	RIC III, p. 226, no. 163	166, Summer–Dec.	1114/1588
1589	3.54	18.4 N	RIC III, p. 226, no. 163	166, Summer–Dec.	1114/1589
1590	3.4	18.2 S	RIC III, p. 227, no. 170	Dec. 166–Dec. 167	1114/1590
1591	3.18	18.4 N	RIC III, p. 227, no. 170	Dec. 166–Dec. 167	1114/1591
1592	3.25	18.7 S	RIC III, p. 227, no. 171	Dec. 166–Dec. 167	1114/1592
1593	3.25	18.7 N	RIC III, p. 227, no. 171	Dec. 166–Dec. 167	1114/1593
1594	3.41	19.5 S	RIC III, p. 227, no. 171	Dec. 166–Dec. 167	1114/1594
1595	3.12	19.1 NE	RIC III, p. 227, no. 171	Dec. 166–Dec. 167	1114/1595
1596	3.4	19.5 S	RIC III, p. 227, no. 171	Dec. 166–Dec. 167	1114/1596
1597	3.12	17.8 N	RIC III, p. 227, no. 171	Dec. 166–Dec. 167	1114/1597
1598	3.36	18.7 S	RIC III, p. 227, no. 178	Dec. 167–Feb. 168	1114/1599
1599	3.27	19.2 S	RIC III, p. 227, no. 178	Dec. 167–Feb. 168	1114/1600

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1600	3.48	20.4 N	RIC III, p. 227, no. 178	Dec. 167–Feb. 168	1114/1601
1601	3.35	19.3 NE	RIC III, p. 228, no. 185	168, Feb.–Dec.	1114/1603
1602	3.4	19 N	RIC III, p. 228, no. 185	168, Feb.–Dec.	1114/1604
1603	3.4	18 N	RIC III, p. 228, no. 185	168, Feb.–Dec.	1114/1605
1604	3.49	19.1 N	RIC III, p. 228, no. 186	168, Feb.–Dec.	1114/1606
1605	3.6	19.3 S	RIC III, p. 228, no. 191	168, Feb.–Dec.	1114/1607
1606	3.34	19.8 N	RIC III, p. 228, no. 191	168, Feb.–Dec.	1114/1608
1607	3.51	18 N	RIC III, p. 228, no. 191	168, Feb.–Dec.	1114/1609
1608	3.23	16.8 N	RIC III, p. 228, no. 191	168, Feb.–Dec.	1114/1610
1609	3.41	18.4 S	RIC III, p. 228, no. 192	168, Feb.–Dec.	1114/1602
1610	3.43	18.9 NE	RIC III, p. 228, no. 192	168, Feb.–Dec.	1114/1611
1611	3.51	18.5 S	RIC III, p. 229, no. 203	Dec. 168–Dec. 169	1114/1612
1612	3.18	19.4 N	RIC III, p. 229, no. 206	Dec. 168–Dec. 169	1114/1613
1613	3.34	19 S	RIC III, p. 229, no. 206	Dec. 168–Dec. 169	1114/1614
1614	3.2	19.2 N	RIC III, p. 229, no. 206	Dec. 168–Dec. 169	1114/1615
1615	3.11	19.5 S	RIC III, p. 229, no. 206	Dec. 168–Dec. 169	1114/1617
1616	3.67	19.4 N	RIC III, p. 229, no. 206	Dec. 168–Dec. 169	1114/1673
1617	3.4	19 N	RIC III, p. 229, no. 206	Dec. 168–Dec. 169	1114/1674
1618	3.14	18.8 N	RIC III, p. 229, no. 207	Dec. 168–Dec. 169	1114/1618
1619	3.4	18.1 S	RIC III, p. 229, no. 207	Dec. 168–Dec. 169	1114/1619
1620	3.16	17.2 N	RIC III, p. 229, no. 207	Dec. 168–Dec. 169	1114/1621

1621	3.29	18 S	RIC III, p. 229, no. 207	Dec. 168–Dec. 169	1114/1622
1622	3.2	18.5 S	RIC III, p. 229, no. 211	Dec. 169–Dec. 170	1114/1623
1623	3.01	18.2 S	RIC III, p. 229, no. 211	Dec. 169–Dec. 170	1114/1624
1624	3.38	17.5 N	RIC III, p. 229, no. 211	Dec. 169–Dec. 170	1114/1625
1625	2.98	18.1 N	RIC III, p. 230, no. 212	Dec. 169–Dec. 170	1114/1626
1626	3.16	18.7 N	RIC III, p. 230, no. 215	Dec. 169–Dec. 170	1114/1627
1627	3.18	17.2 S	RIC III, p. 230, no. 215	Dec. 169–Dec. 170	1114/1628
1628	3.7	18.3 SW	RIC III, p. 230, no. 216	Dec. 169–Dec. 170	1114/1629
1629	3.31	19 S	RIC III, p. 230, no. 216	Dec. 169–Dec. 170	1114/1630
1630	3.42	18.7 S	RIC III, p. 230, no. 216	Dec. 169–Dec. 170	1114/1631
1631	3.14	17.6 N	RIC III, p. 230, no. 216	Dec. 169–Dec. 170	1114/1632
1632	3.6	18.4 N	RIC III, p. 230, no. 218	Dec. 169–Dec. 170	1114/1633
1633	3.5	19.4 S	RIC III, p. 230, no. 220	Dec. 169–Dec. 170	1114/1634
1634	3.09	18.6 S	RIC III, p. 230, no. 221	Dec. 169–Dec. 170	1114/1616
1635	3.24	17.4 N	RIC III, p. 230, no. 222	Dec. 169–Dec. 170	1114/1620
1636	3.56	19.1 S	RIC III, p. 230, no. 222	Dec. 169–Dec. 170	1114/1635
1637	3.39	19.1 S	RIC III, p. 230, no. 222	Dec. 169–Dec. 170	1114/1636
1638	3.29	17.5 N	RIC III, p. 230, no. 222	Dec. 169–Dec. 170	1114/1637
1639	3.58	19 S	RIC III, p. 230, no. 222	Dec. 169–Dec. 170	1114/1638
1640	3.67	18.6 S	RIC III, p. 230, no. 222	Dec. 169–Dec. 170	1114/1639
1641	3.26	19.9 S	RIC III, p. 230, no. 222	Dec. 169–Dec. 170	1114/1640

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1642	2.9	18.7 S	RIC III, p. 230, no. 225	Dec. 169–Dec. 170	1114/1641
1643	3.32	19.7 N	RIC III, p. 230, no. 225	Dec. 169–Dec. 170	1114/1642
1644	3.29	19 S	RIC III, p. 230, no. 225	Dec. 169–Dec. 170	1114/1643
1645	3.28	18.4 N	RIC III, p. 231, no. 227	Dec. 170–Dec. 171	1114/1644
1646	2.96	20 S	RIC III, p. 231, no. 228	Dec. 170–Dec. 171	1114/1645
1647	3.65	18.8 S	RIC III, p. 231, no. 228	Dec. 170–Dec. 171	1114/1646
1648	3.07	19.6 N	RIC III, p. 231, no. 234	Dec. 170–Dec. 171	1114/1647
1649	3.76	18.8 S	RIC III, p. 231, no. 236 var.: obv. type – Bust r., laur., cuirrased.	Dec. 170–Dec. 171	1114/1648
1650	3.21	19.3 NW	RIC III, p. 232, no. 248	Dec. 170–Dec. 171	1114/1649
1651	2.99	18 S	RIC III, p. 232, no. 248	Dec. 170–Dec. 171	1114/1650
1652	3.31	18.7 N	RIC III, p. 232, no. 248	Dec. 170–Dec. 171	1114/1651
1653	3.69	18 N	RIC III, p. 232, no. 248	Dec. 170–Dec. 171	1114/1652
1654	3.42	19 SE	RIC III, p. 232, no. 248	Dec. 170–Dec. 171	1114/1653
1655	3.12	19.7 N	RIC III, p. 232, no. 248	Dec. 170–Dec. 171	1114/1654
1656	3.37	18.2 N	RIC III, p. 232, no. 251	Dec. 170–Dec. 171	1114/1655
1657	3.43	19.4 N	RIC III, p. 232, no. 251	Dec. 170–Dec. 171	1114/1656
1658	3.32	18.5 S	RIC III, p. 232, no. 252	Dec. 171–Dec. 172	1114/1657
1659	3.16	19.5 S	RIC III, p. 232, no. 252	Dec. 171–Dec. 172	1114/1658
1660	3.33	19.2 N	RIC III, p. 232, no. 252	Dec. 171–Dec. 172	1114/1659
1661	3.16	17.4 S	RIC III, p. 232, no. 253	Dec. 171–Dec. 172	1114/1660

1662	3.75	17.6 S	RIC III, p. 232, no. 255	Dec. 171–Dec. 172	1114/1661
1663	3.56	17 N	RIC III, p. 233, no. 257	Dec. 171–Dec. 172	1114/1662
1664	3.15	18.2 N	RIC III, p. 233, no. 259	Dec. 171–Dec. 172	1114/1663
1665	3.18	18.4 N	RIC III, p. 233, no. 259	Dec. 171–Dec. 172	1114/1664
1666	3.66	18.5 S	RIC III, p. 233, no. 259	Dec. 171–Dec. 172	1114/1665
1667	3.48	19 S	RIC III, p. 233, no. 260a	Dec. 171–Dec. 172	1114/1666
1668	3.43	18.4 N	RIC III, p. 233, no. 261	Dec. 171–Dec. 172	1114/1667
1669	3.19	19 S	RIC III, p. 233, no. 261	Dec. 171–Dec. 172	1114/1668
1670	3.23	18.8 S	RIC III, p. 233, no. 261	Dec. 171–Dec. 172	1114/1669
1671	3	19.5 S	RIC III, p. 233, no. 261	Dec. 171–Dec. 172	1114/1670
1672	3.54	19.2 S	RIC III, p. 233, no. 261	Dec. 171–Dec. 172	1114/1671
1673	3.62	19 N	RIC III, p. 233, no. 261	Dec. 171–Dec. 172	1114/1672
1674	3.29	19.5 SE	RIC III, p. 234, no. 273	Dec. 172–Dec. 173	1114/1675
1675	3.23	19 S	RIC III, p. 234, no. 275	Dec. 172–Dec. 173	1114/1676
1676	3.3	18.5 N	RIC III, p. 234, no. 276	Dec. 172–Dec. 173	1114/1677
1677	3.43	19.3 N	RIC III, p. 235, no. 283	Dec. 172–Dec. 173	1114/1678
1678	3.37	20 S	RIC III, p. 235, no. 286	Dec. 173–June 174	1114/1680
1679	3.16	19.2 S	RIC III, p. 235, no. 286 var.: obv. type – Bust r., laur., dr. and cuirrased.	Dec. 173–June 174	1114/1681
1680	3.18	19 S	RIC III, p. 235, no. 287	Dec. 173–June 174	1114/1682
1681	3.42	19.7 N	RIC III, p. 235, no. 289	Dec. 173–June 174	1114/1683

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1682	2.85	18.5 S	RIC III, p. 235, no. 289	Dec. 173–June 174	1114/1684
1683	3.19	18.5 S	RIC III, p. 235, no. 290	Dec. 173–June 174	1114/1685
1684	2.97	19 SE	RIC III, p. 236, no. 296	Dec. 173–June 174	1114/1686
1685	3.4	18.6 SW	RIC III, p. 236, no. 298 var.: obv. type – Head r., laur.	Dec. 173– June 174	1114/1679
1686	3.15	18.7 NW	RIC III, p. 237, no. 306	174, June–Dec.	1114/1687
1687	3.47	19 SW	RIC III, p. 237, no. 312	Dec. 174– Autumn 175	1114/1688
1688	2.97	19 S	RIC III, p. 237, no. 314	Dec. 174– Autumn 175	1114/1689
1689	3.26	20 N	RIC III, p. 237, no. 316	Dec. 174– Autumn 175	1114/1690
1690	3.37	18.8 S	RIC III, p. 238, no. 325	175, Autumn– Dec.	1114/1691
1691	3.35	18.2 S	RIC III, p. 238, no. 330	175, Autumn– Dec.	1114/1570
1692	3.58	18.5 N	RIC III, p. 240, no. 343	Dec. 175–Dec. 176	1114/1692
1693	3.27	18.8 N	RIC III – , cf. RIC III, p. 240, no. 346 (corr. Pax standing not seated as given in Cohen III, p. 45-46, no. 438 = Pax stg. l., hld. cornucopiae and setting fire to spoils), but rev. leg. with P P at the end: TR P XXX IMP VIII COS III P P, in ex. PAX AVG.	Dec. 175–Dec. 176	1114/1693
1694	3.28	19.2 S	RIC III, p. 240, no. 347 var.: obv. type – Head r., laur.	Dec. 175–Dec. 176	1114/1694
1695	3.43	18.4 S	RIC III, p. 240, no. 348	Dec. 175–Dec. 176	1114/1695
1696	3.28	19.3 SW	RIC III, p. 240, no. 352	Dec. 175–Dec. 176	1114/1696
1697	3.33	19.2 N	RIC III, p. 240, no. 352	Dec. 175–Dec. 176	1114/1697
1698	3.62	18.2 N	RIC III, p. 240, no. 353	Dec. 175–Dec. 176	1114/1698

1699	3.33	19.5 N	RIC III – , cf. RIC III, p. 241, no. 359, but rev. leg. without P P at the end: TR P XXX – IMP VIII COS III.	Dec. 175–Dec. 176	1114/1699
1700	3.44	18.8 S	RIC III – , cf. RIC III, p. 241, no. 359, but rev. leg. without P P at the end: TR P XXX IMP VIII COS III.	Dec. 175–Dec. 176	1114/1700
1701	3.35	18.5 N	RIC III, p. 242, no. 369	Dec. 176– Autumn 177	1114/1701
1702	3.28	18.5 N	RIC III, p. 242, no. 374	Dec. 176– Autumn 177	1114/1702
1703	2.52	18.6 S	RIC III, p. 243, no. 384	Dec. 177–Dec. 178	1114/1703
1704	3.23	18.5 N	RIC III, p. 244, no. 384	Dec. 177–Dec. 178	1114/1705
1705	3.97	17.5 S	RIC III, p. 243, no. 390	Dec. 177–Dec. 178	1114/1704
1706	4.3	17.8 N	RIC III, p. 244, no. 403	179, Spring– Dec.	1114/1706
1707	3.26	18 S	RIC III, p. 244, no. 403	179, Spring– Dec.	1114/1707
1708	2.98	17.7 N	RIC III, p. 244, no. 406	179, Spring– Dec.	1114/1708
1709	3.89	18 S	RIC III, p. 244, no. 406	179, Spring– Dec.	1114/1709
1710	3.6	18.5 N	RIC III, p. 245, no. 411	Dec. 179– March 17, 180	1114/1710

**Divus Antoninus
Strikung under Marcus Aurelius
(Cat. 1711–1738)**

Mint of Rome

1711	3.71	18.7 N	RIC III, p. 247, no. 429	161	1114/1711
1712	3.27	18.8 N	RIC III, p. 247, no. 429		1114/1712
1713	3.11	17.5 S	RIC III, p. 247, no. 429		1114/1713
1714	3.45	19.2 S	RIC III, p. 247, no. 429		1114/1714

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1715	3.34	18.9 S	RIC III, p. 247, no. 431	1114/1715
1716	3.79	18.4 S	RIC III, p. 247, no. 431	1114/1716
1717	3.03	18.6 S	RIC III, p. 247, no. 431	1114/1717
1718	3.5	18 S	RIC III, p. 247, no. 431	1114/1718
1719	3.26	17.3 S	RIC III, p. 247, no. 434	1114/1719
1720	3.39	17.4 S	RIC III, p. 247, no. 436	1114/1720
1721	3.33	17.7 S	RIC III, p. 247, no. 436	1114/1722
1722	3.22	17.8 S	RIC III, p. 247, no. 436	1114/1723
1723	3.38	18 S	RIC III, p. 247, no. 436	1114/1724
1724	3.47	18 S	RIC III, p. 247, no. 436	1114/1725
1725	3.36	18 S	RIC III, p. 247, no. 436	1114/1726
1726	3.35	18.4 S	RIC III, p. 247, no. 436	1114/1727
1727	3.35	19.2 S	RIC III, p. 247, no. 438	1114/1721
1728	3.64	18.5 S	RIC III, p. 247, no. 438	1114/1728
1729	3.35	17 S	RIC III, p. 247, no. 438	1114/1729
1730	3.26	18.2 S	RIC III, p. 247, no. 440	1114/1730
1731	3.19	18.7 SE	RIC III, p. 247, no. 440	1114/1731
1732	3.51	17.2 S	RIC III, p. 247, no. 441	1114/1732
1733	3.37	18 SW	RIC III, p. 247, no. 441	1114/1733
1734	3.81	18.2 SW	RIC III, p. 247, no. 441	1114/1734
1735	3.18	17.9 N	RIC III, p. 247, no. 441	1114/1735

1736	3.01	17.5 S	RIC III, p. 247, no. 441a		1114/1736
1737	3.42	18.4 S	RIC III, p. 247, no. 442		1114/1737
1738	3.42	19.5 S	RIC III, p. 247, no. 442		1114/1738

LUCIUS VERUS
(Cat. 1739–1763)

Mint of Rome

1739	3.64	21 S	RIC III, p. 253, no. 482	Dec. 161–Dec. 162	1114/1739
1740	3.26	17.5 S	RIC III, p. 253, no. 482	Dec. 161–Dec. 162	1114/1740
1741	3.33	18.7 S	RIC III, p. 253, no. 482	Dec. 161–Dec. 162	1114/1741
1742	3.41	18.2 SE	RIC III, p. 253, no. 491	Dec. 162– Autumn 163	1114/1742
1743	3.39	17.7 S	RIC III, p. 253, no. 491	Dec. 162– Autumn 163	1114/1743
1744	3.46	17.6 S	RIC III, p. 255, no. 514 var.: obv. type – Bust cuirassed, but head r. bare.	Dec. 163–Dec. 164	1114/1744
1745	3.73	17.7 N	RIC III, p. 255, no. 515	Dec. 163–Dec. 164	1114/1745
1746	3.35	17.7 S	RIC III, p. 255, no. 515	Dec. 163–Dec. 164	1114/1746
1747	2.99	18 N	RIC III, p. 255, no. 515	Dec. 163–Dec. 164	1114/1747
1748	3.36	19.3 S	RIC III, p. 256, no. 529	Dec. 164–Aug. 165	1114/1748
1749	3.24	17.9 S	RIC III, p. 256, no. 529	Dec. 164–Aug. 165	1114/1749
1750	3.47	19.4 S	RIC III, p. 257, no. 537	Dec. 164–Aug. 165	1114/1750
1751	3.37	17.4 S	RIC III, p. 257, no. 537	Dec. 164–Aug. 165	1114/1751
1752	3.39	18.9 N	RIC III, p. 259, no. 561	166, Summer– Dec.	1114/1752

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1753	3.58	18.5 N	RIC III, p. 259, no. 561	166, Summer– Dec.	1114/1753
1754	3.43	19 S	RIC III, p. 259, no. 561	166, Summer– Dec.	1114/1754
1755	3.05	17.7 N	RIC III, p. 259, no. 566	166, Summer– Dec.	1114/1755
1756	3.42	19.4 N	RIC III, p. 259, no. 566	166, Summer– Dec.	1114/1756
1757	3.64	18.5 N	RIC III, p. 259, no. 566	166, Summer– Dec.	1114/1757
1758	3.44	19.3 S	RIC III, p. 260, no. 576	Dec. 166–Dec. 167	1114/1758
1759	3.05	19.2 S	RIC III, p. 260, no. 576	Dec. 166–Dec. 167	1114/1759
1760	3.34	18 N	RIC III, p. 260, no. 576	Dec. 166–Dec. 167	1114/1760
1761	3.37	18.4 N	RIC III – , ad RIC III, p. 260, no. 581 AU; Obv. L VERVS AVG ARM – PARTH MAX, Head r., laur.; Rev. TR P VIII IMP – IIII CO-S III, Victory adv. l., hld. wreath and palm.	Dec. 167–Feb. 168	1114/1761
1762	3.28	18.1 S	RIC III, p. 261, no. 586	168, Feb.–Dec.	1114/1762
1763	3.48	17.5 N	RIC III, p. 261, no. 595	168, Feb.–Dec.	1114/1763

**Divus L. Verus
Striking under Marcus Aurelius
(Cat. 1764)**

Mint of Rome

1764	3.23	19.6 SE	RIC III, p. 262, no. 596b	169, after January	1114/1764
------	------	------------	---------------------------	-----------------------	-----------

**Commodus
Striking under Marcus Aurelius
(Cat. 1765–1773)**

Mint of Rome

1765	3.43	18.7 N	RIC III, p. 263, no. 611	175–176, Group II	1114/1765
------	------	-----------	--------------------------	----------------------	-----------

1766	3.43	18.9 N	RIC III, p. 263, no. 616	175–176, Group II	1114/1766
1767	2.87	19.4 N	RIC III, p. 265, no. 626 (obv. Bust r. laur., dr.).	177	1114/1768
1768	3.76	17.9 N	RIC III, p. 265, no. 636	177	1114/1767
1769	3.14	18.7 N	RIC III, p. 266, no. 649	178	1114/1769
1770	2.96	19.1 SE	RIC III, p. 267, no. 652	177–178	1114/1771
1771	3.13	17.6 N	RIC III, p. 268, no. 666 var.: obv. type – Head r., laur.	179, Spring	1114/1772
1772	2.9	18 S	RIC III, p. 268, no. 666 var.: obv. type – Head r., laur.	179, Spring	1114/1773

Hybrid

1773	3.08	18 N	Hybrid, RIC III – ; Obv. L AVREL COM–MODVS AVG, Head r., laur.; Rev. TR P II IMP II COS P P, Salus std. l., hld. branch; her l. arm rests on chair; at her feet snake. The obverse corresponds to the type RIC III, p. 266, no. 649 with the same reverse presentation, but with the legend TR P III IMP II P P which dates the specimen to 178. The reverse with its legend and image corresponds to the denarius RIC III, p. 266, no. 647 which belongs to the previous issue (Autumn – Dec. 177) exclusively in combination with the obverse L AVREL COMMODVS AVG GERM SARM.		1114/1770
------	------	---------	---	--	-----------

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

Faustina II
Strikung under Marcus Aurelius
(Cat. 1774–1825)

Mint of Rome

1774	3.87	18.2 NE	RIC III, p. 268, no. 669	1114/1774
1775	3.17	18 NE	RIC III, p. 268, no. 669	1114/1775
1776	3.45	19.5 S	RIC III, p. 268, no. 669	1114/1776
1777	2.97	17.5 S	RIC III, p. 268, no. 669	1114/1777
1778	3.37	18.7 S	RIC III, p. 268, no. 669	1114/1778
1779	3.33	18.4 S	RIC III, p. 268, no. 674	1114/1779
1780	3.36	18.4 SE	RIC III, p. 268, no. 674	1114/1780
1781	3.22	16.3 S	RIC III, p. 268, no. 676	1114/1781
1782	3.24	18.5 N	RIC III, p. 269, no. 676	1114/1787
1783	3.31	18.9 S	RIC III, p. 269, no. 677	1114/1782
1784	3.38	19.8 SE	RIC III, p. 269, no. 677	1114/1783
1785	3.25	18 S	RIC III, p. 269, no. 677	1114/1784
1786	3.19	17.6 S	RIC III, p. 269, no. 677	1114/1785
1787	3.46	19 N	RIC III, p. 269, no. 677	1114/1786
1788	3.49	17.7 NE	RIC III, p. 269, no. 683	1114/1788
1789	3.26	18.5 NE	RIC III, p. 269, no. 683	1114/1789
1790	3.48	18.3 N	RIC III, p. 269, no. 686	1114/1790
1791	3.11	18.6 N	RIC III, p. 269, no. 686	1114/1791

1792	3.33	18.5 N	RIC III, p. 269, no. 686	1114/1792
1793	3.34	17.8 S	RIC III, p. 269, no. 686	1114/1793
1794	3.22	19 S	RIC III, p. 269, no. 686	1114/1794
1795	3.23	20 S	RIC III, p. 269, no. 688	1114/1795
1796	3.56	18.6 S	RIC III, p. 269, no. 688	1114/1796
1797	3.44	18.4 S	RIC III, p. 269, no. 688	1114/1797
1798	3.45	18 SW	RIC III, p. 269, no. 688	1114/1798
1799	3.48	17.8 SE	RIC III, p. 269, no. 688	1114/1799
1800	3.58	18.2 S	RIC III, p. 269, no. 688	1114/1800
1801	3.08	19 SE	RIC III, p. 269, no. 688	1114/1801
1802	3.64	18.5 N	RIC III, p. 269, no. 688	1114/1802
1803	3	20.5 N	RIC III, p. 269, no. 689	1114/1803
1804	3.26	17.9 N	RIC III, p. 269, no. 689	1114/1804
1805	3.25	19 S	RIC III, p. 270, no. 696	1114/1805
1806	3.4	17.8 S	RIC III, p. 270, no. 696	1114/1806
1807	3.28	18.2 N	RIC III, p. 270, no. 696	1114/1807
1808	3.66	18.3 N	RIC III, p. 270, no. 698	1114/1808
1809	3.45	19.2 S	RIC III, p. 270, no. 698	1114/1809
1810	3.3	17.7 SE	RIC III, p. 271, no. 711	1114/1810
1811	3.46	18.2 S	RIC III, p. 271, no. 712	1114/1811
1812	3.41	17.3 S	RIC III, p. 271, no. 712	1114/1812

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1813	3.35	17.4 N	RIC III, p. 271, no. 712		1114/1813
1814	3.2	17.8 S	RIC III, p. 271, no. 714		1114/1814
1815	3.37	19 N	RIC III, p. 271, no. 715 var.: obv. type – Bust, r., but head diademed.		1114/1815
1816	3.19	17.7 N	RIC III, p. 271, no. 721		1114/1816
1817	3.47	20 N	RIC III, p. 271, no. 723		1114/1817
1818	3.09	18.8 NE	RIC III, p. 271, no. 723		1114/1818
1819	3.31	18 S	RIC III, p. 272, no. 728		1114/1819
1820	3.36	17.6 S	RIC III, p. 272, no. 728		1114/1820
1821	3.39	18.8 S	RIC III, p. 272, no. 728		1114/1822
1822	3.22	17.2 N	RIC III, p. 272, no. 730		1114/1821
1823	3.3	18.2 S	RIC III, p. 272, no. 730		1114/1823
1824	3.37	17.7 NE	RIC III, p. 272, no. 737		1114/1824
1825	3.19	18 S	RIC III, p. 272, no. 737		1114/1825

Divia Faustina II
Striking under Marcus Aurelius
(Cat. 1826–1831)

Mint of Rome

1826	3.45	19.1 N	RIC III, p. 273, no. 739	176–180	1114/1826
1827	3.01	18 SW	RIC III, p. 273, no. 743	176–180	1114/1827
1828	3.07	17.9 N	RIC III, p. 273, no. 744	176–180	1114/1828
1829	3.65	18.8 N	RIC III, p. 273, no. 745	176–180	1114/1829

1830	3.64	18.5 NE	RIC III, p. 273, no. 745	176–180	1114/1830
1831	3.31	18.9 S	RIC III, p. 273, no. 746	176–180	1114/1831
<p>Lucilla Striking under Marcus Aurelius (Cat. 1832–1836)</p> <p>Mint of Rome</p>					
1832	3.22	18.7 NE	RIC III, p. 274, no. 758		1114/1832
1833	3.57	19.2 S	RIC III, p. 276, no. 784		1114/1833
1834	3.06	19 N	RIC III, p. 276, no. 786		1114/1834
1835	3.39	18.2 N	RIC III, p. 276, no. 786		1114/1835
1836	3.5	17.9 S	RIC III, p. 276, no. 788		1114/1836

COMMODUS
(Cat. 1837–1948)

Commodus
(Cat. 1837–1937)

Mint of Rome

1837	3.62	19.1 N	RIC III, p. 367, no. 2	179–180	1114/1837
1838	3.33	18.1 N	RIC III, p. 367, no. 10	180	1114/1838
1839	3.52	18.8 S	RIC III, p. 368, no. 12	181	1114/1839
1840	3.97	18.6 N	RIC III, p. 368, no. 13, obv. leg. A	181	1114/1840
1841	2.97	17.9 N	RIC III, p. 368, no. 13, obv. leg. B	181	1114/1841
1842	2.86	19.4 S	RIC III, p. 368, no. 17	181	1114/1842
1843	2.39	17.7 S	RIC III, p. 368, no. 17	181	1114/1843

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1844	3.07	17.7 N	RIC III, p. 368, no. 17	181	1114/1844
1845	2.46	18.3 N	RIC III, p. 368, no. 22	181	1114/1845
1846	3.33	18.9 N	RIC III, p. 368, no. 22	181	1114/1846
1847	2.95	17.4 S	RIC III, p. 369, no. 27	181–182	1114/1847
1848	2.81	18 S	RIC III, p. 369, no. 27	181–182	1114/1848
1849	2.88	17.4 N	RIC III, p. 369, no. 28	181–182	1114/1849
1850	3.3	17.6 N	RIC III, p. 370, no. 36, obv. leg. A	181–182	1114/1850
1851	3.07	17.9 S	RIC III, p. 370, no. 36, obv. leg. B	181–182	1114/1851
1852	3.39	16.4 N	RIC III, p. 371, no. 44	182	1114/1852
1853	2.96	17.4 N	RIC III, p. 371, no. 47	183, First issue	1114/1853
1854	2.82	18.1 S	RIC III, p. 372, no. 54	183, First issue	1114/1854
1855	2.55	16.5 N	RIC III, – ; Obv. M COMMODOVS AN-TONINVS AVG, Head r., laur. (Aa); Rev. TR P VIII – IMP – V – COS IIII P P, Roma std. l., hld. Victory and spear. The obverse and reverse legends correspond to the specimens dated to 183, first issue (TR P VIII IMP V), but the type with Roma seated is not listed in this series.	183, First issue	1114/1855
1856	2.86	17.4 N	RIC III, p. 373, no. 64	183, First issue	1114/1857
1857	3.13	18 S	RIC III, p. 373, no. 64	183, First issue	1114/1858
1858	3.12	16.8 N	RIC III, p. 373, no. 64	183, First issue	1114/1859
1859	2.67	18.2 N	RIC III, p. 373, no. 67	183, First issue	1114/1860
1860	3.54	17.8 S	RIC III, p. 373, no. 71	183–184	1114/1861

1861	3.03	17.5 S	RIC III, p. 374, no. 74	183–184	1114/1856
1862	3.25	17.7 N	RIC III, p. 374, no. 76	183–184	1114/1862
1863	3.51	18.4 NE	RIC III, p. 374, no. 82	183–184	1114/1863
1864	3.41	18.7 SW	RIC III, p. 375, no. 90, obv. leg. B	184	1114/1864
1865	2.9	18.7 N	RIC III, p. 376, no. 95	184	1114/1865
1866	2.82	18.8 N	RIC III, p. 376, no. 98a, obv. leg. C	184	1114/1866
1867	2.85	19 SW	RIC III, p. 377, no. 101	184–185	1114/1867
1868	2.93	18.5 S	RIC III, p. 377, no. 101	184–185	1114/1868
1869	3.01	18 S	RIC III, p. 379, no. 117, obv. type (a)	186, First issue	1114/1869
1870	2.71	18.2 N	RIC III, p. 379, no. 117, obv. type (a)	186, First issue	1114/1870
1871	2.85	17.3 N	RIC III, p. 379, no. 120	186, First issue	1114/1871
1872	2.77	17.8 N	RIC III, p. 379, no. 122a	186, First issue	1114/1872
1873	2.58	18.2 N	RIC III, p. 380, no. 124	186, First issue	1114/1873
1874	2.83	17.5 N	RIC III, p. 380, no. 124	186, First issue	1114/1874
1875	2.87	17.9 S	RIC III, p. 380, no. 124	186, First issue	1114/1875
1876	3.12	18.3 S	RIC III, p. 380, no. 124	186, First issue	1114/1876
1877	3.18	17.9 N	RIC III, p. 380, no. 131	186, First issue	1114/1878
1878	2.77	18.6 S	RIC III, p. 380, no. 131 var.: obv. leg. M COMM ANT AVG – P BRIT FEL (leg. C).	186, First issue	1114/1877
1879	3.23	18.8 S	RIC III, p. 380, no. 133	186, First issue	1114/1879
1880	3.34	18 S	RIC III, p. 381, no. 136, obv. leg. D	186, First issue	1114/1880

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1881	3.14	18.9 N	RIC III, p. 381, no. 137	186, Second issue	1114/1881
1882	3.1	18.9 S	RIC III, p. 381, no. 139	186, Second issue	1114/1882
1883	2.78	16.9 N	RIC III, p. 382, no. 146	186–187	1114/1883
1884	3.22	18 N	RIC III, p. 382, no. 150a	186–187	1114/1884
1885	2.74	18.5 S	RIC III, p. 382, no. 150a	186–187	1114/1885
1886	2.61	17.7 N	RIC III, p. 382, no. 150a	186–187	1114/1886
1887	2.57	17.4 N	RIC III, p. 383, no. 155	186–187	1114/1887
1888	2.91	17.4 NE	RIC III, p. 383, no. 155	186–187	1114/1888
1889	2.65	17 N	RIC III, p. 383, no. 160	186–187	1114/1889
1890	3.27	18.9 S	RIC III, p. 383, no. 160	186–187	1114/1890
1891	2.7	18.4 N	RIC III, p. 383, no. 161	186–187	1114/1891
1892	3.13	17.4 N	RIC III, p. 384, no. 164	187–188	1114/1892
1893	2.9	17.8 NE	RIC III, p. 384, no. 167	187–188	1114/1893
1894	2.73	19.3 N	RIC III, p. 384, no. 167	187–188	1114/1894
1895	3.22	18.2 N	RIC III, p. 384, no. 172	187–188	1114/1896
1896	2.4	18.2 N	RIC III, p. 384, no. 173	187–188	1114/1897
1897	2.56	18.2 S	RIC III, p. 385, no. 176	187–188	1114/1898
1898	3.22	17.8 N	RIC III, p. 385, no. 179	187–188	1114/1900
1899	2.77	18.5 N	RIC III, p. 386, no. 186	189	1114/1895
1900	2.29	17.7 S	RIC III, p. 386, no. 188	189	1114/1901
1901	3.29	18.9 S	RIC III, p. 386, no. 189	189	1114/1899

1902	3.08	18.8 N	RIC III, p. 386, no. 190	189	1114/1902
1903	3.32	17.6 S	RIC III, p. 388, no. 198a	189 (?), Undated	1114/1903
1904	2.73	17.4 SW	RIC III, p. 388, no. 201	189 (?), Undated	1114/1904
1905	2.53	17.4 S	RIC III, p. 388, no. 202a	189 (?), Undated	1114/1905
1906	2.52	19.2 S	RIC III, p. 388, no. 202a	189 (?), Undated	1114/1906
1907	2.59	18.9 S	RIC III, p. 388, no. 202a	189 (?), Undated	1114/1907
1908	3.16	17.6 S	RIC III, p. 389, no. 205	190	1114/1908
1909	2.58	18.6 N	RIC III, p. 389, no. 205	190	1114/1909
1910	2.87	17.4 S	RIC III, p. 389, no. 205	190	1114/1910
1911	2.86	17.3 NW	RIC III, p. 389, no. 208	190	1114/1911
1912	2.5	17.2 N	RIC III, p. 389, no. 208	190	1114/1912
1913	2.33	17.4 S	RIC III, p. 389, no. 208	190	1114/1913
1914	2.46	18.2 S	RIC III, p. 389, no. 212	190	1114/1914
1915	2.69	17.8 N	RIC III, p. 390, no. 219	190–191	1114/1915
1916	2.27	18.5 N	RIC III, p. 390, no. 219	190–191	1114/1916
1917	2.88	17.6 S	RIC III, p. 390, no. 219	190–191	1114/1917
1918	2.65	17.7 S	RIC III, p. 390, no. 219	190–191	1114/1918
1919	3.08	18.8 N	RIC III, p. 390, no. 220	190–191	1114/1919
1920	2.94	19.2 N	RIC III, p. 390, no. 220	190–191	1114/1920
1921	2.78	18.6 N	RIC III, p. 390, no. 222a	190–191	1114/1921
1922	3.24	18.4 S	RIC III, p. 391, no. 224	190–191	1114/1922

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1923	2.61	19.2 S	RIC III, p. 391, no. 227	190–191	1114/1923
1924	2.39	16.9 S	RIC III, p. 391, no. 227	190–191	1114/1924
1925	2.92	17.7 N	RIC III, p. 392, no. 234	192	1114/1925
1926	3.12	18.7 S	RIC III, p. 393, no. 235, rev. star in field	192	1114/1926
1927	2.94	17 NW	RIC III, p. 393, no. 236	192	1114/1927
1928	3.32	17.4 N	RIC III, p. 393, no. 236	192	1114/1928
1929	2.93	17.6 N	RIC III, p. 393, no. 236	192	1114/1929
1930	3.09	18.3 S	RIC III, p. 393, no. 237, rev. star in field.	192	1114/1930
1931	2.94	17.3 N	RIC III, p. 393, no. 237, rev. star in field.	192	1114/1931
1932	3.16	18.5 N	RIC III, p. 393, no. 239	192	1114/1932
1933	3.01	18.1 N	RIC III, p. 393, no. 241	192	1114/1933
1934	2.92	18.3 S	RIC III, p. 395, no. 249	191 (late)–192	1114/1934
1935	2.32	18.6 SW	RIC III, p. 396, no. 256	191 (late)–192	1114/1935
1936	3.5	17.1 SW	RIC III, p. 396, no. 259a	191 (late)–192	1114/1936
1937	2.65	17 N	RIC III, p. 397, no. 262, but RIC quotes VOT for VOTA on rev. – error! (inaccurately described), cf. Cohen III, no. 984.	191 (late)–192	1114/1937

**Divus Marcus Aurelius
Striking under Commodus
(Cat. 1938–1944)**

Mint of Rome

1938	3.16	17.4 S	RIC III, p. 397, no. 264	180 (?)	1114/1938
1939	3.04	18.3 S	RIC III, p. 398, no. 265	180 (?)	1114/1939
1940	3.01	18.1 S	RIC III, p. 398, no. 269	180 (?)	1114/1941
1941	3.16	18.8 N	RIC III, p. 398, no. 272	180 (?)	1114/1940
1942	2.75	18.3 S	RIC III, p. 398, no. 272	180 (?)	1114/1942
1943	2.7	18.1 S	RIC III, p. 398, no. 272	180 (?)	1114/1943
1944	3.07	18.2 S	RIC III, p. 398, no. 273	180 (?)	1114/1944

**Crispina
Striking under Commodus
(Cat. 1945–1948)**

Mint of Rome

1945	2.93	18.2 S	RIC III, p. 398, no. 276	?	1114/1945
1946	2.92	17.3 N	RIC III, p. 398, no. 276		1114/1946
1947	3.25	18.1 N	RIC III, p. 399, no. 283		1114/1947
1948	2.84	17.7 N	RIC III, p. 399, no. 288		1114/1948

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

SEPTIMIUS SEVERUS

(Cat. 1949–2459)

Septimius Severus

(Cat. 1949–2418)

Mint of Rome

1949	3.18	18.9 N	RIC IV/1, p. 92, no. 1	193–194 (?)	1114/1949
1950	3.26	18.3 N	RIC IV/1, p. 94, no. 22	193–194 (?)	1114/1950
1951	2.76	17.7 N	RIC IV/1, p. 94, no. 24	193–194 (?)	1114/1951
1952	3.15	17.4 S	RIC IV/1, p. 95, no. 32	194	1114/1952
1953	2.64	18.9 N	RIC IV/1, p. 95, no. 32	194	1114/1953
1954	2.62	18.5 S	RIC IV/1, p. 95, no. 32	194	1114/1954
1955	3.43	18.2 N	RIC IV/1, p. 95, no. 33	194	1114/1955
1956	2.69	17.3 S	RIC IV/1, p. 95, no. 34 (rev. leg. P M TR P II COS II P P, but RIC quotes P M TR P II COS II – error! (inaccurately described), cf. <i>ibid.</i> , pl. 5,11).	194	1114/1956
1957	2.76	18.1 S	RIC IV/1, p. 95, no. 34 (rev. leg. P M TR P II COS II P P, but RIC quotes P M TR P II COS II – error! (inaccurately described), cf. <i>ibid.</i> , pl. 5,11).	194	1114/1957
1958	3.34	19.1 N	RIC IV/1, p. 96, no. 37	194	1114/1958
1959	3.26	18.6 SW	RIC IV/1, p. 96, no. 39	194	1114/1959
1960	3.69	17.8 S	RIC IV/1, p. 96, no. 40	194–195	1114/1960
1961	3.07	18.7 S	RIC IV/1, p. 96, no. 40	194–195	1114/1961
1962	3.43	18.4 N	RIC IV/1, p. 96, no. 40	194–195	1114/1962
1963	3.39	19.2 S	RIC IV/1, p. 97, no. 43	194–195	1114/1963

1964	2.95	18.4 N	RIC IV/1, p. 97, no. 43	194–195	1114/1964
1965	2.8	17.1 SW	RIC IV/1, p. 97, no. 49	194–195	1114/1965
1966	3	17.5 S	RIC IV/1, p. 97, no. 49	194–195	1114/1966
1967	2.86	19.2 S	RIC IV/1, p. 97, no. 53	194–195	1114/1967
1968	3.38	17.9 S	RIC IV/1, p. 97, no. 53 (?)	194–195	1114/1968
1969	3	17.1 S	RIC IV/1, p. 97, no. 54	194–195	1114/1969
1970	2.65	18.4 N	RIC IV/1, p. 98, no. 58	195	1114/1970
1971	2.66	16.8 S	RIC IV/1, p. 98, no. 58	195	1114/1971
1972	3.39	17.5 N	RIC IV/1, p. 98, no. 58	195	1114/1998
1973	3.35	17.4 N	RIC IV/1, p. 98 no. 58	195	1114/2022
1974	3.53	18.8 N	RIC IV/1, p. 98, no. 59	195	1114/1972
1975	3.07	18.9 S	RIC IV/1, p. 98, no. 60	195	1114/1973
1976	3.25	17.5 N	RIC IV/1, p. 98, no. 60	195	1114/1974
1977	3.17	18.7 SE	RIC IV/1, p. 98, no. 60	195	1114/1975
1978	3.49	17.4 N	RIC IV/1, p. 98, no. 60	195	1114/1976
1979	3.3	18.2 N	RIC IV/1, p. 98, no. 60	195	1114/1977
1980	2.62	18.3 N	RIC IV/1, p. 98, no. 60	195	1114/1978
1981	3.1	19.3 S	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1979
1982	2.46	18.4 NE	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1980
1983	3.29	18.8 SW	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1981
1984	3.18	18.4 N	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1982

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1985	3.28	18.1. S	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1983
1986	3.08	18.6 S	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1984
1987	2.73	19.2 S	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1985
1988	3.3	17. N	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1986
1989	2.96	20 S	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1987
1990	3.4	18.5 SW	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1988
1991	3.16	18.7 S	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1989
1992	3.32	19.2 N	RIC IV/1, p. 98, no. 61	195	1114/1990
1993	2.94	17.9 N	RIC IV/1, p. 98, no. 63	195	1114/1991
1994	2.95	17.6 S	RIC IV/1, p. 98, no. 63	195	1114/1992
1995	3.1	17.4 N	RIC IV/1, p. 98, no. 63	195	1114/1993
1996	2.81	17.4 S	RIC IV/1, p. 99, no. 64	195–196	1114/1994
1997	2.86	17.4 N	RIC IV/1, p. 99, no. 64 – obv. leg. IMP V[II] (?)	195–196	1114/1995
1998	3.08	17.6 NW	RIC IV/1, p. 99, no. 64	195–196	1114/1996
1999	3.26	18.2 N	RIC IV/1, p. 99, no. 64	195–196	1114/1997
2000	3.14	16.9 NW	RIC IV/1, p. 99, no. 64	195–196	1114/1999
2001	2.93	17.8 S	RIC IV/1, p. 99, no. 64	195–196	1114/2000
2002	2.99	17.3 S	RIC IV/1, p. 99, no. 67	195–196	1114/2001
2003	2.98	17.6 N	RIC IV/1, p. 99, no. 68	195–196	1114/2002
2004	2.9	18.7 S	RIC IV/1, p. 99, no. 68	195–196	1114/2003
2005	2.85	17.2 N	RIC IV/1, p. 99, no. 68	195–196	1114/2004

2006	2.97	18.1 S	RIC IV/1, p. 99, no. 69	195–196	1114/2005
2007	3.05	17.4 N	RIC IV/1, p. 99, no. 69	195–196	1114/2007
2008	2.81	17.3 N	RIC IV/1, p. 99, no. 69	195–196	1114/2008
2009	3.55	17.9 S	RIC IV/1, p. 99, no. 69	195–196	1114/2009
2010	3.29	18.5 S	RIC IV/1, p. 99, no. 69	195–196	1114/2010
2011	2.84	19 S	RIC IV/1, p. 99, no. 69	195–196	1114/2011
2012	2.63	18.1 NE	RIC IV/1, p. 99, no. 71	195–196	1114/2012
2013	3.77	17.8 S	RIC IV/1, p. 99, no. 71	195–196	1114/2013
2014	3.18	17.8 NW	RIC IV/1, p. 99, no. 71	195–196	1114/2014
2015	3.32	18.8 N	RIC IV/1, p. 99, no. 71	195–196	1114/2015
2016	2.87	18.1 S	RIC IV/1, p. 99, no. 71	195–196	1114/2016
2017	3.27	17.6 N	RIC IV/1, p. 99, no. 71	195–196	1114/2017
2018	3.07	18.2 N	RIC IV/1, p. 99, no. 71A	195–196	1114/2006
2019	3.56	19 N	RIC IV/1, p. 100, no. 73	196–197	1114/2019
2020	3.46	18 S	RIC IV/1, p. 100, no. 73	196–197	1114/2020
2021	3.5	19.3 S	RIC IV/1, p. 100, no. 74	196–197	1114/2018
2022	3.04	19 N	RIC IV/1, p. 100, no. 76	196–197	1114/2021
2023	3.26	18.1 S	RIC IV/1, p. 100, no. 76	196–197	1114/2023
2024	2.96	17.2 S	RIC IV/1, p. 100, no. 76	196–197	1114/2025
2025	2.38	17.6 S	RIC IV/1, p. 100, no. 76	196–197	1114/2026
2026	3.06	18.7 S	RIC IV/1, p. 100, no. 76	196–197	1114/2027

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2027	2.98	16.9 N	Obv. leg. illegible (IMP V–VIII), cf. RIC IV/1, p. 98, no. 58, p. 98, no. 63A, p. 99, no. 64, p. 100, no. 76.	195, 195–196 or 196–197	1114/2024
2028	2.98	17.8 S	Obv. leg. illegible (IMP V–VIII), cf. RIC IV/1, p. 98, no. 58, p. 98, no. 63A, p. 99, no. 64, p. 100, no. 76.	195, 195–196 or 196–197	1114/2028
2029	2.99	18.2 S	Obv. leg. illegible (IMP V–VIII), cf. RIC IV/1, p. 98, no. 58, p. 98, no. 63A, p. 99, no. 64, p. 100, no. 76.	195, 195–196 or 196–197	1114/2029
2030	2.65	17.4 S	RIC IV/1, p. 100, no. 78 (a)	196–197	1114/2030
2031	3.94	18.3 N	RIC IV/1, p. 100, no. 78 (a)	196–197	1114/2031
2032	3.46	18.5 N	RIC IV/1, p. 100, no. 78 (a)	196–197	1114/2032
2033	3.57	17.8 S	RIC IV/1, p. 100, no. 78 (a)	196–197	1114/2033
2034	2.83	17.9 N	RIC IV/1, p. 100, no. 78 (a)	196–197	1114/2034
2035	3.07	18.1 N	RIC IV/1, p. 100, no. 79	196–197	1114/2035
2036	3.45	18 S	RIC IV/1, p. 100, no. 80	196–197	1114/2036
2037	2.94	18.2 N	RIC IV/1, p. 100, no. 80	196–197	1114/2037
2038	3.5	18 S	RIC IV/1, p. 100, no. 80	196–197	1114/2038
2039	2.9	17.4 S	RIC IV/1, p. 100, no. 80	196–197	1114/2039
2040	2.88	17.8 N	RIC IV/1, p. 101, no. 83	196–197	1114/2040
2041	3.12	18.4 S	RIC IV/1, p. 101, no. 83	196–197	1114/2041
2042	2.67	16.8 N	RIC IV/1, p. 101, no. 83	196–197	1114/2042
2043	2.94	17 N	RIC IV/1, p. 101, no. 84	196–197	1114/2043
2044	3.27	17.9 S	RIC IV/1, p. 101, no. 85	196–197	1114/2048

2045	2.84	19.1 SW	RIC IV/1, p. 101, no. 85	196–197	1114/2049
2046	2.8	18.5 S	RIC IV/1, p. 101, no. 86	196–197	1114/2052
2047	3.25	18.4 N	RIC IV/1, p. 101, no. 86	196–197	1114/2053
2048	3.03	17.9 N	RIC IV/1, p. 101, no. 86	196–197	1114/2054
2049	3.24	18.3 S	RIC IV/1, p. 101, no. 88 (a)	196–197	1114/2046
2050	3.49	17.9 NE	RIC IV/1, p. 101, no. 88 (a)		1114/2047
2051	3.24	19 NE	RIC IV/1, p. 101, no. 88 (a)	196–197	1114/2051
2052	4.01	17.7 SW	RIC IV/1, p. 101, no. 88 (a) (?)	196–197	1114/2044
2053	3.72	17.8 S	Rev. leg. illegible (TR P IIII or V), cf. RIC IV/1, p. 101, no. 85 or no. 88 (a)	196–197	1114/2045
2054	3.14	16.9 N	Rev. leg. illegible (TR P IIII or V), cf. RIC IV/1, p. 101, no. 85 or no. 88 (a)	196–197	1114/2050
2055	3.27	16.7 N	RIC IV/1, p. 102, no. 91	196–197	1114/2058
2056	3.47	17.4 N	RIC IV/1, p. 102, no. 92 (a)	196–197	1114/2059
2057	3.21	18.5 NW	RIC IV/1, p. 102, no. 92 (a)	196–197	1114/2060
2058	3.51	18.5 N	RIC IV/1, p. 102, no. 92 (a)	196–197	1114/2061
2059	3.43	18 S	RIC IV/1, p. 102, no. 93	196–197	1114/2063
2060	2.21	17.2 S	RIC IV/1, p. 102, no. 93	196–197	1114/2064
2061	3.2	19 S	RIC IV/1, p. 102, no. 93	196–197	1114/2065
2062	3.45	17.2 S	RIC IV/1, p. 102, no. 93	196–197	1114/2066
2063	3.14	18.9 S	RIC IV/1, p. 102, no. 93	196–197	1114/2067
2064	3.26	18 S	RIC IV/1, p. 102, no. 93	196–197	1114/2068

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2065	3.22	16.7 N	RIC IV/1, p. 102, no. 93	196–197	1114/2069
2066	3.37	17.7 S	RIC IV/1, p. 102, no. 96 (a)	196–197	1114/2070
2067	3.41	17.1 N	RIC IV/1, p. 102, no. 96 (a)	196–197	1114/2071
2068	3.16	18 S	RIC IV/1, p. 102, no. 96 (a)	196–197	1114/2072
2069	3.24	19.2 S	RIC IV/1, p. 102, no. 96 (a)	196–197	1114/2074
2070	3.19	18.9 S	Obv. leg. illegible (IMP VIII ?), cf. RIC IV/1, p. 102, no. 96 (a)	196–197	1114/2073
2071	3.33	18.1 N	RIC IV/1, p. 102, no. 97	197	1114/2075
2072	3.04	18.3 NW	RIC IV/1, p. 102, no. 97	197	1114/2076
2073	2.73	17.2 SE	RIC IV/1, p. 102, no. 97	197	1114/2077
2074	2.99	18.3 N	RIC IV/1, p. 102, no. 97	197	1114/2078
2075	3.48	17.3 N	RIC IV/1, p. 102, no. 97	197	1114/2079
2076	3.08	18.5 S	RIC IV/1, p. 102, no. 97	197	1114/2081
2077	2.9	18.7 N	RIC IV/1, p. 102, no. 97	197	1114/2082
2078	2.82	17.9 N	RIC IV/1, p. 102, no. 97	197	1114/2083
2079	3.06	16.1 N	Obv. leg. illegible (IMP VIII or VIII), cf. RIC IV/1, p. 100, no. 79 or p. 102, no. 97	196–197 or 197	1114/2080
2080	3.21	16.9 S	Obv. leg. illegible (IMP VIII or VIII), cf. RIC IV/1, p. 100, no. 79 or p. 102, no. 97	196–197 or 197	1114/2084
2081	3.56	16.3 NE	RIC IV/1, p. 103, no. 99	197	1114/2085
2082	3.14	17.2 N	RIC IV/1, p. 103, no. 99	197	1114/2086
2083	3.36	16.3 N	RIC IV/1, p. 103, no. 100, rev. Elefant r. cuirassed.	197	1114/2087
2084	3.54	17.2 S	RIC IV/1, p. 103, no. 100, rev. Elefant r. cuirassed.	197	1114/2088

2085	3.2	18.6 NW	RIC IV/1, p. 103, no. 100, rev. Elefant r. cuirasséd.	197	1114/2089
2086	3.35	17.2 N	RIC IV/1, p. 103, no. 101	197	1114/2090
2087	3.58	18.6 N	RIC IV/1, p. 103, no. 101	197	1114/2091
2088	3.4	17.2 N	RIC IV/1, p. 103, no. 101	197	1114/2092
2089	2.94	17.6 S	RIC IV/1, p. 103, no. 101	197	1114/2093
2090	3.18	17 S	RIC IV/1, p. 103, no. 101	197	1114/2094
2091	2.8	16.9 N	RIC IV/1, p. 103, no. 104	197	1114/2095
2092	2.92	16.5 S	RIC IV/1, p. 103, no. 104	197	1114/2096
2093	3.04	16.5 S	RIC IV/1, p. 103, no. 104	197	1114/2097
2094	3.76	18.3 NE	RIC IV/1, p. 103, no. 104	197	1114/2099
2095	3.02	17.8 N	RIC IV/1, p. 103, no. 104	197	1114/2100
2096	3.41	17.4 S	RIC IV/1, p. 103, no. 104 – obv. leg. illegible (IMP VIII).	197	1114/2101
2097	3.38	17.1 S	Obv. leg. illegible (IMP VIII ?), rev. leg. illegible (TR P V ?), cf. RIC IV/1, p. 103, no. 104	197 (?)	1114/2098
2098	3.44	16.7 NW	RIC IV/1, p. 103, no. 105	197	1114/2102
2099	3.07	17.4 N	RIC IV/1, p. 103, no. 105	197	1114/2103
2100	3.95	17.4 S	RIC IV/1, p. 103, no. 105	197	1114/2104
2101	3.17	16.9 S	RIC IV/1, p. 103, no. 105	197	1114/2105
2102	2.86	17 SW	RIC IV/1, p. 103, no. 105		1114/2106
2103	2.71	16.1 SW	RIC IV/1, p. 103, no. 105	197	1114/2107
2104	3.07	17.4 N	RIC IV/1, p. 103, no. 106	197	1114/2057

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2105	3.39	17.2 S	Obv. leg. illegible (IMP VIII), cf. RIC IV/1, p. 103, no. 106.	197	1114/2055
2106	3.01	17.6 S	Obv. leg. illegible (IMP VIII or VIII), cf. RIC IV/1, p. 102, no. 91 or p. 103, no. 106.	196–197 or 197	1114/2056
2107	2.68	16.9 S	RIC IV/1, p. 103, no. 107	197–198	1114/2108
2108	3.55	18 S	RIC IV/1, p. 103, no. 107	197–198	1114/2109
2109	3.65	17.3 N	RIC IV/1, p. 103, no. 107	197–198	1114/2110
2110	3.67	17.5 S	Obv. leg. illegible (IMP X), cf. RIC IV/1, p. 103, no. 107.	197–198	1114/2111
2111	3.12	16.7 S	RIC IV/1, p. 103, no. 107	197–198	1114/2112
2112	3.22	17.9 N	RIC IV/1, p. 103, no. 107	197–198	1114/2113
2113	3.39	16 N	RIC IV/1, p. 103, no. 107	197–198	1114/2184
2114	2.98	18.3 S	RIC IV/1, p. 104, no. 110	197–198	1114/2114
2115	3.14	18.6 N	Obv. leg. illegible (IMP VIII–X), cf. RIC IV/1, p. 100, no. 79 or p. 102, no. 97 or p. 104, no. 111.	196–197, 197 or 197–198	1114/2115
2116	3.13	18.8 NW	RIC IV/1, p. 104, no. 112 (a)	197–198	1114/2116
2117	2.62	16.7 S	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2117
2118	2.74	16.3 S	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2119
2119	3.13	16.8 N	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2120
2120	3.39	16.2 NW	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2121
2121	3.13	16.9 S	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2122
2122	3.3	16.1 S	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2123
2123	3.72	17.7 S	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2124
2124	2.67	16.8 S	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2125

2125	3	16.9 N	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2118
2126	3.55	17.7 S	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2126
2127	3.43	16.9 W	RIC IV/1, p. 104, no. 113	197–198	1114/2127
2128	3.46	17.9 N	RIC IV/1, p. 104, no. 114A	197–198	1114/2128
2129	3.39	18.1 NE	RIC IV/1, p. 104, no. 115	197–198	1114/2129
2130	2.88	16.9 N	RIC IV/1, p. 104, no. 115	197–198	1114/2130
2131	2.45	18 S	RIC IV/1, p. 104, no. 115	197–198	1114/2131
2132	2.51	17.9 N	RIC IV/1, p. 104, no. 115	197–198	1114/2133
2133	2.7	17.2 S	RIC IV/1, p. 104, no. 115	197–198	1114/2134
2134	3.52	18.1 N	RIC IV/1, p. 104, no. 115	197–198	1114/2135
2135	3.51	17.5 S	RIC IV/1, p. 104, no. 115	197–198	1114/2136
2136	3.06	16.9 S	Obv. leg. illegible (IMP VIII or X), cf. RIC IV/1, p. 103, no. 101 or p. 104, no. 115.	197 or 197–198	1114/2132
2137	2.91	17.4 SW	RIC IV/1, p. 104, no. 115A	197–198	1114/2137
2138	3.62	16.1 S	RIC IV/1, p. 104, no. 115A	197–198	1114/2138
2139	2.94	17.4 NE	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2139
2140	3.52	16.5 N	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2140
2141	3.55	18.6 SW	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2141
2142	3.22	17.5 SW	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2142
2143	2.74	17.7 N	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2143
2144	3.89	17.2 N	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2144

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2145	2.67	17.1 S	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2145
2146	3.49	16.7 N	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2146
2147	3.25	18 SW	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2147
2148	3.53	17 N	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2148
2149	3.79	17 S	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2149
2150	3.36	18 S	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2150
2151	2.91	17.4 N	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2151
2152	3.9	17.3 S	RIC IV/1, p. 105, no. 118	197–198	1114/2152
2153	3.1	16.7 S	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2153
2154	3.32	16.8 S	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2154
2155	3.71	17.2 S	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2155
2156	2.96	16.7 S	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2156
2157	3	16.7 S	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2157
2158	3.48	17.8 S	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2158
2159	3.63	17.4 S	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2159
2160	3.36	17.4 S	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2160
2161	3.8	17.5 N	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2161
2162	3.92	15.8 SW	RIC IV/1, p. 105, no. 119A	197–198	1114/2162
2163	3.42	16.7 N	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2163
2164	2.94	16.3 S	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2164
2165	3.96	17.4 N	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2165

2166	3.93	17.2 N	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2167
2167	3.25	17.3 N	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2168
2168	2.81	17.5 N	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2169
2169	3.58	18.3 N	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2170
2170	2.52	17.1 N	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2171
2171	3.85	18.2 S	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2172
2172	3.58	17.6 N	RIC IV/1, p. 105, no. 120 (c)	197–198	1114/2173
2173	3.11	18.8 N	RIC IV/1, p. 105, no. 121	197–198	1114/2174
2174	3.41	17.7 N	RIC IV/1, p. 106, no. 122 (c)	198 (late) or 199–200	1114/2175
2175	3.44	18.3 S	RIC IV/1, p. 106, no. 122 (c)	198 (late) or 199–200	1114/2176
2176	3.09	18.8 N	RIC IV/1, p. 106, no. 122 (c)	198 (late) or 199–200	1114/2177
2177	3.62	17.2 NE	RIC IV/1, p. 106, no. 122 (c)	198 (late) or 199–200	1114/2178
2178	3.04	18.6 N	RIC IV/1, p. 106, no. 122 (c)	198 (late) or 199–200	1114/2179
2179	3.58	18.2 S	RIC IV/1, p. 106, no. 122 (c)	198 (late) or 199–200	1114/2180
2180	3.47	19 S	RIC IV/1, p. 106, no. 122 (c)	198 (late) or 199–200	1114/2181
2181	3.58	18.3 SW	RIC IV/1, p. 106, no. 122 (c)	198 (late) or 199–200	1114/2182
2182	2.5	20.2 N	RIC IV/1, p. 106, no. 123	198 (late) or 199–200	1114/2183
2183	2.95	19.2 N	RIC IV/1, p. 106, no. 125	198 (late) or 199–200	1114/2185
2184	3.39	19.5 S	RIC IV/1, p. 106, no. 125	198 (late) or 199–200	1114/2186
2185	3.6	21.2 S	RIC IV/1, p. 106, no. 125	198 (late) or 199–200	1114/2187
2186	3.43	20 NW	RIC IV/1, p. 106, no. 125	198 (late) or 199–200	1114/2188

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2187	2.63	19.6 N	RIC IV/1, p. 106, no. 125	198 (late) or 199–200	1114/2189
2188	3.22	18.9 S	RIC IV/1, p. 106, no. 125	198 (late) or 199–200	1114/2190
2189	3.24	19.5 S	RIC IV/1, p. 107, no. 130	198 (late) or 199–200	1114/2191
2190	3.45	16.8 SW	RIC IV/1, p. 107, no. 130	198 (late) or 199–200	1114/2192
2191	3.21	17.9 S	RIC IV/1, p. 107, no. 131	198 (late) or 199–200	1114/2193
2192	3.41	19.6 N	RIC IV/1, p. 107, no. 133	198 (late) or 199–200	1114/2194
2193	3.29	18 S	RIC IV/1, p. 107, no. 134	198 (late) or 199–200	1114/2195
2194	3.58	18.3 S	RIC IV/1, p. 107, no. 135A (b)	198 (late) or 199–200	1114/2196
2195	3.18	18.4 S	RIC IV/1, p. 107, no. 135A (b)	198 (late) or 199–200	1114/2197
2196	3.16	18 N	RIC IV/1, p. 107, no. 135A (b)	198 (late) or 199–200	1114/2198
2197	3.58	18.6 N	RIC IV/1, p. 107, no. 136	198 (late) or 199–200	1114/2199
2198	3.45	18.7 S	RIC IV/1, p. 107, no. 136	198 (late) or 199–200	1114/2200
2199	3.89	18.8 S	RIC IV/1, p. 108, no. 142 (a)	198 (late) or 199–200	1114/2201
2200	2.92	18.5 N	RIC IV/1, p. 108, no. 142 (a)	198 (late) or 199–200	1114/2202
2201	3.61	18.3 N	RIC IV/1, p. 108, no. 142 (a)	198 (late) or 199–200	1114/2203
2202	3.28	20.7 NE	RIC IV/1, p. 109, no. 144 (b)	198 (late) or 199–200	1114/2204
2203	3.55	18.8 N	RIC IV/1, p. 109, no. 144 (b)	198 (late) or 199–200	1114/2205
2204	3.55	18.1 N	RIC IV/1, p. 109, no. 144 (b)	198 (late) or 199–200	1114/2206
2205	3.42	18.5 N	RIC IV/1, p. 109, no. 144 (b)	198 (late) or 199–200	1114/2207
2206	3.41	17.9 S	RIC IV/1, p. 109, no. 144 (b)	198 (late) or 199–200	1114/2208
2207	3.62	18.5 S	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2209

2208	3.54	19 N	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2210
2209	3.25	18.7 N	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2211
2210	3.44	19.5 N	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2212
2211	3.25	19.4 S	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2213
2212	3.28	18.1 S	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2214
2213	3.28	18.5 N	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2215
2214	3.23	18.7 S	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2216
2215	3.11	19.7 S	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2217
2216	3.29	20.3 N	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2218
2217	3.44	20.3 N	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2219
2218	3.53	19.3 N	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2220
2219	3.3	20 S	RIC IV/1, p. 110, no. 150	198 (late) or 199–200	1114/2221
2220	3.45	20.5 N	RIC IV/1, p. 112, no. 160	200–201	1114/2225
2221	3.46	19 S	RIC IV/1, p. 112, no. 166	200–201	1114/2226
2222	3.24	19.8 N	RIC IV/1, p. 112, no. 166	200–201	1114/2227
2223	3.22	19.6 S	RIC IV/1, p. 112, no. 166	200–201	1114/2228
2224	3.09	18.8 S	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2229
2225	3.41	19.6 S	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2230
2226	3.12	19.6 S	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2231
2227	3.51	19 SW	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2232
2228	3.25	19 N	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2233

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2229	3.39	19.9 N	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2234
2230	3.45	20.3 S	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2235
2231	3.47	19 N	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2236
2232	3.25	20 N	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2237
2233	3.29	18.5 S	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2238
2234	3.39	19 S	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2239
2235	3.55	18.6 S	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2240
2236	3.36	20 NW	RIC IV/1, p. 113, no. 167 (a)	200–201	1114/2241
2237	3.42	18.2 S	RIC IV/1, p. 113, no. 168 (a)	200–201	1114/2242
2238	3.44	18.7 S	RIC IV/1, p. 113, no. 168 (a)	200–201	1114/2243
2239	3.45	18.8 N	RIC IV/1, p. 113, no. 171 (a)	200–201	1114/2244
2240	3.47	18.7 S	RIC IV/1, p. 114, no. 176	201 (later)	1114/2222
2241	2.91	16.9 N	RIC IV/1, p. 114, no. 176	201 (later)	1114/2223
2242	3.4	20.3 N	RIC IV/1, p. 114, no. 176	201 (later)	1114/2224
2243	3.36	17.7 N	RIC IV/1, p. 115, no. 184	202	1114/2245
2244	3.21	18.9 N	RIC IV/1, p. 115, no. 185	202	1114/2246
2245	3.45	20.1 N	RIC IV/1, p. 116, no. 189 (b)	203	1114/2247
2246	3.22	19 S	RIC IV/1, p. 116, no. 189 (b)	203	1114/2248
2247	3.62	19.8 SW	RIC IV/1, p. 116, no. 189 (b)	203	1114/2249
2248	2.88	20.4 N	RIC IV/1, p. 117, no. 196	205	1114/2250
2249	3.45	20.8 S	RIC IV/1, p. 117, no. 196	205	1114/2251

2250	3.33	19.9 N	RIC IV/1, p. 117, no. 196	205	1114/2252
2251	3.43	18.7 S	RIC IV/1, p. 117, no. 196	205	1114/2253
2252	3.24	19.7 S	RIC IV/1, p. 117, no. 197	205	1114/2254
2253	3.33	19.6 S	RIC IV/1, p. 117, no. 197	205	1114/2255
2254	3.39	19.3 N	RIC IV/1, p. 117, no. 197	205	1114/2256
2255	3.2	19.9 S	RIC IV/1, p. 117, no. 197	205	1114/2257
2256	3.14	19.1 S	RIC IV/1, p. 117, no. 197	205	1114/2258
2257	3.75	20.7 NW	RIC IV/1, p. 117, no. 197	205	1114/2259
2258	3.69	19.6 S	RIC IV/1, p. 117, no. 197	205	1114/2260
2259	3.59	19.8 N	RIC IV/1, p. 117, no. 197	205	1114/2261
2260	3.74	19.1 S	RIC IV/1, p. 117, no. 198	205	1114/2262
2261	3.04	19.3 S	RIC IV/1, p. 117, no. 198	205	1114/2263
2262	4	19.5 SW	RIC IV/1, p. 117, no. 200	206	1114/2264
2263	3.58	19.8 S	RIC IV/1, p. 117, no. 200	206	1114/2265
2264	3.38	19.6 N	RIC IV/1, p. 117, no. 200	206	1114/2266
2265	3.28	19.6 S	RIC IV/1, p. 117, no. 200	206	1114/2267
2266	3.07	19.1 N	RIC IV/1, p. 117, no. 200	206	1114/2268
2267	3.13	19.8 SW	RIC IV/1, p. 117, no. 200	206	1114/2269
2268	3.27	20 S	RIC IV/1, p. 117, no. 200	206	1114/2270
2269	3.34	20.3 S	RIC IV/1, p. 117, no. 201	206	1114/2271
2270	3.39	18.4 SW	RIC IV/1, p. 117, no. 201	206	1114/2272

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2271	3.69	18.7 N	RIC IV/1, p. 117, no. 201	206	1114/2273
2272	3.54	19.9 S	RIC IV/1, p. 117, no. 201	206	1114/2274
2273	3.26	19 S	RIC IV/1, p. 117, no. 201	206	1114/2275
2274	3.69	20.1 S	RIC IV/1, p. 117, no. 201	206	1114/2276
2275	3.41	19.1 S	RIC IV/1, p. 117, no. 201	206	1114/2277
2276	2.95	18.4 S	RIC IV/1, p. 117, no. 201	206	1114/2278
2277	3.83	19.1 N	RIC IV/1, p. 118, no. 207	207	1114/2279
2278	3.02	19.2 S	RIC IV/1, p. 118, no. 207	207	1114/2280
2279	2.92	20.1 N	RIC IV/1, p. 118, no. 207	207	1114/2281
2280	3.1	19.2 N	RIC IV/1, p. 118, no. 209	207	1114/2282
2281	3.52	20.1 NE	RIC IV/1, p. 118, no. 211	207	1114/2283
2282	3.38	19.5 S	RIC IV/1, p. 118, no. 211	207	1114/2284
2283	3.13	19.8 N	RIC IV/1, p. 118, no. 211	207	1114/2285
2284	3.44	19.5 S	RIC IV/1, p. 118, no. 211	207	1114/2286
2285	3.48	18.7 SW	RIC IV/1, p. 118, no. 211	207	1114/2287
2286	3.44	19 S	RIC IV/1, p. 118, no. 211	207	1114/2288
2287	2.75	19.1 SE	RIC IV/1, p. 119, no. 216	208	1114/2289
2288	3.01	19.4 S	RIC IV/1, p. 119, no. 216	208	1114/2290
2289	3.22	19 NW	RIC IV/1, p. 119, no. 216	208	1114/2291
2290	3.47	19.7 SW	RIC IV/1, p. 119, no. 216	208	1114/2292
2291	3.63	19.1 SE	RIC IV/1, p. 119, no. 216	208	1114/2293

2292	2.96	19.7 NE	RIC IV/1, p. 119, no. 218	208	1114/2294
2293	2.23	18 N	RIC IV/1, p. 119, no. 218	208	1114/2295
2294	2.49	18.9 SW	RIC IV/1, p. 119, no. 218	208	1114/2296
2295	2.74	18.6 S	RIC IV/1, p. 119, no. 219	208	1114/2297
2296	3.64	18.8 S	RIC IV/1, p. 119, no. 219	208	1114/2298
2297	2.69	19 N	RIC IV/1, p. 119, no. 219	208	1114/2299
2298	3.6	19.3 N	RIC IV/1, p. 119, no. 219	208	1114/2300
2299	3.98	19.4 N	RIC IV/1, p. 119, no. 220	208	1114/2301
2300	3.33	20.8 SE	RIC IV/1, p. 119, no. 220	208	1114/2302
2301	3.22	18.7 S	RIC IV/1, p. 120, no. 226	209	1114/2303
2302	3.37	20.2 S	RIC IV/1, p. 120, no. 226	209	1114/2304
2303	2.95	20.9 S	RIC IV/1, p. 120, no. 228	209	1114/2305
2304	3.37	20 S	RIC IV/1, p. 120, no. 228	209	1114/2306
2305	3.24	19.5 N	RIC IV/1, p. 120, no. 228	209	1114/2307
2306	3.18	19.4 S	RIC IV/1, p. 120, no. 230	209	1114/2308
2307	3	19.1 S	RIC IV/1, p. 121, no. 234	210, First issue	1114/2310
2308	3.84	19.4 SE	RIC IV/1, p. 121, no. 234	210, First issue	1114/2311
2309	3.36	19.7 S	RIC IV/1, p. 121, no. 240; Hill 1964: 39, no. 1123	210, Second issue (RIC); 210, Issue 1 (Jan.) (Hill)	1114/2309
2310	3.11	20.1 N	RIC IV/1, p. 123, no. 254	202–210	1114/2312
2311	3.19	19 S	RIC IV/1, p. 124, no. 261	202–210	1114/2313

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2312	3.55	19.1 N	RIC IV/1, p. 124, no. 261	202–210	1114/2314
2313	3.24	18.5 N	RIC IV/1, p. 124, no. 264 (a)	202–210	1114/2315
2314	3.3	20.2 NE	RIC IV/1, p. 124, no. 264 (a)	202–210	1114/2316
2315	3.72	19.6 NE	RIC IV/1, p. 124, no. 264 (a)	202–210	1114/2317
2316	3.27	18.8 S	RIC IV/1, p. 124, no. 265	202–210	1114/2318
2317	3.35	19.7 SW	RIC IV/1, p. 124, no. 265	202–210	1114/2319
2318	3.07	19 N	RIC IV/1, p. 124, no. 265	202–210	1114/2320
2319	3.29	18.8 S	RIC IV/1, p. 124, no. 265	202–210	1114/2321
2320	3.87	18.7 S	RIC IV/1, p. 125, no. 266	202–210	1114/2322
2321	2.84	19.4 S	RIC IV/1, p. 125, no. 266	202–210	1114/2323
2322	3.28	18.9 SW	RIC IV/1, p. 125, no. 266	202–210	1114/2324
2323	3.59	18.5 NE	RIC IV/1, p. 125, no. 266	202–210	1114/2325
2324	3.33	19.6 S	RIC IV/1, p. 125, no. 266	202–210	1114/2326
2325	2.78	20 SW	RIC IV/1, p. 125, no. 266	202–210	1114/2327
2326	3.39	19.4 N	RIC IV/1, p. 125, no. 266	202–210	1114/2328
2327	3.18	19.8 SE	RIC IV/1, p. 126, no. 277	202–210	1114/2329
2328	3.33	20 SW	RIC IV/1, p. 126, no. 278 (a)	202–210	1114/2330
2329	3.63	20.3 NW	RIC IV/1, p. 126, no. 278 (a)	202–210	1114/2331
2330	3.1	19.3 S	RIC IV/1, p. 126, no. 278 (a)	202–210	1114/2332
2331	3.09	20 SW	RIC IV/1, p. 126, no. 278 (a)	202–210	1114/2333
2332	2.98	19.2 N	RIC IV/1, p. 126, no. 278 (a)	202–210	1114/2334

2333	3.22	19.2 N	RIC IV/1, p. 126, no. 278 (a)	202–210	1114/2335
2334	2.81	18.1 S	RIC IV/1, p. 127, no. 287	202–210	1114/2336
2335	3.15	18.7 NE	RIC IV/1, p. 127, no. 288	202–210	1114/2337
2336	3.95	18.6 SW	RIC IV/1, p. 127, no. 288	202–210	1114/2338
2337	3.21	20.1 SW	RIC IV/1, p. 127, no. 288	202–210	1114/2339
2338	3.12	19.4 N	RIC IV/1, p. 127, no. 288	202–210	1114/2340
2339	3.67	19.6 N	RIC IV/1, p. 127, no. 288	202–210	1114/2341
2340	3.52	20 N	RIC IV/1, p. 127, no. 288	202–210	1114/2342
2341	3.49	18.3 S	RIC IV/1, p. 128, no. 295	202–210	1114/2343
2342	3.47	18.8 S	RIC IV/1, p. 128, no. 295	202–210	1114/2344
2343	3.47	19.6 N	RIC IV/1, p. 128, no. 295	202–210	1114/2345
2344	3.31	20.5 S	RIC IV/1, p. 128, no. 295	202–210	1114/2346
2345	3.68	20.1 SW	RIC IV/1, p. 128, no. 295	202–210	1114/2347
2346	2.95	21.1 S	RIC IV/1, p. 128, no. 295	202–210	1114/2348
2347	3.34	19.4 N	RIC IV/1, p. 128, no. 295	202–210	1114/2349
2348	3.26	18.5 N	RIC IV/1, p. 128, no. 295	202–210	1114/2350
2349	3.28	19.1 S	RIC IV/1, p. 128, no. 295	202–210	1114/2351
2350	3.79	19.5 S	RIC IV/1, p. 129, no. 308	202–210	1114/2352
2351	3.33	19.5 NW	RIC IV/1, p. 129, no. 308	202–210	1114/2353
2352	3.61	18.7 S	RIC IV/1, p. 129, no. 308	202–210	1114/2354
2353	3.73	19.2 S	RIC IV/1, p. 129, no. 308	202–210	1114/2355

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2354	3.35	18.7 S	RIC IV/1, p. 133, no. 332; Hill 1964, p. 40, no. 1176	210–211 (RIC); 210 Special issue -Victories in Britain 2 (Hill)	1114/2356
2355	3.15	19.6 N	RIC IV/1, p. 133, no. 335; Hill 1964, p. 40, no. 1178	210–211 (RIC); 210 Special issue -Victories in Britain 2 (Hill)	1114/2357
Mint of Emesa					
2356	3.54	19.9 N	RIC IV/1, p. 138, no. 362	193, Group I	1114/2358
2357	3.43	17.3 N	RIC IV/1, p. 138, no. (1)	193, Group II	1114/2359
2358	3.54	18.8 S	RIC IV/1, p. 140, no. 364	194–5 (?), Group III	1114/2361
2359	3.81	18.3 N	RIC IV/1, p. 140, no. 364	194–5 (?), Group III	1114/2362
2360	3.11	19.2 S	RIC IV/1, p. 140, no. 366 (b)	194–5 (?), Group III	1114/2363
2361	3.13	17.6 S	RIC IV/1, p. 140, no. 369	194–5 (?), Group III	1114/2364
2362	3.34	18 N	RIC IV/1, p. 140, no. 369	194–5 (?), Group III	1114/2366
2363	3.44	18.2 N	RIC IV/1, p. 140, no. 369	194–5 (?), Group III	1114/2367
2364	3.62	17.4 N	RIC IV/1, p. 140, no. 369	194–5 (?), Group III	1114/2368
2365	2.85	16.5 SW	RIC IV/1, – ; ad RIC IV/1, Group III; Obv. IMP CAE L SEP SE–V PERT AVG II C, Head r., laur. (obv. ends AVG II C), Rev. BONI – EVENTVS, Bonus Eventus stg. I, hld. basket of fruits and corn–ears; A new combination of obverse and reverse, in each case known in group III: for the same variant of legend on the obv., which ends with II C, cf. RIC IV/1, p. 141, no. 370B (rev. CERER FRVGIF COS); for rev., cf. RIC IV/1, p. 140, no. 369, obv. ends AVG COS II.	194–5 (?), Group III	1114/2365

2366	3.69	18.6 N	RIC IV/1, – ; ad RIC IV/1, Group III; Obv. IMP CAE L SEP SE-V PERT AVG II C, Head r., laur. (cf. RIC, p. 141, no. 370B); Rev. CERER FRV-G II COS, Ceres stg. l., hld. corn-ears and torch (cf. RIC, p. 141, no. 370A).	194-5 (?), Group III	1114/2369
2367	3.61	17.7 N	RIC IV/1, p. 141, no. 371	194-5 (?), Group III	1114/2370
2368	2.98	16.3 N	RIC IV/1, p. 142, no. 377	194-5 (?), Group III	1114/2371
2369	3.11	18.4 N	RIC IV/1, p. 142, no. 379 (?) – obv. leg. IMP CAE L SEP SE-V PERT AVG CO[].	194-5 (?), Group III	1114/2372
2370	3.19	17.2 N	RIC IV/1, p. 142, no. 379	194-5 (?), Group III	1114/2373
2371	2.93	17 N	RIC IV/1, p. 142, no. 379	194-5 (?), Group III	1114/2374
2372	2.9	17.3 N	RIC IV/1, – ; ad RIC IV/1, Group III; Obv. IMP CA L SEP SEV PER AVG COS II, Head l., laur., cf. RIC IV/1, p. 145, nos. 404 (a), 406 (b); Rev. FORT R-EDVC, Fortuna (Hilaritas) stg. l., hld. long palm and cornucopiae. Fortuna recorded in Cohen is the most similar, but in the description of her attributes, H. Cohen, as opposites to the authors of RIC, does not mention a long palm, but only « une longue corne d'abondance », cf. RIC IV/1, p. 142, no. 382 note: var. of rev. FORT REDVC, Cohen IV, p. 21, no. 158, but obv. IMP CA L SE SEVER AG (sic!) COS II.	194-5 (?), Group III	1114/2375
2373	2.89	16.8 N	RIC IV/1, p. 142, no. 383	194-5 (?), Group III	1114/2376
2374	3.2	18.6 SE	RIC IV/1, p. 143, no. 384	194-5 (?), Group III	1114/2377

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2375	2.93	20.2 S	RIC IV/1, – ; ad RIC IV/1, Group III; Obv. IMP CAE L SEP SE-V PERT AVG II CO, Head r., laur. (for obv. leg., cf. RIC IV/1, p. 140, no. 366 (a)); Rev. FORTVN-AE REDVCI, Fortuna (Pietas) stg. l., sacrificing out of patera over altar and hld. cornucopiae, cf. RIC IV/1, p. 143, no. 385 note - "Réka Devnia" hoard.	194-5 (?), Group III	1114/2378
2376	3.3	18.2 NW	RIC IV/1, p. 143, no. 389	194-5 (?), Group III	1114/2379
2377	3.17	18.4 N	RIC IV/1, p. 143, no. 389	194-5 (?), Group III	1114/2380
2378	3.41	17 NE	RIC IV/1, p. 143, no. 389	194-5 (?), Group III	1114/2381
2379	2.99	18.1 N	RIC IV/1, p. 143, no. 389	194-5 (?), Group III	1114/2382
2380	3.91	18.1 NE	RIC IV/1, p. 143, no. 389	194-5 (?), Group III	1114/2383
2381	2.69	15.7 N	RIC IV/1, p. 143, no. 389	194-5 (?), Group III	1114/2384
2382	3.26	16.5 S	RIC IV/1, p. 144, no. 398	194-5 (?), Group III	1114/2385
2383	3.07	17.6 SW	RIC IV/1, p. 144, no. 398	194-5 (?), Group III	1114/2386
2384	3.16	17.5 N	RIC IV/1, p. 144, no. 399	194-5 (?), Group III	1114/2387
2385	2.78	17.3 SE	RIC IV/1, p. 144, no. 399	194-5 (?), Group III	1114/2388
2386	3.34	16.8 S	RIC IV/1, p. 144, no. 401	194-5 (?), Group III	1114/2389
2387	3.1	17.4 S	RIC IV/1, p. 144, no. 401	194-5 (?), Group III	1114/2390
2388	2.9	18.2 N	RIC IV/1, p. 146, no. 411 (a)	194-5 (?), Group III	1114/2391
2389	2.95	16.5 S	RIC IV/1, p. 146, no. 411 (a)	194-5 (?), Group III	1114/2392
2390	3.49	18 N	RIC IV/1, p. 146, no. 411 (a)	194-5 (?), Group III	1114/2393
2391	3.39	17.8 N	RIC IV/1, p. 146, no. 413	194-5 (?), Group III	1114/2394

2392	2.88	17.6 S	RIC IV/1, p. 146, no. 413	194-5 (?), Group III	1114/2395
2393	3.26	19 SE	RIC IV/1, p. 148, no. 424	194-5 (?), Group III	1114/2396
2394	3.39	16.2 N	RIC IV/1, p. 148, no. 424	194-5 (?), Group III	1114/2397
2395	3.85	18 N	RIC IV/1, p. 148, no. 424	194-5 (?), Group III	1114/2399
2396	3.46	17.6 N	RIC IV/1, p. 148, no. 424 var.: obv. IMP CAE L SEP SEV PERT VG (sic!) COS II (= Cohen IV, p. 70, no. 675, obv. VG for AVG).	194-5 (?), Group III	1114/2398
2397	3.14	17.9 S	Hybrid, RIC IV/1, - ; Obv. IMP CAE L SEP SE-V PERT AVG COS I, Head r., laur., cf. RIC IV/1, p. 138-139: Group II, AD 193; Rev. VICT AVG, Victory adv. l., hld. wreath and palm corresponds to the III series from 194-5?, dated with COS II, cf. RIC IV/1, p. 148, no. 424 (obv. leg. IMP CAE L SEP SEV PERT AVG COS II).	194-5 (?), Group III	1114/2360
2398	3.4	17.7 N	RIC IV/1, p. 148, no. 425	194-5 (?), Group III	1114/2166
2399	3.01	18.5 S	RIC IV/1, p. 148, no. 428	194-5 (?), Group III	1114/2400
2400	3.49	17.2 SW	RIC IV/1, p. 149, no. 433	195	1114/2401
2401	3.43	17.3 N	RIC IV/1, p. 150, no. 435 - obv. IMP CAE L SEV - PERT [AVG COS II], rev. TR P • III IMP - •V COS Π • - (COS II is written COS Π, cf. <i>ibid.</i> *).	195	1114/2402

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

Mint of Laodicea ad Mare					
2402	3.28	18 N	RIC IV/1, p. 152, no. 449 A(?) – rev. FORT – RD[]	194, Group III	1114/2404
2403	2.94	18.5 N	RIC IV/1, –; ad RIC IV/1, pp. 151-153 – Group III; Obv. L SEPT SEV – PERT AVG IMP I – I, Head r., laur.; Rev. FORT R–D–EVC (sic!), Fortuna stg. l., hld. cornucopiae in each hand.	194, Group III	1114/2403
2404	3.66	18.1 S	RIC IV/1, p. 154, no. 466 var.: rev. Victory hld. palm branch (not trophy) cf. note “is IMP VII on obv. correct?”. The obv. legend ends with the clearly legible IMP VII.	195–196	1114/2406
2405	3	18.5 N	RIC IV/1, p. 154, no. 466, rev. the trophy in the hand of Victory is not visible or does not exist (?). The obv. legend ends with the clearly legible IMP VII.	195–196	1114/2415
2406	3.11	20.5 N	RIC IV/1, p. 155, no. 470 var.: at the end of the obv. legend, instead of IMP VII, IM VII (sic!).	195–196	1114/2405
2407	3.64	19.8 N	RIC IV/1 –, ad RIC IV/1, p. 155, no. 469, Obv. L SEPT SEV – []RT AVG IMP VII, Head r., laur.; Rev. FORT-A – REDVC, Fortuna (Hilaritas) stg. l., hld. long branch and cornucopiae, for rev. leg., cf. RIC IV/1, p. 155, no. 479, for type, cf. RIC IV/1, p. 156, no. 479A (a-b), which were noted in the first group from 196-7 – IMP VIII.	195–196 (?)	1114/2407
2408	3.16	17 N	RIC IV/1, –, Obv. L – SEPT SEV PE–RT AVG IMP VIII, Head r., laur., cf. RIC IV/1, pp. 155 – 157, issue from 196-7; Rev. INVICT – • – IMP, Trophy and arms, cf. RIC IV/1, p. 151, no. 441A, but with rev. leg. INVICTO IMP, group II from 193.	196–197	1114/2416

2409	2.9	18.3 N	RIC IV/1, p. 156, no. 484 (a) var.: rev. leg. MONET – AVG with the G in AVG stamped like 'S' (sic!).	196–197	1114/2408
2410	3.89	18 N	RIC IV/1, p. 156, no. 484 (a)	196–197	1114/2409
2411	3.2	18 N	RIC IV/1, p. 156, no. 484 (a)	196–197	1114/2410
2412	3.34	17.5 N	RIC IV/1, p. 156, no. 484 (a)	196–197	1114/2411
2413	3.97	19.2 N	RIC IV/1, p. 157, no. 491 (a) – Laodicea; for the parallel type of the Mint of Rome, cf. RIC IV/1, p. 102, no. 92 (a)	196–197	1114/2062
2414	3.58	19.5 N	RIC IV/1, p. 158, no. 493 (IMP VIII?)	197 (?)	1114/2412
2415	3.1	19.1 NW	RIC IV/1, p. 159, no. 502 (b)	198–202	1114/2413
2416	3.38	17.6 N	Hybrid or regular issue (?), RIC IV/1 – ; Obv. L SEPT SEV AVG IMP – XI PART M – AX, Head r., laur., cf. RIC IV/1, pp. 159 – 162, issue from 198–202 , Laodicea); Rev. FORTVN – R- EDVC, Fortuna stg. l., hld. rudder and cornucopiae; for the same rev. type in Emesa, but with COS I and COS II on obv., cf. RIC IV/1: 138, no. 2 (AD 193), 142, no. 377 (AD 194-5 (?).	198–202	1114/2418
2417	3.37	19.5 NE	RIC IV/1, p. 162, no. 523	201–202 (?)	1114/2414

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

Irregular issue - barbarous

2418	2.96	17.8 NE	RIC IV/1, – ; Obv. [] – PERT AVG IMP I[]?, Head r., laur. (for typologically similar obverse dated to (193?)/194, cf. RIC IV/1, pp. 150 – 153 (Laodicea, IMP I, or, most probably IMP II); Rev. S P Q R OPTIMO PBINOOI (sic!), Severus on horse pacing l., hld. spear (the rev. image has an analogy in a denarius from the Emesa mint from 194-195 with a regularly shaped legend S P Q R OPTIMO PRINCIPI, cf. RIC IV/1, p. 147, no. 114).		1114/2417
------	------	------------	---	--	-----------

**Julia Domna
Striking under Septimius Severus
(Cat. 2419–2439)**

Mint of Rome

2419	2.96	19.1 N	RIC IV/1, p. 165, no. 538	193–196, First issue	1114/2419
2420	3.38	19.3 S	RIC IV/1, p. 167, no. 548	196–211, Second issue	1114/2420
2421	3.3	19.1 S	RIC IV/1, p. 167, no. 551	196–211	1114/2421
2422	3.27	18.2 S	RIC IV/1, p. 168, no. 556	196–211	1114/2422
2423	2.99	19.6 S	RIC IV/1, p. 168, no. 556	196–211	1114/2423
2424	3.94	19.6 N	RIC IV/1, p. 168, no. 557	196–211	1114/2424
2425	3.56	19.6 N	RIC IV/1, p. 168, no. 559	196–211	1114/2425
2426	3.08	17.5 SW	RIC IV/1, p. 168, no. 560	196–211	1114/2426
2427	3.33	19.8 S	RIC IV/1, p. 170, no. 580	196–211	1114/2427
2428	3.51	19.3 N	RIC IV/1, p. 170, no. 580	196–211	1114/2428

2429	3.36	19.9 N	RIC IV/1, p. 170, no. 580	196–211	1114/2429
2430	3.48	17.8 S	RIC IV/1, p. 170, no. 580	196–211	1114/2430
2431	3.77	17.1 N	RIC IV/1, p. 171, no. 587	196–211	1114/2431
2432	3.35	17.9 S	RIC IV/1, p. 171, no. 587	196–211	1114/2432
2433	3.18	17.8 S	RIC IV/1, p. 171, no. 587	196–211	1114/2433
2434	3.48	17.1 NE	RIC IV/1, p. 171, no. 587	196–211	1114/2434

Mints of Emesa and Laodicea ad Mare

2435	3.35	17.7 NW	RIC IV/1, p. 176, no. 630	193–196 (?)	1114/2435
2436	3.63	18.9 N	RIC IV/1, p. 177, no. 632	193–196 (?)	1114/2436

Mint of Laodicea ad Mare

2437	2.45	17.6 N	RIC IV/1, p. 178, no. 638	196–202	1114/2437
2438	3.13	18.6 N	RIC IV/1, p. 178, no. 638	196–202	1114/2438
2439	3.16	17.3 S	RIC IV/1, p. 178, no. 638	196–202	1114/2439

Caracalla

**Striking under Septimius Severus
(Cat. 2440–2458)**

Mint of Rome

2440	2.98	17.8 S	RIC IV/1, p. 212, no. 3	196 (?), Undated	1114/2447
2441	3.45	18.9 NW	RIC IV/1, p. 213, no. 9	196–198	1114/2440
2442	3.58	18.3 S	RIC IV/1, p. 213, no. 9	196–198	1114/2441
2443	3.63	16.8 N	RIC IV/1, p. 213, no. 9	196–198	1114/2442
2444	3.56	18.3 N	RIC IV/1, p. 213, no. 12	196–198	1114/2443

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

2445	3.35	16.9 SW	RIC IV/1, p. 213, no. 13 (a)	196–198	1114/2444
2446	3.6	17.3 S	RIC IV/1, p. 213, no. 13 (a)	196–198	1114/2445
2447	3.28	16.1 N	RIC IV/1, p. 213, no. 13 (a)	196–198	1114/2446
2448	3.05	18.2 S	RIC IV/1, p. 215, no. 22A	198–199 ?	1114/2449
2449	2.66	18.1 N	RIC IV/1, p. 216, no. 26 (a)	198	1114/2448
2450	3.74	19.7 S	RIC IV/1, p. 226, no. 88	207	1114/2451
2451	3.49	20.9 S	RIC IV/1, p. 227, no. 92	207	1114/2452
2452	3.65	20.1 N	RIC IV/1, p. 227, no. 95	207	1114/2453
2453	3.16	20 N	RIC IV/1, p. 231, no. 130 (a)	201–206, Group I	1114/2454
2454	3.75	21.1 S	RIC IV/1, p. 231, no. 130 (a)	201–206, Group I	1114/2455
2455	3.18	19.2 NE	RIC IV/1, p. 233, no. 141	201–206, Group I	1114/2456
2456	3.42	19.7 S	RIC IV/1, p. 235, no. 166	206–210, Group II	1114/2457
2457	3.43	18.7 S	RIC IV/1, p. 245, no. 231; Hill 1964, p. 40, no. 1183	210–213 (RIC); 210 Special issue -Victories in Britain 2 (Hill)	1114/2458

Hybrid

Obverse of Caracalla and reverse of Septimius Severus

2458	3.31	17.6 S	Obv. Caracalla, ANTONINVS – PIVS AVG, Bust, laur., dr., r., cf. RIC IV/1, p. 225 sqq., Rome); Rev. S. Severus, P M TR P XIII COS III P P, Jupiter stg. l., hld. thunderbolt and sceptre, at feet eagle, cf. RIC IV/1, p. 117, no. 196, Rome). Obverse of Caracalla belongs to the year 205, and later, reverse of Septimius Severus to 205.	205 (?)	1114/2450
------	------	-----------	---	---------	-----------

Geta
Striking under Septimius Severus
(Cat. 2459)

Mint of Rome

2459	3.2	19.5 N	RIC IV/1, p. 317, no. 24	200–202	1114/2459
------	-----	-----------	--------------------------	---------	-----------

BIBLIOGRAPHY

Arsenijević 2001

M. Arsenijević, Dva manja nalaza rimskog novca iz Narodnog muzeja u Požarevcu, *Viminacium* 12 (Požarevac): 185-201.

Arsenijević 2002

M. Arsenijević, *Skupni nalazi rimskog novca II i III veka u Gornjoj Meziji kao arheološke potvrde varvarskih upada*, neobjavljena magistarska teza, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu.

Bakić 2002

Lj. Bakić, The Roman Denarii Hoard from the 2nd Century AD from the Locality of Vršac – Ludoš, *Acta Numismatica*, Proceedings of the 3rd International Numismatic Congress in Croatia, Pula, October 11th-14th, 2001: 13-30.

Barkóczi 1980

B. Barkóczi, Pannonian Cities, in: *The Archaeology of Roman Pannonia*, eds. A. Lengyel and G. T. B. Radan, Lexington (Kentucky): University Press of Kentucky; Budapest: Akadémiai Kiadó, 85-124.

Birley 2002

A. R. Birley, *Septimius Severus, The African Emperor*, London and New York: Routledge.

BMC Greek (Lycia)

G. F. Hill, *A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum. Catalogue of Greek Coin: Lycia, Pamphilia and Pisidia*, London 1897: British Museum Trustees.

BMC Greek (Pontus)

W. Wroth, *A Catalogue of Greek Coins in the British Museum. Catalogue of Greek Coins. Pontus, Paphlagonia, Bithynia and King of Bosporus*, London 1889: British Museum Trustees.

BMC RE

H. Mattingly, *Coins of the Roman Empire in the British Museum*, III, *Nerva to Hadrian*, London 1936; IV, *Antoninus Pius to Commodus*, London 1966 (1940): *British Museum Trustees*.

Борић-Брешковић 1994

Б. Борић-Брешковић, Токови сребрног новца у предримском и римском периоду/ *Silver Coins flow in the pre-roman and roman times*, in: *Античко сребро у Србији=Antique Silver from Serbia*, ур. Ивана Поповић, Београд: Народни музеј, 33-44, 95-106.

Борић-Брешковић 1996

Б. Борић-Брешковић, Налаз денара из Малог Суводола, *Нумизмајичар* 18-19: 43-51.

Borić-Brešković 2003

В. Borić Brešković, The Hoard of Roman Denarii from Grocka by Belgrade, *Нумизмајичар* 22-23 (1999-2000): 11-58.

Borić-Brešković, Arsenijević 2008

В. Borić-Brešković, М. Arsenijević, The Roman Denarii Hoard from Radalj near Drina, *Нумизмајичар* 26-27 (2003-2004): 93-156.

Borić-Brešković, Vojvoda 2010

В. Borić-Brešković, М. Vojvoda, Roman Silver Coin Hoard from the Vicinity of Požarevac, *Нумизмајичар* 28: 21-106.

Бунарџић 2006

Р. Бунарџић, Ка убикацији Асиминсума, *Годишњак Музеја града Новог Сага* 1 (2005): 37-53.

САН XII

S.N. Miller, The Army and the Imperial House, in: *The Cambridge Ancient History, XII, The Imperial Crisis and Recovery A.D. 193-324*, eds. S. A. Cook and al., Cambridge 1939 (reprinted 1971): Cambridge University Press, 1-56.

САН XII (2nd. ed.)

P. Campbell, The Severan dynasty, in: *The Cambridge Ancient History, Second Edition, XII, The Crisis of Empire, A.D. 193-337*, eds. A. K. Bowman, P. Garnsey and A. Cameron, Cambridge 2008: Cambridge University Press, 1-27.

Cohen

Н. Cohen, *Description Historique des monnaies frappées sous l'Empire Romain*, II, *de Nerva à Antonin (96 à 161 après J.-C.)*, Paris-Londres² 1882; III, *de Marc Aurèle à Albin (161 à 197 après J.-C.)*, Paris-Londres² 1883; IV, *de Septime Sévère à Maxime (193 à 238 après J.-C.)*, Paris-Londres² 1884: Rollin&Feuardent.

Црнобрња 2008

А. Црнобрња, *Осјава денара и антионинијана са Калемејдана*, Београд: Музеј града Београда.

Даутова-Рушевљан 1981

В. Даутова-Рушевљан, Оставе варварског, римског и византијског новца из Војводине, *Нумизмајичар* 4: 60-72.

Даутова-Рушевљан 1989

В. Даутова-Рушевљан, Римски новац са лимеса у Војвођанском музеју, *Раг војвођанских музеја* 31 (1988/89) (Нови Сад): 75-107.

Dautova-Ruševljan 1993

V. Dautova-Ruševljan, Ein römisches Brandgrab aus Čortanovci, *Bayerische Vorgeschichtsblätter* 58 (Berlin): 333-340.

Даутова-Рушевлан 1995

V. Даутова-Рушевлан, Занатски производи и нумизматички налази, у: *Фрушка Гора у античко доба: прилози за стару историју и археологију*, ур. Никола Тасић, Нови Сад: Матица српска; Београд: Археолошки институт, III-170.

Даутова-Рушевлан 2007

V. Даутова-Рушевлан, Прилог проучавању римских мерних инструмената из Срема, *Гласник САД* 23 (Београд): 341-354.

Даутова-Рушевлан, Петровић 1994

V. Даутова-Рушевлан, П. Петровић, Римско утврђење код Чортановаца, *Раг музеја Војводине* 36 (Нови Сад): 13-25.

Dušanić 1967

S. Dušanić, Bassianae and its territory, *Archaeologia Jugoslavica* 8 (Beograd): 67-87.

Душанић 1968

Сл. Душанић, Римска војска у источном Срему, *Зборник Филозофског факултета* 10-1 (Београд): 87-113.

Fülep 1980

F. Fülep, Pannonia Research in Hungary, in: *The Archaeology of Roman Pannonia*, eds. A. Lengyel and G. T. B. Radan, Lexington (Kentucky): University Press of Kentucky; Budapest: Akadémiai Kiadó, 33-56.

Гарашанин и Гарашанин 1951

M. Гарашанин, Д. Гарашанин, *Археолошка налазишћа у Србији - преисторијско и античко доба*, Београд: Просвета.

Гавриловић 1840

J. Гавриловић, Налазак римски древни новаца у Београду, *Догођањ Сербским новинама* (Београд), 21: 116.

Găzdac 2002

C. Găzdac, *Monetary Circulation in Dacia and the Provinces from the Middle and Lower Danube from Trajan to Constantine I (AD 106-337)*, Dissertationes Dacicae, Cluj-Napoca: NereaMia Napocae.

Găzdac 2010

C. Găzdac, *Monetary Circulation in Dacia and the Provinces from the Middle and Lower Danube from Trajan to Constantine I (AD 106-337)*, Zweite Auflage, Cluj-Napoca: NereaMia Verlag (+CD).

Hill 1964

P. V. Hill, *The Coinage of Septimius Severus and his Family of the Mint of Rome, A.D. 193-217*, London: Spink and Son Ltd.

Howgego 1994

C. J. Howgego, Coin Circulation and the Integration of the Roman Economy, *Journal of Roman Archaeology* 7: 5-21.

Јовановић 1984

А. Јовановић, *Римске некрополе на шеријорији Југославије*, Београд: Центар за археолошка истраживања.

Јовановић 1998

А. Јовановић, Два прилога проучавању фортификација у Доњој Панонији, *Гласник САД* 14 (Београд): 21-29.

Јовановић 2006

А. Јовановић, *Тло Србије завичај римских царева=Serbia, Homeland of the Roman Emperors*, Београд/Belgrade 2006: Princip Bonart Pres.

Kenner 1867

F. Kenner, Beiträge zur einer Chronik der archäologischen Funde in der österreichischen Monarchie (1864-1866) IX. Fortsetzung, *Archiv für österreichische Geschichte* 38, Erste Hälfte (Wien): 121-338.

Kienast 2009

D. Kienast, *Römische Kaisertabelle*, 4. Auflage, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

Kos 1986

P. Kos, *The Monetary Circulation in the Southeastern Alpine Region, ca. 300 BC – AD 1000*, Situla 24, Ljubljana: Narodni muzej.

Manojlović 1961

M. Manojlović, Prosjanice, Čortanovci – Rimsko utvrđenje, *Arheološki pregled* 3 (Beograd): 100-101.

Manojlović 1962

M. Manojlović, Prosjanice, Čortanovci – Rimsko utvrđenje, *Arheološki pregled* 4 (Beograd): 187-189.

Манојловић 1962а

М. Манојловић, Римско утврђење код Чортановаца, *Раг војвођанских музеја* 11 (Нови Сад): 123-125.

Marijanski-Manojlović 1987

M. Marijanski-Manojlović, *Rimska nekropola kod Beške u Sremu*, Novi Sad 1987: Vojvođanski muzej.

Milin 2004

M. Milin, Bassianae, in: *The Autonomous Towns of Noricum and Pannonia=Die autonomen Städte in Noricum und Pannonien. Pannonia. Pannonia*, eds. M. Šašel Kos, Peter Scherrer, Situla 42, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 253-268.

Mirnik 1981

I. A. Mirnik, *Coin Hoards in Yugoslavia*, BAR International Series 95, Oxford (England): B.A.R.

Mócsy 1974

A. Mócsy, *Pannonia and Upper Moesia. A History of the Middle Danube Provinces of the Roman Empire*, London&Boston: Routledge & Kegan Paul.

Moneta 73

G. Depeyrot, D. Moisil, *Les Trésors de Deniers de Trajan à Balbin en Roumanie*, Collection Moneta 73, Wetteren 2008: Moneta.

Петровић 1934

J. Петровић, Куповине, *Годишњак Српске Краљевске Академије* XLII (1933): 255.

Петровић 1995

П. Петровић, Римски лимес на Дунаву у Доњој Панонији, у: *Фрушка Гора у античко доба, њирилози за ствару историју и археологију*, ур. Никола Тасић, Нови Сад: Магица српска; Београд: Археолошки институт, 9-32.

RIC

C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, I, *From 39 BC to AD 69*, London² 1984: Spink & Son Ltd; H. Mattingly, E. A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, II, *Vespasian to Hadrian*, London 1926, repr. 1962: Spink & Son Ltd; H. Mattingly, E. A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, III, *Antoninus Pius to Commodus*, London 1930, repr. 1962: Spink & Son Ltd; H. Mattingly, E. A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, IV/1, *Pertinax to Geta*, London 1936, repr. 1962: Spink & Son Ltd.

RRC

M. H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, I-II, London 1974: Cambridge University Press.

Soproni 1980

S. Soproni, Geography of Pannonia, in: *The Archaeology of Roman Pannonia*, eds. A. Lengyel and G. T. B. Radan, Lexington (Kentucky): University Press of Kentucky; Budapest: Akadémiai Kiadó, 57-63.

Thomas 1980

E. B. Thomas, Religion, in: *The Archaeology of Roman Pannonia*, eds. A. Lengyel and G. T. B. Radan, Lexington (Kentucky): University Press of Kentucky; Budapest: Akadémiai Kiadó, 177-206.

Васић 2001

М. Р. Васић, Осврт на налаз IV века из Старчева, *Зборник Народног музеја – серија Археологија 17/1* (Београд): 175-201.

Vasić 2003

M. Vasić, Fortifications along the Ripa Pannonica. The Ripa Pannonica in Serbia, in: *The Roman Army in Pannonia. An Archaeological Guide of the Ripa Pannonica*, ed. Z. Visy, Budapest: Teleki László Foundation, 143-150.

Бојана БОРИЋ-БРЕШКОВИЋ
Народни музеј у Београду

Мирјана ВОЈВОДА
Археолошки институт, Београд

ОСТАВА РИМСКОГ НОВЦА ИЗ ЧОРТАНОВАЦА У СРЕМУ

Резиме

Кључне речи: Римско царство, остава новца, Принципат, Септимије Север, Чортановци, Доња Панонија

Остава римског новца из Чортановаца у Срему садржи 2457 денара, једну ликијску и једну драхму исковану у понтској ковници Амисус. Откупљена је за Народни Музеј у Београду почетком 1933, али није извесно да је у пуном саставу дошла у Музеј. Најстарији примерци су денари Марка Антонија (32-31. п.н.е.), односно Нерона (64-65), а најмлађи Септимија Севера и Каракале под Севером, датовани у 210. Трећа је позната остава са територије римске провинције Доње Паноније из Северовог времена. У Горњој Панонији забележене су три, на територији Горње Мезије једна, док се њихов број умножава у Доњој Мезији, Дакији и посебно барбарикуму (27).

Чортановци су познати по римском војном логору на дунавском лимесу, али њихово римско име није познато. Припадали су територији Басијана. Новија истраживања и рекогносцирања овог терена показала су да у околини кастела и на траси пута уз Дунав, од Петроварадина преко Сремских Карловаца до Чортановаца, постоје виле рустике и други остаци из римског доба, који се углавном везују за време касне антике. Осим велике оставе сребрног римског новца, мало је података о другим монетарним налазима. Један ас Фаустине II нађен је на локалитету Просјанице у близини кастела и са истог локалитета потичу антонинијан Клаудија II и 13 примерака касноантичког бакарног новца.

У налазу из Чортановаца присутан је новац 25 владара и чланова њихових породица у распону од 242 године (32/31. п.н.е. - 210. н.е.). Анализа процентуалне заступљености показује да је највећи део оставе прикупљен током II века (82,87%) и да је тезаурација, започета у време Веспасијана и настављена под Трајаном и Хадријаном, била нарочито интензивирани за владавине Антонина Пија. Под Марком Аурелијем бележи пад, показује значајнији застој у Комодово време и нови узлет у доба Севера. Ковања Марка Антонија и издања до Трајана представљају углавном реликте ранијег оптицајног новца (Table 2, Graph 1). Подаци о годишњем приливу у оставу разликују се када је реч о ковању Марка Антонија, Тита и Веспасијана због њихове краткотрајне или краће владавине у поређењу са дужином владавине царева II века. Годишњи прилив за владаре II века се не мења битно у односу на њихову укупну процентуалну заступљеност осим код Антонина Пија и Септимија Севера, који показују највећи годишњи прилив, али сада у обрнутом односу и са превагом издања из северијанског раздобља (Table 3, Graph 2).

Најстарији примерци у налазу су легионарски денари Марка Антонија из 32/31. п.н.е. (52), а следе Неронови (20) ковани између 64/65. и 67/68. Малобројна издања Галбе (1), Отона (1) и Вителија (3) осетно су испод просечне заступљености у осталим оставама подунавско-балканских провинција које обухватају сличан временски интер-

вал. Издања Веспасијана и породице (225) у оквирима су просека, самостална Титова (40) испод просека, слично као и Домицијанова (55), кована између 81/82. и 95/96. и са хијатом од 82. до 87. Нерва (24) одговара средњим вредностима за његове емисије у подунавским оставама. Трајанова издања (289 денара и једна драхма малоазијске Ликије) заступљена су у истом броју као Хадријан и породица са разликом што је Хадријанова драхма за Сабину кована у понтској ковници Амисус. У оставама са територије Србије забележено је досада још шест ликијских, четири драхме Цезареје кападокијске и три драхме Амисуса. Хадријаново учешће је у већој мери него код Трајана испод просека за подунавско-балканске налазе, изузимајући горњопанонске са сличним просеком. Процентуална заступљеност Антонина Пија и породице (527) је поново нижа од вредности у осталим оставама, као и Марка Аурелија (308), која је још нижа осим код остава из Доње Мезије, док су Комодова царска издања (112) у границама просека за доњопанонске налазе, али надмашују вредности у другим подунавско-балканским провинцијама.

Најбројнија су издања северијанског раздобља (511) и од тада се поред денара из римске ковнице појављују и денари из источних ковница - Емесе и Лаодикеје (67), ковани за Септимија Севера и Јулију Домну.

До северијанских емисија, осим једног већ познатог хибридног примерка (Хадријан – кат. 978), уочено је више варијетета незабележених у референтном корпусу *Roman Imperial Coinage*: већи број варијанти, углавном у аверсној представи или примерци који нису правилно описани (Трајан, Хадријан, Антонин Пије и породица, доба Марка Аурелија, Комод); неколико хибридних денара (цезарска издања Марка Аурелија - ат. 1501 и Комода – кат. 1773) или хибрид/денар који употпуњује серију (?) (Домицијан као цезар - кат. 335); денари који показују да је исто ковање у злату имало пандан и у сребру (Трајан - кат. 656, 657, деификована Фаустина I - кат. 1420, Луције Вер - кат. 1761); типови незабележени у референтном корпусу (Домицијан - кат. 358, Антонин Пије - кат. 1015, 1017, 1271, Марко Аурелије – кат. 1542, 1693, 1699, 1700, Комод - кат. 1855); нерегуларно ковање (А. Пије за Фаустину II - кат. 1528). Поред мањих варијанти већ присутних у RIC-у (кат. 2396, 2401), највише нових типолошких комбинација појављује се у Северовом ковању и готово све потичу из источних ковница: Емеса – непознати у референтном корпусу (кат. 2365, 2366, 2372, 2375), хибридни примерак (кат. 2397); Лаодикеја – варијанте (кат. 2406, 2409), непознати у референтном корпусу (кат. 2403, 2407, 2408), хибрид или регуларно ковање (кат. 2416); варварска имитација (кат. 2418). Међу примерцима римске ковнице јавља се још једна хибридна врста са аверсом Каракале и реверсом Септимија Севера (кат. 2458).

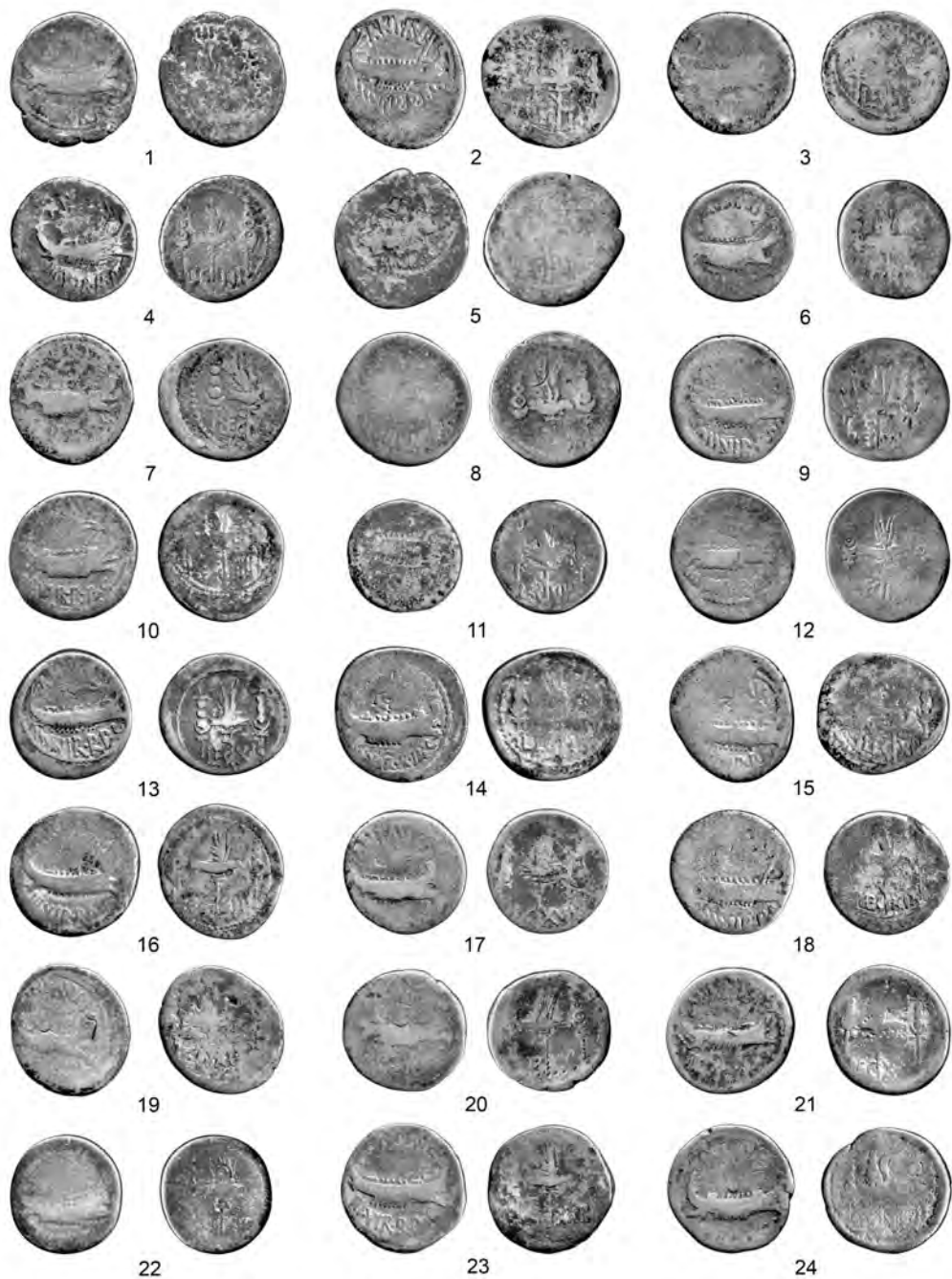
Хоризонт остава из раздобља Септимија Севера у Доњој Панонији, осим чортановачке, обухвата само две оставе битно другачије структуре: не садрже новац I века и обе се завршавају малим бројем Северових примерака без учешћа чланова породице због чега показују ниске проценте његових емисија - Карејенон (2,64%) и Менден (0,97%). Низак проценат (0,66%) бележи и налаз из околине Пожаревца, једини са територије Горње Мезије и датован у прву деценију Северове владе (трq. 198. или 199-200). С друге стране, врло високе вредности показују оставе из Горње Паноније (22,45%) и Доње Мезије (19,62%), док се у оставама из Дакије и барбарикума, датованим углавном нешто раније (193-198) проценат Северових издања креће од 0,13% до 4,76%.

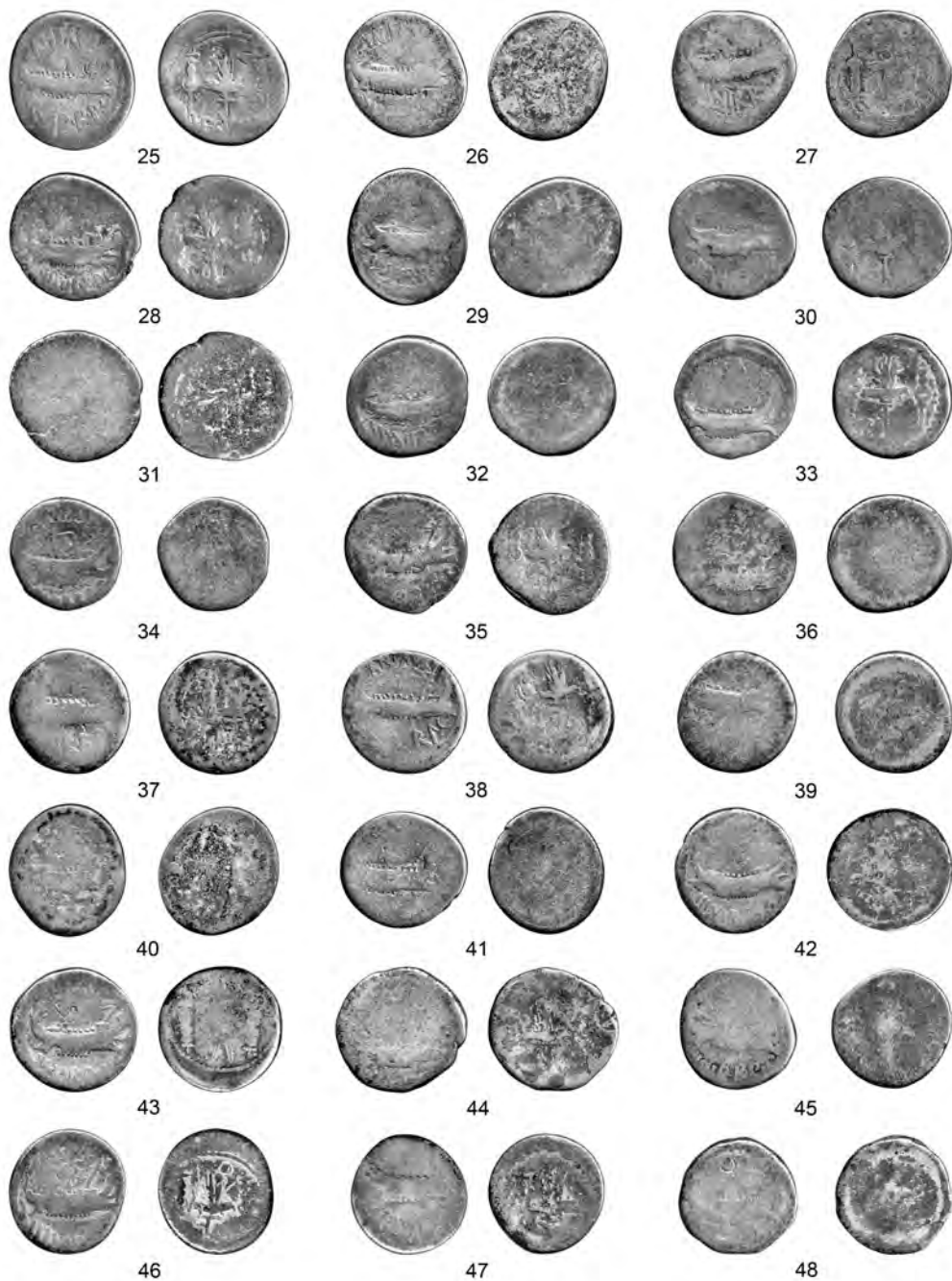
На основу изведене анализе може се условно закључити (за један број остава не располажемо потпуним подацима о њиховом садржају и датовању) да се остава из Чортановаца по саставу издваја од других налаза Северовог хоризонта са простора подунавских провинција. Запажа се да крај његове владавине представља преломну

тачку у тезаурацији и да оставе похрањене током II века и остале до 211. имају другачију структуру од остава закопаних у каснијим годинама III века када тезаурација започиње углавном у време Антонина.

Најмлађим емисијама у остави из Чортановаца припадају три денара Септимија Севера из римске ковнице са аверсном легендом SEVERVS PIVS AVG BRIT. Аутори RIC-а примерак са реверсом P M TR P XVIII COS III P P (Јупитер) датују као другу серију из 210 (кат. 2309), док друга два са реверсом VICTORIAE BRIT (Викторија) укључују у недатовану емисију из 210-211 (кат. 2354, 2355). Најмлађи денар Каракале који у аверсној титулатури садржи такође назив BRIT(annicus), а на реверсу представу Викторије и исти натпис VICTORIAE BRIT (кат. 2458) везују за интервал 210-213. Према новијој хронологији Ф. Хила, који је издвојио пет емисија издатих током 210, најмлађи примерци у овом налазу били би датовани у 210. и разврстани у 1. емисију (јан.) - Северов денар са TR P XVIII и у посебну емисију (Victories in Britain 2) - два Северова и један Каракалин денар са победничким називом BRIT на аверсу и реверсом VICTORIAE BRIT. Тако би 210. година, уједно година током које је вођена друга Северова британска кампања, представљала најранији *terminus a quo* закопавања налаза из Чортановаца. Септимије Север, Каракала и Гета су добили титуле *Britannicus Maximus* већ почетком 210, прослављајући и посебним монетарним серијама успехе на британском тлу од којих су две присутне у налазу из Чортановаца. После Северове смрти 4. фебруара 211. Каракала је склопио мир са непријатељем и почео припреме за повратак у Рим.

У тражењу повода за похрањивања оставе из Чортановаца мала је вероватноћа да је реч о некој опасности од варварског упада. То је време просперитета провинције током којег је Септимије Север настојао да Панонију поврати од уништења изазваних Маркоманским ратовима и обезбеди њен економски напредак. Одговоре би, највероватније, требало тражити у неким приватним разлозима, убирању пореза, деловању пљачкаша или повећаном кретању становништва повезаном са честим размештањем војних јединица. Међу њима, иако само у сфери претпоставки, изванредно познатим великим конфискацијама земљишних поседа, високим таксама и променама у систему управљања спровођеним за време владавине Септимија Севера.

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

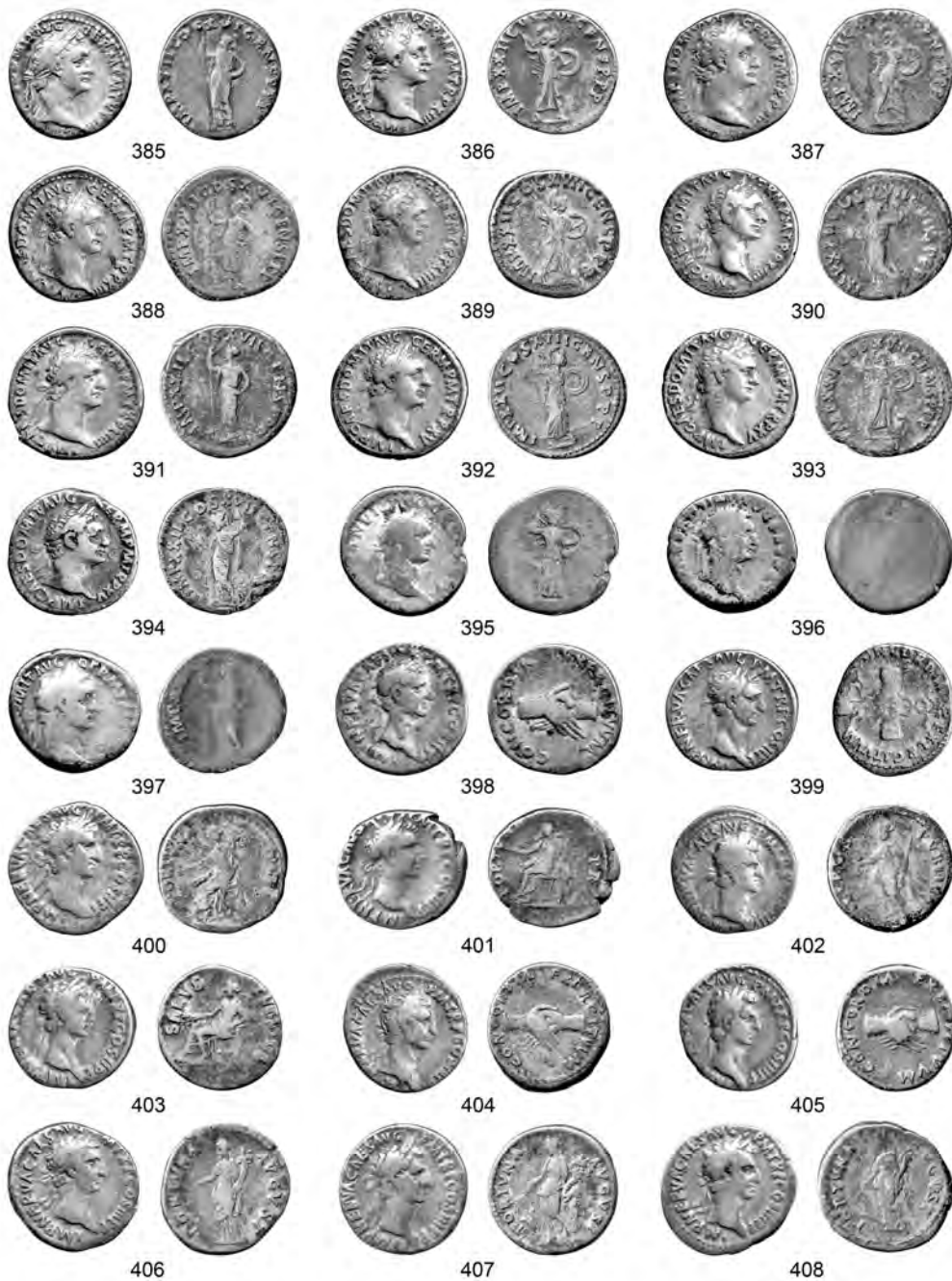

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

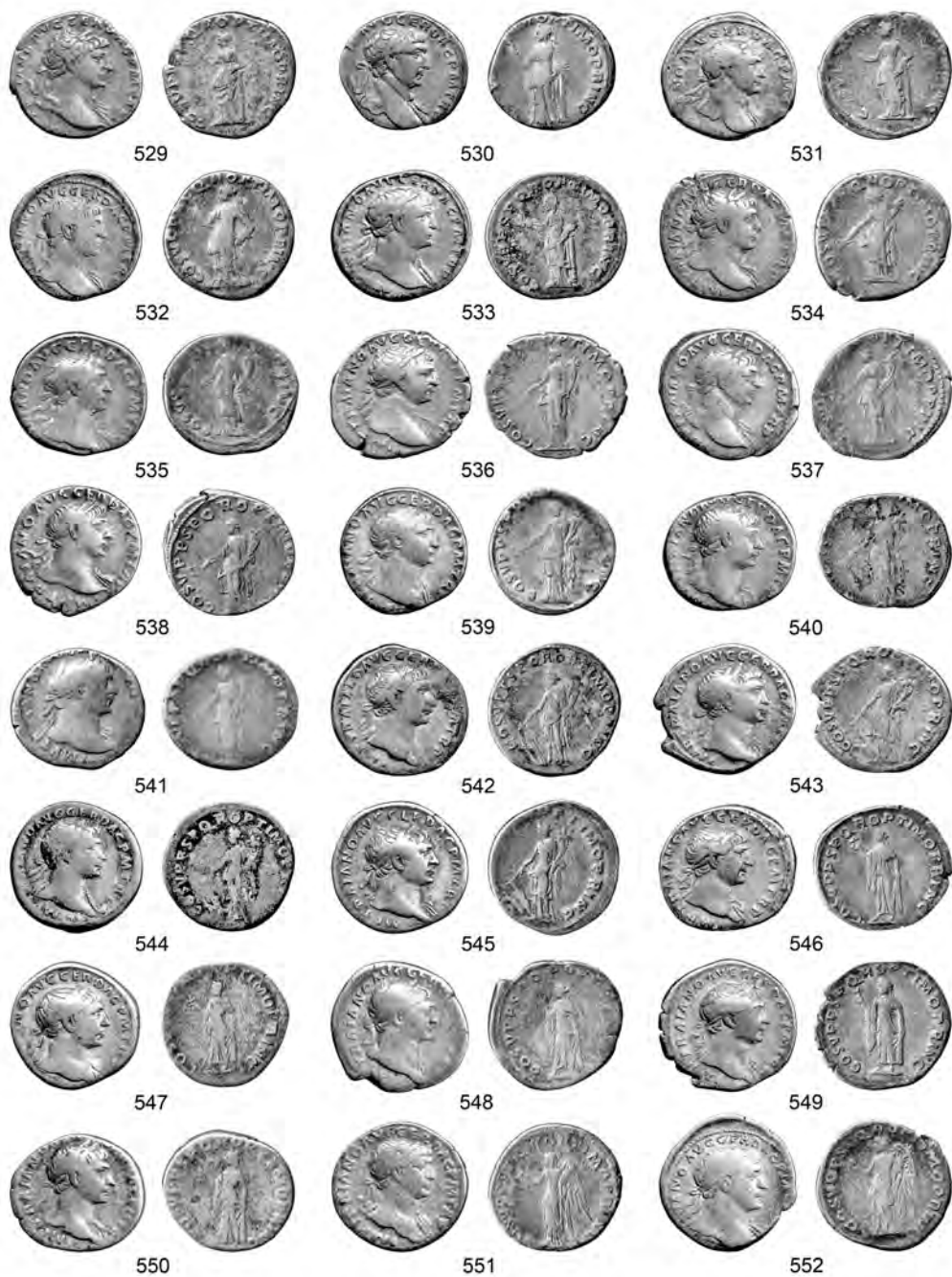

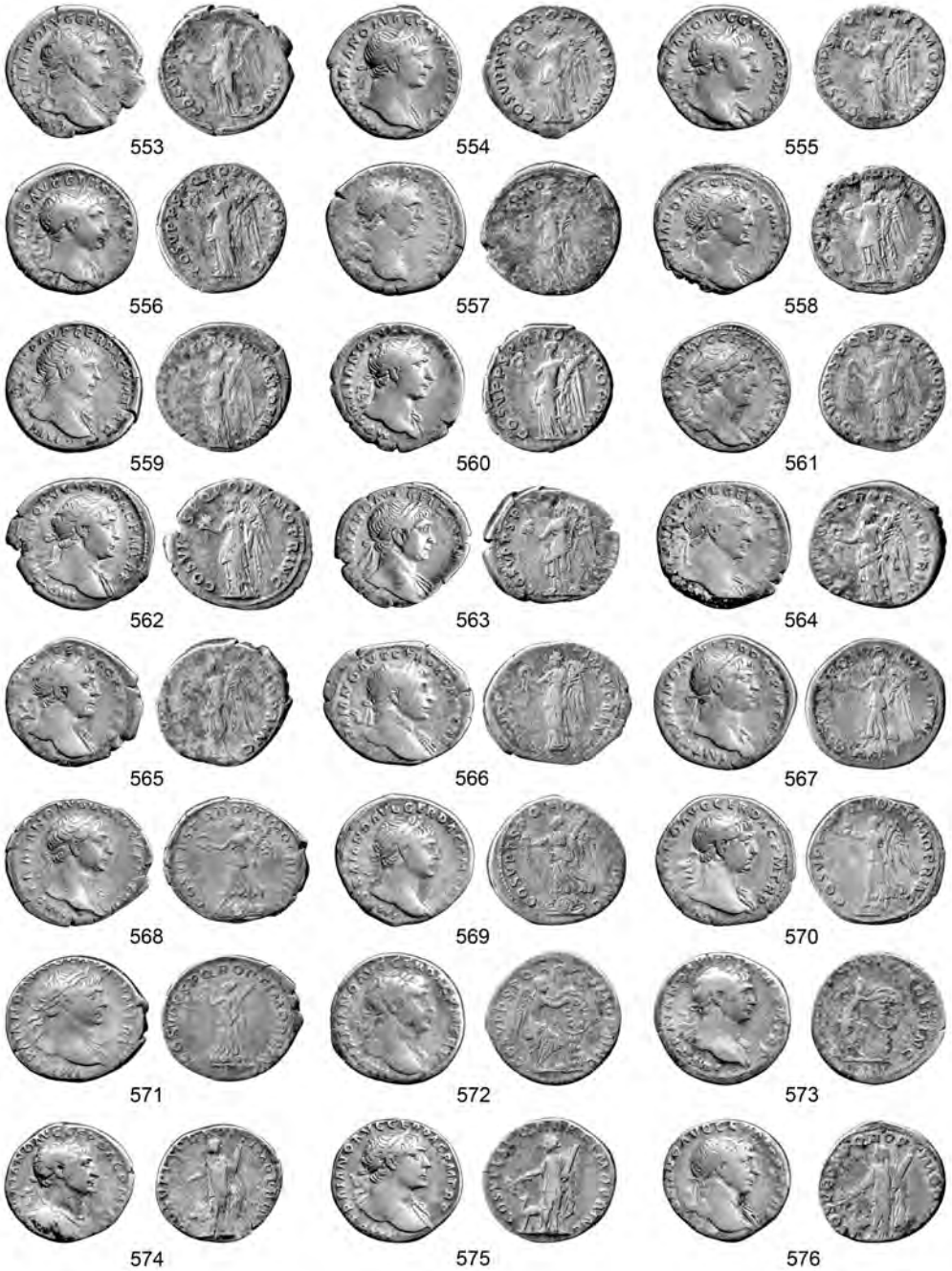
527

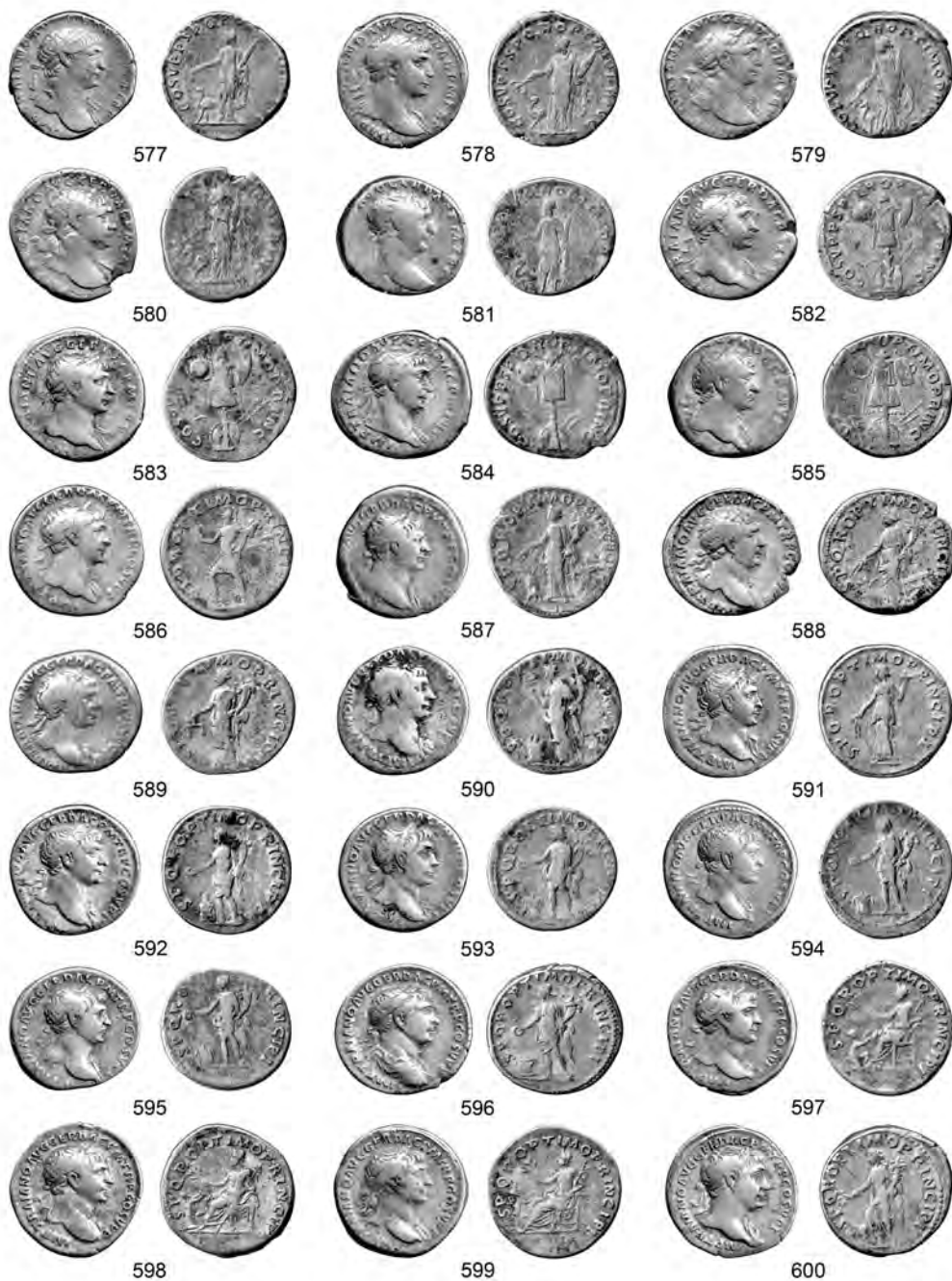

528

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

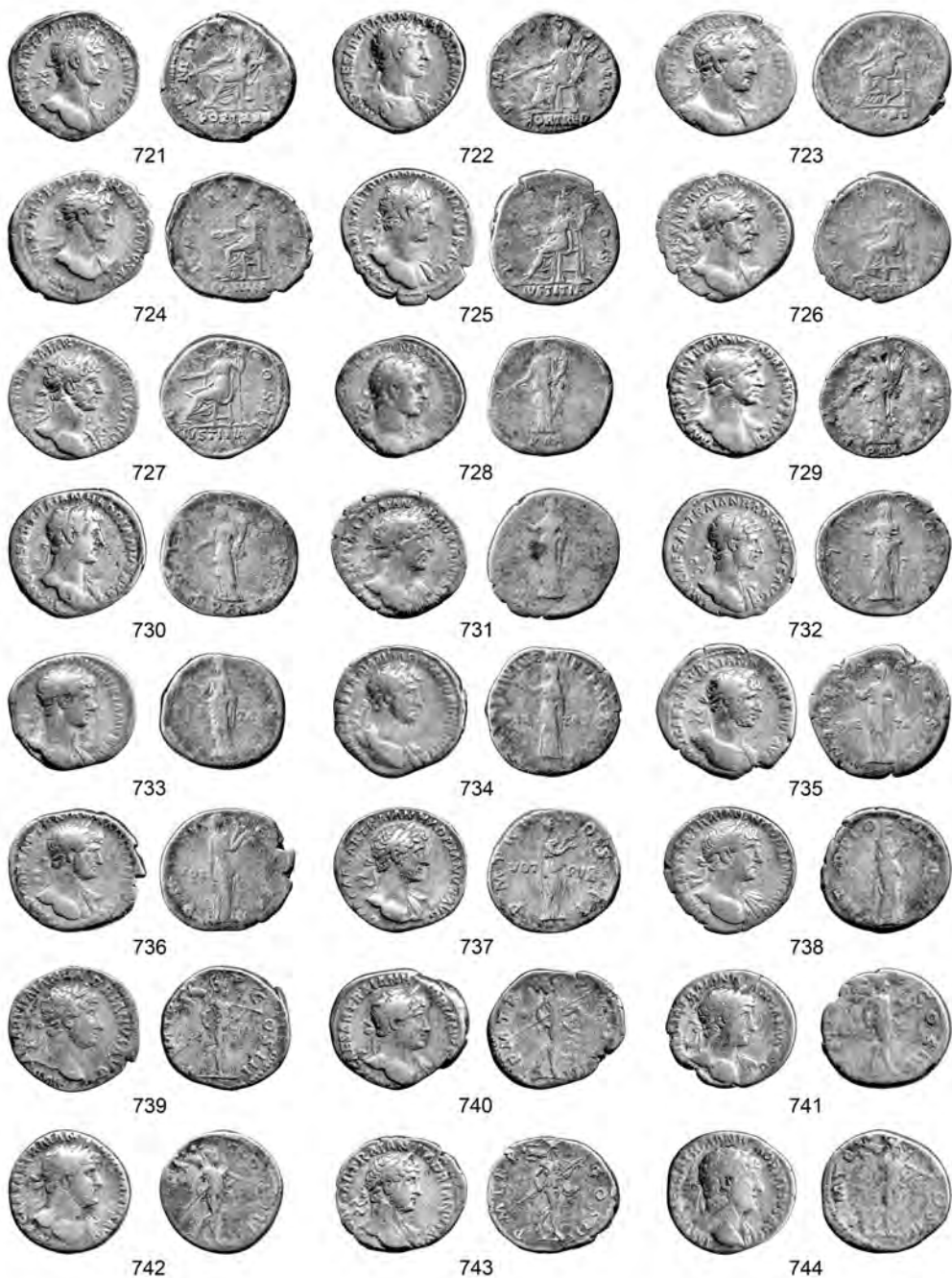
719

720

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

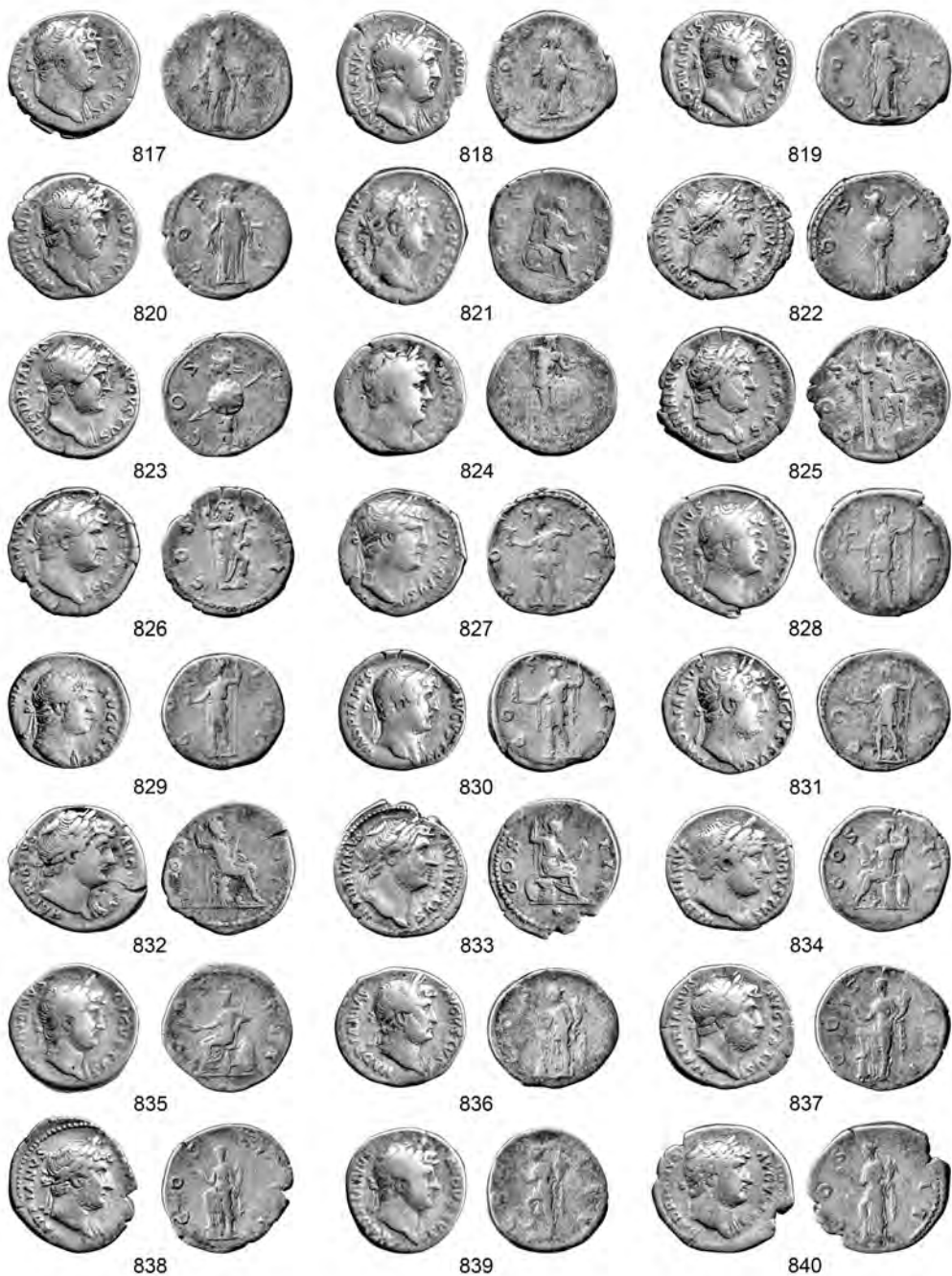

815

816

841

842

843

844

845

846

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859

860

861

862

863

864

889

890

891

892

893

894

895

896

897

898

899

900

901

902

903

904

905

906

907

908

909

910

911

912

937

938

939

940

941

942

943

944

945

946

947

948

949

950

951

952

953

954

955

956

957

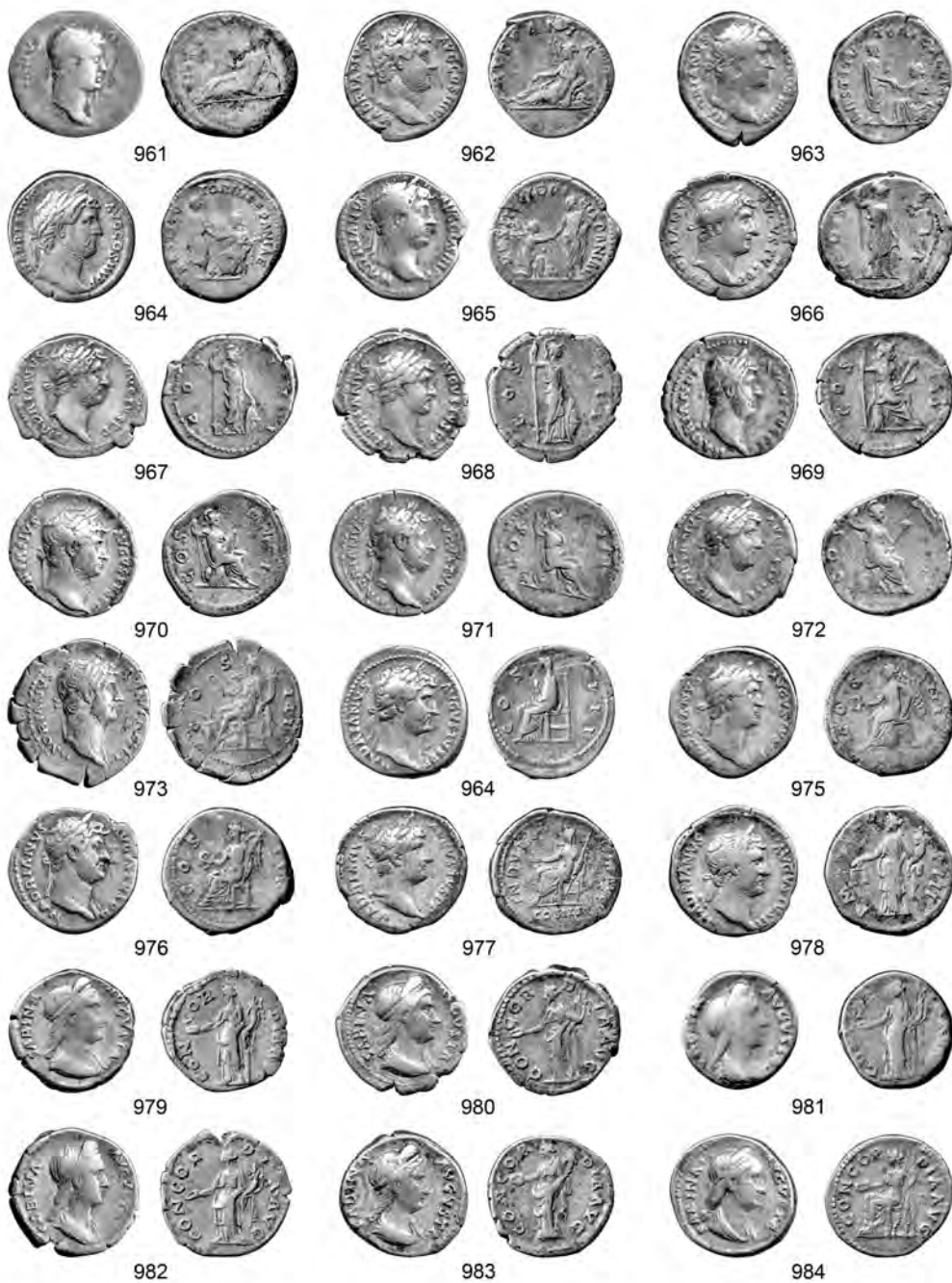
958

959

960

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

1001

1002

1003

1004

1005

1006

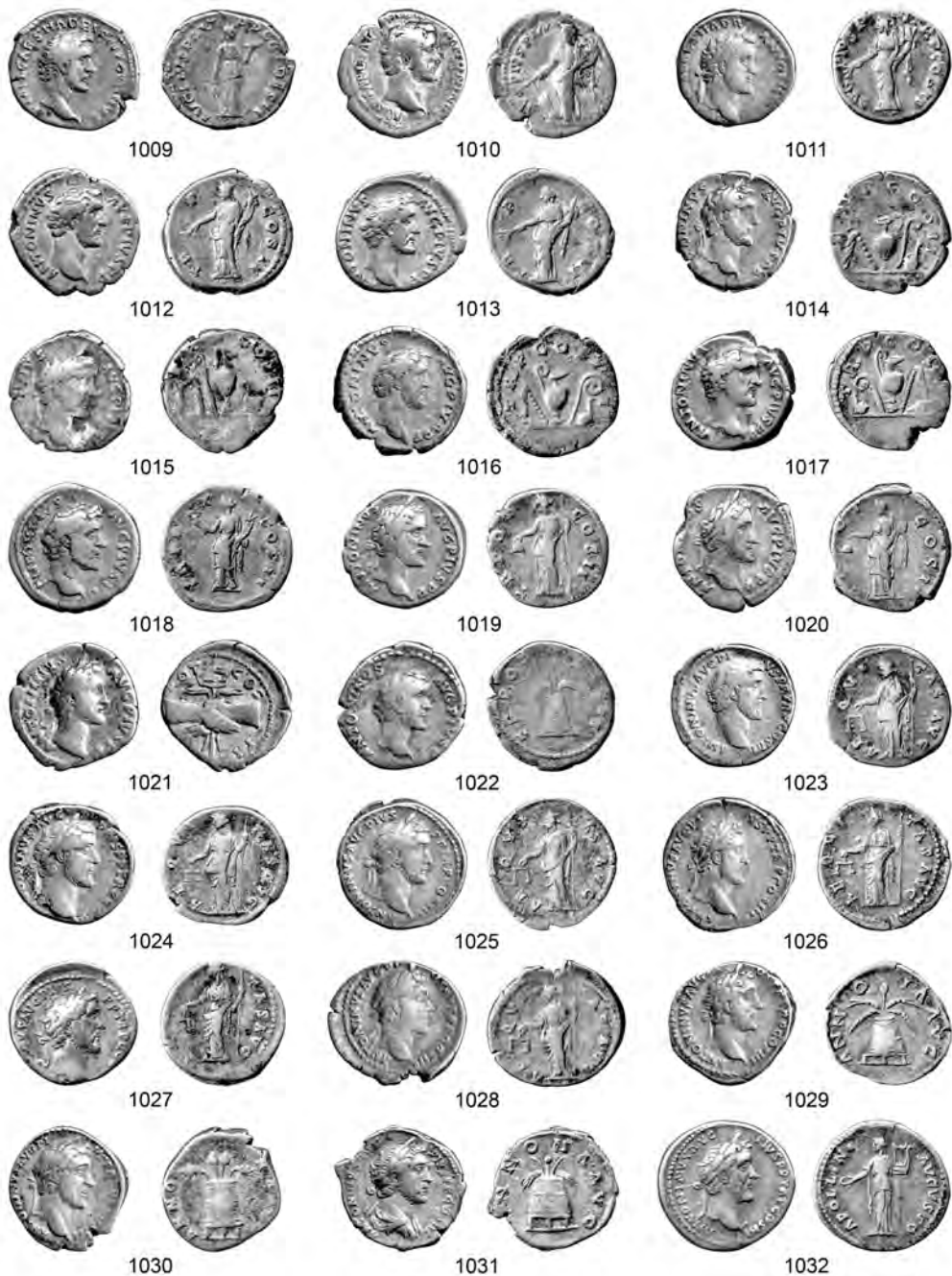

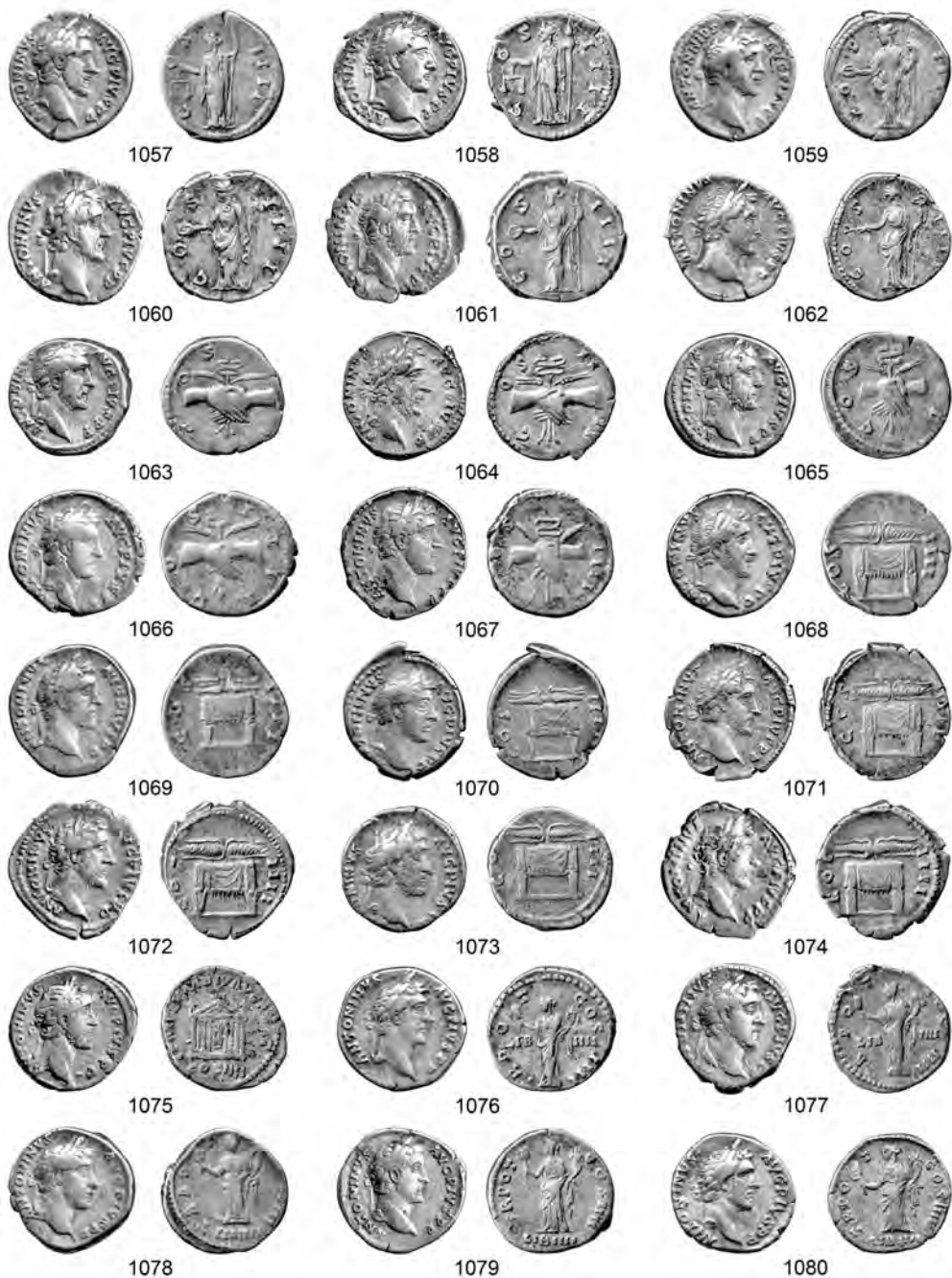
1007

1008

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1129

1130

1131

1132

1133

1134

1135

1136

1137

1138

1139

1140

1141

1142

1143

1144

1145

1146

1147

1148

1149

1150

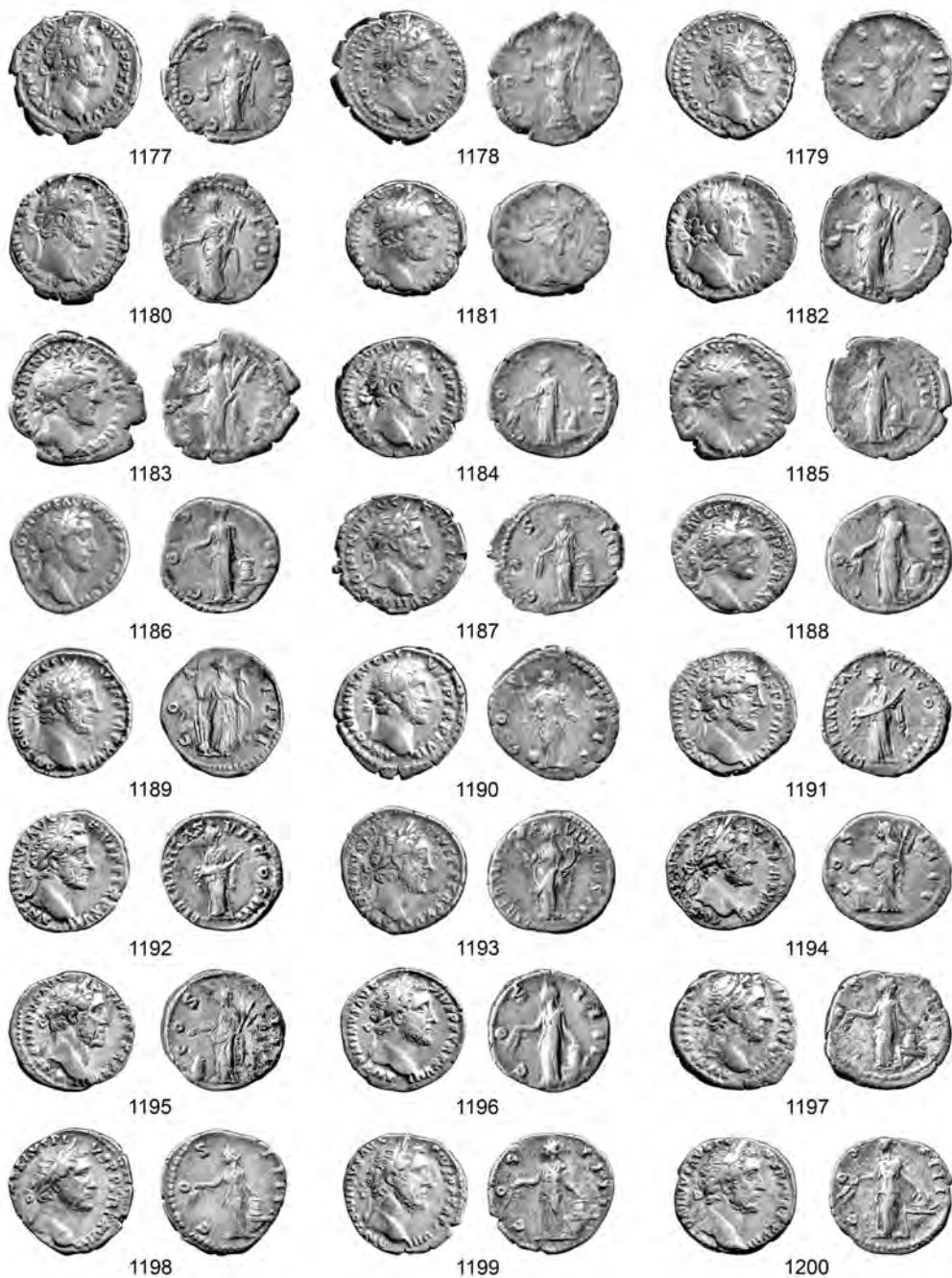

1151

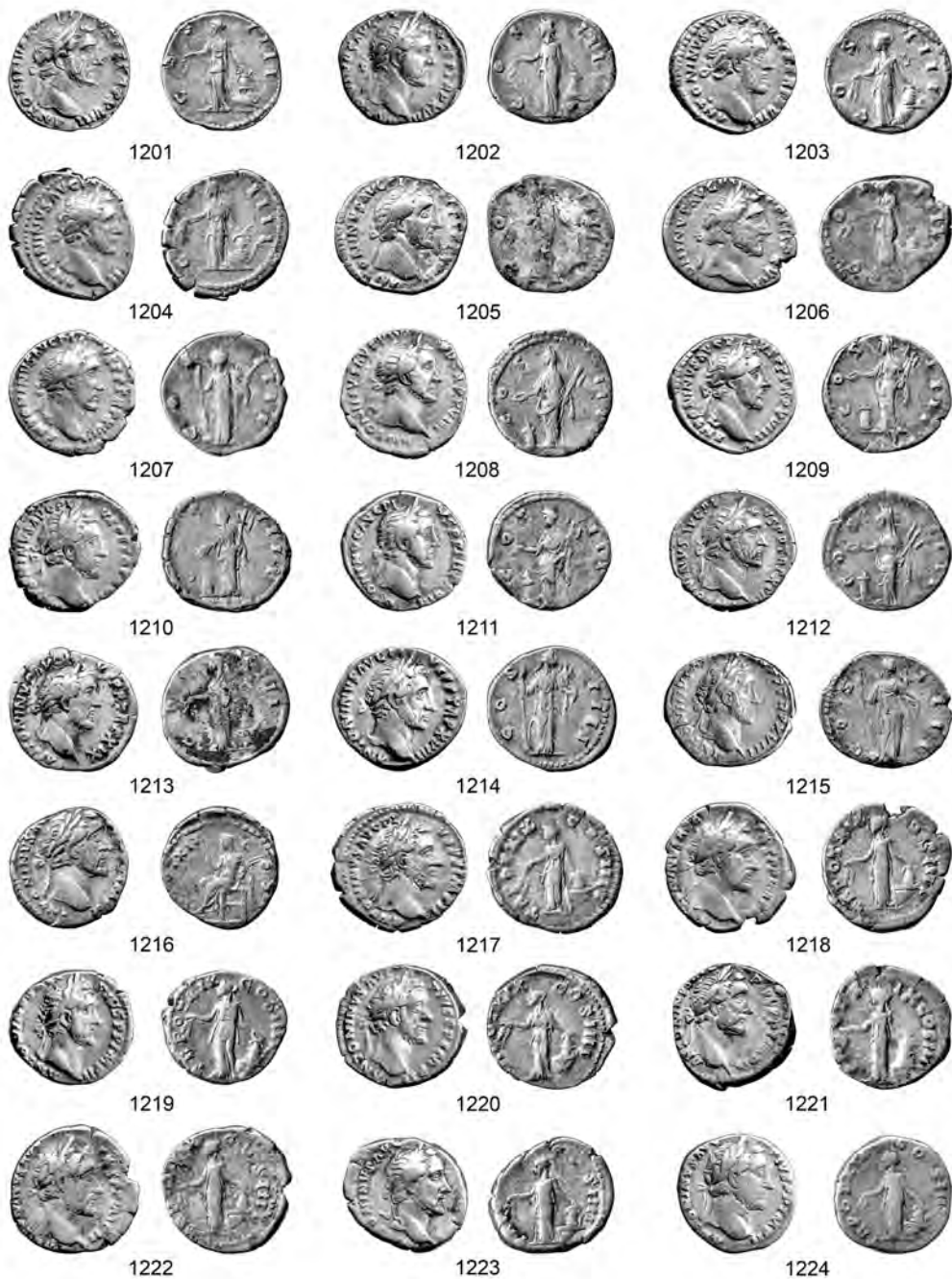

1152

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1225

1226

1227

1228

1229

1230

1231

1232

1233

1234

1235

1236

1237

1238

1239

1240

1241

1242

1243

1244

1245

1246

1247

1248

1249

1250

1251

1252

1253

1254

1255

1256

1257

1258

1259

1260

1261

1262

1263

1264

1265

1266

1267

1268

1269

1270

1271

1272

1273

1274

1275

1276

1277

1278

1279

1280

1281

1282

1283

1284

1285

1286

1287

1288

1289

1290

1291

1292

1293

1294

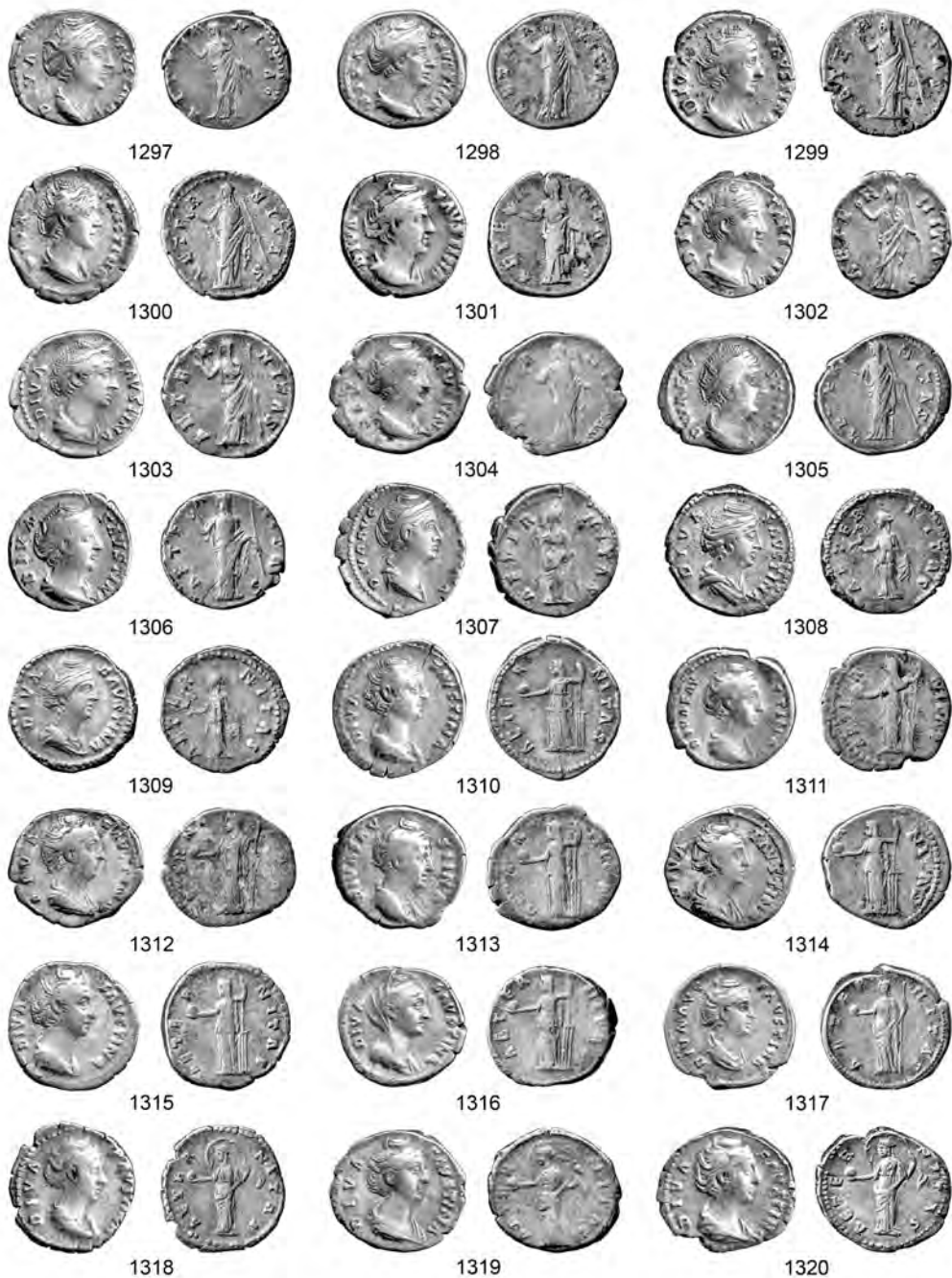

1295

1296

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1321

1322

1323

1324

1325

1326

1327

1328

1329

1330

1331

1332

1333

1334

1335

1336

1337

1338

1339

1340

1341

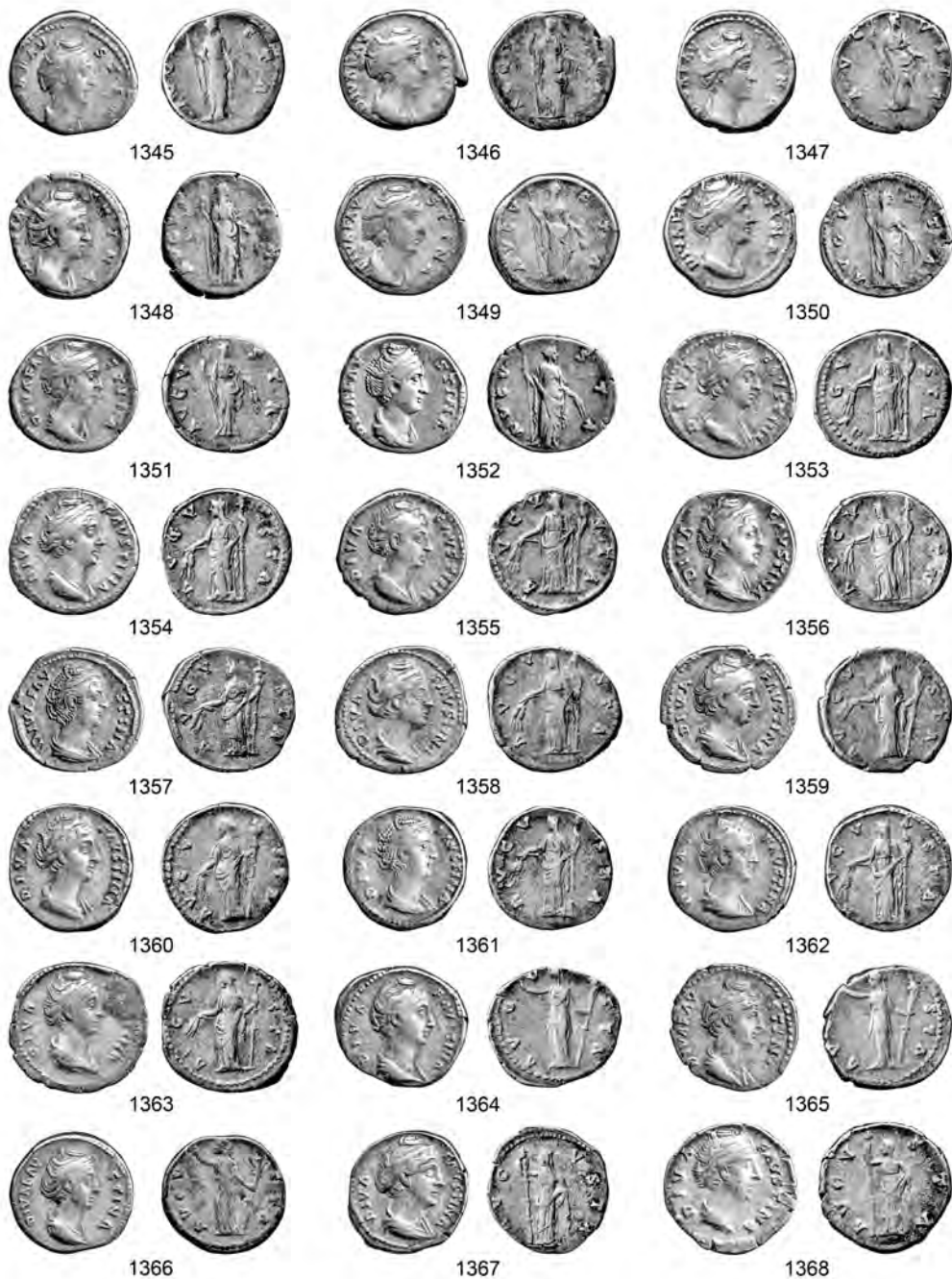
1342

1343

1344

1369

1370

1371

1372

1373

1374

1375

1376

1377

1378

1379

1380

1381

1382

1383

1384

1385

1386

1387

1388

1389

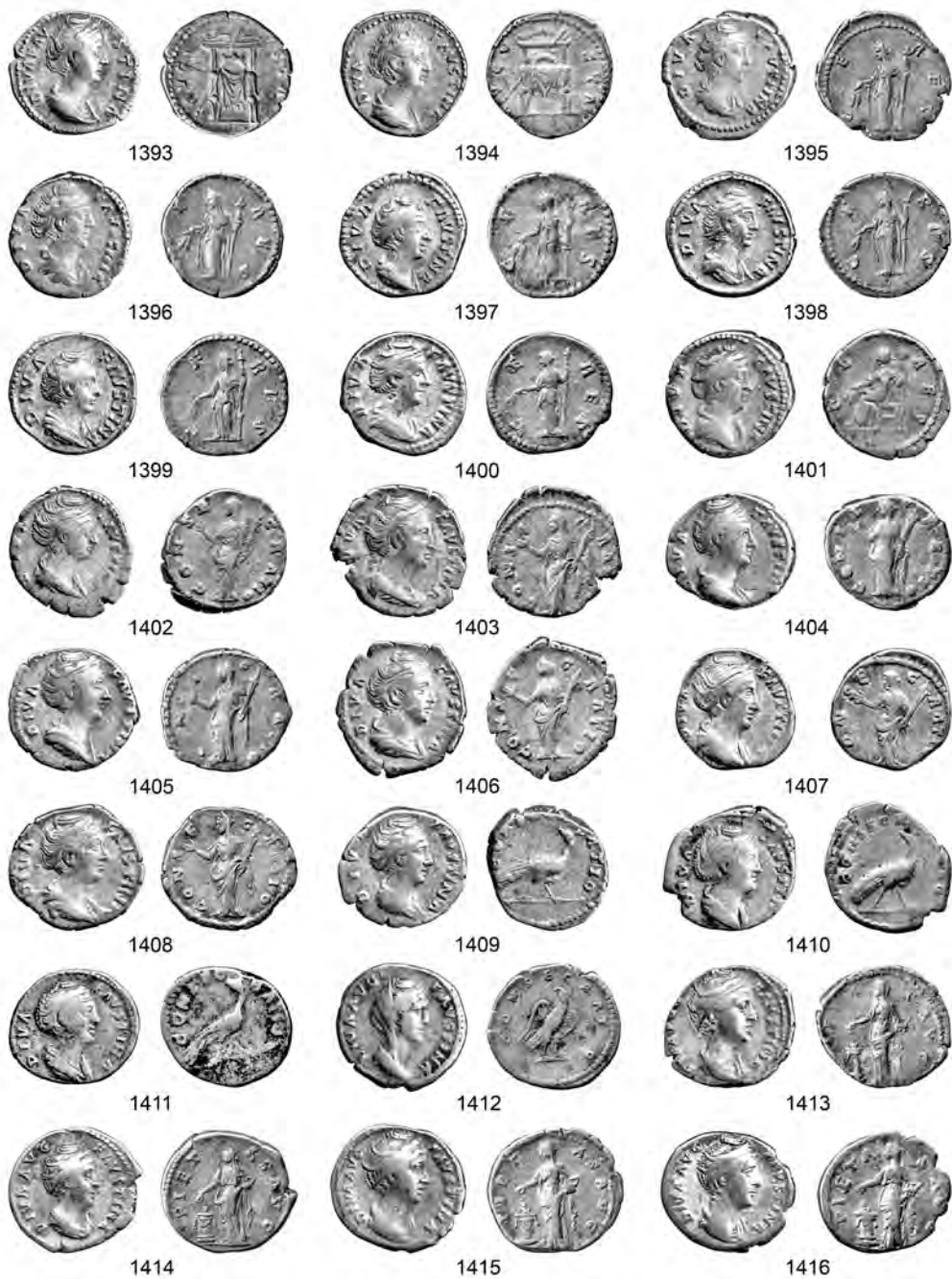
1390

1391

1392

1417

1418

1419

1420

1421

1422

1423

1424

1425

1426

1427

1428

1429

1430

1431

1432

1433

1434

1435

1436

1437

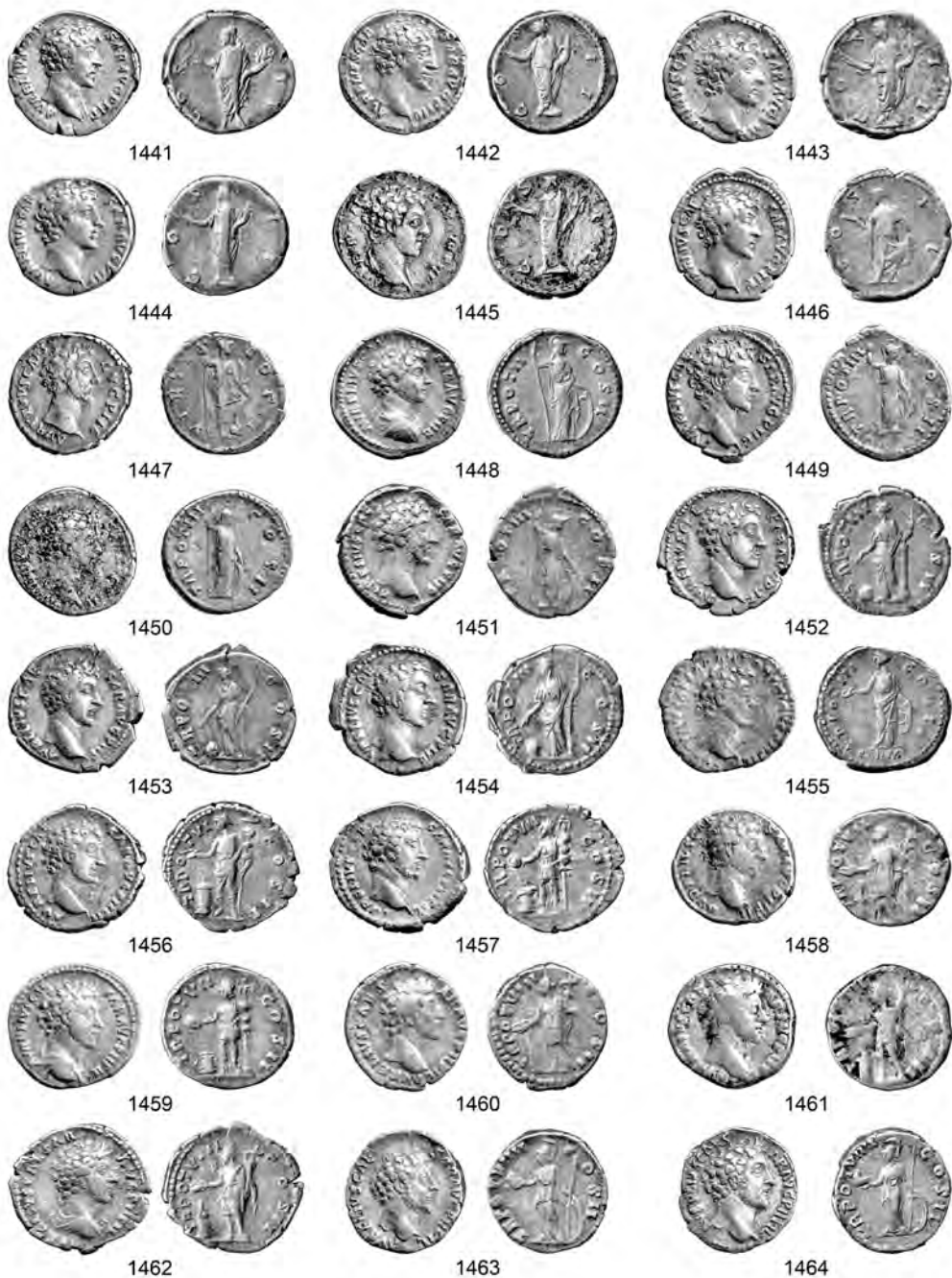
1438

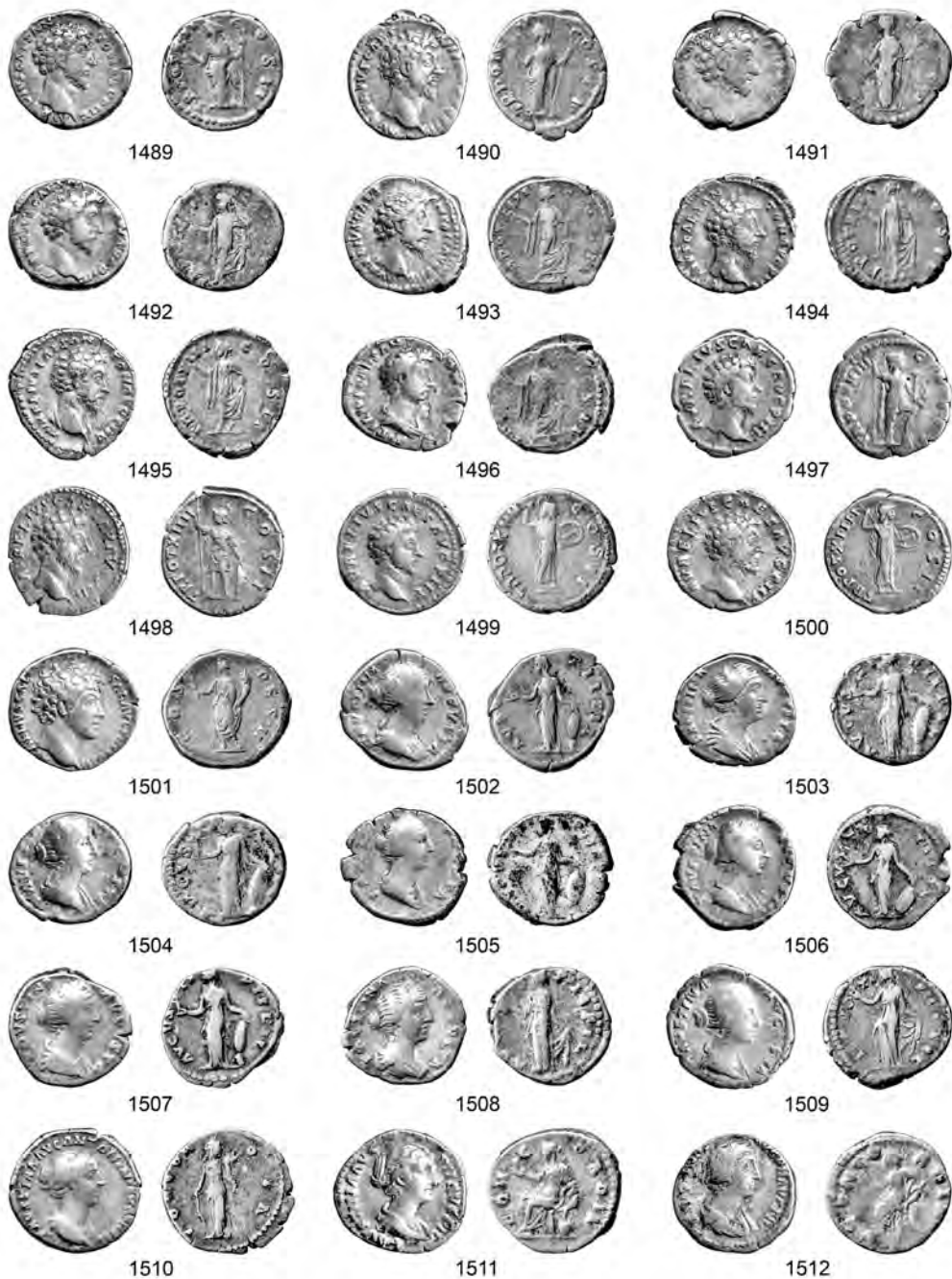
1439

1440

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1513

1514

1515

1516

1517

1518

1519

1520

1521

1522

1523

1524

1525

1526

1527

1528

1529

1530

1531

1532

1533

1534

1535

1536

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1561

1562

1563

1564

1565

1566

1567

1568

1569

1570

1571

1572

1573

1574

1575

1576

1577

1578

1579

1580

1581

1582

1583

1584

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1657

1658

1659

1660

1661

1662

1663

1664

1665

1666

1667

1668

1669

1670

1671

1672

1673

1674

1675

1676

1677

1678

1679

1680

1705

1706

1707

1708

1709

1710

1711

1712

1713

1714

1715

1716

1717

1718

1719

1720

1721

1722

1723

1724

1725

1726

1727

1728

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1753

1754

1755

1756

1757

1758

1759

1760

1761

1762

1763

1764

1765

1766

1767

1768

1769

1770

1771

1772

1773

1774

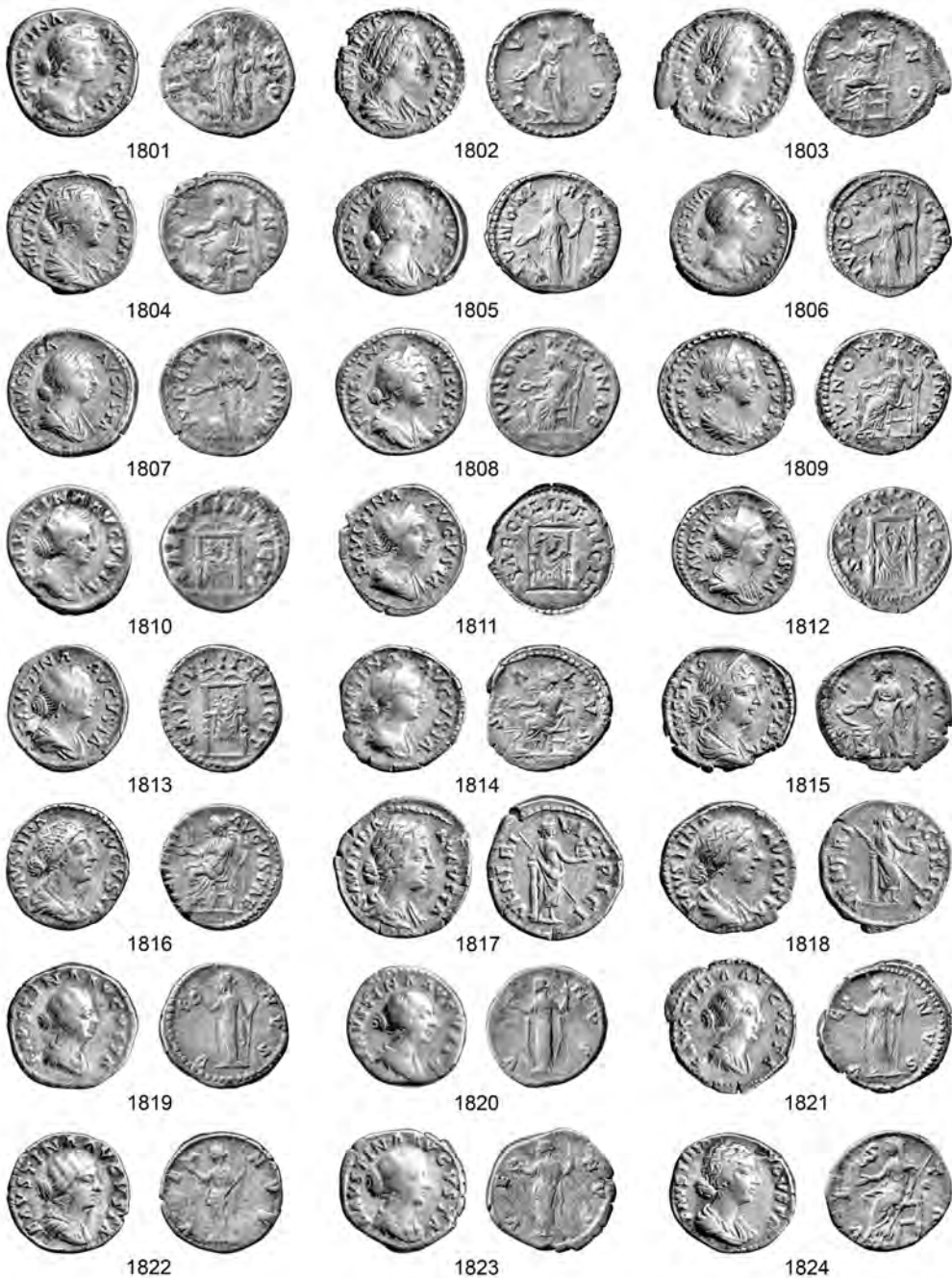
1775

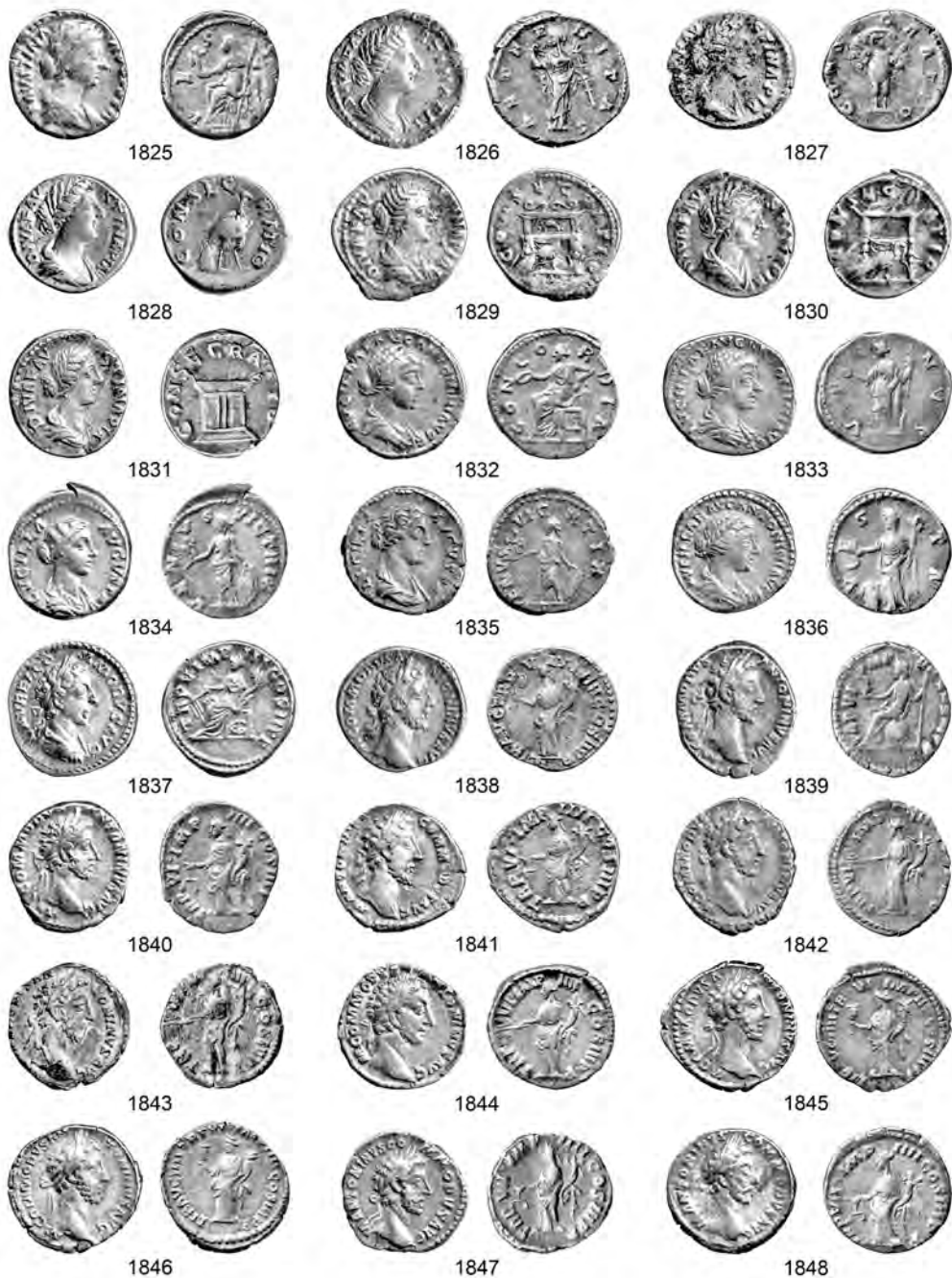
1776

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1849

1850

1851

1852

1853

1854

1855

1856

1857

1858

1859

1860

1861

1862

1863

1864

1865

1866

1867

1868

1869

1870

1871

1872

1945

1946

1947

1948

1949

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2089

2090

2091

2092

2093

2094

2095

2096

2097

2098

2099

2100

2101

2102

2103

2104

2105

2106

2107

2108

2109

2110

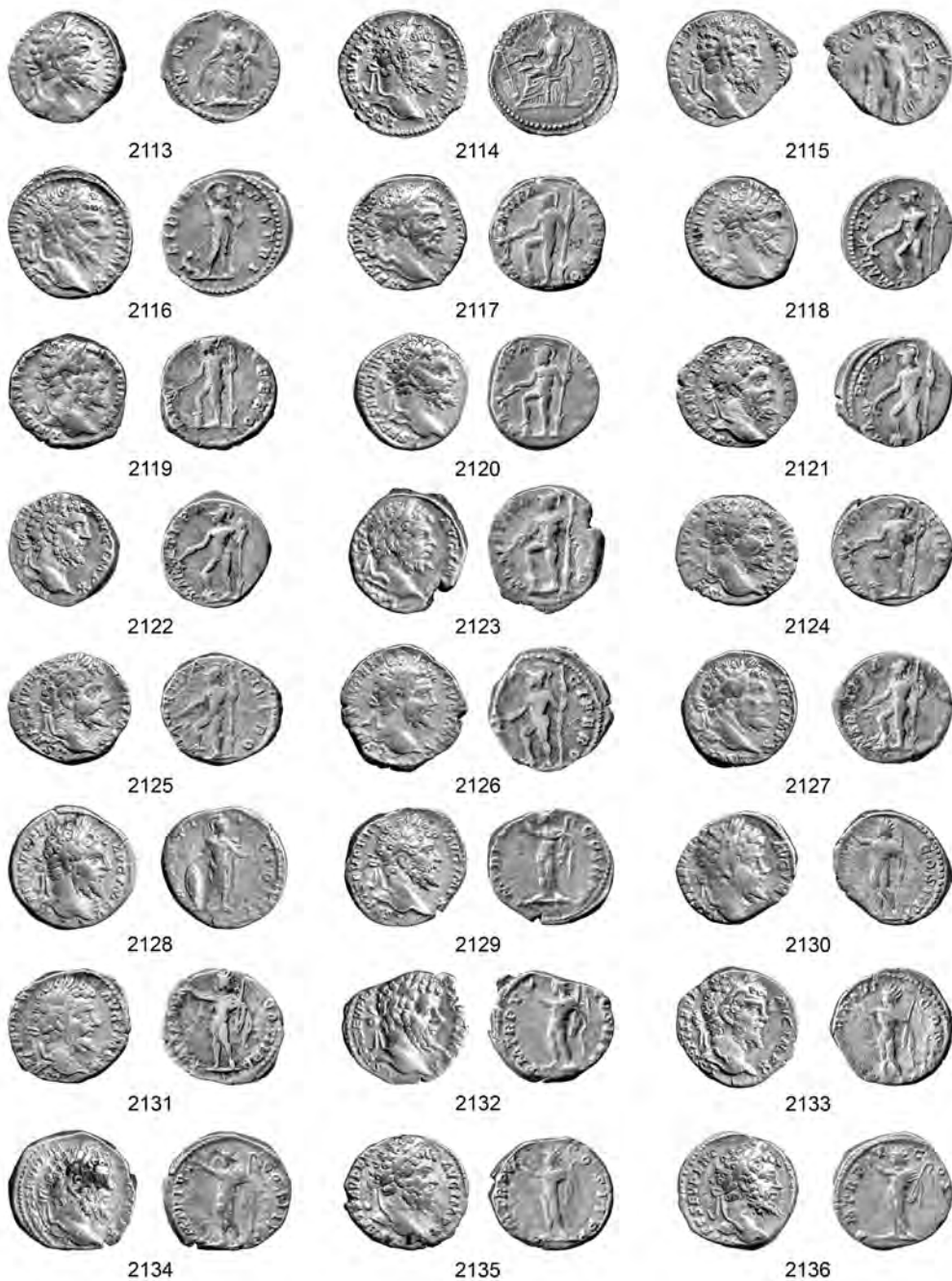

2111

2112

2137

2138

2139

2140

2141

2142

2143

2144

2145

2146

2147

2148

2149

2150

2151

2152

2153

2154

2155

2156

2157

2158

2159

2160

2185

2186

2187

2188

2189

2190

2191

2192

2193

2194

2195

2196

2197

2198

2199

2200

2201

2202

2203

2204

2205

2206

2207

2208

2233

2234

2235

2236

2237

2238

2239

2240

2241

2242

2243

2244

2245

2246

2247

2248

2249

2250

2251

2252

2253

2254

2255

2256

2281

2284

2282

2285

2283

2286

2287

2288

2289

2290

2291

2292

2293

2294

2295

2296

2297

2298

2299

2300

2301

2302

2303

2304

2377

2378

2379

2380

2381

2382

2383

2384

2385

2386

2387

2388

2389

2390

2391

2392

2393

2394

2395

2396

2397

2398

2399

2400

A HOARD OF ROMAN COINS FROM ČORTANOVCI IN SREM

Мирјана ВОЈВОДА¹, Славољуб ПЕТРОВИЋ²

¹Археолошки институти, Београд; ²Народни музеј, Шабац

НОВАЦ БИТИНИЈСКЕ КОВНИЦЕ НИКЕЈЕ ИЗ БАНОВОГ ПОЉА У МАЧВИ

Апстракт: Народни музеј у Шапцу добио је у посед 44 примерка бронзаних издања битинијске ковнице Никеје. Сви примерци потичу из села Баново Поље са локалитета Дуге њиве и нађени су случајно приликом пољопривредних радова. Међу њима су примерци Александра Севера, Јулије Мамее и Гордијана III. Значајан број пронађених примерака у Бановом Пољу, употпуњује слику о топографији новца Никеје у Србији, и у овом делу западне Мачве и Подриња.

Кључне речи: римско провинцијско ковање, Никеја, Баново Поље, Мачва.

Народни музеј у Шапцу добио је 2011. захваљујући љубазном дародавцу у посед 44 бронзана примерка новца битинијске ковнице Никеје.¹ Не представљају део скупног налаза, већ су појединачно, током дужег временског периода, изоравани приликом пољопривредних радова, а потичу са локалитета Дуге њиве у атару села Баново Поље (СО Богатић). Село се налази у западној Мачви, у доњем току Засавице, удаљено од тока Саве приближно 3,5 км и 8 км североисточно од ушћа Дрине у Саву. Кроз центар села протиче речица Батар, која се на неких 2,5 км североисточно од села улива у Засавицу. Потес Дуге њиве лежи на левој обали Батра, непосредно пред његовим ушћем у Засавицу (Карта 1).

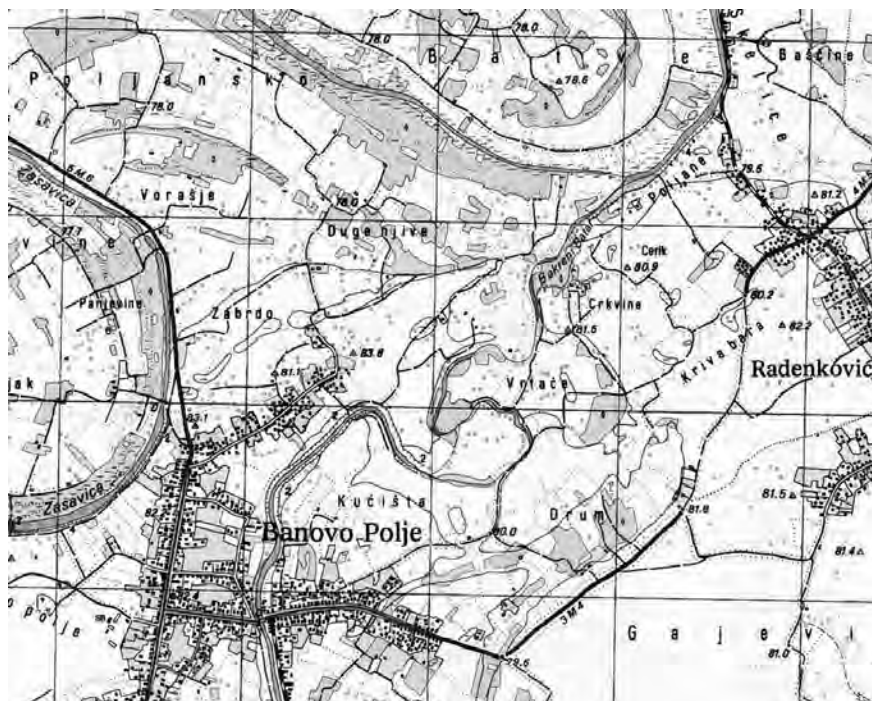
* Чланак представља резултат рада на пројекту: IRS – Виминацијум, римски град и легијски војни логор – истраживање материјалне и духовне културе, становништва, применом најсавременијих технологија даљинске детекције, геофизике, ГИС-а, дигитализације и 3Д визуализације (М. Војвода) (бр. 47018) - Министарство просвете и образовања Републике Србије.

** Мирјана Д. Војвода, е-адреса: mirjana@drenik.net;
Славко Ј. Петровић, е-адреса: slavko015@open.telekom.rs

1 Најљубазније захваљујемо господину Петру Фајфрићу из Шапца, који је новац поклонио Музеју. Поред поменута 44 примерка новца Никеје, господин Фајфрић, поклонио је и један бронзани примерак Александра Севера ископан у битинијској ковници Никомедији. Захвалност дугујемо и колегиници Бојани Борић-Брешковић за њене сугестије и консултације приликом писања рада, као и Вељку Илићу за израду фотографија.

У питању је добро познати локалитет, први пут регистрован давне 1881. године.² Рекогносцирања Мачве и Подриња вршена су педесетих година, да би највећи допринос дали својим истраживањима шездесетих и седамдесетих година прошлог века Миливоје Васиљевић и Војислав Трбуховић, који такође региструју овај локалитет.³ Осамдесетих година се проблематиком и систематизацијом римских налазишта у Мачви и Подрињу бавио Милоје Васић, а у новије време и Славољуб Петровић, који је презентовао налазе новца са ових локалитета.⁴

Карта 1 (секција 427.2.2 Бијељина, детаљ)

По свему судећи, на основу до сада објављених резултата истраживања са терена, на потезу Дуге њиве налазе се остаци викуса или мањег насеља. Осим приметних остатака грађевина, годинама се овде изорава и антички новац, чији се поједини примерци чувају у Народном музеју у Шапцу.⁵ Поред тога, на овом месту су 1992. приликом земљаних радова радници ископали непознату већу количину римског новца, по свему судећи оставу. Налаз је на жалост у највећој мери расут, а у Музеј је доспело осам примерака антонинијана

2 Алексић 1881: 187-188.

3 Васиљевић 1967: 135, бр. 102, 155; *idem* 1972: 181; *idem* 1996: 35-36, Карта 8, бр. 48.

4 Васић 1985: 138, бр. 88; Petrović 2004: 6, бр.1; *idem* 2010: 112, бр. 1.

5 Денар Веспасијана, денар Марка Аурелија, дупондијус Фаустине Старије; денар Елагабала (Петровић 2010: 112).

Проба.⁶ У непосредној близини овог локалитета, са друге, десне обале Батра регистрована су још два римска налазишта – Црквине I и II, најпре опредељена као „мања римска насеља“,⁷ да би касније била дефинисана као виле рустике.⁸ На другом крају Бановог Поља, јужно од центра села, на десној обали Батра, потез Кључеви, конастатована је још једна вила рустика. Према налазима керамике претпоставља се да је настала негде средином II века.⁹ Мало западније, на граници атара Бановог Поља и Црне Баре, откривени су такође остаци виле рустике, уз напомену да је тамо пронађена и остава новца.¹⁰ Резимирајући овај кратак преглед античких налазишта у атару села Баново Поље, долазимо до чињенице да су на овом малом простору регистроване чак четири виле рустике и једно насеље.

Мачва је од II до прве половине V века била значајна пољопривредна регија, густо насељена са великим бројем пољопривредних имања, што су ранији истраживачи у више наврата потврдили. Густ распоред вила и њихов положај указују да је у Мачви и Тамнави била спроведена центуријација.¹¹ Од нешто преко 100 регистрованих вила у овом крају, мањи број је настао средином II, у III и на почетку IV века, док највећи број имања припада средини IV, а поједина и првој половини V века.¹² Погодни природни услови и близина Сирмијума, у највећој мери су утицали на значајан успон пољопривреде у овом крају.

Викус на потезу Дуге њиве, судећи према познатим налазима новца, могао је настати средином II века, али се сигурно најинтензивнији живот одвијао током III века. На ово упућују налази царског ковања Марка Аурелија, Елагабала и Проба, као и провинцијско ковање Никеје Александра Севера и Гордијана III. Поред поменуте растурене оставе новца, налази никејског ковања који су доспели у Музеј представљају највећи познати узорак новца са овог локалитета. Иако не располажемо подацима о археолошком контексту ових налаза, њихово публикување ће допринети бољем разумевању циркулације провинцијског ковања у Доњој Панонији и суседним провинцијама током III века.

Као што је наглашено, у Народни музеј у Шапцу доспела су 44 бронзана примерка битинијске ковнице Никеје. Од тога, 14 припада Александру Северу (кат. 1-14), два Јулији Мамеи (ковање под Александром Севером, кат. 15-16)

6 Сви антонинијани припадају истом типу ковнице Тицинум (Петровић 2010: 112).

7 Васиљевић 1967: 155; *idem* 1972: 181, п. 19. Аутор наводи да су локалитети на Дугим њивама и Црквине II, можда у уској вези.

8 Васић 1985: 138, бр. 84, 96; Васиљевић 1996: 36, бр. 44, 56.

9 Vasiljević 1980: 208; *idem* 1996: 36, бр. 83; Васић 1985: 128, 139, бр. 123.

10 Једини помен оставе новца на овом месту налазимо код Васиљевића (Васиљевић 1996: 36, бр. 72).

Ауторима рада нису познате околности њеног налаза, стога претпостављамо да је Васиљевић податке добио на терену, те да се ради о расутој остави.

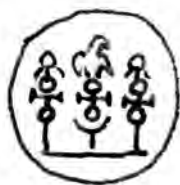
11 Васић 1985: 126; Васиљевић 1996: 37.

12 Виле настале средином II века: Бела Река, Меховине и Баново Поље (Кључеви). Виле из средине III века: Дворска, Доње Црниљево, Кусање, Владимирци, а ближе IV веку и комплекс у Петловачи. Остале регистроване виле датију се у средину IV, а поједине и у прву половину V века (Васић 1985: 128-130).

и 28 Горидијану III (кат. 17-44). Поред познатих аверсних легенди, међу примерцима Александра Севера издваја се један (кат. 4) са М АΥΡΗ ΣΕΥ ... у аверсној легенди уместо Μ ΑΥΡ ΣΕΥΗ ... као што је уобичајено. Слично је и са једним примерком Гордијана III (кат. 20) где уместо Μ ΑΝΤ ΓΟΡΔΙΑ[ΝΟC] ... стоји Μ ΑΝΤ ΓΟΡΔΑΥΑ[ΝΟC]. Осим поменутих, других особености међу аверсним легендама и представама нема. Другачије је, међутим, са реверсним представама код којих се сусрећемо са више нових варијанти. Сви примерци припадају типовима са војним ознакама, од тога је осам са четири, а остали су са три ознаке. Међу примерцима Александра Севера издвајају се четири реверсна типа са три сигнума (типови 1, 2, 13 (?) и 8), један тип са аквиллом између два сигнума (тип 18) и два примерка код којих није било могуће утврдити тип (са три војне ознаке).¹³ Сви дефинисани типови су познати и појављују се у збирци Музеја града Београда и на виминацијумској некрополи Више гробаља.

Примерци Јулије Мамее заступљени су са два позната мотива (тип 2 и варијанта типа 9ц). Први је познат како из збирке Музеја града Београда тако и са некрополе Више гробаља, док се варијанта 9ц јавља, за сада, само у ковању Александра Севера на једном примерку са некрополе Више гробаља.¹⁴

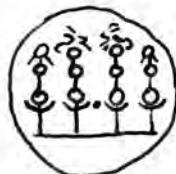
Међу примерцима Гордијана III заступљени су следећи мотиви: три сигнума (тип 5 (?), 9б (?), 11 (?), 12а и 12б), аквила између два сигнума (тип 14, 18, 18а и 18б), аквила између два легионарска каприкорна (тип 24), два легионарска каприкорна између два сигнума (тип 27а, 28, 28а и 28б), каприкорн између два сигнума (тип 30 ?), а у три случаја није било могуће утврдити тип (са три војне ознаке). Типови и варијанте 27 и 28 садрже четири војне ознаке, док су на осталим примерцима три ознаке. Овај релативно мали број примерака Гордијана III пружио је могућност за издвајање чак четири нове варијанте у оквиру типова 18, 27 и 28. У оквиру типа 18 издвојене су две нове варијанте 18а (кат. 30, сл. 1) и 18б (кат. 31, сл. 2), у оквиру типа 27 издвојена је варијанта 27а (кат. 34-35, сл. 3) и у оквиру типа 28 варијанта 28б (кат. 40, сл. 4).

Слика 1

Слика 2

Слика 3

Слика 4

Из овога, изнова, произилази да је неопходно усмерити пажњу истраживача у правцу даљег употпуњавања разгранатих иконографских мотива са војним

13 Типови реверсних представа одређени су према Црнобрња 1981: 5-23 и Војвода 2011: 243-256.

14 Војвода 2011: 248-249, Табела 1.

ознакама на никејским издањима. То је најпре уочио Никола Црнобрња, који је, публикујући налазе новца Никеје из збирке Музеја града Београда, издвојио чак 28 типова на узорку од 155 комада.¹⁵ У скорије време је коаутор овог рада, Мирјана Војвода, на примерцима никејског ковања са виминацијумске некрополе Више гробаља, издвојила међу 290 примерака још четири нова типа и 25 варијанти типова које је раније дефинисао Н. Црнобрња.¹⁶ У исто време појавио се и рад Илије Ивановића који је објавио 15 примерака никејског ковања Александра Севера из збирке Народне библиотеке „Вук Караџић“ из Великог Градишта.¹⁷ Међу ових 15 примерака издваја се један који је аутор правилно определио као варијанту (кат. 9), а припадао би типу 7а.¹⁸ Изузев ове три збирке, новац Никеје није до сада код нас био посебно публикован осим у неколико случајева када се јавља као пратећи материјал на археолошким ископавањима, рекогносцирањима или као део приватне збирке, заступљен са једним или два примерка.¹⁹ Према нашим сазнањима, изванредно већи број примерака никејских ковања налази се још увек непубликован у скоро сваком музеју у Србији.²⁰ Поред тога, обрада нумизматичких налаза са осталих виминацијумских некропола, која је у току, пружиће, по свему судећи, највећи узорак никејских ковања у Србији и надамо се решити извесне недоумице код одређивања реверсних типова са војним ознакама.²¹ Како су већ показали резултати обраде са некрополе Више гробаља, новац Никеје заступљен је са 290 примерака, што представља 10,6 % од свих нумизматичких налаза (царско и провинцијско ковање) и 52 % од укупног броја констатованих примерака провинцијског ковања (555 ком.). Срећна околност је и то што су сви примерци који потичу из Виминацијума пронађени приликом археолошких ископавања, за разлику од

15 Црнобрња 1981: 6, Табела 2.

16 Војвода 2011: 246-247, Слика 2-3.

17 Ивановић 2009: 361-369.

18 Још један примерак у овом раду опредељен је као варијанта типа 8 (кат. 5). Чини се, према фотографији, да се ипак ради о основном типу 7.

19 Омашничка река, 1 ком.: Гордијан III, Сеземча, 1 ком.: Гордијан III (cf. Рашковић 1998: 78, кат. 3, 100, кат. 1); Бован, 2 ком.: А. Север, тип војних ознака 1 и 5 (cf. Рашковић 1998а: 192, кат. 20-21); Клисина и Пустара (Батајница), 4 ком.: Каракала (1) А. Север (3) (cf. Црнобрња, Челекетић 1995: 131, кат. 7, 9-10; *idem* 1998: 234, кат. 4); Светиња (Костолац), 2 ком. неодређена (cf. Иваншевић: 1988: 61, кат. 13-14); Текија, 1 ком.: Гордијан III (cf. Јовановић 2004: 61, кат. 27); Медијана, 1 ком.: Јулија Мамеа (cf. Јанковић-Михалдзић 2008: 52, кат. 113); Царичин град, 1 ком.: Александар Север (?) (cf. Поповић: 1980: 123, кат. 2); Врњачка Бања, 40 ком.: А. Север (17 + 1 инкузни), Гордијан III (4), неодређени (18) + 3 ком.: А. Север (2), Гордијан III (1) (cf. Сариа 1925: 163; *idem* 1926: 199-200; Црнобрња 1987: 71-72, кат. 12-14; Borić-Brešković 2011: 419, n. 46); Равна, 2 ком.: Елагабал (?), А. Север (?) (cf. Petković, Ružić 2005: 115, кат. 1-2); Гомолава, 1 ком.: Гордијан III (cf. Даутова-Рушевљан 1984: 62, кат. 31); Брест-Бешка 2 ком.: А. Север (cf. Даутова-Рушевљан 1989: 89); Idimtum (Медвеђа), 1 ком.: А. Север (?), али је у питању примерак са Викторијом на реверсу а не са војним ознакама (Vasić, Milošević 2000: 179, кат. 97). Колега Адам Црнобрња, у овом броју Нумизматичара, публикује топографију налаза никејског новца са територије града Београда.

20 У току је прикупљање података о овим непубликованим налазима на територији Србије, што је предмет будућег рада.

21 Као што је нпр. случај са типом 32 који није било могуће у потпуности дефинисати због оштећења јединог примерка (cf. Војвода 2011: 249-250, сл. 2).

већине налаза новца Никеје у Србији случајно откривених и често без података о месту налаза.

У првој половини III века у подунавским и балканским провинцијама стекли су се вишеструки услови који су узроковали масовну појаву никејског бронзаног новца у оптицају. Ово је нарочито било изражено током треће и четврте деценије, односно у време владавине Александра Севера и Гордијана III. Никејска издања појављују се спорадично на овим просторима до владавине Каракале, од када су заступљена у нешто већем обиму, а слична ситуација је и са примерцима Елагабала и женских чланова породице.²² Већину налаза никејских ковања представљају емисије Александра Севера и Гордијана III, чинећи 62,89%, односно 28,93% у збирци Музеја града Београда и 79,13%, односно 14,96% на некрополи Више гробаља.²³ Сви примерци у збирци Народне библиотеке „Вук Караџић“ из Великог Градишта припадају поново Александру Северу.²⁴ На појаву велике количине новца Никеје у оптицају подунавских и балканских провинција утицао је, са једне стране, недостатак ситног бронзаног новца сенатских емисија, што је вероватно био и главни разлог за отварање ковнице провинцијског новца у Виминацијуму, а потом и у Сармизегетуси ? (Дакија).²⁵ Запажа се да након 239. године и почетка рада ковнице у Виминацијуму никејска издања готово нестају из оптицаја на територији Горње Мезије и Доње Паноније, где је очито проблем недостатка новца био и највише изражен. Интересантно је запазити да је на некрополи Више гробаља у мањој мери присутан брозани провинцијски новац малоазијских, трачких, доњомезијских и македонских ковница до краја Каракалине владавине. Потом се до владавине Гордијана III појављује у великом проценту новац битинијских ковница Никеје, Никомедије и Јулиполиса, чију улогу у циркулацији након тога преузима виминацијумска ковница.²⁶ Отварање ковнице у Виминацијуму и почетак

22 Cf. *supra* ref. 19; Збирка Музеја града Београда: Каракала (11 ком.), Јулија Домна (1), Јулија Меза (1); некропола Више гробаља: Антонин Пије (1), Каракала (6), Елагабал (5), Јулија Паула (1) (cf. Црнобрна 1981: 9-10, кат. 1-13; Војвода 2011: 248-249, Табела 1).

23 Збирка музеја града Београда: А. Север (95 ком.), Јулија Мамеа (5), Гордијан III (44), Транквилина (2); некропола Више гробаља: А. Север (195 ком.), Јулија Мамеа (6); Гордијан III (37), Транквилина (1) (cf. Црнобрна 1981: 10-19, кат. 4-159; Војвода 2011: 248-249, Табела 1).

24 Ивановић 2009: 363-364, кат. 1-15.

25 Борић-Брешковић 1976: 8, н. 2; О проблему лоцирања ковнице PROVINCIA DACIA са наведеном литературом, cf. Црнобрна 1993: 17-19.

26 На некрополи Више гробаља заступљене су следеће провинцијске ковнице: Фригија: Лаодикеја (Јулија Домна - 1); Киликија: Исаура (Фаустина I - 1); Јонија: Ефес (Гета - 1+1 неодређен); Месопотамија: Каре (Луције Вер - 1); Тракија: Хадрианополис (аутономно ковање - 1, Каракала - 1, Гордијан III - 1), Месембрија (Филип I - 1), Пауталија (М. Аурелије - 2, Фаустина II - 2, С. Север - 2, Каракала - 2, Гета - 2), Перинт (С. Север - 1, Гета - 1), Филиполис (А. Пије - 2), Плотинополис (Фаустина II - 1), Аугуста Трајана (Гета - 1); Доња Мезија: Марцианополис (Каракала - 1), Никополис на Дунаву (Комод - 1, С. Север - 1, Каракала - 1, Плаутила - 1, Елагабал - 1); Македонија: Аполонија (Комод - 1), Koipon Македоније (Клаудије - 1, Нерон - 6, Домицијан - 5, М. Аурелије - 1, Гордијан III - 1, неодређених - 5), Едеса (Август - 1), Филипи (Клаудије - 2, А. Пије - 1), Стоби (Веспасијан - 1, С. Север - 5, Ј. Домна - 6, Каракала - 18, Гета - 1); Битинија: Никеја (за састав никејских емисија на некрополи, cf. *supra*, ref. 22, 23), Јулиополис (Каракала - 1, А. Север - 3, Гордијан III - 2), Никомедија (А. Север - 8+1 неодређен).

циркулације овог новца одмах се одразио на смањен прилив новца Гордијана III из ковнице Никеје.²⁷ Друга занимљивост односи се на македонске ковнице, које су у извесној мери снабдевале Горњу Мезију новцем током прва два века.²⁸ Ковница у Стобима затворена је за време Каракалине владе,²⁹ управо у време када се у Мезији појављује у већој количини у оптицају новац Никеје. Скоро истовремено, за време Елагабала и посебно Александра Севера и Гордијана III, у Македонији се поново кују запажене емисије аутономног новца (Κοῖνον Македоније),³⁰ које очито, за разлику од новца Никеје, нису имале већег удела у циркулацији на територији Мезије у ово време.³¹

С друге стране, највећа концентрација новца Никеје око Виминацијума и уопште дуж Дунавског лимеса повезана је са покретима војних трупа. При одласку или повратку са источних бојишта у Виминацијуму су се задржавали Септимије Север, Каракала, Гордијан III и Александар Север. Виминацијум је у тим приликама примао и војску која је пратила царе, а осим тога су и вексилације легије VII *Claudia* узимале учешћа у овим ратовима.³² Повећано кретање војске током прве половине III века дуж Дунавског лимеса и пута који је од Виминацијума водио до Наиса и даље преко Тракије до Босфора утицало је и на значајну фреквенцију новца из Битиније. Највећа концентрација налаза новца Никеје везана је за ток Дунава (Велико Градиште, Виминацијум, Београд, Земун, Батајница, Нови Бановци, Сурдук, Бешка, Вуковар, Осиек)³³ што указује на значај који је имао овај речни пут не само за трговину него и за потребе војске.³⁴

Савски речни пут у доњем току такође је имао велики економски значај, у првом реду због положаја Сирмијума, о чему сведоче и бројни налази новца,³⁵ између осталих и никејских који су забележени дуж овога пута (Ушће, Хртковци,

27 О процентуалној заступљености примерака А. Севера и Гордијана III ковнице Никеје већ је било речи у тексту.

28 Borić-Brešković 2011: 417-418, n. 34-49.

29 Borić-Brešković 2011: 411, n. 3.

30 Kos 1998: 225.

31 На некрополи Више гробаља забележен је само један примерак аутономног македонског ковања из овог времена (Гордијан III), cf. *supra*, ref. 26.

32 Mirković 1968: 70, ref. 115-117.

33 В. Градиште, Виминацијум, Београд, Земун, Батајница, Нови Бановци, Сурдук, Вуковар (Црнобрња 1981: 6, табела 1); само за В. Градиште (Ивановић 2009: 361-369); поред 4 примерка из збирке Музеја града Београда, са територије Нових Бановаца потиче и 119 примерака Никеје (од Каракале до Гордијана III) који се налазе у Археолошком музеју у Загребу (Brunšmid 1907: 16). Бруншмид наводи у истом раду да се у Музеју налази још 239 примерака Никеје (већином А. Север и Гордијан III) од којих се за 179 зна да потичу са 12 налазишта у Славонији (*idem* 1907: 16, ref. 4); Из Осиека потиче 18 ком. никејских ковања (Каракала - 1, Елагабал - 2, А. Север - 11, Јулија Мамеа - 1, Гордијан III - 3) (Celestin 1904: 24, cat. 1-18; Brunšmid 1907: 15-16, ref. 5); само за Виминацијум (Војвода 2011: 247).

34 Жива трговина одвијала се воденим путем између истока и запада царства. У Виминацијуму је епиграфски потврђен *nauclerus*, власник бродова. Натпис потиче са краја II или почетка III века (Mirković 1968: 142, ref. 67).

35 О нумизматичким налзима овог дела Посавља, cf. Црнобрња 1992: 152-158; Borić-Brešković, Crnobrnja 2008: 13-14, ref. 23; Петровић 2010: 107-143; Поповић 1997: 17-35.

Сремска Митровица, Баново Поље).³⁶ На интензиван развој пољопривреде у овој области утицала је, поред природних услова, свакако близина Сирмијума као најважнијег центра у овом делу Доње Паноније. Сирмијум је представљао природну раскрсницу путева, од којих је један правац ишао ка Сингидунуму, десном обалом Саве, преко Дебрца и Ушћа.³⁷ Осим пољопривреде на економски развој овог краја у великој мери утицало је и рударство у области Подриња и са тим у вези и друга важна комуникација која је спајала Сирмијум и Салону.³⁸ Поред ова два главна пута постојала је у Мачви читава мрежа комуникација, локалних путева, која је повезивала пољопривредна имања и мања насеља.³⁹ Насеље на Дугим њивама у Бановом Пољу сигурно је било у тесној вези са поменутих вилама у непосредној близини (Црквине I, II и Кључеви) и могуће је да су ту живели радници запослени на суседним поседима.⁴⁰ Шире, сигурно је стајало у вези и са другим поседима у околини и свакако Сирмијумом као центром у који су се сливала добра и где се трговало. Налаз новца ковнице Никеје из Бановог Поља, иако непотпун у смислу контекста налаза, представља значајан прилог употпуњавању топографије ових налаза на територији Србије

36 Ушће: поред објављених примерака (4 ком., cf. Црнобрња 1981: 6, табела 1) обавештени смо од колеге Адама Црнобрње да је Музеј града Београда ове године дошао у посед 30 примерака никејских ковања, што са старијим аквизицијама, износи нешто преко 50 комада. Захваљујемо Адаму Црнобрњи на подацима; Хртковци: cf. *supra*, ref. 19; Сремска Митровица: у Музеју Срема налази се око 20-так примерака никејских емисија из времена А. Севера. На информацији захваљујемо колеги Павлу Поповићу.

37 Васић 1985: 130, н. 68, за трасу пута н. 69.

38 О значају рударства у Подрињу до сада је доста писано, а најзначајнији допринос овој теми дао је Слободан Душанић у неколико сјајних радова. Област подрињских рудника рано прераста у рудничку територију царског домена (*Argentaria*). Потом је овај регион, који су делиле провинције Панонија и Далмација, шездесетих година II века био спојен под управу центенарија са седиштем у Домавији и титулом *procurator argentariarum Pannonicarum et Delmaticarum*. Експлоатација је вероватно започета још у I веку, али се посебно развија у време Трајана и Хадријана, када су шпански рудници већ били исцрпени (Dušanić 1977: 66, 86-87; *idem* 1980: 21, 49; Васић 1985: 125-126; Borić-Brešković, Arsenijević 2008: 95-97).

39 Васић 1985: 130.

40 Васиљевић 1996: 37; О питањима слободних сељака, колона и организацијом радне снаге на пољопривредним имањима, и са тим у вези повезаним викусима (Васић 1985: 127-128, н. 27-37).

КАТАЛОГ/CATALOGUE

Референце/References:

BMC Greek

W. Wroth, *A Catalogue of Greek Coins in the British Museum. Catalogue of Greek Coins. Pontus, Paphlagonia, Bithynia and King of Bosphorus*, London 1889: British Museum Trustees.

Weiser

W. Weiser, *Katalog der Bithynischen Münzen der Sammlung des Institus für Altertumskunde der Universität zu Köln*, Bd. 1, Nikaia, Opladen: Westdeutscher Verlag.

N.C.

Н. Црнобрња, Новац града Никеје у нумизматичкој збирци Музеја града Београда, *Годишњак града Београда XXVIII*: 5-23.

V.G. = Više Grobalja⁴¹

Скраћенице/Abbreviations:

Тип аверсне представе/ Obverse type	A (Биста обучена на десно, глава са ловоровим венцем/ Bust draped, right, head laureate);
	B (Биста обучена на десно, глава са радијалном круном/ Bust draped, right, head radiate);
	C (Биста обучена на десно, глава гологлава/Bust draped, right, head bare).

41 Новац Никеје са некрополе Више гробаља није публикован са потпуним каталогом. Зато смо, за ову прилику у референцама наводили инвентарске бројеве (C-број) који ће приликом детаљног објављивања природно бити укључени у каталог. За приказ заступљених типова реверсних представа по владарима, cf. Војвода 2011: 248-249, табела 1./ A complete catalogue of the coins of Nicea from the *Više grobalja* necropolis have not been published. That is why on this occasion, in the references, we mentioned the inventory numbers (C-no.), which will, in the more detailed publication, of course, be included in the catalogue. For a review of the types of reverse presentations according to rulers, cf. Vojvoda 2011: 248-249, Table 1.

АЛЕКСАНДАР СЕВЕР/SEVERUS ALEXANDER⁴²

АЕ

Кат./ Cat.	Аверс/Obverse	Реверс/Reverse	Т/Wt. p/Size оsa/Axis	Референце/ References	Датовање/ Date
1	М АΥΡ СЕВН ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΥΤ (ΑΥΤ у лигатури/in ligature) Тип/Type A.	NI-K-[A]I-E ΩΝ Тип/Type 2.	3,82 20,00 SW	BMC 100 Weiser 030 N.C. 70, 71 V.G. C – 10.287 C – 9238	222-228
2	[M] [ΑΥΡ] СЕВН ΑΛΕΞ[ΑΝΔΡΟΣ] [ΑΥΤ] Тип/Type A.	[NI]-K-AI-E [ΩΝ] Тип/Type 2.	4,11 21,00 SW	BMC 100 Weiser 030 N.C. 70, 71 V.G. C – 10.287 C – 9238	222-228
3	М АΥΡ СЕВН ΑΛΕ[Ξ] ΑΝΔΡΟΣ ΑΥΤ Тип/Type A.	NI-K-AI-E ΩΝ Тип/Type ? (три војне ознаке/three standards).	4,39 21,00 SW	BMC 100 Weiser 030	222-228
4	М ΑΥΡΗ СЕВ ΑΛ[ΕΞΑΝΔΡΟΣ] [ΑΥΤ] (sic! ΑΥΡΗ) Тип/Type A.	N-IK-AI-E [ΩΝ] Тип/Type 2.	3,80 20,00 NE	/	222-228
5	[M] [ΑΥΡ] СЕВ [ΑΛΕ] ΞΑΝΔΡΟΣ ΑΥΤ (VГ in ligat.) Тип/Type A.	NI-K-AI-E ΩΝ Тип/Type 1.	3,98 20,00 SW	BMC 102 Weiser 030 N.C. 75 V.G. C – 1935 C – 650 C - 6863	222-228
6	М АΥΡ СЕВ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Α Тип/Type A.	NI-KA-IE-[ΩΝ] Тип/Type 1.	3,99 20,00 SW	BMC 102 Weiser 030 N. C. 84, 85	222-228
7	[M] [ΑΥΡ] СЕВ Α[ΛΕ] ΞΑΝΔΡ[ΟΣ] ΑΥ Тип/Type A.	N-IK-AI-E [ΩΝ] Тип/Type 13 (?).	4,85 21,00 N	BMC 104 Weiser 030	222-228

42 Примерци су поређани од дужих ка краћим аверсним легендама, а у оквиру сваке од њих према типовима реверсних представа./ The specimens are arranged, starting from the longer and ending with the shorter obverse legends and, for each of them, according to the types of reverse presentations.

НОВАЦ БИТИНИЈСКЕ КОВНИЦЕ НИКЕЈЕ ИЗ БАНОВОГ ПОЉА У МАЧВИ

8	[M] [A]YP CEV ΑΛΕ[ΞΑΝΔΡΟΣ] [AVΓ] Тип/Type A.	NI-K-AI-E ΩN Тип/Type ? (три војне ознаке/three standards).	3,74 18,00 SW	BMC 104 Weiser 030	222-228
9	[M] [AYP] CE ΑΛΕΞΑΝΔΡ[OC] AV Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩN Тип/Type 8.	4,94 22,00 NE	BMC 102 Weiser 030 N.C. 110-112	222-228
10	M AV CE ΑΛΕ[ΞΑΝΔΡΟΣ] A[VΓ] Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩN Тип/Type 18.	3,76 19,00 NE	BMC 104 Weiser 030 V.G. C – 8662	222-228
11	M AYP [...] Тип/Type A.	NI-[K]-[A]-IE ΩN Тип/Type 1.	4,25 20,00 SW	BMC 100 или/ or 102 Weiser 030	222-228
12	[...] ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ AV Тип/Type A.	[N]I-K-AI-E ΩN Тип/Type 1.	3,97 19,00 S	BMC 100 или/ or 102 Weiser 030	222-228
13	[M] AYP [...] Тип/Type A.	NI-K-AI-E Ω[N] Тип/Type 1.	3,65 19,00 S	BMC 100 или/ or 102 Weiser 030	222-228
14	[M] AYP CE[...] AVΓ Тип/Type A.	NI-KA-I-E ΩN Тип/Type 2.	3,69 19,00 NE	BMC 100 или/ or 102 Weiser 030	222-228

Јулија Мамаеа/Iulia Mamaea

Ковање под Александром Севером/Striking under Severus Alexander
AE

Cat.	Obverse	Reverse	Wt. Size Axis	Ref.	Date
15	ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΜΑΙΑ AVΓ Тип/Type C.	NI-K-AI-E ΩN Тип/Type 2.	2,24 20,50 S	BMC 106 Weiser 033 N.C. 15 V.G. C – 8820	222-228
16	[ΙΟΥΛ]ΙΑ ΜΑ[ΜΑΙΑ] [AVΓ] Тип/Type C.	NI-KA-IE-ΩN Тип/Type 9с.	4,25 22,00 S	BMC 106 Weiser 033	222-228

ГОРДИЈАН III /GORDIANUS III

АЕ

Cat.	Obverse	Reverse	Wt. Size Axis	Ref.	Date
17	[M] [ANT] ГОРΔΙΑΝΟC A[VT] Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩN Тип/Type 5 (?).	2,69 18,00 S	BMC 122	238-244
18	[M] [ANT] [ГОР] ΔΙΑΝΟC AVΓ Тип/Type B.	[N]-IK-AI-E [ΩN] Тип/Type 9b (?).	3,77 18,00 SW	BMC 122 V.G. C – 3903 C – 11.439	238-244
19	M ANT ГОРΔVA[НОC] [AVΓ] (sic ! V instead I) Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩN Тип/Type 11 (?).	2,24 19,00 SW	/	238-244
20	M ANT ГОРΔΙΑΝΟC AVΓ Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩN Тип/Type 12a.	3,04 19,00 S	BMC 122 N.C. 117 (али вар. рв./ but var. rev.)	238-244
21	[M] [ANT] ГОРΔΙΑΝΟC AV[Γ] Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩN Тип/Type 12a.	2,69 18,00 NE	BMC 122 N.C. 117 (али вар. рв./ but var. rev.)	238-244
22	[M] ANT ГОРΔΙΑΝΟC AVΓ Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩN Тип/Type 12a.	2,09 18,00 N	BMC 122 N.C. 117 (али вар. рв./but var. rev.)	238-244
23	M ANT [ГОРΔΙΑΝΟC] [AVΓ] Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩN Тип/Type 12a (?).	3,44 21,00 NW	BMC 122 N.C. 117 (али вар. рв./but var. rev.)	238-244
24	[M] [ANT] [ГОР] ΔΙΑΝΟC AVΓ Тип/Type B.	NI-K-AI-E ΩN Тип/Type 12b.	2,44 19,00 N	BMC 122 V.G. C – 9804	238-244
25	M ANT ГОР[ΔΙΑΝΟC] [AVΓ] Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩN Тип/Type 14.	2,73 18,00 NE	BMC 124 N.C. 118 или/or 135-138	238-244
26	[M] [ANT] [ГОР] ΔΙΑ[НОC] [AVΓ] Тип/Type B.	N-IK-AI-E [ΩN] Тип/Type 14.	2,09 18,00 SW	BMC 124 N.C. 118 или/or 135-138	238-244

27	[M] [ANT] [ГОР] ΔΙΑΝΟΣ [ΑΥΓ] Тип/Type B.	N-IK-AI-E ΩΝ Тип/Type 14 (?).	4,06 19,00 NE	BMC 124 N.C. 118 or 135- 138	238-244
28	M ANT [ГОРΔΙΑΝΟ] C ΑΥΓ Тип/Type B.	N-IK-AI-E [ΩΝ] Тип/Type 18.	2,34 18,00 NE	BMC 124 N.C. 119 (али вар. рв./ but var. rev.) V.G. C – 4694 C - 1397	238-244
29	M ANT ГОРΔΙΑΝΟΣ ΑΥΓ Тип/Type B.	[NI]-K-AI-E [ΩΝ] Тип/Type 18.	2,26 18,00 S	BMC 124 N.C. 119 (али вар. рв./ but var. rev.)	238-244
30	M ANT ГОРΔΙΑΝΟΣ ΑΥ Тип/Type B.	N-IK-A-I ΕΩΝ Тип/Type 18a.	2,30 19,00 SW	BMC 124	238-244
31	[M] [ANT] [Γ] ΟΡΔΙΑΝΟΣ ΑΥΓ Тип/Type B.	N-IK-AI-E [ΩΝ] Тип/Type 18b.	3,00 17,00 N	BMC 124 N.C. 119 (али вар. рв./but var. rev.)	238-244
32	Illegible. Тип/Type B.	N-IK-A-I ΕΩΝ Тип/Type 17 or 18 (?).	3,18 17,00 NE	BMC 124	238-244
33	Illegible. Тип/Type B.	[N]-IK-AI-E [ΩΝ] Тип/Type 24 (?).	3,27 19,00 S	N.C. 148	238-244
34	[M] [ANT] [ГОР] ΔΙΑΝΟΣ ΑΥΓ Тип/Type B.	N-I-K-A-I [ΕΩΝ] Тип/Type 27a.	3,22 20,00 S	N.C. 124-129	238-244
35	[M] [ANT] [ГОРΔΙ] ΑΝΟΣ ΑΥΓ Тип/Type B.	N-I-K-A-I ΕΩΝ Тип/Type 27a (?).	3,69 22,00 SW	N.C. 124-129	238-244
36	[M] [ANT] ГОР[Δ] I[ΑΝΟΣ] ΑΥΓ Тип/Type B.	N-I-K-A-I ΕΩΝ Тип/Type 28.	2,95 19,00 NE	N.C. 130-134 V.G. C – 10.682 C – 9081/2 C – 8125 C – 8371	238-244
37	M [ANT] [ГОР] ΔΙΑΝΟΣ ΑΥΓ Тип/Type B.	N-I-K-A-I ΕΩΝ Тип/Type 28a.	3,82 20,00 NE	N.C. 130-134 V.G. C – 8645 C – 9852 C – 9091 C – 9736	238-244

38	M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ ΑΥΓ Тип/Type B.	N-I-K-A-I ΕΩΝ Тип/Type 28a.	3,74 20,00 S	N.C. 130-134 V.G. C – 8645 C – 9852 C – 9091 C – 9736	238-244
39	M [ANT] [ΓΟΡΔ] ΙΑΝΟΣ ΑΥΓ Тип/Type B.	N-I-KA-I-E ΩΝ Тип/Type 28a (?).	2,19 18,00 N	N.C. 130-134 but var. rev.	238-244
40	M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ ΑΥΓ Тип/Type B.	N-I-K-A-I ΕΩΝ Тип/Type 28b.	2,38 19,00 SE	N.C. 130-134 (али вар. рв./but var. rev.)	238-244
41	M ANT [ΓΟΡ] ΔΙΑΝΟΣ ΑΥΓ Тип/Type B.	N-IK-A-IE ΩΝ Тип/Type 30 (?).	2,65 19,00 NE	/	238-244
42	Illegible. Тип/Type B.	[ΝΙΚΑΙΕ] ΩΝ Тип/Type ? (три војне ознаке/three standards).	5,12 20,00 NE	/	238-244
43	Illegible. Тип/Type B.	Illegible. Тип/Type ? (три војне ознаке/three standards).	3,03 19,00 N	/	238-244
44	Illegible. Тип/Type B.. (?)	Illegible. Тип/Type ? (три војне ознаке/three standards).	3,78 18,00 S	/	238-244

ЛИТЕРАТУРА/BIBLIOGRAPHY

Алексић 1881

А. Алексић, Топографија старинских остатака у садањој Мачви, *Раг, листи за науку и књижевности*, књ. I, св. II (Београд): 186-192.

ВМС Greek

W. Wroth, *A Catalogue of Greek Coins in the British Museum. Catalogue of Greek Coins. Pontus, Paphlagonia, Bithynia and King of Bosporus*, London 1889: British Museum Trustees.

Борић-Брешковић 1976

Б. Борић-Брешковић, *Новац колоније Виминацијума у збирци Свејтозара Св. Душанића*, Београд: Музеј града Београда.

Borić-Brešković, Arsenijević 2008

B. Borić-Brešković, M. Arsenijević, The Roman Denarii Hoard from Radalj near Drina, *Numizmatičar* 26/27 (2003-2004): 93-156.

Borić-Brešković, Crnobrnja 2008

B. Borić-Brešković, N. Crnobrnja, The first and second century denarii hoard from Ušće near Obrenovac, *Numizmatičar* 26/27 (2003-2004): 9-82.

Borić-Brešković 2011

B. N. Borić-Brešković, Coin Hoard from the Stobi Mint Found in South Serbia, *Зборник Народној музеја* 20/1, *археологија* (Београд): 411-437 (in press).

Brunšmid 1907

J. Brunšmid, Unedierte Münzen von Dazien und Moesien im kroatischen Nationalmuseum in Agram, *NZ XXXVIII* (1906): 1-16.

Васић 1985

М. Васић, Мачва и Подриње у римско доба, *Гласник САД 2* (Београд): 124-141.

Vasić, Milošević 2000

M. Vasić, G. Milošević, *Mansio Idimum, Rimska poštanska i putna stanica kod Medvede*, Beograd: Arheološki institut i Narodni muzej Beograd.

Васиљевић 1967

М. Васиљевић, Топографија археолошких налазишта и споменика у Подрињу, *Годишњак Историјској архива V* (Шабац): 122-156.

Vasiljević 1972

M. Vasiljević, Rekognosciranja u Podrinju i sondažna ispitivanja, *Arheološki pregled 14* (Beograd): 164-189.

Vasiljević 1980

M. Vasiljević, Rekognosciranja u Podrinju, *Arheološki pregled* 21 (1979) (Beograd): 205-228.

Васиљевић 1996

M. Васиљевић, *Мачва – историја, сџановништво*, Богатић: ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“.

Војвода 2011

M. Војвода, Реверсне представе са војним ознакама на новцу конице у Никеји на основу узорка са виминацијумске некрополе Више гробаља, *Гласник САД* 25 (2009) (Београд): 243-256.

Даутова-Рушевљан 1984

B. Даутова-Рушевљан, Новац са ископавања Римског насеља на локалитету Гомолава (1953-1978), *Раг Војвођанских музеја* 28 (1982-1983) (Нови Сад): 47-79.

Даутова-Рушевљан 1989

B. Даутова-Рушевљан, Римски новац са лимеса у Војвођанском музеју, *Раг Војвођанских музеја* 31 (1988-1989) (Нови Сад): 75-106.

Dušanić 1977

S. Dušanić, Aspects of Roman Mining in Noricum, Pannonia, Dalmatia and Moesia Superior, in: *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt*, II 6, eds. H. Temporini and W. Haase, Berlin-New York: de Gruyter, 52-94.

Душанић 1980

C. Душанић, Организација римског рударства у Норику, Панонији, Далмацији и Горњој Мезији, *Историјски гласник* 1-2 (Београд): 7-55.

Иванишевић 1988

B. Иванишевић, Каталог новца са локалитета Светиња у Костолцу, *Сџаринар XXXVIII* (1987): 59-63.

Ivanović 2009.

I. Ivanović, Novac grada Nikeje u numizmatičkoj zbirci Narodne biblioteke “Vuk Karadžić” u Velikom Gradištu, *Petničke sveske* 67 (Valjevo): 361-369.

Janković-Mihaldžić 2008

D. Janković-Mihaldžić, Pojedinačni nalazi rimskog novca na Medijani, u: *Naissus I*, Niš: Narodni muzej Niš i Arheološki institut Beograd, 25-73.

Jovanović 2004

A. Jovanović, Münzen – Katalog und Datierung, in: A. Cermanović-Kuzmanović, A. Jovanović, *Tekija*, ed. Miloje Vasić, Đerdapske sveske, posebna izdanja 4, Beograd: Arheološki institut, Narodni muzej, Centar za arheološka istraživanja, 55-74.

Kos 1998

P. Kos, *Leksikon antičke numizmatike*, Zagreb: HBZ.

Mirković 1968

M. Mirković, *Rimski gradovi na Dunavu u Gornjoj Meziji*, Beograd: Arheološko društvo Jugoslavije.

Petković, Ružić 2005

S. Petković, M. Ružić, Roman Necropolis, in: *Roman and medieval necropolis in Ravna near Knjaževac*, ed. Miloje Vasić, Archaeological Institute Monographs Vol. 42, Beograd, 23-155.

Petrović 2004

S. Petrović, *Rimski novac u Podrinju*, Šabac: Narodni muzej Šabac.

Петровић 2010

С. Петровић, Налази римског новца у Подрињу, *Нумизмаџичар* 28: 107-143.

Поповић 1997

П. Поповић, Нумизматичке збирке Музеја Срема, *Зборник Музеја Срема* 3 (Сремска Митровица): 17-35.

Поповић 1980

В. Поповић, Римски новац из Царичиног града, *Нумизмаџичар* 3: 121-128.

Рашковић 1998

Д. Рашковић, Појединачни налази римског и византијског новца Народног музеја Крушевац, *Нумизмаџичар* 21: 63-116.

Рашковић 1998а

Д. Рашковић, Рекогносцирање античких локалитета и комуникација на подручју мојсињских и послонских планина, *Гласник САД* 14 (Београд): 171-195.

Сариа, Б. 1925

Б. Сариа, Археолошке белешке, *Сџаринар* (т.с.) 3 (1924-1925): 159-164.

Сариа, Б. 1926

Б. Сариа, Извештај о преисторијском, класичном и нумизматичком одељењу, *Годишњак СКА* 33 (1924): 192-216.

Celestin 1904

V. Celestin, Grčki i rimski kolonijalni novci nađeni u Osijeku, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, Vol. 7, No. 1: 15-25.

Црнобрња 1981

Н. Црнобрња, Новац града Никеје у нумизматичкој збирци Музеја града Београда, *Годишњак града Београда* XXVIII: 5-23.

Црнобрња 1987

Н. Црнобрња, О налазу римског новца откривеног у Врњачкој Бањи 1924. године, *Наша прошлост*. Зборник радова Народног музеја и Историјског архива 2 (Краљево): 67-76.

Црнобрња 1992

Н. Црнобрња, Нови подаци о налазима римског новца на подручју општине Обреновац, *Гласник САД* 8 (Београд): 152-158.

Црнобрња 1993

Н. Црнобрња, *Новац провинције Дакије у збирци Светозара Св. Душанића*, Београд: Музеј града Београда.

Црнобрња, Челекетић 1995

Н. Црнобрња, В. Челекетић, Налази римског новца на локалитетима Клисина и Пустара у Батајници, *Гласник САД* 10 (Београд): 128-138.

Црнобрња, Челекетић 1998

Н. Црнобрња, В. Челекетић, Налази римског новца на локалитетима Клисина и Пустара у Батајници, III део, *Гласник САД* 14 (Београд): 233-240.

Weiser 1983

W. Weiser, *Katalog der Bithynischen Münzen der Sammlung des Institus für Altertumskunde der Universität zu Köln*, Bd. 1, Nikaia, Opladen: Westdeutscher Verlag.

Mirjana VOJVODA
Archaeological Institute, Belgrade

Slavoljub PETROVIĆ
National Museum, Šabac

COINS OF THE BITHYNIAN MINT OF NICAEA FROM BANOVO POLJE IN MAČVA

Summary

Keywords: Roman provincial coinage, Nicaea, Banovo Polje, Mačva

Thanks to a kind donor, in 2011, the National Museum in Šabac came into possession of 44 bronze coins from the Bithynian mint of Nicaea. They do not represent part of a collective find, but were unearthed one by one during agricultural works over a longer period of time, and originate from the locality of Duge Njive in the village of Banovo Polje (Municipality of Bogatić). The village is located in western Mačva, on the lower course of the River Zasavica, at a distance of approximately 3.5 kilometres from the River Sava, and eight kilometres northeast of the confluence of the Drina and the Sava rivers. The area of Duge Njive is located on the left bank of the Batar, just ahead of where its waters flow into those of the Zasavica (Map 1).

This is a well known locality, registered for the first time in 1881 (ref.2). The reconnoitering of Mačva and Podrinje took place during the 1950s, but the biggest contribution was the exploration during the 1960s and 1970s by Milivoje Vasiljević and Vojislav Trbuhović, who also registered this locality (ref. 3). During the 1980s, Miloje Vasić dealt with the issues and systematisation of the Roman localities in Mačva and Podrinje and, in recent times, Slavoljub Petrović presented the money finds from these localities (ref. 4).

By all accounts, on the basis of the results of field explorations that have been published so far, the remains found in the area of Duge Njive are that of a vicus or a small settlement. Besides the visible remnants of buildings, ancient money has been unearthed there over the years, of which some pieces are kept in the National Museum in Šabac (ref.5). Moreover, workers dug up an unknown large quantity of Roman coins in 1992 – a hoard by all indications. Unfortunately, the find has been largely dispersed and the Museum obtained eight specimens of the Antoninians of Probus. Three other Roman localities were registered in the immediate neighbourhood of this locality, in the territory of the same village – Crkvine I and II, and Ključevi, recorded as villae rusticae (ref. 7-9). A little to the west, on the border of the territories of Banovo Polje and Crne Bare, the remains of a villa rustica were also discovered, and a hoard of coins (ref. 10).

According to known money finds, the possible date of the formation of the vicus in the area of Duge Njive was the middle of the 2nd century, but activity there was the most intense during the 3rd century. This is indicated by the finds of imperial coinage of Marcus Aurelius, Elagabalus and Probus, and the provincial coinage of Nicaea of Alexander Severus and Gordianus III. Besides the mentioned dispersed money hoard, finds of Nicaean coinage which

have reached the Museum represent the largest known sample of money from this locality. Although we do not possess information about the archaeological context of these finds, their publication will contribute to a better understanding of the circulation of provincial coinage in Lower Pannonia and the neighbouring provinces during the 3rd century.

As mentioned above, the 44 bronze pieces from the mint of Nicaea, in Bythinia, were obtained by the National Museum in Šabac. Of them, 14 belong to Alexander Severus (Cat. 1-14), two to Julia Mamaea (coinage under Alexander Severus, Cat. 15-16) and 28 to Gordianus III (Cat. 17-44). Apart from the known obverse legends, one (Cat. 4) is singled out among the pieces of Alexander Severus with M AYPH CEV... in the obverse legend, instead of M AYP CEVH... as is usual. The situation is similar with one specimen of Gordianus III (Cat. 20) which, instead of M ANT PΟPΔIA[NOC] ... reads M ANT PΟPΔVA[NOC]. Besides these, there are no other particularities among the obverse legends and presentations. However, the situation is different with the reverse presentations, where we observed several new variants. Among the pieces of Alexander Severus there are four reverse types with three ensigns (types 1, 2, 13 (?) and 8), one type with an aquila between two ensigns (type 18) and two pieces for which it was impossible to determine the type (ref. 13). All defined types are known and represented in the collection of the Museum of the City of Belgrade and in the Viminatum necropolis called Više grobalja.

Specimens of Julia Mamaea are represented with two known motifs (type 2 and a variant of the type 9c). The first is known both from the collection of the Museum of the City of Belgrade and from the Više grobalja necropolis, while the 9c variant has so far only been found in the coinage of Alexander Severus on one specimen from the Više grobalja necropolis (ref. 14).

The following motifs are represented on the coins of Gordianus III: three ensigns (type 5 (?), 9b (?), 11 (?), 12a and 12b), an aquila between two ensigns (types 14, 18, 18a and 18b), an aquila between two legionnaire capricorns (type 24), two legionnaire capricorns between two ensigns (type 27a, 28, 28 a and 28b), a capricorn between two ensigns (type 30 ?), and in three cases it was not possible to determine the type. This, relatively small number of coins of Gordianus III, made it possible to discern as many as four new variants within the types 18, 27 and 28. Two new variants, 18a (Cat. 30, fig. 1) and 18b (Cat. 31, fig. 2) were observed within type 18, variant 27a (Cat. 34-35, fig. 3) within type 27, and variant 28b (Cat. 40, fig. 4) within type 28.

It emerges from this that the researcher's attention should be orientated towards the further completion of diverse iconographic motifs with military markings on Nicaean issues. The first to observe this was Nikola Crnobrnja who, while publishing the finds of Nicaean coins from the collection of the National Museum in Belgrade, recognised as many as 28 types in a sample of 155 pieces (ref. 15). Recently, the co-author of this paper, Mirjana Vojvoda, recognised four more new types and 25 variants of types, which were defined earlier by N. Crnobrnja, in a sample of 290 pieces of Nicaean coinage from the Viminatum necropolis of Više grobalja (ref. 16). A paper appeared at the same time, by Ilija Ivanović, who published 15 pieces of Nicaean coinage of Alexander Severus from the collection of the "Vuk Karadžić" National Library in Veliko Gradište (ref. 17). In addition to these three collections, money from Nicaea has so far not been published separately in our country, except in several cases where it appeared as accompanying material in archaeological excavations, reconnoitering or as parts of private collections, represented by one or two pieces (ref. 19).

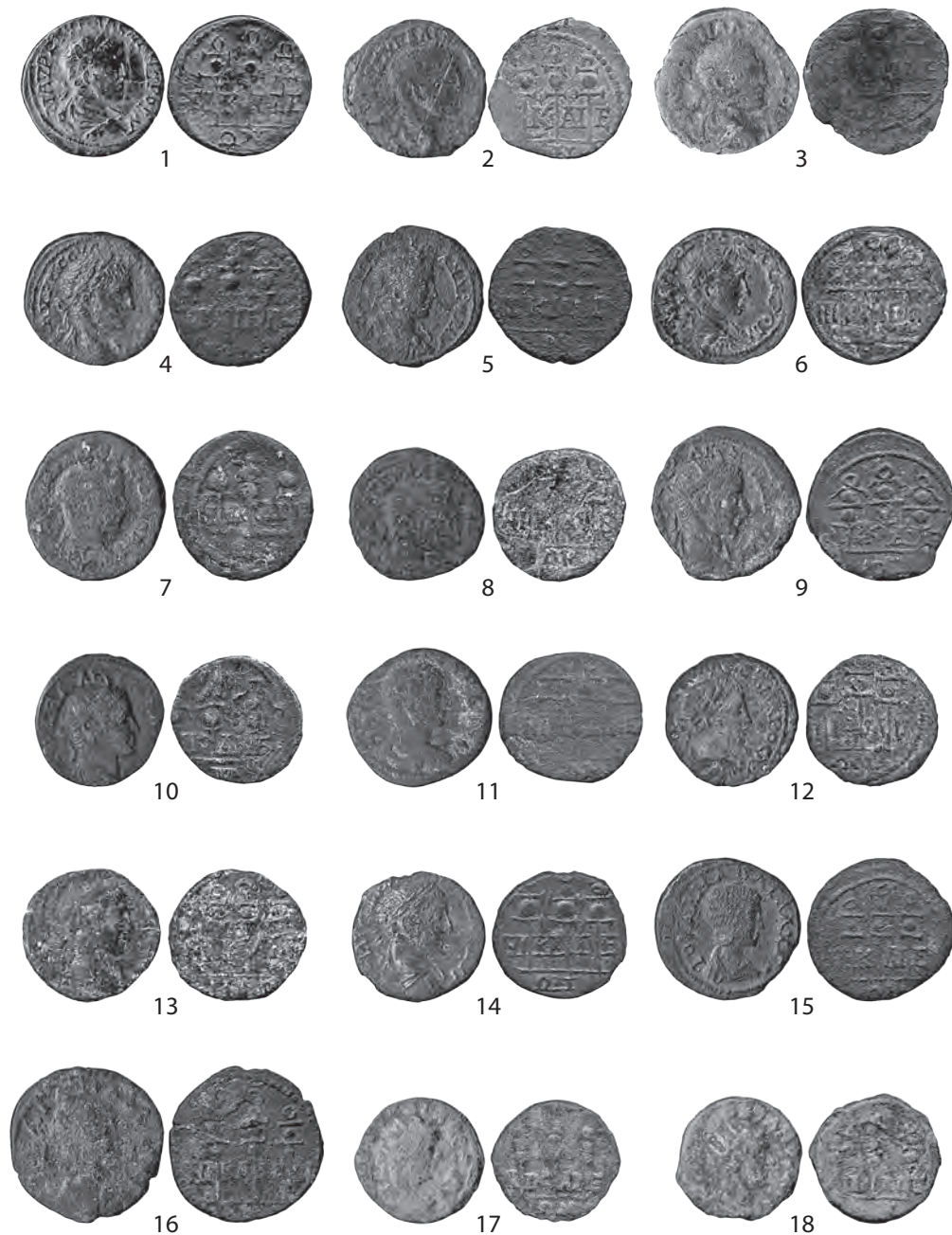
Multiple conditions arose in the Danube and Balkan provinces in the 3rd century, which led to the mass appearance of Nicaean bronze money in circulation. This was especially true in the third and fourth decade, i.e. during the rule of Alexander Severus and Gordianus III. On the one hand, the appearance of a large quantity of coins from Nicaea in circulation in

the Danube and Balkan provinces, was precipitated by the lack of small bronze coins of the Senate issues, which was probably the chief reason for the opening of mints for provincial coins in Viminatium, and then in Sarmizegetusa (Dacia) (ref. 25). It has been observed that after the year 239 and the start of operation of the mint in Viminatium, the Nicaean issues all but disappeared from circulation in the territories of Upper Moesia and Lower Pannonia where, obviously, the problem of the shortage of money was the most evident. The opening of the mint in Viminatium and the entry into circulation of its coins was immediately reflected in the reduced inflow of money of Gordianus III from the Nicaean mint.

On the other hand, the highest concentration of money from Nicaea around Viminatium and, generally, along the Danube limes, is connected with the movement of military troops. More frequent movements of troops during the first half of the 3rd century, along the Danube limes and the road that led from Viminatium to Naissus and onwards through Thrace, to the Bosphorus, had influenced the significant frequency of coins from Bythina. The highest concentration of finds of money from Nicaea is bound to the course of the Danube (Veliko Gradište, Viminatium, Belgrade, Zemun, Batajnica, Novi Banovci, Surduk, Beška, Vukovar, Osijek) (ref. 33).

The lower course of the Sava navigable route also had great economic significance, primarily because of the position of Sirmium, which is proven by the numerous finds of coins – among others, Nicaean, which have been found along this route (Ušće, Hrtkovci, Sremska Mitrovica, Banovo Polje) (ref. 35, 36). Besides the natural conditions, the proximity of Sirmium, the most important centre in this part of Lower Pannonia, certainly had an impact on the development of agriculture in this region. The settlement on the locality of Duge Njive in Banovo Polje certainly had a close connection with the mentioned villas in the immediate vicinity (Crkvine I and II, Ključevi), and it is possible that workers employed on the neighbouring holdings lived there (ref. 40). In a wider context, it was definitely also linked with other holdings in the neighbourhood and, naturally, with Sirmium as the centre into which the goods poured and where trading took place. The find of the Nicaean mint's coins in Banovo Polje, although incomplete in the contextual sense, represents a significant contribution to the completion of the topography of such finds in the territory of Serbia.

ТАБЛА I

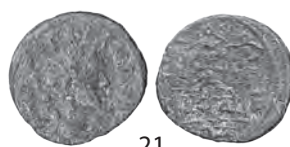
ТАБЛА II

19

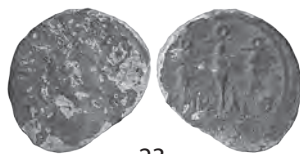
20

21

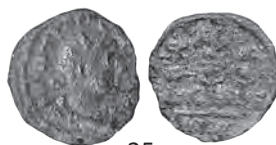
22

23

24

25

26

27

28

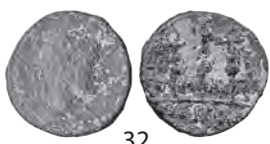
29

30

31

32

33

34

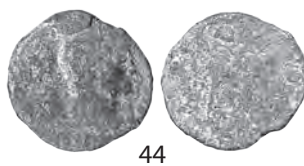
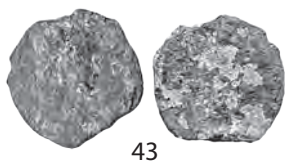
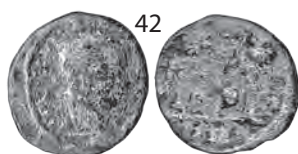
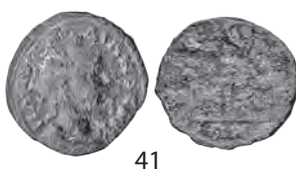
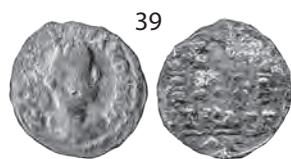

35

36

ТАБЛА III

Адам ЦРНОБРЊА
Музеј града Београда

АРХЕОЛОШКА ТОПОГРАФИЈА НАЛАЗА НОВЦА НИКЕЈЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА

Апстракт: У збирци Музеја града Београда налази се 99 примерака новца из никејске ковнице који потичу са 13 локалитета. У тексту се обрађује само један од аспеката налаза новца Никеје на територији града Београда, њихова археолошка топографија, без нумизматичке обраде појединих налаза.

Кључне речи: Никеја, налази новца, Београд, археолошки локалитети, римски период

Реалтивно честе налазе новца кованог у Никеји код нас није, на жалост, пратило и њихово ажурно публикување. То је за резултат имало слабо познавање разуђене иконографије њихових, наизглед једноличних, реверсних представа као и дисперзије ове врсте налаза. Пионирски рад на пољу проучавања римских новаца кованих у Никеји донео је чланак Николе Црнобрње, у коме су обрађени налази овог новца из збирке Музеја града Београда.¹ Поред објављивања појединих комада (159 примерака) аутор је посебну пажњу поконио из ради прецизне типологије реверсних представа са војничким ознакама, што је до данас остао основ за обраду и класификацију реверсних представа на овом новцу. Након више деценија затишја, недавно се појавио и рад Мирјане Војводе у коме је ауторка објавила опсежну расправу о проблематици ковања у Никеји на основу налаза никејског новца из затворених целина са виминацијумске некрополе Више гробаља (290 примерака), уз доношење још неколико нових типова и варијанти реверсних представа са војничким ознакама.² Требало би скренути пажњу и на интересантан рад Илије Ивановића, полазни-

* Адам Црнобрња, е-адреса: ancrnobrnja@gmail.com

1 Црнобрња 1981: 5-24.

2 Војвода 2011: 243-256.

ка Истраживачке станице Петница, у коме је објављено 15 новчића из никејске ковнице са простора Великог Градишта.³

Током три деценије протекле од пионирског рада Н. Црнобрње, у збирку Музеја града Београда доспело је још 86 примерака никејских ковања, од којих су 47 приспели недавним откупима.

Будући да су најновији откупи пристигли у Музеј непосредно пред закључивање овога броја Нумизматичара, те да за то време није било могуће ваљано обрадити новоприспеле примерке, одлучио сам се да овом приликом обрадим један од аспеката ових налаза, а то је њихова археолошка топографија на територији Београда. Будући да је у литератури до сада било познато свега пет локалитета на територији Београда са којих потичу никејска ковања, а да се новим аквизицијама дошло до укупног броја од 13 таквих локалитета, сматрао сам да би и тај податак могао бити од значаја другим истраживачима, док ће резултати саме нумизматичке обраде тих примерака бити објављени касније.

Од 99 примерака никејског новца који се налазе у Музеју града Београда и потичу са територије Београда, свега шест их је пронађено током археолошких истраживања, а од тих шест само за један је познат прецизан контекст налаза. На сву срећу, за велики број новоприспелих примерака познати су локалитети са којих потичу. Ради омогућавања што лакшег рада истраживача који податке из овог рада буду користили, уз сваки локалитет биће наведен и његов кратак опис уз давање упута на детаљну литературу о истом. У тексту ће бити коришћени и необјављени подаци о локалитетима до којих сам дошао током археолошких рекогносцирања у оквиру рада Музеја града Београда.

1. Ушће, Обреновац (*municipium Spodent...*)

55 примерака (Јулија Мамеа 1 ком; А. Север 33 ком; Максими Трачанин 1 ком; Гордијан III 20 ком)⁴

Ушће код Обреновца у литератури је познато већ више деценија пре свега захваљујући публиковању случајних налаза који потичу са њега.⁵ Пет никејских ковања потичу са археолошких ископавања која је Музеј града Београда вршио 1967. године, али осим оквирне позиције на којој су се налазиле сонде, прецизнијих података о контексту налаза немамо. Велико насеље, некропола и утврђење чинили су заједнички комплекс, површине око 120 ха, који се налазио на обали Саве и кроз који је пролазио јужни пут *Sirmium-Sigidunum*. Овај комплекс се

3 Ivanović 2010: 361-369.

4 У раду Николе Шипуша, о налазима новца са Ушћа у његовој приватној колекцији, аутор наводи још 21 примерак никејског новца – А. Север 11 ком, Гордијан III 9 ком и Транквилина 1 ком (Шипуш 1986: 8). Те новце нисмо узели у разматрање јер се не налазе у збирци Музеја града Београда.

5 Детаљна библиографија публикованог материјала са овога локалитета (свих начина аквизиције и свих врста предмета) доступна је код: Црнобрња 2005: 76-77, нап. 28, 29 и 30; Borić-Brešković and Crnobrnja 2008: 13-14, нап. 23.

данас налази на територији два савремена места, Ушћа и Бељина, и та чињеница често доводи до забуне у литератури.⁶ Најновија разматрања указују на могућност да је насеље на локалитету Ушће можда био римски *municipium Spodent*().⁷

2. Воћине, Ратари, Обреновац

2 примерка (Јулија Мамеа 1 ком; Гордијан III 1 ком)

Локалитет се налази на падини речне терасе, северно од јужног пута *Sirmium-Singidunum* (који је ишао преко Ушћа – *municipium Spodent*...?), и заузима површину од око 2 хектара. На ораницама су евидентирани налази римског грађевинског материјала и керамике, као и новца у распону од II до IV века. Највероватније се ради о остацима руралне насеобине из римског периода.⁸

3. Нурча, Звечка, Обреновац

2 примерка (Александар Север 1 ком; Гордијан III 1 ком)

У потесу Нурча, на северној обали Велике баре, налазе се три локалитета (Нурча 1, 2 и 3)⁹ на којима је пронађен материјал римске провенијенције: остава новца IV века,¹⁰ касноантичка некропола и остаци мањег грађевинског комплекса.

4. Шарена чесма, Стублине, Обреновац

5 примерака (Александар Север 3 ком; Гордијан III 2 ком)

Локалитет се налази на речној тераси, дужом осом оријентисаној ка југоистоку. На површини се налази на римски новац III и IV века, уломке римске керамике и опека.¹¹

6 Црнобрња 2007: 274.

7 Сгнобрња 2011.

8 Црнобрња, Лазић 2007: 75, бр. 54.

9 Црнобрња 2005: 72.

10 Црнобрња 1992: 154.

11 Црнобрња 1992: 157; Црнобрња 2005: 77-78, бр. 40. Н. Црнобрња је у наведеном раду (1992) изнео податке о примерцима новца који су му на увид стављени од стране налазача током рекогносцирања, а будући да смо од исте особе двадесет година касније откупили примерке са овог локалитета, претпостављам да се ради о истим примерцима. У истом чланку Н. Црнобрња наводи и случајни налаз два новчића из никејске ковнице пронађена на локалитету Ливаде Маринковића у Звечкој код Обреновца (Црнобрња 1992: 155) али они, пошто се не налазе у збирци Музеја, нису уврштени у основни текст овога рада.

5. Баћевац, Барајево

1 примерак (Гордијан III)

У селу Баћевцу забележено је постојање неколико камених римских споменика,¹² али би као највероватније место налаза овог новчића из никејске ковнице у разматрање требало узети локалитет Страначке капије, на коме су забележени налази римског грађевинског материјала и римског бакарног новца.¹³

6. Петровчић

3 примерка (Александар Север 1 ком; Гордијан III 1 ком)

На територији овог села до сада једини забележен локалитет из римског периода је Шодол. По евиденцији Завода за заштиту споменика културе града Београда на површини се, приликом обраде земље, налази на римске опеке и људске кости. Претпостављено је да су у питању остаци веће римске некрополе са зиданим гробницама. Позиција локалитета Шодол оквирно одговара опису локације на којој су новчићи нађени, а коју смо добили приликом њиховог откупа.

7. Брестове међе, Војка (*mutatio Novicianae*)

3 примерка (Александар Север 2 ком; Гордијан III 1 ком)

На овом локалитету констатовано је постојање комплекса који се састојао од мањег утврђења, насеља и припадајуће им некрополе. Музеј Земуна је 1966. године на простору утврђења вршио мања археолошка ископавања, и тада је утврђено да најранији период живљења карактерише латенска керамика, као и да је живот на овоме месту у римском периоду трајао од I до IV века, са најинтензивнијим материјалним остацима из II-III века.¹⁴ На локалитету је нађена и тегула са натписом COH(ors) VII BRAE(usorum),¹⁵ а иста ауторка је изнела и претпоставку да се заправо ради о *mutatio Novicianae*, која се налазила на путу Sirmium - Singidunum.

8. Бусије, Угриновци

6 примерака (Александар Север 4 ком; Гордијан III 2 ком)

На локалитету су након орања присутни површински налази латенске и римске керамике, римског грађевинског материјала и скордистичког и римског новца у временском распону од I века п.н.е до IV века.¹⁶ На основу позиције ло-

12 Гарашанин, Гарашанин 1951: 123.

13 Петровић 1949: 33.

14 Dimitrijević 1966: 127.

15 Dimitrijević 1965: 154.

16 Црнобрња 1997: 5-10.

калитета и његовог односа према Брестовим међама, Пустари и Клисини изнета је претпоставка да се то насеље налазило уз римски пут Sirmium-Singidunum.¹⁷

9. Клисина, Батајница (*mutatio Idiminium*)

5 примерака (Александар Север 4 ком; Гордијан III 1 ком)

Локалитет Клисина налази се на заравни са неколико овалних узвишења на којима су најинтензивнији површински налази артефаката римске провинцијске керамике, међу којима је било и глеђосане, као и обилни трагови малтера.¹⁸ Приликом обиласка терена 1990-их примећено је и неколико обрађених камених блокова,¹⁹ а рекогносцирањима Музеја града Београда 2004. године установљено је да је грађевински шут присутан на површини од око 600 x 400м. Појединачни налази новца са Клисине публиковани су заједно са новцем са Пустаре,²⁰ будући да су ова два локалитета очигледно била повезана путем Sirmium-Singidunum. На више места је изнета претпоставка да се локалитет Клисина може поистоветити са *mutatio Idiminium*.²¹

10. Пустара, Батајница

7 примерака (Каракала 1 ком; Александар Север 4 ком; Гордијан III 1 ком)

Пустара се налази око 100м западно од претходно наведеног локалитета, Клисине, и пружа се уз пругу у дужини од око 800м. На овом локалитету се још и данас могу уочити, истина у далеко слабијем интензитету него раније, остаци трасе римског пута Sirmium-Singidunum.

11. Батајница, обала Дунава

1 примерак (Александар Север)

Нема прецизнијих података о месту налаза.

17 Црнобрња, Челекетић 1995: 5.

18 Dimitrijević 1961: 97.

19 Црнобрња, Челекетић 1995: 128.

20 Црнобрња, Челекетић 1995: 128-138; Црнобрња, Челекетић 1996: 179-190; Црнобрња, Челекетић 1998: 233-240).

21 Dimitrijević 1961: 97; Црнобрња 1995: 128; Црнобрња 1997: 6, сл. 1.

12. Земун (Taurunum)

8 примерака (Александар Север 3 ком, Максим, цезар 1 ком; Гордијан III 4 ком)

Шест примерака нађених на ужем градском подручју Земуна потичу са обале Дунава, док се за по један примерак у инвентарној књизи наводи да су пронађени приликом грађевинских радова на Тргу особођења и у земунском парку.

13. Косовска улица, Београд

1 примерак (Александар Север)

Овај новчић пронађен у гробу спаљеног покојника²² једини је у Музеју града Београда за који је познат прецизан контекст налаза.

²² Крунић 1995: 193.

ЛИТЕРАТУРА

Borić-Brešković, Crnobrnja 2008

B. Borić-Brešković, N. Crnobrnja, The First and Second Century Denarii Hoard from Ušće near Obrenovac, *Numizmatičar* 26/27 (2003-2004): 9-82.

Војвода 2011

М. Војвода, Реверсне представе са војним ознакама на новцу ковнице у Никеји на основу узорка са виминацијумске некрополе Више гробаља, *Гласник Српској археолошкој друштва* 25 (2009) (Београд): 243-256.

Гарашанин, Гарашанин 1951

М. Гарашанин, Д. Гарашанин, *Археолошка налазишћа у Србији*, Београд: Просвета.

Dimitrijević 1961

D. Dimitrijević, Nekoliko podataka o rimskom limesu u istočnom Sremu, u: *Limes u Jugoslaviji 1, Zbornik radova sa Simposioma o Limesu 1960 godine*, red. Miodrag Grbić, Beograd: Arheološko društvo Jugoslavije = Societas archaeologica Iugoslaviae, 93-107.

Dimitrijević 1965

D. Dimitrijević, Rad Narodnog muzeja u Zemunu na istraživanju rimskog Limesa u Sremu tokom 1965. godine, *Arheološki pregled* 7 (Beograd): 149-156.

Dimitrijević 1966

D. Dimitrijević, Vojka – Ugrinovci, Stara Pazova – Zemun, lok. Brestove Međe. *Arheološki pregled* 8 (Beograd): 124-127.

Ivanović 2010

I. Ivanović, Novac grada Nikeje u numizmatičkoj zbirci Narodne biblioteke „Vuk Karadžić“ u Velikom Gradištu, *Petničke sveske* 67 (Valjevo): 361-369.

Крунић 1995

С. Крунић, Римска некропола из Косовске улице у Сингидунуму, *Гласник Српској археолошкој друштва* 10 (Београд): 192-201.

Петровић 1949

П. Петровић, *Шумадијска Колудара*, Српска академија наука – одељење друштвених наука, Београд.

Црнобрња 2005

А. Црнобрња, Археолошка налазишта на територији Обреновца (1), *Годишњак рада Београда* LII: 59-94.

Црнобрња 2007

А. Црнобрња, Два епиграфска споменика из Ушћа код Обреновца, *Гласник Српској археолошкој друшћива* 23 (Београд): 271-278.

Crnobrnja 2011

А. Crnobrnja, Roman Settlement at Ušće near Obrenovac – municipium Spodent()?, *Зборник Народној музеја* 20/1, *археологија* (Београд), 373-338.

Црнобрња, Лазић 2007

А. Црнобрња, Ђ. Лазић, Археолошки локалитети на територији општине Обреновац (2), *Годишњак града Београда* LIV: 71-95.

Црнобрња 1981

Н. Црнобрња, Новац града Никеје у збирци Музеја града Београда, *Годишњак града Београда* XXVIII: 5-24.

Црнобрња 1992

Н. Црнобрња, Нови подаци о налазима римског новца на подручју општине Обреновац, *Гласник Српској археолошкој друшћива* 8 (Београд): 152-158.

Црнобрња 1997

Н. Црнобрња, Групни налаз античког новца из Угриноваца, *Годишњак града Београда* XLIX: 5-10.

Црнобрња, Челекетић 1995

Н. Црнобрња, В. Челекетић, Налази римског новца на локалитетима Клисина и Пустара у Батајници, *Гласник Српској археолошкој друшћива* 10 (Београд): 128-138.

Црнобрња, Челекетић 1996

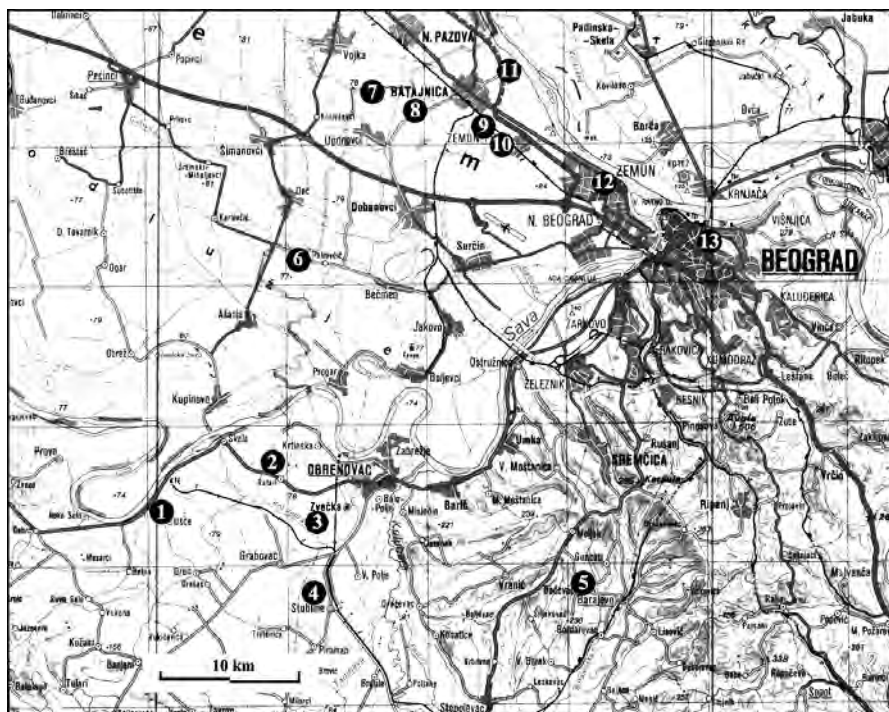
Н. Црнобрња, В. Челекетић, Налази римског новца на локалитетима Клисина и Пустара у Батајници (II део), *Гласник Српској археолошкој друшћива* 12 (Београд): 179-190.

Црнобрња, Челекетић 1998

Н. Црнобрња, В. Челекетић, Налази римског новца на локалитетима Клисина и Пустара у Батајници (III део), *Гласник Српској археолошкој друшћива* 14 (Београд): 233-240.

Шипуш 1986

Н. Шипуш, Римски новци из села Ушћа, *Годишњак града Београда* XXXIII: 5-35.

Позиције локалитета наведених у раду: 1) Ушће; 2) Вођине, Ратари; 3) Нурча, Звечка; 4) Шарена чесма, Стублине; 5) Бањевац, Барајево; 6) Петровчић; 7) Брестове међе, Војка; 8) Бусије, Угриновци; 9) Клисина, Батајница; 10) Пустара, Батајница; 11) Батајница, обала Дунава; 12) Земун; 13) Косовска улица, Београд.

Локалитет	Каракала	Јулија Мамеа	Александар Север	Максим, цезар	Максимин Трачанин	Гордијан III
Ушће	-	1	33	-	1	20
Ратари	-	1	-	-	-	1
Нурча	-	-	1	-	-	1
Шарена чесма	-	-	3	-	-	3
Бањевац	-	-	-	-	-	1
Петровчић	-	-	2	-	-	1
Брестове међе	-	-	2	-	-	1
Бусије	-	-	4	-	-	2
Клисина	-	-	4	-	-	1
Пустара	1	-	4	-	-	1
Батајница	-	-	1	-	-	-
Земун	-	-	3	1	-	4
Косовска	-	-	1	-	-	-
укупно	1	2	58	1	1	36

Табела – Хронолошка заступљеност по локалитетима.

Adam CRNOBRNJA

Museum of the City of Belgrade, Belgrade

ARCHAEOLOGICAL TOPOGRAPHY OF FINDS OF NICAEAN COINS
IN THE TERRITORY OF THE CITY OF BELGRADE

Summary

Key words: Nicaea, finds of coins, Belgrade, archaeological localities, Roman period

The collection of the Museum of the City of Belgrade includes 99 specimens of coins from the Nicaean mint, which originate from 13 localities. Only six were found during archaeological exploration, and the precise context of the find is known for only one of them. Other specimens belong to the category of chance finds, but the data about the locations where they were found is known. The text covers only one of the aspects of finds of Nicaean money in the territory of the city of Belgrade, their archaeological topography, without the numismatic classification of individual finds. In order to simplify the work of researchers who use the data from this paper, each locality is accompanied by a brief description and references to literature that contain detailed data about them. Also used in the text is unpublished data about the localities, which I obtained during archaeological reconnoitering in the work of the Museum of the City of Belgrade.

Вујадин ИВАНИШЕВИЋ¹, Предраг ЛУТОВАЦ²

¹Археолошки институт, Београд, ²Полимски музеј, Беране, Црна Гора

ОСТАВА СРПСКОГ И БОСАНСКОГ СРЕДЊОВЕКОВНОГ НОВЦА ИЗ БРСКОВА

Абстракт: Музеј Полимља у Беранима чува у својим фондовима један важан налаз српског и босанског средњовековног новца. У питању је мања остава која је откривена седамдесетих година прошлог века приликом радова у руднику Брсково. Налаз чини 6 средњовековних новчића, четири динара српског цара Стефана Уроша (1355-1371) (бр. 1-4) и два полудинара босанског бана Твртка I Котроманића (1354-1377) (бр. 5-6). Српски новац чине ковања цара Уроша: два примерка врсте 9.17 (бр. 1-2) и по један врсте 9.18 (бр. 3) и 9.19 (бр. 4), док је босански представљен са два ретка полудинара бана Твртка I Котроманића.

Налаз оставе новца у Брскову, некадашњем важном рударском средишту, указује да је рудник био активан све до седамдесетих година 14. века, о чему је посебно писао Игнациј Воје у својој расправи о Брскову.

Кључне речи: Србија, Босна, новчарство, Брсково, динар

Музеј Полимља у Беранима чува у својим фондовима један важан налаз српског и босанског средњовековног новца. У питању је мања остава која је откривена седамдесетих година прошлог века приликом радова у руднику Брсково. У остави се, поред новца, налазио један наковањ са натписом који је предат приватном лицу. Наковањ је у међувремену изгубљен чиме смо ускраћени могућности да налаз проучимо у целости. Ово је посебно важно јер описани предмет – наковањ са натписом – највише подсећа на доњи део калуца за откивање новца.

Налаз чини 6 средњовековних новчића, четири динара српског цара Стефана Уроша (1355-1371) (бр. 1-4) и два полудинара босанског бана Твртка I Котроманића (1354-1377) (бр. 5-6). Остава је врло хомогена будући да се у њој налазе емисије новца коване у распону од 15 до 20 година. Другу карактеристику налаза представља чињеница да су у њему похрањене ретке емисије

* vivanise@eunet.rs

српског и босанског новца. Поред овога треба поменути да је остава откривена на простору једног од најважнијих рудника средњовековне Србије, чији се врхунац експлоатације ставља у другу половину 13. и прве деценије 14. века.

Српски новац чине ковања цара Уроша: два примерка врсте 9.17 (бр. 1-2) и по један врсте 9.18 (бр. 3) и 9.19 (бр. 4). Ради се о динарима који се одликују посебним стилем у односу на друге емисије цара Уроша. Представе на новцу су "упрошћене" и сведене на основне линије, а код појединих емисија, као 9.19, ликови попримају форму карикатуре. Поред овога натписи који уоквирују представе су често потпуно искривљени, а каткад и изведени измишљеним словима, што отежава сваку прецизнију атрибуцију. Једино се јасно разазнају сигле, најчешће R-V и P-L. Поменута ковања цара Уроша везују се за северне области српске државе будући да су ове емисије наложена искључиво у оставама похрањеним на поменутој територији. Ради се о налазима из Коштунића и Смедеревске Паланке. У првој остави (укупно 59 динара), склоњеној око 1365/1371. године, врсте 9.18 и 9.19 представљају главни део монетарне масе са 32,2% и 40,7%, док у другој остави (745 динара), похрањеној нешто касније око 1371/1380. године, врсте 9.17, 9.18 и 9.19 чине свега 4% присутних емисија новца.¹ Један примерак врсте 9.19 откивен је у гробу у средњовековној некрополи у месту Дићи подно Рудника.² Судаћи према оставама, посебно налазу из Коштунића, наведена ковања цара Уроша могу се оквирно датовати у шездесете године 14. века.

Посебност оставе из Брскова чини врста 9.17 са представом Христа који седи на престолу са наслоном на аверсу и цара, лево и св. Стефан, десно који му предаје заставу на реверсу. Реч је о реткој емисији чији једини примерак, некада у колекцији В. Јовановића, потиче из оставе из Смедеревске Паланке. Натпис на реверсу Сергије Димитријевић је прочитао као OPUP-VSIO.³ У нашем малом налазу присутна су два примерка ове ретке врсте, од којих је један, на жалост, знатно изломљен. Захваљујући првом, боље очуваном динару у могућности смо да исправимо опис овог важног ковања. Наиме у монографији „Новчарство средњовековне Србије” претпостављено је да св. Стефан владару предаје двоструки крст, док се на примерку из оставе Брсково назиру обриси заставе.⁴ Овај динар као и онај из оставе из Смедеревске Паланке обележени су лоше очуваним натписом са искривљеним словима, услед чега смо у немогућности да легенду јасно протумачимо. Оба поменута примерка означена су истом сиглом на аверсу P-, с том разликом што је на примерку из Брскова

1 Иванишевић 2001, 111 и 144-145.

2 Жеж 2001, 140.

3 Димитријевић 1972, 71-73, сл. 1-2.

4 Иванишевић 2001, 259, табла 3.

слово Р стилизовано и више личи на врежу. Стил оба динара је врло сличан и он указује на истог калупара и вероватно ковницу.

Врста 9.18 је тек у новије време опредељена као ковање цара Уроша.⁵ Растислав Марић је ову емисију, на основу оставе из Коштунића, определио као имитацију новца цара Душана, будући да представља директну копију бројних емисија динара овог владара.⁶ Са своје стране, С. Димитријевић је овај динар везао, без утемељења, за краља Уроша савладара цара Душана.⁷ Појављивање ове емисије у оставама похрањеним после смрти цара Душана 1355. године, Коштунићи, Смедеревска Паланка, Косово Поље и сада Брсково, јасно опредељују ово ковање као регуларну емисију цара Уроша. Потребно је истаћи да се ово ковање и према метрологији сврстава у период после 1355-1360. године.⁸ Динар врсте 9.18 из оставе из Брскова се разликује од до сада познатих примерака по новој сигли на аверсу N-. Остали примерци ове врсте обележени су сиглом R-V, која је опредељена као ознака ковнице Рудник.⁹

Последњи динар у нашој остави јесте врста 9.19 која припада скупини стилски истородних динара цара Уроша врстама 9.19-9.23. Ова група новца има за узоре предлошке са ковања цара Душана и цара Уроша, његових емисија из централних и јужних области. Ради се о последњим ковањима цара Уроша, која су послужила као узор за емисије Николе Алтомановића и поједина ковања кнеза Лазара.¹⁰

Лоша очуваност новца у остави из Брскова, са изломљеним крајевима, у једном случају са знатним оштећењем плочице, не дозвољавају нам да извршимо метролошку анализу.

Босански новац представљен је са два ретка полудинара бана Твртка I Котроманића. Према подели Ивана Ренђела ова врста је опредељена као први тип денара бана Твртка I. Као други тип денара води се најбројнија емисија овог значајног босанског владара са представом бана који стоји и држи мач и скиптар, која је знатно тежа од прве.¹¹ Средња тежина денара првог типа, према Корпусу И. Ренђела, износи 0,73 г (2 измерена примерка), а денара другог типа 1,58 г (31 примерак).¹² На основу метролошке анализе ковања бана Твртка I прву врсту денара И. Ренђела можемо определити као полудинаре, а другу врсту као динаре будући да је њихова средња тежине за преко 50% већа

5 Иванишевић 2001, 138-139.

6 Марић 1956, 433.

7 Димитријевић 1967, 78-79.

8 Иванишевић 2001, 111-112 и 114-115, графикон 5.

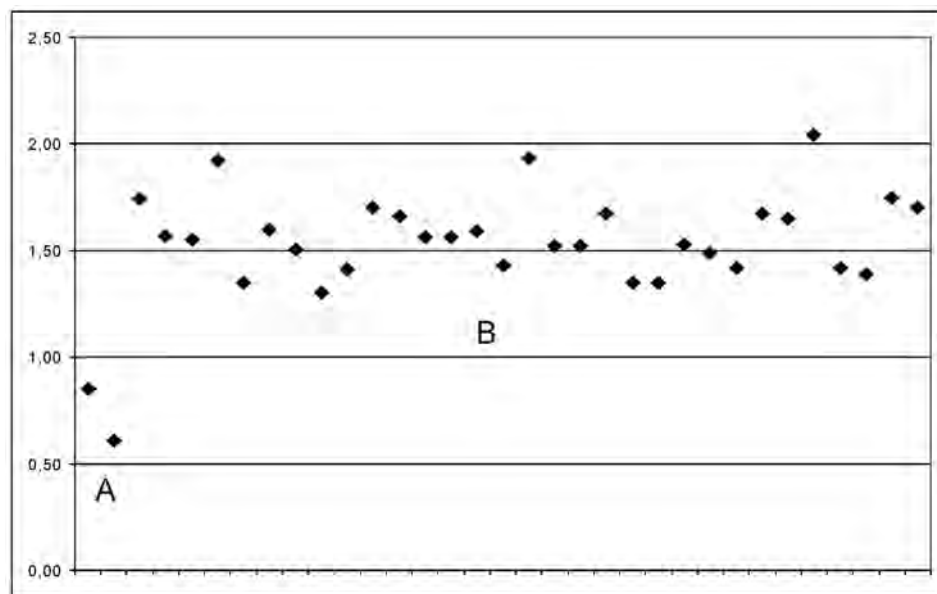
9 Иванишевић 2001, 138.

10 Иванишевић 2001, 139.

11 Rengjeo 1959, 72.

12 Rengjeo 1959, 72-74, бр. 823-864.

од првог типа (Графикон 1). У категорију полудинара сврставају се и пример из оставе из Брскова, будући да теже 0,59 и 0,53 г.

Графикон 1: Тежине новца бана Твртка I: А) Полудинари: Rengjeo 1959, денар 1. тип; Б) Динари : Rengjeo 1959, денар 2. тип.

Полудинари из оставе Брсково разликују се од примерака описаних у Корпусу „Средњовековног новца Хрватске, Славоније, Далмације и Босне“ И. Реиџела, у коме је назначено да бан седи на престолу без наслона окренут лицем и у десној руци држи уздигнут мач, а у левој скиптар са крстом.¹³ Код полудинара из Брскова распоред инсигнија је обрнут, тако да бан у десној руци држи скиптар са крстом, а у левој уздигнут мач (бр. 5-6). Исту диспозицију инсигнија налазимо и код илустрованог примерка у каталогу Б. Јовановића.¹⁴ Додајмо да „Каталог српског средњовековног новца“ С. Димитријевића не бележи ово ковање Твртка I.¹⁵

И. Реиџео у исти, први тип ставља и денар, односно полудинар, са представом владара који седи на престолу и држи преко колена мач.¹⁶ Реч је, потребно је поменути, о засебној емисији полудинара који наставља ковања Стефана II Котроманића (1322-1353). Важно је истаћи да је ово ковање бана Твртка I поменуто у историјским изворима. Наиме 19. марта 1365. године Дубровачки

¹³ Rengjeo 1959, 72, бр. 823 и 824.

¹⁴ Јовановић 2001, 149, бр. 2.

¹⁵ Димитријевић 2001, 476-477: Аутор је неоправдано емисије Твртка II приписао Твртку I.

¹⁶ Rengjeo 1959, 72, бр. 825.

сенат дозволио је бану Босне да у Дубровнику изради калупе са представом Христа на једној и бана са мачем на другој страни »de concedendo domino bano Bosne, quod possit facere fieri in Ragusio aliqua cunia cum Christo ab uno latere et ab alio cum bano cum spata«. Мало веће је допустило златару Радивоју да изради 12 калупа и пунци и да их прикаже Малом већу и да не може учинити ни један више под казном губитка руке - »A minori consilio Radoe aurifici data fuit licentia, quod possit facere inter cunia et ponzonos XII ad faciendum monetam pro servitio domini bani Bosne, que feramenta debeant operari in Bossina. Et preceptum fuit Radoe predicto, quod, factis dictis ferris, debeat huic consilio presentare, et plura ferra non facere sub pena manus.«.¹⁷

Поред званичних емисија новца, у Босни је кован и кривотворен новац. Венеција је писала бану 1366. године да неки босански племићи кују лажан новац по узору на венецијанске новце.¹⁸ Исти новац је имитиран и на простору српске државе, махом на територијама краља Вукашина. У питању су имитације новца у највећем броју случајева ковања дужда Лоренца Тиопола (1268-1275).¹⁹ Овој групи припадају и прва два примерка динара из наше оставе који представљају директну копију венецијанског гроша (бр. 1-2). Једино што их издваја је натпис на новцу OPUP-VSIO који указује да се ради о емисији цара Уроша.²⁰

Остава српског и босанског средњовековног новца из Брскова, иако мала по садржају, допунила је наша сазнања о ковању новца, посебно о ретким емисијама цара Уроша и бана Твртка I. Тешко је разазнати разлоге њеног похрањивања, које на основу свих изнетих запажања можемо ставити у 1360/1370. годину. Оно што је посебно важно јесте да овај налаз јасно указује да је рудник у Брскову био активан све до седамдесетих година 14. века, о чему је посебно писао Игнациј Воје у својој расправи о Брскову.²¹

17 Хисторијски архив у Дубровнику, *Reformationes* XXII f.12: Исписи Дубровачког архива Михаила Петерковића који се чувају у Историјском институту Српске академије наука и уметности.

18 Ljubić 1875, xxiv и 194.

19 Иванишевић 2001, 164-165, врста 25.1.3, сл. 16.

20 Димитријевић 1972, 71-73, сл. 1-2.

21 Воје 1983, 95.

КАТАЛОГ

1.

Ав. []-СI Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Лево у пољу?

Рв. []S[]O[] Цар, лево и св. Стефан, десно који му предаје заставу?, стоје окренути лицем. Краљ у плашту и хаљини у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом и у далматики левом руком прихвата јеванђеље.

Оштећен; Тежина 0,56 г; Пречник 18 мм; Оса 12; Исти калуп реверса као број 2. Ljubić 1875, нема; Димитријевић 1972, 71-73, сл. 1-2; Иванишевић 2001, врста 9.17.

2.

Ав. []Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.

Рв. []-O[] Краљ, лево и св. Стефан, десно који му предаје заставу?, стоје окренути лицем. Краљ у плашту и хаљини у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом и у далматики левом руком прихвата јеванђеље.

Изломљен; Тежина 0,32 г; Пречник 8 мм; Оса 12; Исти калуп реверса као број 1. Ljubić 1875, нема; Димитријевић 1972, 71-73, сл. 1-2; Иванишевић 2001, врста 9.17.

3.

Ав. []Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. У пољу лево N.

Рв. Ф – Цар, лево и царица, десно стоје окренути лицем и држе између себе двоструки крст. Цар са затвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими у десној руци држи скиптар са крстом. Царица са отвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими у левој руци држи скиптар са крстом.

Изломљен; Тежина 0,73 г; Пречник 18 мм; Оса 3.

Ljubić 1875, Стефан Душан - цар, В III В II 24-30, 77-94, Т. VIII.15; Иванишевић 2001, врста 9.18.

4.

Ав. $\overline{\Gamma} - \overline{\Gamma}$ Цар са затвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими окренут лицем, јаше надесно или налево. У левој руци држи скиптар са крстом, а у десној акакију.

Рв. $\Gamma\Theta\psi\sigma\cdot - \cdot\sigma\iota\omicron\omega[\]$ Шлем са челенком, велом, дашчицом, розетом и перијаницом окренут надесно.

Тежина 0,74 г; Пречник 17 мм; Оса 9.

Љубић 1875, Неодређен, бр. 19-20, Т. XV.28-29; Димитријевић 1959, 145-146, сл. 23-24; Иванишевић 2001, врста 9.19.

5.

Ав. Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са високим наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи је-ванђеље.

Рв. $+T\psi\epsilon\sigma\Gamma\tau\omicron\psi\lambda\pi\iota\psi\sigma[\]$

Бан у хаљини и са појасом седи на престолу без наслона окренут лицем.

У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој уздигнут мач.

Изломљен; Тежина 0,59 г; Пречник 18 мм; Оса 5.

Љубић 1875, нема; Rengjeo 1959, број 823-824.

6.

Ав. Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са високим наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи је-ванђеље.

Рв. $+T\psi\epsilon\sigma\Gamma\tau\omicron\psi\lambda\pi\iota\psi\sigma-S\psi\epsilon$

Бан у хаљини и са појасом седи на престолу без наслона окренут лицем.

У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој уздигнут мач.

Изломљен; Тежина 0,53 г; Пречник 18 мм; Оса 3.

Љубић 1875, нема; Rengjeo 1959, број 823-824.

БИБЛИОГРАФИЈА

Димитријевић 1959

С. Димитријевић, Нове врсте српског средњовековног новца, *Сџаринар* IX-X (1959), 137-168.

Димитријевић 1967

С. Димитријевић, Нова серија нових врста српског средњовековног новца II, *Сџаринар* XVII (1967), 77-89.

Димитријевић 1972

С. Димитријевић, Нова серија нових врста српског средњовековног новца VI, *Сџаринар* XXI (1972), 71-80.

Димитријевић 2001

С. Димитријевић, *Кашалої српскої средњовековної новца*, Београд 2001.

Иванишевић 2001

В. Иванишевић, *Новчарство средњовековне Срдије*, Београд 2001.

Јовановић 2001

М. Јованович, *Српски средњовековни новац*, Београд 2001.

Јеж 2001

Ж. Јеж, Некропола у Дићи, *Саопштења Републичкої завода за заштитију сџоменика културије XXXII-XXXIII* (2001), 135-147.

Љубић 1875

Ѕ. Љубић, *Опис jugoslavenskih novaca*, Zagreb 1875.

Марић 1956

Р. Марић, *Сџудије из српске нумизмаџике*, Београд 1956.

Rengjeo 1959

I. Rengjeo, *Corpus der mittelalterlichen Münzen von Kroatien, Slavonien, Dalmatien und Bosnien*, Graz 1959.

Воје 1983

И. Воје, Фрагменти о Брскову, *Исџоријски часопис* XXIX-XXX (1983), 93-100.

Vujadin IVANIŠEVIĆ
Archaeological Institute, Belgrade

Predrag LUTOVAC
Museum of Polimlje, Berane, Montenegro

A HOARD OF SERBIAN AND BOSNIAN MEDIEVAL COINS FROM BRSKOVO

Summary

Keywords: Serbia, Bosnia, Coinage, Brskovo, Dinar

Among its collections, the Museum of Polimlje in Berane houses an important find of Serbian and Bosnian medieval coins. It involves a small hoard that was discovered in the 1970s, during works in the Brskovo mine. The find consists of six small medieval coins, four dinars of the emperor Stefan Uroš (1355-1371) (Nos. 1-4) and two half-dinars of the Bosnian ban, Tvrtko I Kotromanić (1354-1377) (Nos.5-6). The Serbian coins belong to the coinage of the emperor Uroš: two specimens of type 9.17 (Nos.1-2), one specimen of type 9.18 (No. 3), and one of type 9.19 (No. 4), while the Bosnian coins are represented by two, rare half-dinars of Ban Tvrtko I Kotromanić.

The uniqueness of the hoard from Brskovo lies in the type 9.17, which was known till now, only on the basis of one specimen from Smederevska Palanka. Thanks to new finds of this type, we are able to correct the description of this important issue. Namely, it was assumed in the monograph "The Coinage of Medieval Serbia" that St. Stephan was handing the ruler a double cross, while on the specimen from the Brskovo hoard one can make out the contours of a flag.

The other important coinage in the hoard are the rare half-dinars of Ban Tvrtko I, which differ from the issues described in I. Rendjeo's Corpus, in that the ban is holding the insignia in the reverse order.

The find of the hoard of coins in Brskovo, at one time an important mining centre, indicates that the mine was in operation right until the 1370s, which Ignatije Boje wrote about in detail in his discourse on Brskovo.

Весна ЦРНОГЛАВАЦ
Народни музеј, Ниш

СРПСКИ СРЕДЊОВЕКОВНИ НОВАЦ У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ У НИШУ

Апстракт: Збирка средњовековног новца Народног музеја у Нишу садржи 117 комада српског средњовековног новца, искованих у периоду од 1276. до 1456. године, и то: 17 примерка новца из краљевског периода (1276-1346), 64 примерка из царског периода (1346-1371), 20 комада из периода обласних господара (1371-1402) и 16 комада из деспотског периода (1402-1456). Поред динара присутан је и један примерак полудинара, који припада имобилизираним врстама цара Душана, односно, ради се о новцу који евоцира ковања цара Душана а кован је највероватније после његове смрти (око 1360 – око 1375).

Кључне речи: Српски средњовековни новац, Збирка средњовековног новца, Народни музеј Ниш, динари, полудинар

I ИСТОРИЈАТ ЗБИРКЕ

Народни музеј у Нишу од самог свог оснивања 1933. године поседује Нумизматичку збирку. Слободно се може рећи да је управо са формирањем ове збирке све и почело, јер су оснивачи Музеја Боривоје Гојковић и Александар Ненадовић, као вишегодишњи нумизматичари, уступили Музеју града Ниша¹ део својих богатих колекција и дупликата и самим тим поставили основе нумизматичке збирке. Збирку је дуго водио и обрађивао управо Александар Ненадовић. На првој сталној поставци Музеја града Ниша, отвореној у згради Учитељског дома 23. априла 1933. године, био је изложен и антички и српски новац. Након премештања Музеја у зграду Христовулових, 22. октобра 1933. године, организована је нова музејска поставка. Том приликом је материјалу из нумизматичке збирке дато знатно простора, будући да је тада бројала већ

* Весна Црноглавац, е-адреса: crnves@yahoo.com

1 Музеј је основан 2. априла 1933. године под називом Музеј града Ниша, да би након Другог светског рата променио име у Народни музеј у Нишу.

6000 комада новца. Међу њима је било ретких и вредних примерака римског, византијског и српског средњовековног новца².

За време Другог светског рата када је Ниш бомбардован, зграда у којој се Музеј налазио је порушена и том приликом је уништено две трећине музејског фонда и готово целокупан материјал са сталне поставке. Срећна је околност да је трезор у коме је чуван нумизматички материјал остао нетакнут. Непосредно након ослобођења покренута је акција на рашчишћавању рушевина, сакупљању материјала и поновном формирању збирки.

Због наведених околности тешко је пратити динамику попуњавања нумизматичких збирки, па самим тим и Збирке средњовековног новца, која представља тему овог рада. Постојећа документација је непотпуна, јер често недостају подаци о месту налаза новца и начину његове набавке, посебно за период од оснивања Музеја до 1957. године, јер Улазна инвентарна књига за тај период није сачувана.

Данас Збирка средњовековног новца броји 388 комада и у свом саставу има 117 примерака српског средњовековног новца. Први примери српског средњовековног новца заведени у књигу инвентара средњовековног новца представљају поклон Народног музеја Топлице из Прокупља. Ради се о шест динара из оставе откривене у једном гробу у Прокупљу, која се састојала од сребрног накита и новца³. Нумизматички део налаза предат је на чување музејима у Прокупљу, Београду, Нишу и Крушевцу⁴. Народног музеју у Нишу поклоњено је пет динара Стефана Лазаревића (кат.бр. 102, 105, 107, 109, 111) и динар Ђурђа Бранковића (кат.бр. 113).

До значајног повећања Збирке долази током шездесетих година прошлог века. Први откупљен примерак представља динар краља Милутина пронађен 1951. године на локалитету «Кладаниште», у селу Црвена Река код Беле Паланке (кат.бр. 4). Новац је откупљен 1952. године.

Највећи број примерака доспео је у Музеј 1954. године када су набављена 33 комада. Најпре је откупљено 17 комада разних српских динара пронађених на територији Прокупља и Куршумлије (кат.бр. 3, 11, 13, 14, 18, 21, 23, 33, 45, 47, 57, 83, 94, 96, 103, 115, 117). Неколико месеци касније откупљено је још 15 српских

2 Петровић 2005, 41.

3 Остата похрањена у керамичкој посуди пронађена је 1. јуна 1953. године на главном тргу у Прокупљу. Део оставе који чини средњовековни накит састоји се од: два сребрна прстена, три сребрна дугмета, један сребрни ексер и масивна сребрна позлаћена наушница. (Ђоровић-Љубинковић 1958, 145-158).

4 Нумизматички део оставе обухвата 99 примерака новца (Марић 1956, 433). Од тога, 34 комада се налази у Народног музеју у Београду (Радић, Иванишевић 2001, 293 и 304); 4 (или 7) динара Стефана Лазаревића у Народног музеју у Крушевцу (у Улазној књизи инвентара Народног музеја у Крушевцу наведено је да се ради о поклону Музеја Топлице из Прокупља); затим 37 комада новца у Музеју Топлице у Прокупљу, који је украден са сталне поставке 1992. године и 6 динара у Народног музеју у Нишу, такође поклон Музеја Топлице из Прокупља. Новац који се чува у Народног музеју у Нишу, у Инвентарној књизи средњовековног новца није одређен као део прокупачке оставе. Захваљујући подацима добијеним из Музеја Топлице у Прокупљу, утврђена је веза између нишког дела оставе са њеним остатком.

динара пронађених 1916. године у Нишу (кат.бр. 1, 5, 6, 7, 12, 15, 16, 17, 26, 84, 95, 98, 110, 114, 116), а нешто касније откупљен је и динар Вука Бранковића, из околине села Велепоље код Ниша (кат.бр. 99).

Током 1957. године Збирка средњовековног новца обogaђена је путем откупа са још 22 примерка српских динара пронађених у Нишу. Тачно место налаза познато је за два динара Душана, од којих је један ископан на локалитету Виник (кат.бр. 34), а други у порти цркве Св. Пантелејмона (кат.бр. 43). За остале примерке се у књизи инвентара наводи само да су пронађени на територији Ниша (кат.бр. 2, 8, 9, 19, 22, 24, 25, 27, 28, 42, 44, 48, 58, 59, 60, 80, 81, 97, 104, 106).

Следеће, 1958. године откупљен је динар Вука Бранковића, пронађен такође у Нишу (кат.бр. 100).

У годинама које следе долази до знатног опадања у приливу српског средњовековног новца у Нумизматичку збирку. Приликом археолошких ископавања у нишкој тврђави које спроводи нишки Народни музеј 1962. године, пронађен је динар кнеза Лазара⁵ (кат.бр. 85). Исте године Музеј на поклон добија динар (анонимно ковање), пронађен приликом изградње поште у Белој Паланци (кат.бр. 93). Још један примерак Народни музеј добија 1963. године, а реч је о динару Стефана Лазаревића, чије је место налаза непознато (кат.бр. 108).

Уследила је пауза од скоро деценије до нове набавке српског средњовековног новца. Наиме, 1971. године Народни музеј у Нишу откупљује од једног колекционара 48 комада српског средњовековног новца, и то динаре: Душана (кат.бр. 20, 29-32, 35-41), Уроша V (кат.бр. 46, 49-56), Вукашина Мрњачевића (кат.бр. 61-79) и кнеза Лазара (кат.бр. 82, 86-92)⁶. Исте године откупљен је и динар краља Милутина, пронађен у селу Бериље код Прокупља (кат.бр. 10).

Два последња комада српских средњовековних динара, доспела су у Музеј путем ископавања на археолошком налазишту Медијана, обављеним 1972. године. Том приликом пронађени су динар Лазара и Ђурђа Бранковића (кат.бр. 112) и динар Јакова (кат.бр. 101)⁷.

5 Према подацима из теренског дневника, новац је ископан у сектору I, јама II, тер.бр. 588.

6 Према речима власника, новац потиче са територије Србије.

7 Новац је пронађен на простору перистила виле, у средњовековном слоју, на граници квадрата А -V и В-I; тер.бр. 432.

II КОВАЊЕ НОВЦА

Збирка средњовековног новца Народног музеја у Нишу у свом саставу има 117 примерака српских динара, искованих у периоду од 1276. до 1456. године. Емисије новца одређене су према каталогу: Вујадин Иванишевић, *Новчарство средњовековне Србије*, Београд 2001.

Хронолошки гледано, могу се издвојити четири периода ковања новца (Табела 1):

1. Краљевски период 1276-1346.
2. Царски период 1346-1371.
3. Период обласних господара 1371-1402.
4. Деспотски период 1402-1456

ПЕРИОД КОВАЊА	ВЛАДАР	БРОЈ КОМАДА	БРОЈ КАТАЛОГА
КРАЉЕВСКИ ПЕРИОД 1276-1346	Драгутин (1276-1282/1316)	2	1-2
	Милутин (1282-1321)	10	3-12
	Урош III Дечански (1321-1331)	1	13
	Душан краљ (1331-1346)	4	14-17
ЦАРСКИ ПЕРИОД 1346-1371	Душан цар (1346-1355)	24	18-41
	Имобилизиране врсте Душана (око 1360-око 1375)	3	42-44
	Урош V (1355-1371)	12	45-56
	Вукашин (1365-1371)	25	57-81
ПЕРИОД ОБЛАСНИХ ГОСПОДАРА 1371-1402	Кнез Лазар (око 1370-1389)	11	82-92
	Анонимно ковање (око 1310-око 1400)	1	93
	Балша III (1403-1421)	1	94
	Вук Бранковић (око 1375-1396)	6	95-100
	Јаков (око 1380-око 1395)	1	101
ДЕСПОТСКИ ПЕРИОД 1402-1456	Стефан Лазаревић (1389-1427)	10	102-111
	Лазар и Ђурђе Бранковић (око 1402-1410)	1	112
	Ђурђе Бранковић (око 1402-1456)	5	113-117
Укупно:		117	

Табела 1. Распоред ковања новца по владарима

1. КРАЉЕВСКИ ПЕРИОД 1276-1346.

Најраније примерке српског средњовековног новца у нумизматичкој збирци Народног музеја у Нишу чине два динара **краља Драгутина (1276-1282/1316)**. Реч је о емисијама динара са заставом, врста 2.1.2. На аверсу је приказан Христ који седи на престолу, а на реверсу Св. Стефан, заштитник династије Немањића, који краљу предаје заставу (кат.бр. 1-2). Динари са заставом представљају прве српске динаре, чије је ковање започело управо за време краља Драгутина, осамдесетих година XIII века у Брскову. Ковани су по узору на венецијанску грош тежине 2,178 грама и финоће 0.965, од кога су се разликовали само по натпису на реверсу. Као најважнија емисија краља Драгутина, кована је преко две деценије⁸.

Ковање **краља Милутина (1282-1321)** заступљено је са осам примерака динара са заставом и два примерка крстастих динара. То су уједно и два најзначајнија ковања краља Милутина.

Динари са заставом, врста 3.1 (кат.бр. 3-10), представљају најбројнију врсту српског средњовековног новца. Ковани су у бројним емисијама различитих тежина и финоће, у Брскову, у периоду од 1282. до око 1310. године⁹. Реч је о врсти кованој по узору на Драгутинов динар, врста 2.1.2.

Крстасти динари, врста 3.7 (кат.бр. 11-12), представљају друго по важности ковање краља Милутина. На аверсу је представљен Христ на престолу, а на реверсу Св. Стефан који краљу предаје двоструки крст. Ова врста динара почиње да се кује око 1310. године, а један од основних разлога за повлачење динара са заставом и ковање нове врсте, представљала је чињеница да су динари са заставом током дугог периода ковања и бројних емисија различитих финоћа и тежина, изгубили доста на својој вредности и угледу¹⁰. Крстасти динари представљају прву емисију новца која је у целости обележена словним ознакама, ради ефикасније контроле закупаца ковница и емисија¹¹. На оба примерка јављају се сигле Т - V на аверсу.

Ковање краља Уроша III Дечанског (1321-1331) заступљено је са једним примерком (кат.бр. 13). Припада динарима врсте 5.2, који на аверсу имају представу Христа који седи на престолу, а на реверсу краља који седи на престолу и држи скиптар и мач. Ова врста кована је на Руднику, који је краљ преузео од Владислава II крајем 1323. године¹². На аверсу има сигле L - P.

Ковање **краља Душана (1331-1346)** заступљено је са четири динара са шлемом и челенком (кат.бр. 14-17). Ова врста динара уведена је током краљевског

8 Иванишевић 2001, 91.

9 *Исџо*, 97.

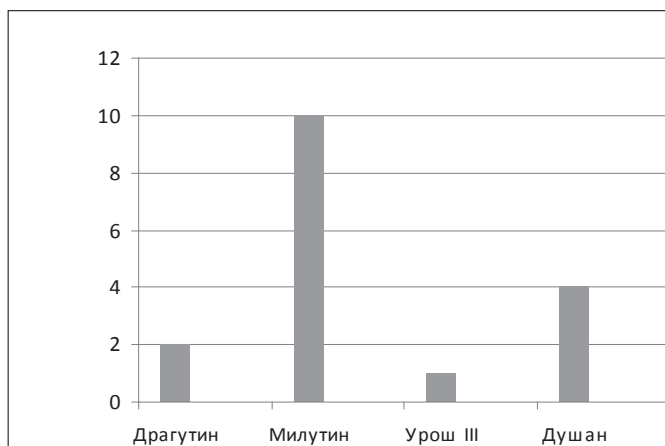
10 *Исџо*, 99.

11 *Исџо*, 100.

12 *Исџо*, 104.

периода ради уједначавања новчаних система, а кована је у великом броју емисија и највероватније у више ковница¹³.

Варијанта 6.4.1 заступљена је са три примерка (кат.бр. 14-16), а варијанта 6.5.1 са једним примерком (кат.бр. 17). Код обе варијанте на аверсу је представљен Христ на престолу, а на реверсу шлем са челенком. Разлика се јавља у натпису на реверсу. Сигле се јављају на аверсима два примерка: N - O (кат.бр. 15) и N - G (кат.бр. 17).

Графикон 1. Заступљеност новца према владарима у краљевском периоду

2. ЦАРСКИ ПЕРИОД 1346-1371.

Ковање **цара Душана (1346-1355)** заступљено је са 24 комада динара који припадају врстама: 6.9, 6.10, 6.11, 6.21 и 6.22.

Врста 6.9 уведена је ради обележавања крунисања краља Душана за цара, које је извршено 1346. године у Скопљу. На аверсу је представљен Христ који седи на престолу, а на реверсу владар који стоји и кога крунишу анђели. Ради се о великој емисији која је кована у већем броју ковница¹⁴. У каталогу су заступљена три примерка ове врсте, која припадају варијанти 6.9.1 (кат.бр. 18-20). Сигле се јављају на аверсу једног примерка и то: N - O (кат.бр. 20).

Врста 6.10 представља једну од првих емисија цара Душана, која је кована углавном у централним и јужним областима државе¹⁵. Ова врста има на аверсу представу Христа који седи на престолу, а на реверсу вишередни натпис. У каталогу је заступљена са два примерка (кат.бр. 21-22) који имају сигле на аверсу, и то: N-O (кат.бр. 21) и R-V (кат.бр. 22).

¹³ *Истѿо*, 120.

¹⁴ *Истѿо*, 124.

¹⁵ *Истѿо*, 127.

Врста 6.11 има на аверсу представу попрсја Христа, а на реверсу цара који јаше. У каталогу је заступљена варијанта 6.11.1 са три примерка (кат.бр. 23-25). Два комада имају сигле на аверсу, и то: N-O (кат.бр. 24) и R-V (кат.бр. 25).

Врста 6.21 има на аверсу представу Христа који седи на престолу, а на реверсу цара и царицу који стоје и држе између себе двоструки крст. У каталогу је заступљена са седам примерака (кат.бр. 26-32). Сигле се јављају на аверсима код четири динара, и то: N-G (кат.бр. 29-30) и R-V (кат.бр. 27-28). Ради се о врсти кованој у више ковница¹⁶.

Врста 6.22.2 има исту аверсну представу као претходна, а на реверсу цара и царицу који стоје и једном руком држе двоструки крст, док другу руку држе на грудима. Ова врста је заступљена са девет комада (кат.бр. 33-41).

Имобилизиране врсте цара Душана представљају динаре који евоцирају ковања цара Душана, а ковани су највероватније после његове смрти (око 1360-око 1375). У каталогу су заступљена три примерка:

Врста 7.1 има на аверсу представу Христа који стоји на супеданеуму, а на реверсу цара и царицу који стоје и држе између себе двоструки крст, а у другој руци скиптар (кат.бр. 42). Ова врста се приписује емисијама везаним за јужне делове земље, највероватније коване за време краља Вукашина. Спада у изузетно ретке врсте, која је досад била забележена само једним примерком¹⁷.

Врста 7.2 има на аверсу представу Христа који седи на престолу, а на реверсу цара и царицу који стоје и држе између себе крст, а у другој руци скиптар (кат.бр. 43). Ова врста такође представља ретку емисију, за коју се претпоставља да је кована у северној Македонији између 1360. и 1370. године¹⁸. Обележена је сиглом O-G на реверсу.

Врста 7.6.1 има на аверсу Христа који седи на престолу, а на реверсу цара и царицу који седе и у рукама држе скиптар са крстом (кат.бр. 44). Ова врста представља емисију полудинара, за коју се претпоставља да је кована крајем шездесетих и почетком седамдесетих година XIV века у централним деловима земље¹⁹.

Ковање **цара Стефана Уроша V (1355-1371)** представљено је са 12 примерака (кат.бр. 45-56).

Врста 9.6 има на аверсу представу цара који јаше надесно, а на реверсу шлем са челенком. У каталогу је заступљен једним комадом, који на реверсу има сиглу у виду звездице (кат.бр. 45). Сматра се да је ова врста кована у јужним областима царства у Македонији²⁰.

Врста 9.7 има на аверсу представу цара који седи на престолу, а на реверсу шлем са челенком. Заступљен је са два примерка: варијанта 9.7.1, код које је

16 *Исѿо*, 131.

17 *Исѿо*, 134.

18 *Исѿо*.

19 *Исѿо*.

20 *Исѿо*, 136.

владар представљен без нимба (кат.бр. 46), и варијанта 9.7.2, код које је владар представљен са нимбом (кат.бр. 47). Сигла G се јавља на аверсу код кат.бр. 46.

Врста 9.18 има на аверсу представу Христа који седи на престолу, а на реверсу цара и царицу који стоје и држе између себе двоструки крст, а у другој руци скиптар са крстом. У Збирци је представљена једним примерком (кат.бр. 48).

Врста 9.20 има Христово попрсје на аверсу, а цара који јаше на реверсу. Заступљена је са четири комада (кат.бр. 49-52). Сви примерци имају на аверсу и реверсу сигле R-V.

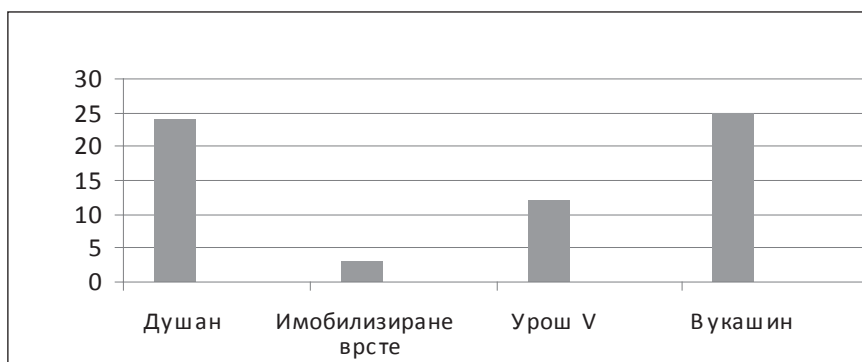
Врста 9.22 има на аверсу представу шлема са челенком, а на реверсу цара и царицу који стоје и држе између себе двоструки крст, а у другој руци скиптар са крстом. Заступљена је са четири примерка (кат.бр. 53-56). Само један комад има сиглу R -V на реверсу (кат.бр. 55).

Ковање врста 9.6 и 9.7 везује се за ковнице у јужним и централним областима, док врсте 9.20 и 9.22 спадају међу последња царска ковања Уроша V из северних области, највероватније рудничке ковнице²¹.

Ковање краља Вукашина (1365-1371) представљено је са 25 примерака (кат.бр. 57-81).

Врста 12.5 има на аверсу представу Христа на престолу, а на реверсу вишередни натпис. Заступљена је са 23 комада (кат.бр. 57-79). Сигла Ϣ се јавља на 14 примерака (кат.бр. 57-59, 62-65, 67-79, 72-74), а сигла $\text{Ϣ}-\Omega$ на девет (кат.бр. 60-61, 66, 71, 75-79). Ова врста представља најважнију емисију краља Вукашина, чија је једна од главних ковница била у Новом брду²².

Врста 12.7 има на аверсу представу Христа који стоји на супеданеуму, а на реверсу вишередни натпис. Заступљена је са два комада (кат.бр. 80-81).

Графикон 2. Заступљеност новца према владарима у царском периоду

21 *Исто*, 139.

22 *Исто*, 143.

3. ПЕРИОД ОБЛАСНИХ ГОСПОДАРА 1371-1402.

Ковање кнеза Лазара (око 1370-1389) представљено је са 11 примерака (кат. бр. 82-92).

Врста 24.3 има на аверсу представу Христа, а на реверсу кнеза који седи на престољу. Заступљена је са једним комадом (кат.бр. 82). На аверсу има сиглу G.

Врста 24.10 има на аверсу представу Христа који стоји у мандорли, а на реверсу кнеза који стоји и у десној руци држи скиптар са крстом, док му лева рука почива на појасу. Заступљена је са два комада (кат.бр. 83-84).

Врста 24.14 има аверсну представу као претходни, а на реверсу кнеза који стоји и у десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију. Заступљена је са једним примерком (кат.бр. 85). Ова врста динара представља главно ковање новобрдске ковнице²³.

Врста 24.22 има на аверсу представу Христа који седи на престољу, а на реверсу кнеза који седи на престољу и држи скиптар са крстом и акакију. Заступљена је са седам комада и сви су обележени сиглом R-V на аверсу (кат.бр. 86-92).

На почетку владавине кнеза Лазара коване су врсте 24.3 (у централним областима) и 24.22 (у северним областима), док су врсте 24.10, 24.14 и 24.22 коване у другој половини његове владавине²⁴.

Анонимно ковање (око 1310-око 1421) представљено је са једним примерком (кат.бр. 93). Ради се о динару врсте 25.1, који на аверсу има представу Христа који седи на престољу, а на реверсу Св. Марка који предаје заставу дужду. Ова врста представља имитацију прве емисије венецијанског гроша²⁵.

Ковање Балше III (1403-1421) представљено је са једним комадом врсте 29.1, која на аверсу има представу Св. Лаврентија који стоји у мандорли, а на реверсу грб (кат.бр. 94). Овај новац кован је у Бару²⁶.

Ковање Вука Бранковића (око 1375-1396) представљено је са шест примерака (кат.бр. 95-100) и то четири врсте, које на аверсу имају исту представу - Христа који седи на престољу, а различите реверсе:

Врста 31.5 на реверсу има представу Св. Стефана који стоји и држи кадионицу и јеванђеље. Заступљена је са једним комадом (кат.бр. 95). На аверсу има сиглу П.

Врста 31.6 на реверсу има представу владара који стоји. Заступљена је са два примерка варијанте 31.6.1, код које владар у десној руци држи скиптар са крстом, док му лева рука почива на појасу (кат.бр. 96-97). Ова врста представља једно од првих ковања и уједно најтежих емисија Вука Бранковића²⁷.

23 *Исџо*, 163.

24 *Исџо*, 161.

25 *Исџо*, 164.

26 *Исџо*, 167.

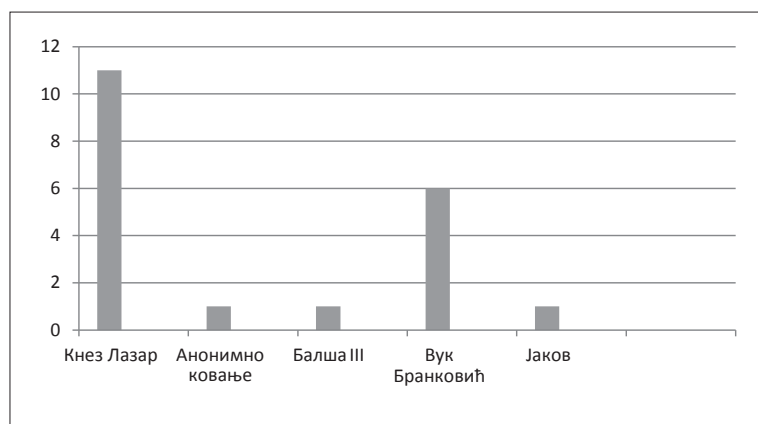
27 *Исџо*, 169.

Врста 31.14 на реверсу има вишередни натпис. Заступљена је са два комада (кат.бр. 98-99).

Врста 31.16 на реверсу има представу лава који корача надесно. Заступљена је са једним примерком (кат.бр. 100).

Главну емисију Вука Бранковића представља динар врсте 31.6, а затим следе динари врсте 31.14 и 31.16²⁸.

Ковање локалног феудалца **Јакова (око 1380-око 1395)** представљено је једним примерком, који припада врсти 33.2 (кат.бр. 101). На аверсу је представљен Христ који седи на престолу, а на реверсу владар који стоји и у десној руци држи копље са заставом, док му лева рука почива на појасу. Ова врста припада једној од две новчане врсте које је Јаков ковао као вазал Вука Бранковића²⁹.

Графикон 3. Заступљеност новца према владарима у периоду обласних господара

4. ДЕСПОТСКИ ПЕРИОД 1402-1456.

Ковање деспота **Стефана Лазаревића (1402-1427)** представљено је са 10 примерака (кат.бр. 102-111). Ради се о емисијама нових динара, који су уведени монетарном реформом спроведеном између 1402. и 1407. године³⁰.

Врста 42.20 има на аверсу представу Христа који седи на престолу, а на реверсу деспота који стоји. Заступљена је са два комада (кат.бр. 102-103).

Врсте 42.43, 42.45 и 42.47 имају на аверсу представу Христа који стоји у мандорли, а на реверсу различите вишередне натписе.

Врста 42.43 заступљена је са једним комадом варијанте 42.43.1 (кат.бр. 104), врста 42.45 са два комада (кат.бр. 105-106), исто као и врста 42.47 (кат.бр. 107-108).

28 *Истио*, 168.

29 *Истио*, 170.

30 *Истио*, 184.

Врсте 42.48, 42.49 и 42.54 заступљене су са по једним примерком. Све имају на аверсу представу Христа који седи на престолу, а на реверсу различите вишередне натписе (кат.бр. 109, 110), односно монограм (кат.бр. 111).

Ковање Лазара и Ђурђа Бранковића (око 1402-1410) представљено је једним примерком врсте 44.1. На аверсу налазимо представу Христа који седи на престолу, а на реверсу вишередни натпис (кат.бр. 112). Ова емисија има за узор реформисане динаре деспота Стефана Лазаревића, те се датује у период после његове реформе спроведене између 1402. и 1407. године³¹.

Збирка српског средњовековног новца завршава се ковањима Ђурђа Бранковића (око 1402-1456), које је представљено са пет примерака (кат.бр. 113-117). Емисије Ђурђа Бранковића можемо поделити на два раздобља:

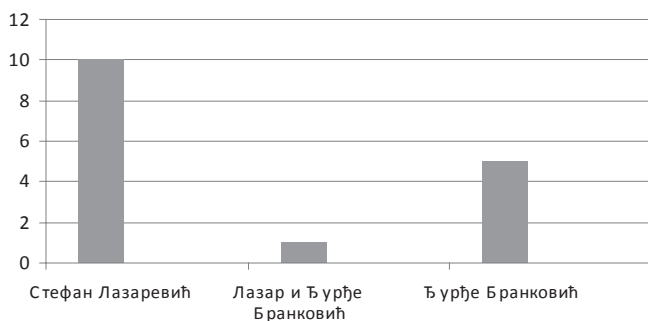
Прво раздобље обухвата ковања обласног господара (1402-1427), које је заступљено са два комада врсте 45.2 (кат.бр. 113-114)³². На аверсу је представљен Христ у мандорли, а на реверсу лав који корача налево.

Другом раздобљу припадају ковања деспота (1427-1456). Првим ковањима деспотског периода припада врста 45.12, која на аверсу има монограм, а на реверсу лава који корача³³. Заступљена је са једним комадом (кат.бр. 115).

Након спровођења монетарне реформе 1435. године уводе се врсте 45.20 и 45.24³⁴.

Врста 45.20 на аверсу има вишередни натпис, а на реверсу лава који корача. Заступљена је са једним примерком (кат.бр. 116).

Врста 45.24 на аверсу има представу деспота који стоји, а на реверсу поред лава који корача, налази се и натпис ковнице-престонице Смедерево. Заступљена је са једним комадом (кат.бр. 117). Ова врста динара припада најстаријим ковањима града Смедерева³⁵.

Графикон 4. Заступљеност новца према владарима у деспотском периоду

31 *Исџо*, 188.

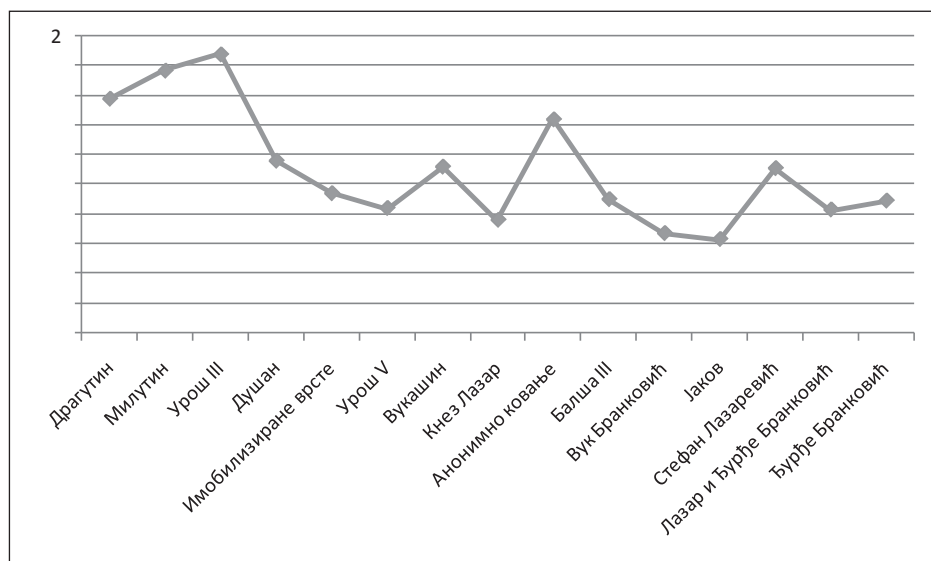
32 *Исџо*, 190.

33 *Исџо*

34 *Исџо*, 191.

35 *Исџо*, 192.

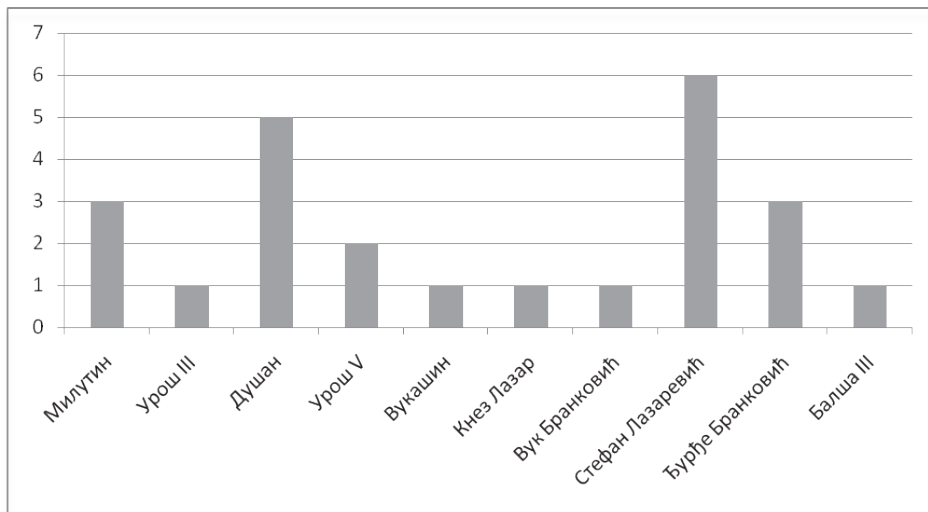
На графикону 5. приказане су вредности средњих тежина српских динара. Иако је метролошка анализа извршена на не тако великом броју примерака (117 комада), ипак се јасно може уочити стална тенденција смањења тежине динара. Највећу тежину имају динари ковани током краљевског периода и она се креће између 2.19 и 1.58 грама, при чему средње тежине износе од 1.88 до 1.58 грама. Већ током царског периода почиње процес веће депресијације динара. Најнижу вредност средње тежине имају динари обласних господара Вука Бранковића (0.67 грама) и Јакова (0.63 грама). До значајног повећања тежине динара долази за време Стефана Лазаревића (средња тежина износи 1.15 грама), који спроводи новчану реформу у периоду између 1402. и 1407. године и уводи ковање нових динара. Последњи примерци српских динара у Нумизматичкој збирци Народног музеја у Нишу ковани су за време Ђурђа Бранковића, који за подлогу свог новца узима реформисане динаре Стефана Лазаревића, да би око 1435. године реорганизовао ковање новца. Средња тежина динара Ђурђа Бранковића износи 0.89 грама.

Графикон 5. Средње тежине српских динара

III ЗАКЉУЧАК

Од 117 примерака српског средњовековног новца из Народног музеја у Нишу, 24 комада потиче са подручја Прокупља и Куршумлије, 44 са територије града Ниша и околине, а 49 из осталог дела Србије.

Графикон 6. Заступљеност новца према владарима на подручју Прокупља и Куршумлије

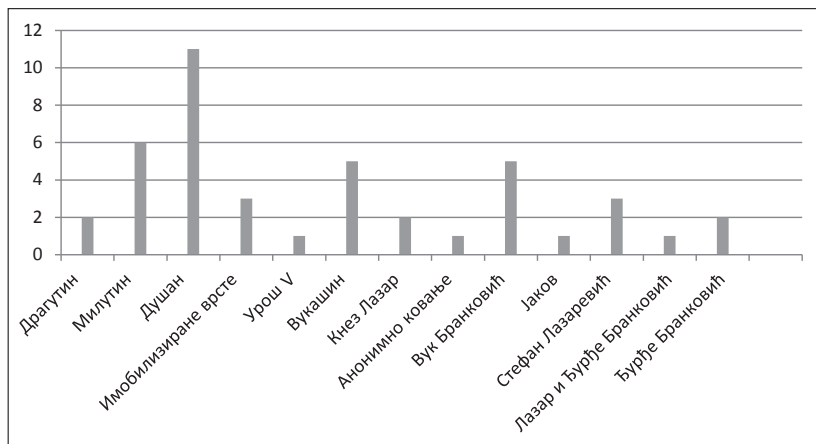
Територија Прокупља и Куршумлије налазила се у саставу српске државе од времена краља Драгутина (карта 1.) до владавине деспота Стефана Лазаревића, што потврђују и налази српског новца из Народног музеја у Нишу (графикон 6.). Од 24 динара, колико се чува у Нумизматичкој збирци, најзначајније примере са ове територије представљају динари из прокупачке оставе и динар Балше III. Прокупачкој остави припада пет динара Стефана Лазаревића (кат. бр. 102, 105, 107, 109 и 111) и динар Ђурђа Бранковића (кат. бр.113)³⁶. Динар Балше III, господара Зете, представља веома редак налаз новца (кат. бр. 94). По један примерак евидентиран је у поменутој прокупачкој остави (у делу који се чува у Народног музеју у Београду³⁷) и у остави из Банатске Дубице³⁸, док се један комад налази у Музеју града Београда³⁹. Значајно је истаћи да су сви наведени динари Балше III пронађени далеко изван магичног подручја.

36 Ђоровић-Љубинковић 1958, 145-158.

37 Радић, Иванишевић 2001, 304.

38 Иванишевић 2001, 167.

39 Новаковић 1986, 34.

Графикон 7. Заступљеност новца према владарима на подручју Ниша

Најстарији примерци српског новца који потичу са територије града Ниша и околине јесу динари са заставом краљева Драгутина и Милутина (кат. бр. 1, 2, 4-9). У то време ова област се налазила у саставу бугарске државе (карта 1.), те присуство српског новца указује на извоз динара са заставом. Наиме, познато је да је ова врста динара наложена у бројним оставама похрањеним далеко ван матичног подручја, на простору од југоисточне Француске до обала Црног мора⁴⁰. Након експанзије српског динара са заставом долази до смањења ареала оптицаја, тако да се емисије српског новца коване после 1310. године јављају углавном на територији српске државе и суседних области, што потврђује и налаз крстастог динара краља Драгутина из Ниша (кат.бр.12).

На подручју града Ниша, најзаступљенији су динари ковани током царског периода. Ово време карактерише обимна новчана продукција и велике емисије новца, што је било у складу са ширењем српске државе. Након битке код Велбужда 28. јула 1330. године, Ниш је припојен српској држави⁴¹, услед чега долази до повећања циркулације српског новца током владавине Душана (графикон 7.). Из Ниша потиче 11 динара Душана, и то три кована у периоду пре крунисања Душана за цара 1346. године (кат.бр. 15-17) и осам комада искованих током царског периода (кат.бр. 19, 22, 24-28, 34). Значајне комаде представљају врсте имобилизираних динара цара Душана (кат.бр. 42-44). Ради се о динарима који, према В. Иванишевићу, евоцирају ковања цара Душана, а који су ковани после његове смрти у периоду између 1360. и 1375. године⁴². Динар врсте 7.1 (кат.бр. 42) је од посебног значаја, имајућу у виду да је досад евиден-

40 Иванишевић 2001, 93.

41 Калић-Мијушковић 1983, 96.

42 *Исто*, 134.

тиран само један комад ове врсте у каталогу Ш. Љубића⁴³. И динар врсте 7.2 (кат.бр. 43), пронађен у порти цркве Св. Пантелејмона у Нишу 1957. године, представља раритетни примерак, с обзиром да је познат само један примерак забележен у остави из Новог Пазара⁴⁴. Локалитет Св. Пантелејмон налази се на десној обали реке Нишаве, недалеко од истоимене цркве подигнуте 1878. године (карта 2.). Током вишегодишњих археолошких истраживања на том локалитету, константовано је постојање темељних остатака средњовековне цркве и некрополе из XII-XIII века⁴⁵. Примерак врста 7.6.1 (кат.бр. 44) представља полудинар, чији су налази досад потврђени у оставама из Косовог Поља и Новог Брда⁴⁶. Ови комади имобилизованих врста динара цара Душана представљају једине, до сада познате, појединачне налазе ове врсте, с обзиром да су досада забележени искључиво у оставама.

Дезинтеграција српског Царства уследила је после седамдесетих година XIV века, што се директно одразило на новчану продукцију. Стварањем нових области појавиће се бројне емисије новца обласних господара и локалних феудалаца. Иако подељена на више самосталних ковања, продукција српског новца била је малог обима, што потврђују и примерци из Ниша. Тако бележимо само један динар цара Уроша V (кат.бр. 48) и пет динара краља Вукашина (кат.бр. 58-61, 80, 81), једног од најзначајнијих феудалаца тог времена, који је владао градом Прилепом и областима у западној Македонији⁴⁷. Иако је потврђено постојање његовог новца и ван области којима је владао, динари из Ниша представљају најисточније познате примере његовог новца.

Период када се Ниш налазио у саставу државе кнеза Лазара (од око 1370. године до 1386. године када га освајају Турци) заступљен је налазима два динара (кат. бр. 84 и 85). Један динар је пронађен приликом археолошких истраживања на простору нишке тврђаве 1962. године⁴⁸ (кат.бр. 85). Током вишегодишњих ископавања унутар Тврђаве (карта 2.), константовано је постојање средњовековног слоја и капије из времена деспотовине, чији су темељни остаци откривени уз западни зид Јагодин-малске капије⁴⁹.

Иако Турци освајају Ниш 1386. године и под њиховом управом остаје све до око 1404. године, и даље пратимо оптицај српских динара на овом простору. Ради се о пет динара Вука Бранковића, који је владао територијом између

43 Љубић 1875, Т. VIII.20

44 Иванишевић 2001, 111.

45 Археолошка истраживања обављена су током 1966. и 1969. године (В. Кораћ, *Истраживање остатака храма Св. Пантелејмона у Нишу, Зборник радова византолошкој инститиути* 39, Београд 2001/2002, 103-115), као и у периоду од 2002. до 2007. године (документација Народног музеја у Нишу).

46 Иванишевић 2001, 111 и 144.

47 Ферјанчић 1966, 108.

48 Новац је пронађен у јами укупаном на око 25м северно од Београдске капије (Подаци из документације Народног музеја у Нишу).

49 Подаци из документације Завода за заштиту споменика културе у Нишу.

Сјенице, Копаоника, Скопља и горњих токова Таре и Мораче⁵⁰. Присуство динара Вука Бранковића у Нишу сведочи о циркулацији његовог новца изван матичне територије (кат.бр. 95, 97-100).

Ниш ће се поново наћи у саставу српске државе током владавине деспота Стефана Лазаревића, у периоду од око 1404. до 1428. године, када га трајно освајају Турци⁵¹. Овај период карактерише смањен оптицај српског новца, о чему сведоче ретки налази: динар Јакова (кат.бр. 101), три динара Стефана Лазаревића (кат.бр. 104, 106, 110), динар Лазара и Ђурђа Бранковића (кат.бр.112) и два динара Ђурђа Бранковића (кат.бр. 114, 116).

Значајне налазе из овог периода представљају два динара пронађена током археолошких истраживања на налазишту Медијана 1972. године (карта 2.). Наиме, приликом истраживања перистила виле, регистровано је постојање средњовековних укопа у којима су пронађена два гроба, остаци огњишта, хлебне пећи и уломци средњовековне керамике. Поред наведеног, пронађени су и динар Јакова (кат.бр.101) и динар Лазара и Ђурђа Бранковића (кат.бр. 112)⁵². Динар Јакова, локалног феудалца, је врста коју је он ковао као вазал Вука Бранковића. Заједничко ковање браће Лазара и Ђурђа Бранковића спада у изузетно ретке врсте. Један динар пронађен је у граду Сталаћу⁵³, а два динара су забележена у збирци Сергија Димитријевића⁵⁴. Постојање средњовековног насеља на Медијани посведочено је и током истраживања из 2001. године, када су пронађени остаци куће из XII века, као и током истраживања из 2010. године, када је на простору вестибула виле откривена јама (бунар?) са средњовековном керамиком⁵⁵.

Иако не тако велика по свом обиму, Збирка српског средњовековног новца Народног музеја у Нишу ипак износи нова сазнања по питању оптицаја и распрострањености одређених емисија новца српских владара и обласних господара. С обзиром на мали број објављених нумизматичких збирки и појединачних налаза српског новца са територије Републике Србије, овај рад свакако употпуњава слику о монетарним процесима који су се одвијали на територији Српске средњовековне државе и њеном окружењу.

50 Калић-Мијушковић 1983, 98

51 *Исјо*, 100-101.

52 М. Максимовић пише о овоме: Прилог проучавању некропола на Медијани, *Зборник Народног музеја у Нишу* 18, Ниш 2011 (у штампи).

53 Иванишевић 2001, 188.

54 Димитријевић 2001, 394-395, Врста 292.

55 Подаци из документације Народног музеја у Нишу.

Карта 1. Србија од 1282. до 1321. године

Карта 2. Налазишта српског средњовековног новца на подручју Ниша

КАТАЛОГ

Новац је одређен према каталогу: Вујадин Иванишевић, *Новчарство средњовековне Србије*, Београд 2001.

Каталог садржи следеће одреднице: име владара, ковницу (уколико је позната), редни број, опис аверса и реверса, деноминацију, промер (у милиметрима), тежину (у грамима), осу, промену на новцу (уколико је има), сиглу, референцу, инвентарни број и место налаза.

СТЕФАН ДРАГУТИН (1276-1282/1316)

Ред. бр.	Опис	Деноминација R (mm) T (g) Оса Промене на новцу	Сигла	Референца	Инв.бр. Место налаза
1.	<p>Ав. IC - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престоу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.</p> <p>Рв. STEFAN – R/E/X – S – STEFAN Краљ, лево и св. Стефан, десно који му предаје заставу, стоје окренути лицем. Краљ у плашту и хаљини, у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом и у далматики левом руком прихвата јеванђеље.</p>	<p>динар 22 1,58 ↘</p>		2.1.2	38 Ниш
2.	<p>Ав. I[C] - XC Рв. STEF[AN] – R/E/X – S – ST[EF]AN</p>	<p>динар 22 1,58 ↘ Пробушен</p>		2.1.2	116 Ниш

СТЕФАН УРОШ II МИЛУТИН (1282 – 1321)

3.	Ав. IC - [XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. VROSIVS – R/E/X – S – ST[EFAN] Краљ, лево и св. Стефан, десно који му предаје заставу, стоје окренути лицем. Краљ у плашту и хаљини, у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом и у далматики левом руком прихвата јеванђеље.	динар 21 1,84 ↓	3.1	29 Територија Прокупља и Куршумлије
4.	Ав. IC - XC Рв. VROSIV[S] – R/E/X – S – STEFA[N]	динар 20 1,60 ↓	3.1	30 Лок. Кладаниште, с. Црвена река код Беле Паланке
5.	Ав. [IC] - XC Рв. VROSIVS – R/E/X – S – STEFAN	динар 20 1,85 ↑	3.1	35 Ниш
6.	Ав. IC - XC Рв. VROSI[VS] – R/E/X – S – STEFA[N]	динар 20 2,01 ↓	3.1	46 Ниш
7.	Ав. IC - XC Рв. VROSIV[S] – R/E/X – S – STEFA[N]	динар 21 1,50 ↓	3.1	47 Ниш
8.	Ав. IC - XC Рв. VROSIVS – R/E/X – S – STEFAN	динар 20 2,10 ↘ Пробушен	3.1	117 Ниш
9.	Ав. IC - XC Рв. VROSIVS – R/E/X – S – [STEFAN]	динар 21 1,74 ↓	3.1	119 Ниш

СРПСКИ СРЕДЊОВЕКОВНИ НОВАЦ У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ У НИШУ

10.	Ав. IC - XC Рв. VRO[SIVS] - R/E/X - S - STEFAN	динар 21 2,19 ↑		3.1	160 Село Бериље, околина Прокупља
11.	Ав. IC-XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. [V]ROSIVS - R/E/X - [S] STEFAN Краљ, лево и св. Стефан, десно који му предаје двоструки крст, стоје окренути лицем. Краљ у плашту и хаљини, у левој руци држи акакију. Св. Стефан са нимбом и у далматики левом руком прихвата јеванђеље.	динар 20 1,57 ↑	T - V	3.7	22 Територија Прокупља и Куршумлије
12.	Ав. [IC]-XC Рв. [VROSIVS] - R/E/X - S STEFAN	динар 20 1,37 ↓ Пробушен	T - V	3.7	33 Ниш

СТЕФАН УРОШ III ДЕЧАНСКИ (1321 - 1331)

13.	Ав. IC-XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. СТЕФАНЪ ОУРОШЪ - КРАЉЪ ТРЕТН Краљ са отвореном круном, у панциру и хаљини седи на престолу без наслона окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој мач положен преко крила.	динар 23 1,88 ↗	L - P	5.2	19 Територија Прокупља и Куршумлије
-----	--	--------------------------	-------	-----	--

СТЕФАН ДУШАН, краљ (1331-1346)

14.	<p>Ав. IC-XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље Рв. + MONITA – REX STE[FA] Шлем са челенком, дашчицом, розетом и перјаницом окренут налево.</p>	<p>динар 19 1,20 ↙ Пробушен</p>		6.4.1	13 Територија Прокупља и Куршумлије
15.	<p>Ав. IC-XC Рв. + MONIT[A] – REX STEFA</p>	<p>динар 19 1,42 ↘</p>	N - O	6.4.1	34 Ниш
16.	<p>Ав. IC-XC Рв. + MONITA – R[EX S] TEFA</p>	<p>динар 20 1,41 ↘</p>		6.4.1	39 Ниш
17.	<p>Ав. [IC]-XC Рв. [S]TEFANVS – DEI [GRA REX]</p>	<p>динар 20 1,45 ↘</p>	–♁	6.5.1	43 Ниш

СТЕФАН ДУШАН, цар (1346-1355)

18.	<p>Ав. IC-[X]C Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље Рв. ⱮФѠ - ⱮР Цар са затвореном круном, у сакоу, манијаку и дијадими стоји окренут лицем и крунишу га два анђела, један са леве, а други са десне стране. У десној руци држи скиптар са једноструким крстом, а у левој акакију.</p>	<p>динар 21 1,37 ↘ Пробушен</p>		6.9.1	9 Територија Прокупља и Куршумлије
-----	---	---	--	-------	---------------------------------------

СРПСКИ СРЕДЊОВЕКОВНИ НОВАЦ У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ У НИШУ

19.	Ав. I[C-X][C] Рв. $\overline{\text{Ф}}\overline{\text{Ь}}$ - $\overline{\text{З}}\overline{\text{Р}}$	динар 22 1,44 ↘ Пробушен		6.9.1	121 Околина Ниша
20.	Ав. IC-XC Рв. $\overline{\text{Ф}}\overline{\text{Ь}}$ - $\overline{\text{З}}\overline{\text{Р}}$	динар 21 1,59 ↓ Пробушен	И – О	6.9.1	167 Србија
21.	Ав. IC-XC Рв. + [CT] / $\overline{\text{Ф}}\overline{\text{Я}}\overline{\text{Н}}\overline{\text{Ь}}$ $\overline{\text{Б}}$ / $\overline{\text{Ь}}\overline{\text{Х}}\overline{\text{А}}\overline{\text{Б}}\overline{\text{Я}}$ $\overline{\text{Б}}$ / $\overline{\text{Л}}\overline{\text{А}}\overline{\text{Г}}\overline{\text{О}}\overline{\text{Б}}\overline{\text{Е}}\overline{\text{Р}}$ / $\overline{\text{Н}}\overline{\text{И}}\overline{\text{Ч}}\overline{\text{Р}}\overline{\text{Ь}}$	динар 21 1,59 ↙ Пробушен	N – O	6.10	24 Територија Прокупља и Куршумлије
22.	Ав. [IC]-X[C] Рв. + $\overline{\text{С}}\overline{\text{Т}}\overline{\text{Ф}}\overline{\text{Н}}\overline{\text{Ь}}$ / $\overline{\text{Ь}}\overline{\text{Х}}\overline{\text{А}}$ $\overline{\text{Б}}\overline{\text{Я}}$ $\overline{\text{Б}}\overline{\text{Л}}$ / $\overline{\text{Г}}\overline{\text{О}}\overline{\text{Б}}\overline{\text{Ь}}\overline{\text{Р}}\overline{\text{Н}}\overline{\text{И}}$ / $\overline{\text{Ч}}\overline{\text{Р}}\overline{\text{Ь}}$	динар 20 1,89 ↘	R – V	6.10	111 Ниш
23.	Ав. IC-XC Попрсје Христа са нимбом, у туники и колобиону, окренуто лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи акакију. Рв. $\overline{\text{Ф}}\overline{\text{Ь}}$ - $\overline{\text{З}}\overline{\text{Р}}$ Цар са затвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами окренут лицем, јаше надесно. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.	динар 20 1,16 ↘ Напукао		6.11.1	23 Територија Прокупља и Куршумлије
24.	Ав. IC-XC Рв. $\overline{\text{Ф}}\overline{\text{Ь}}$ - $\overline{\text{З}}\overline{\text{Р}}$	динар 22 1,44 ↘ Напукао	N – O	6.11.1	122 Ниш
25.	Ав. [IC-XC] Рв. $\overline{\text{Ф}}\overline{\text{Ь}}$ - $\overline{\text{З}}\overline{\text{Р}}$	динар 21 1,35 ↘ Пробушен	R – V	6.11.1	123 Ниш

26.	<p>Ав. [С - ХС] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седе на престоу са наслонем окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. [ѠѢ] - [ѠѢ]</p> <p>Цар, лево и царица, десно стоје окренути лицем и држе између себе двоструки крст. Цар са затвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадами у десној руци држи скиптар са крстом. Царица са отвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадами, у левој руци држи скиптар са крстом.</p>	<p>динар 16 0,48 ↓ Пробушен</p>		6.21	41 Ниш
27.	<p>Ав. IC-XC Рв. [ѠѢ] - [ѠѢ]</p>	<p>динар 20 1,37 ↑</p>	R - V	6.21	124 Ниш
28.	<p>Ав. IC-XC Рв. [ѠѢ] - [ѠѢ]</p>	<p>динар 18 0,91 ↙</p>	R - V	6.21	125 Ниш
29.	<p>Ав. IC-XC Рв. [ѠѢ] - [ѠѢ]</p>	<p>динар 19 1,10 ↓</p>	N - ⚡	6.21	176 Србија
30.	<p>Ав. IC-XC Рв. [ѠѢ] - [ѠѢ]</p>	<p>динар 21 1,03 ↘</p>	N - ⚡	6.21	180 Србија
31.	<p>Ав. IC-XC Рв. [ѠѢ] - [ѠѢ]</p>	<p>динар 17 0,83 →</p>		6.21	182 Србија
32.	<p>Ав. IC-XC Рв. [ѠѢ] - [ѠѢ]</p>	<p>динар 18 0,85 ↗</p>		6.21	185 Србија

33.	Ав. [IC-XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. [Ф]h - [З]r Цар, лево и царица, десно стоје окренути лицем и држе између себе двоструки крст. Цар са затвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами држи десну руку на грудима. Царица са отвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами, држи леву руку на грудима.	динар 17 0,67 \	6.22.2	21 Територија Прокупља и Куршумлије
34.	Ав. [IC-XC] Рв. [Ф]h - [З]r	динар 18 0,88 →	6.22.2	107 Лок. Виник код Ниша
35.	Ав. [IC-XC] Рв. [Ф]h - [З]r	динар 18 0,95 \	6.22.2	175 Србија
36.	Ав. [IC-XC] Рв. [Ф]h - [З]r	динар 19 0,96 \	6.22.2	177 Србија
37.	Ав. [IC-XC] Рв. [Ф]h - [З]r	динар 19 0,93 ←	6.22.2	178 Србија
38.	Ав. [IC-XC] Рв. [Ф]h - [З]r	динар 19 1,04 /	6.22.2	179 Србија
39.	Ав. [IC-XC] Рв. [Ф]h - [З]r	динар 19 0,96 →	6.22.2	181 Србија
40.	Ав. [IC-XC] Рв. [Ф]h - [З]r	динар 18 1,19 ↓	6.22.2	183 Србија
41.	Ав. [IC-XC] Рв. [Ф]h - [З]r	динар 19 1,08 \	6.22.2	184 Србија

ИМОБИЛИЗИРАНЕ ВРСТЕ ЦАРА ДУШАНА (око 1360-око 1375)

42.	<p>Ав. [IC] - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, стоји на супеданеуму окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.</p> <p>Рв. [ФР] - ЗР Цар, лево и царица, десно стоје окренути лицем и држе између себе двоструки крст. Цар са затвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими у десној руци држи скиптар са крстом. Царица са отвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими у левој руци држи скиптар са бисерима.</p>	динар 19 1,06 ↘		7.1	112 Ниш
43.	<p>Ав. IC - [XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.</p> <p>Рв. [ФР - ЗР] Цар, лево и царица, десно стоје окренути лицем и држе између себе крст. Цар са затвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими у десној руци држи скиптар са крстом. Царица са отвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими, у левој руци држи скиптар са бисерима.</p>	динар 20 1,06 ↓	O - ⚡	7.2	108 Порта цркве Св. Пантелејмона у Нишу

44.	<p>Ав. [IC-XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље</p> <p>Рв. ФР̄ - [ЗР̄] Цар, лево и царица, десно седе окренути лицем и држе између себе скиптар са крстом. Цар са затвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами у десној руци држи скиптар са крстом. Царица са отвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами у левој руци држи скиптар са крстом.</p>	<p>полудинар 15 0,71 ↘</p>	7.6.1	120 Ниш
-----	--	--	-------	------------

СТЕФАН УРОШ V (1355-1371)

45.	<p>Ав. 8Р̄ - 6Ш̄ Цар са затвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами окренут лицем, јаше надесно. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.</p> <p>Рв. [+0YР̄ - 6Ш̄ 3Р̄] Шлем са челенком, дашчицом, розетом и перјаницом окренут налево.</p>	<p>динар 20 0,92 ↗ Напукао</p>	9.6	20 Територија Прокупља и Куршумлије
46.	<p>Ав. [8Р̄0]Ш̄ - 4Р̄Љ̄ Цар са затвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами седи на престолу без наслона окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.</p> <p>Рв. VR[O]SIVS -IMPERATOR</p>	<p>динар 18 0,86 ↘ Пробушен</p>	--♁ 9.7.1	172 Србија
47.	<p>Ав. [8Р̄0]Ш̄ - 4Р̄Љ̄ Цар са нимбом и затвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами седи на престолу без наслона окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.</p> <p>Рв. VROSIVS -I[MP]ERATOR</p>	<p>динар 18 1,10 ↑</p>	9.7.2	25 Територија Прокупља и Куршумлије

48.	<p>Ав. [IC - XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.</p> <p>Рв. ф - [џ] Цар, лево и царица, десно стоје окренути лицем и држе између себе двоструки крст. Цар са затвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими у десној руци држи скиптар са крстом. Царица са отвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими, у левој руци држи скиптар са крстом.</p>	<p>динар 16 0,90 ↘</p>	N	9.18	126 Ниш
49.	<p>Ав. [IC - XC] Попрсје Христа са нимбом, у туники и колобиону, окренуто лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.</p> <p>Рв. [џ - џ] Цар са затвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадими окренут лицем, јаше налево. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.</p>	<p>динар 17 0,90 ↘</p>	R - V	9.20	168 Србија
50.	<p>Ав. IC-XC Рв. [џ - џ]</p>	<p>динар 16 0,82 →</p>	R - V	9.20	169 Србија
51.	<p>Ав. IC-XC Рв. [џ - џ]</p>	<p>динар 17 0,93 ↑</p>	R - V	9.20	170 Србија
52.	<p>Ав. IC-XC Рв. [џ - џ]</p>	<p>динар 17 0,56 ↘</p>	R - V	9.20	171 Србија

СРПСКИ СРЕДЊОВЕКОВНИ НОВАЦ У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ У НИШУ

53.	Ав. ΙΟΘVO[...]- VOΘIVΘI Шлем са челанком, велом, дашчицом, розетом и перјаницом окренут надесно. Рв. Цар, десно и царица, лево стоје окренути лицем и држе између себе двоструки крст. Цар са затвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами у левој руци држи скиптар са крстом. Царица са отвореном круном, у сакосу, манијаку и дијадами у десној руци држи скиптар са крстом.	динар 17 0,80 ↙		9.22	173 Србија
54.	Ав. ΙΟΣΙΟPI – ΙΘI[...]I	динар 17 0,79 ↙		9.22	186 Србија
55.	Ав. O[...]ΙΟΕI – ΙΟΕΙO [...]	динар 18 0,77 ↑	V	9.22	187 Србија
56.	Ав. ΟΡΙΟPI – [...]ΕΟI	динар 17 0,88 ↓		9.22	188 Србија

ВУКАШИН (1365-1371)

57.	Ав. [IC] - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. ВЪ ХЯ / БА БЛГО / ВЪРНИИ/ КРА БЛЕ / КАШИ	динар 20 1,07 ← Пробушен	– ⚡	12.5	12 Територија Прокупља и Куршумлије
58.	Ав. IC-[XC Рв. ВЪ ХЯ / БА БЛГО / ВЪРНИ Э/ КРА БЛЕ / КАШИ	динар 18 1,06 →	– ⚡	12.5	114-1 Ниш
59.	Ав. IC-XC Рв. ВЪ ХЯ / БА БЛГО / ВЪРНИ Э/ КРА БЛЕ / КАШИ	динар 18 1,23 ↙	– ⚡	12.5	114-2 Ниш

60.	Ав. IC-XC Рв. ЂА ХА / [БА] БАГО / ВЪРНИИ/ КРА ВЛЕБ / КАШИ	динар 19 1,14 ↘	с ₁ -л	12.5	115 Ниш
61.	Ав. IC-XC Рв. ЂА ХА / [БА] БАГО / [В]ЪРНИИ / КРА ВЛЕБ / КАШИ	динар 18 1,03 ↘	с ₁ -л ₁	12.5	196 Србија
62.	Ав. IC-XC Рв. ЂА ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ/ КРА ВЛЕБ / КАШИ	динар 19 1,22 ↑	- ѓ	12.5	197 Србија
63.	Ав. IC-XC Рв. ЂА ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ/ [КРА ВЛЕБ] / КАШ[И]	динар 19 1,11 ↓	- ѓ	12.5	198 Србија
64.	Ав. IC-XC Рв. ЂА ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ/ КРА ВЛЕБ / КАШИ	динар 19 1,45 ↘	- ѓ	12.5	199 Србија
65.	Ав. IC-[XC] Рв. ЂА ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ/ КРА ВЛЕБ / КА[ШИ]	динар 19 1,17 ↘	- ѓ	12.5	200 Србија
66.	Ав. [IC]-XC Рв. ЂА ХА / БА БАГО / [ВЪ]РНИИ / КРА ВА[Б] / КАШИ	динар 19 1,11 ↘	с-л	12.5	201 Србија
67.	Ав. IC-XC Рв. ЂА ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ/ КРА ВЛЕБ / КАШИ	динар 18 1,09 ↘	- ѓ	12.5	202 Србија
68.	Ав. IC-XC Рв. ЂА ХА / БА БАГО / ВЪРНИ / [К]РА ВА[Б] / КАШИ	динар 18 1,14 ↘	- ѓ	12.5	203 Србија
69.	Ав. [IC]-XC Рв. ЂА ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ/ КРА ВЛЕБ / [КАШ]И	динар 19 1,06 ↓	- ѓ	12.5	204 Србија
70.	Ав. IC-XC Рв. ЂА ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ / КРА ВЛЕБ / КАШИ	динар 18 0,93 ↘	- ѓ	12.5	205 Србија

СРПСКИ СРЕДЊОВЕКОВНИ НОВАЦ У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ У НИШУ

71.	Ав. IC-XC Рв. [Ъ] ХА / БА БАГО / ВЪ[Р]НИИ / КРА ВЛ[Ъ] / КАШ	динар 19 1,16 ↓	с-п	12.5	206 Србија
72.	Ав. IC-XC Рв. ВЪ ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ / [К]РА ВЛЪ / [К]АШ	динар 19 1,21 ↑	- ⚡	12.5	207 Србија
73.	Ав. IC-XC Рв. ВЪ ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ / К[Р]А ВЛБ / [К]АШ	динар 19 0,98 ↘	- ⚡	12.5	208 Србија
74.	Ав. IC-XC Рв. ВЪ ХА / БА БАГО / ВЪРНИ Џ / КРА [В]ЛБ / КАШ	динар 18 1,09 ↑	- ⚡	12.5	209 Србија
75.	Ав. IC-XC Рв. ВЪ ХА / БА БАГО / ВЪРНИИ / КРА ВЛБ / КА[Ш]	динар 20 1,20 ↗	с-п	12.5	210 Србија
76.	Ав. IC-XC Рв. ВЪ ХА / БА БАГО / ВЪРНИИ / КРА ВЛБ / КАШ	динар 19 0,99 ↗	с-п	12.5	211 Србија
77.	Ав. IC-XC Рв. ВЪ ХА / БА БАГО / ВЪРНИИ / КРА ВЛБ / КАШ[И]	динар 18 1,04 ↘	с ₁ -п	12.5	212 Србија
78.	Ав. IC-XC Рв. [Ъ] ХА / [Ъ]А БАГО / ВЪРНИИ / КРА ВЛБ / КАШ	динар 20 1,03 ↘	с ₁ -п	12.5	213 Србија
79.	Ав. IC-XC Рв. [Ъ] ХА / БА БАГО / ВЪРНИИ / КРА ВЛБ / КАШ	динар 20 1,31 ↘	с-п	12.5	214 Србија
80.	Ав. IC - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, стоји на супеданеуму окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. ВЪ ХА / БА БАГО / ВЪ[Р] НИ / [К]РА ВЛ / [Ъ]КАШН / НЪ	динар 19 1,21 ↗		12.7	113-1 Ниш

81.	Ав. IC-[XC] Рв. ЪЪ ХА / БГА БЛАГ / ОБЪРНИ / КРААЪ [В]А / ЪК[А]ШН / НЪ	динар 19 1,21 \		12.7	113-2 Ниш
-----	--	--------------------------	--	------	--------------

КНЕЗ ЛАЗАР (око 1370-1389)

82.	Ав. IC - X[C] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслонем окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. КН - РЅЪ / ЛА - ЗРЪ Кнез са затвореном круном, у сакоу, манијаку и дијадими седи на престолу без наслона окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.	динар 20 1,18 ↑		24.3	189 Србија
83.	Ав. IC - [XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, стоји у мандорли окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. CONTE [L] - ASARO Кнез у хаљини и са појасом стоји окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а лева му почива на појасу.	динар 14 0,56 / Пробушен	- ⚔	24.10	16 Територија Прокупља и Куршумлије
84.	Ав. [IC] - XC Рв. CONTE L - ASARO	динар 18 0,68 ←		24.10	36 Ниш

Ковница Ново Брдо

85.	Ав. [NOVOMON - TE] M APCES Христ са нимбом, у туники и колобиону, стоји у мандорли окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. + CONT[E] L -[ASARO] Кнез у сакусу, манијаку и дијадами стоји окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.	динар 15 0,50 ←		24.14	149 Нишка тврђава
86.	Ав. [IC] - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. [K̅Z̅] - ĩñ Кнез са затвореном круном, у сакусу, манијаку и дијадами седи на престолу без наслона окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а у левој акакију.	динар 17 0,83 ↗		24.22	174 Србија
87.	Ав. [IC-XC] Рв. K̅Z̅ - ĩñ	динар 17 0,86 ↘	R - V	24.22	190 Србија
88.	Ав. IC-[XC] Рв. K̅Z̅ - ĩñ	динар 17 0,89 ↓	R - [V]	24.22	191 Србија
89.	Ав. IC-XC Рв. [K̅]Z̅ - ĩñ	динар 17 0,83 ↘	[R] - V	24.22	192 Србија
90.	Ав. [IC-XC] Рв. K̅[Z̅] - ĩñ	динар 17 0,78 ↘	R - V	24.22	193 Србија
91.	Ав. [IC-XC] Рв. K̅Z̅ - ĩñ	динар 17 0,63 ↗	[R] - V	24.22	194 Србија

Весна ЦРНОГЛАВАЦ

92.	Ав. [IC-XC] Рв. КЗ - ПП	динар 16 0,62 ←	R - V	24.22	195 Србија
-----	--	--------------------------	-------	-------	---------------

АНОНИМНА КОВАЊА (око 1310-око 1400)

93.	Ав. [IC - XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. [...] - DVX - [...] Дужд, лево и Св. Марко, десно који му предаје заставу, стоје окренути лицем. Дужд у плашту и хаљини у левој руци држи акакију. Св. Марко са нимбом и у далматики левом руком прихвата јеванђеље.	динар 17 1,44 ↓		25.1	159 Ниш
-----	--	--------------------------	--	------	------------

БАЛША III (1403-1421)

Ковница Бар

94.	Ав. [S LAVRE] - NCIVS M Св. Лаврентије са нимбом и у далматики стоји у мандорли окренут лицем. У десној руци држи кадионицу, а у левој јеванђеље. Рв. M BALSE - [D GORGI SM] Грб са штитом са лављом главом на коме стоји шлем са велом, круна и лавља глава окренути налево.	динар 19 0,90 ↗ Пробушен	м	29.1	11 Територија Прокупља и Куршумлије
-----	--	--------------------------------------	---	------	--

ВУК БРАНКОВИЋ (око 1375-1396)

95.	Ав. [IC-XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу без наслона окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. ЂЉЬ[КЬ] Св. Стефан са нимбом и у далматике стоји окренут лицем. У десној руци држи кадионицу, а у левој јеванђеље.	динар 15 0,64 ↓ Пробушен	П	31.5	44 Ниш
96.	Ав. [IC-XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. Ђ ЂЉЬКЬ - Ђ ЂЉЬКЬ Господин у сакоу, манијаку и дијадими стоји окренут лицем. У десној руци држи скиптар са крстом, а лева му почива на појасу.	динар 16 0,78 ↓		31.6.1	18 Територија Прокупља и Куршумлије
97.	Ав. [IC-XC] Рв. Ђ ЂЉЬКЬ - Ђ ЂЉЬКЬ	динар 15 0,79 \		31.6.1	118 Ниш
98.	Ав. [IC-XC] Рв. + ЂЉК / 0ЕЬ ДН / [Н]ДР[Ь] / М Штит са три траке испод натписа.	динар 15 0,52 \		31.14	37 Ниш
99.	Ав. [IC-XC] Рв. + ЂЉК / 0ЕЬ ДН / НДРЬ / М	динар 15 0,64 ↓ Напукао		31.14	53 Село Велепоље код Ниша
100.	Ав. [IC-XC] Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу без наслона окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. + [Ђ ЂЉЬКЬ] Лав корача надесно.	динар 14 0,65 ↑		31.16	135 Ниш

ЈАКОВ (око 1380-око 1395)

101.	<p>Ав. [ГѢК]-БѢ Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу са наслоним окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.</p> <p>Рв. БѢКѢ – [БѢКѢ] Господин у сакусу, манијаку и дијадими стоји окренут лицем. У десној руци држи копље са заставом, а лева му почива на појасу.</p>	<p>динар 15 0,63 ↘</p>	33.2	<p>217 Лок. Медијана код Ниша</p>
------	---	------------------------------------	------	---

СТЕФАН ЛАЗАРЕВИЋ (1389-1427)

102.	<p>Ав. IC - XC Рв. ДЕСПОТ - СТЕФАН Деспот у хаљини и са појасом стоји окренут лицем. У десној руци држи скиптар са лабарумом, а у левој скиптар са крином.</p>	<p>динар 18 1,06 ↓</p>	42.20	<p>5 Прокупље (остава)</p>
103.	<p>Ав. IC - XC Рв. ДЕСПОТ – СТЕФАН</p>	<p>динар 18 1,20 ↓</p>	42.20	<p>17 Територија Прокупља и Куршумлије</p>
104.	<p>Ав. IC - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, стоји у мандорли окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.</p> <p>Рв. ТИЊ / [ДЕ]СПО / Т СТЕ[Ф] / АИЊ</p>	<p>динар 18 1,31 ↙</p>	42.43.1	<p>109 Ниш</p>
105.	<p>Ав. IC - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, стоји у мандорли окренут лицем. Обе руке раширене.</p> <p>Рв. ДЕС / ПОТ</p>	<p>динар 17,5 1,18 ↓</p>	42.45	<p>2 Прокупље (остава)</p>

СРПСКИ СРЕДЊОВЕКОВНИ НОВАЦ У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ У НИШУ

106.	Ав. IC-[XC] Рв. дес / ПОТ	динар 18 1,15 ↓	42.45	110 Ниш
107.	Ав. IC - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, стоји у мандорли окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. НОВА / ЦЕКА Г / НА Д[Е]С / ПОТІ	динар 17,5 1,11 ↙	42.47	4 Прокупље (остава)
108.	Ав. IC-XC Рв. [Н]ОВА / ЦЕКА Г / НА ДЕС / ПОТА	динар 17 0,90 ↗	42.47	151 Непознато место
109.	Ав. IC - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, седи на престолу без наслона окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. дес / ПОТ С / ТЕФА / НЬ	динар 18 1,02 ↗	42.48	1 Прокупље (остава)
110.	Ав. IC-[XC] Рв. Д[Е] / СПО / Т [Ь]	динар 17 1,11 ←	42.49	40 Ниш
111.	Ав. IC-XC Рв. К / ТАН / П	динар 18 1,11 ↘	42.54	3 Прокупље (остава)

ЛАЗАР И ЂУРЂЕ БРАНКОВИЋ (око 1402-1410)

112.	Ав. IC-XC Рв. ГИЊ / ГЮРЪГЪ / Н ЛАЗА / РЪ	динар 18 0,83 ↘	44.1	216 Лок. Медијана код Ниша
------	---	--------------------------	------	----------------------------------

ЂУРЂЕ БРАНКОВИЋ, обласни господар (1402-1427)

113.	Ав. IC - XC Христ са нимбом, у туники и колобиону, стоји у мандорли окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље. Рв. + ГО[СПОД]ИИ НЪ ГЮРЪГЪ Лав корача налево.	динар 17 0,97 ↑	45.2	6 Прокупље (остава)
114.	Ав. IC-X[C] Рв. ГОСПОДИ[Н НЪ] ГЮРЪГЪ	динар 16 0,88 ↘	45.2	42 Ниш

ЂУРЂЕ БРАНКОВИЋ, деспот (1427-1456)

115.	Ав. [ГИЊ] / ДЕСПО[ТЪ Б] у кругу: ГЮРЪГЪ Монограм. Рв. Налево. Около венац и шестокраке звезде.	динар 16 0,78 ↓	45.12	15 Територија Прокупља и Курумлије
116.	Ав. ГИЊ / ДЕСПО / ТЪ Г Рв. Лав корача налево.	динар 12 0,90 ↘	45.20	31 Ниш

Ковница Смедерево

117.	Ав. [Д]ЕСПОТЪ - ГЮРЪГЪ Деспот са отвореном круном, у плашту, панциру, хаљини и са појасом стоји окренут лицем. У десној руци држи усправљени мач, а у левој глоб са крстом. Рв. СМЕДЕРЕВО Лав корача налево.	динар 14 0,92 ↑ Пробушен	45.24	14 Територија Прокупља и Курумлије
------	---	--------------------------------------	-------	---

Vesna CRNOGLAVAC

National Museum in Niš

SERBIAN MEDIEVAL COINS IN THE NATIONAL MUSEUM IN NIŠ

Summary

Key words: Serbian medieval coins, Collection of Medieval Coins, National Museum in Niš, dinars, half-dinar

The Collection of Medieval Coins of the National Museum in Niš contains 388 pieces, of which 117 are specimens of Serbian medieval coins. The coins have been collected since the foundation of the Museum in 1933, and the largest number of coins was obtained during the 1960s. Originating from the territory of the city of Niš are 44 pieces, 24 are from the territory of Prokuplje and Kuršumlja, and the remaining 49 were obtained from a collector, with information that they originated from Serbia. The circulation of Serbian money in the territory of Niš, Prokuplje and Kuršumlja reflects the historical circumstances observed in the period from the end of the 13th to the mid-15th century. Namely, while the area of Prokuplje and Kuršumlja was part of the Serbian state from the time of the rule of King Dragutin, the area of Niš was part of the Bulgarian state until the battle of Velbužd in 1330, when it was added to the Serbian state. The finds of dinars with the flag of the kings Dragutin and Milutin, in the area of Niš, indicate that Serbian money was exported to Bulgaria (Cat. Nos. 1, 2, 4-9).

The greater number of Serbian dinars in circulation in Niš and its vicinity during the imperial period corresponded with the expansion of the Serbian state and the increase in the production of money. The most important specimens of coins from this period are the three immobilised dinars of the emperor Dušan (Cat. Nos. 42, 43, 44), which were minted after his death, in the period between 1360 and 1375. These pieces represent the only known individual finds of this type of dinar, considering that they have so far been registered only in hoards.

The disintegration of the Serbian Empire, which followed after the 1370s, had a direct effect on the production of money. With the creation of new regions, numerous issues appeared of regional lords and local feudal masters. Although divided into several independent types of coinage, the production of Serbian money was small in scale, testimony of which are the specimens from Niš. Thus, we found only one dinar of Emperor Uroš V (Cat. No. 48) and five dinars of King Vukašin (Cat. Nos. 58-61, 80, 81), one of the most important feudal rulers of that time, who ruled the town of Prilep and the regions in western Macedonia. Although the existence of his money has been confirmed outside of the area which he ruled, the dinars from Niš represent the easternmost known specimens of his money.

The period when Niš was part of the state of Prince Lazar (from around 1370 to 1386, when the Turks conquered it) is represented by the finds of two dinars (Cat. Nos. 84, 85), of which

one specimen was found during archaeological explorations in the area of the Niš fortress in 1962 (Cat. No. 85).

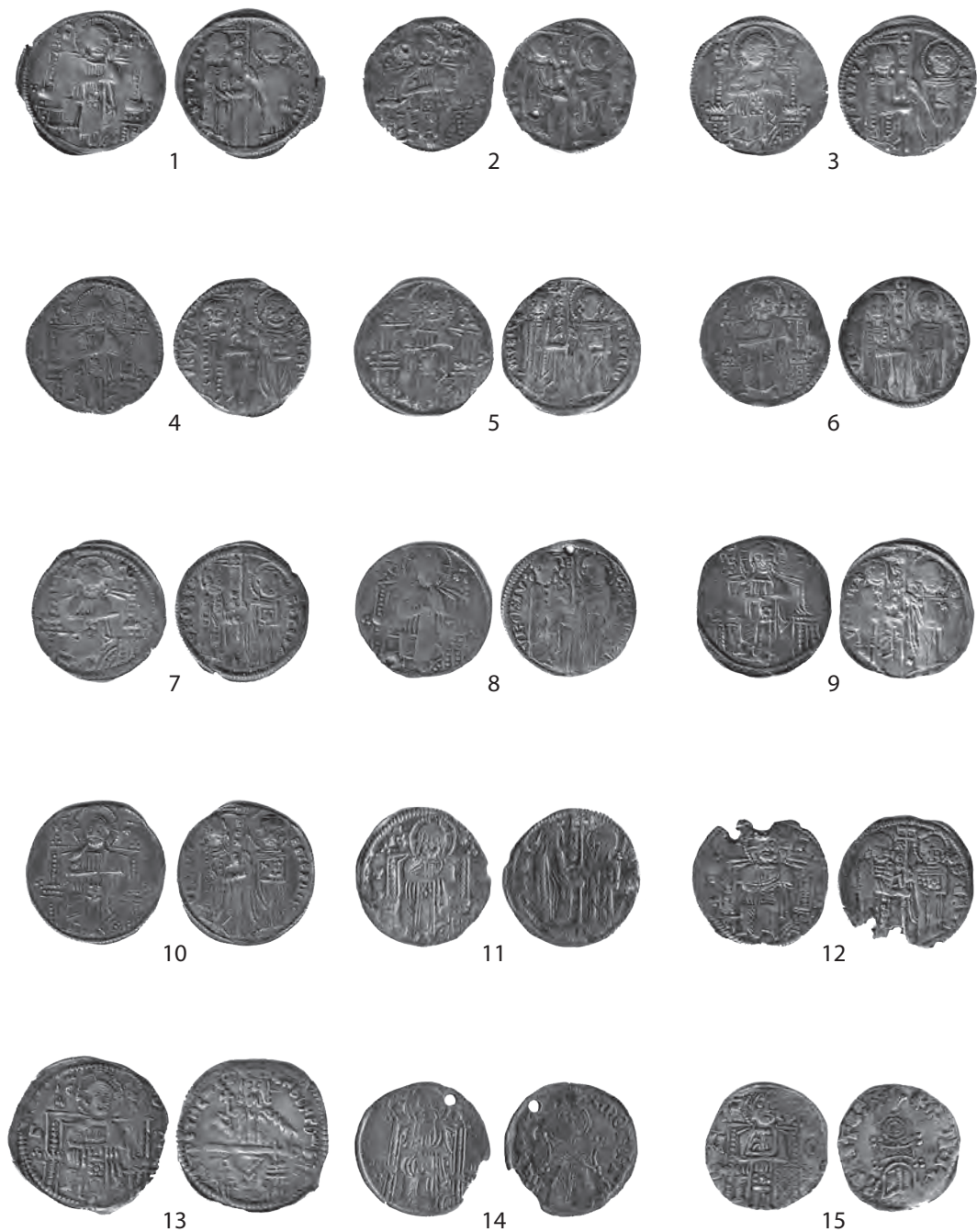
Although the Turks conquered Niš in 1386, and held it until around 1404, Serbian dinars were still in circulation in this area. They are five dinars of Vuk Branković, who ruled the territory between Sjenica, Kopaonik, Skopje and the upper course of the rivers Tara and Morača. The presence of dinars belonging to Vuk Branković in Niš is proof that his coins were in circulation outside of their domicile territory (Cat. Nos. 95, 97-100).

Niš once again became part of the Serbian state during the rule of Despot Stefan Lazarević, in the period from around 1404 to 1428, when the Turks conquered it permanently. This period is characterised by a reduction in the amount of Serbian money in circulation, which is indicated by less frequent finds: a dinar of Jakov (Cat. No. 101), three dinars of Stefan Lazarević (Cat. Nos. 104, 106, 110), a dinar of Lazar and Đurađ Branković (Cat. No. 112) and two dinars of Đurađ Branković.

Two dinars discovered during archaeological explorations on the locality of Mediana in 1972, represent significant finds from this period. Namely, during the exploration of the peristyle of a Roman villa, the existence of medieval burials was registered, where two graves were found, the remains of a hearth, a bread stove and fragments of medieval ceramics. Besides these, a dinar of Jakov (Cat. No. 101) and a dinar of Lazar and Đurađ Branković (Cat. No. 112) were also discovered. The dinar of Jakov, a local feudal master, is the type he minted as a vassal of Vuk Branković. The joint coinage of the brothers Lazar and Đurađ Branković belong to an exceptionally rare type. One dinar was found in the town of Stalać, and two were registered in the collection of Sergije Dimitrijević.

Although not very large in volume, the Collection of Serbian Medieval Coins of the National Museum in Niš still represents a source of new knowledge regarding the circulation and spread of certain issues of money of the Serbian rulers and regional lords.

ТАБЛА I

ТАБЛА II

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

ТАБЛА III

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

ТАБЛА IV

ТАБЛА V

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

ТАБЛА VI

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

ТАБЛА VII

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

ТАБЛА VIII

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

Драган ЗАЈИЋ
Крушевац

НОВЕ ВРСТЕ СРПСКОГ СРЕДЊОВЕКОВНОГ НОВЦА

Апстракт: Нове врсте српског средњовековног новца из збирке Драгана Зајића
Кључне речи: Србија, средњи век, новац, нове врсте

Нумизматичка колекција Драгана Зајића обogaћена је са девет нових примерака српског средњовековног новца: Милутин (1), Ђурђе I Балшић (1), Лазар (1), Урош V (1), Вук Бранковић (1) и Стефан Лазаревић (4).

1. Краљ Милутин

Ав. Краљ са отвореном круном, у властeosкој хаљини са огрлицом и са појасом седи на престоу без наслона окренут спреда. У десној руци држи скиптар са крином, а у левој глоб са крстом. Натпис околу **MONETA · RE · VROSI**
Рв. Христ са нимбом, у туници и у колобиону, седи на престоу са наслоном окренут спреда. Десном руком благосља, а у левој руци држи јеванђеље.

Т. 2.22 г, П. 20 мм

Лит. Љубић 1875, Т.VI.8; Иванишевић 2001, тип 3.5

Новац потиче са територије Бугарске, непознатог места налаза. Представља варијанту која се од познате врсте разликује по скраћеном натпису RE уместо REGIS уз име владара.

* e-mail: zaja48@gmail.com

2. Ђурђе I Балшић

Ав. Натпис у редовима **ВЪ Ха Ба БЛАГО ВРНН ГЮР ГЪ**

Рв. Шлем са челенком, велом, дашчицом и розетом окренут улево. Натпис лево и десно **ГЮ - РГЪ**

Т. 0.99 г, П. 18 мм

Новац потиче из Липљанске оставе¹.

Овај новчани тип до сада је био познат само у цртежу.

Лит. Љубић 1875, Т. XIV. 5, новац Ђурђа II Страцимировића²; Марић 1956, новац Ђурђа I Балшића тип III³; Иванишевић 2001, тип 26.2.

3. Кнез Лазар.

Ав. Натпис у редовима **+ПОМ ІС ЛОСТІ Ба НГН Ла За**

Рв. Христ са нимбом, у туници и колобиону, седи на престоу са наслоном окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.

Т. 0.53 г, П. 15 мм

Непозната врста

3а. Цар Урош V.

Ав. Цар без круне, окренут спреда, јаше на лево. Горе **I - I**, доле **V**

Рв. Христ са нимбом, у туници и колобиону, стоји окренут спреда. Натпис нејасан.

Т. 0.58 г, П. 15 мм

Иванишевић 2001, тип 9.24

Почетком 2008. године, са спољне стране утврђења Бован, на брду Китица, пронађена су два комада новца (кат. 3 и 3а). Изостанак титуле уз име владара (Лазар) на новцу кат. 3 могао би да се хронолошки повеже за почетак ковања кнеза Лазара.

1 Зајић 2005, с.228, у табели под редним бројем 19

2 Љубић 1875, 184.

3 Марић, 1956, 99-100.

4. Вук Бранковић

Ав. Натпис околу +БЛАГОВРНИ ВЉКЪ . У средини штит раздељен цртама.

Рв. Кнез у хаљини седи на престолу окренут спреда. У десној руци држи крст. Натпис околу у негативу CONTE STAN O.

Т. 0.49 г, П 12 мм

Љубић 1874, Т XIII.4; Иванишевић 2001, тип 31.17.

Новац је са непознатог места налаза.

Штит са цртама је део грба Вука Бранковића. Црте представљају боје са заставе. Старијар Верковић⁴ из Сера послао је Јанку Шафарику отисак на основу кога је урађен цртеж, по коме је новац до сада једино био познат, без податка о тежини. Састав познатих остава, мали број сачуваних примерака, као и мања тежина овог новчаног типа могли би да се доведу у везу са последњим ковањима Вука Бранковића. Натпис Conte у негативу поред кнеза указује на промену односа Вука и кнеза Стефана у време напада Турака на државу Вука Бранковића.

4 Lubić 1875, с. 171

5. Кнез Стефан.

Ав. Кнез стоји. Десном руком држи крст. Натпис непотпун **CON**
Рв. Христ са нимбом, у туници и у колобиону, седи на престолу без наслова
окренут спреда. Десном руком благосља, а у левој држи јеванђеље.

Т. 0.27 г, П 12 мм

Непозната врста.

Стилске одлике примерка могле би га одредити као ковање кнеза Стефана
Лазаревића.

6. Деспот Стефан

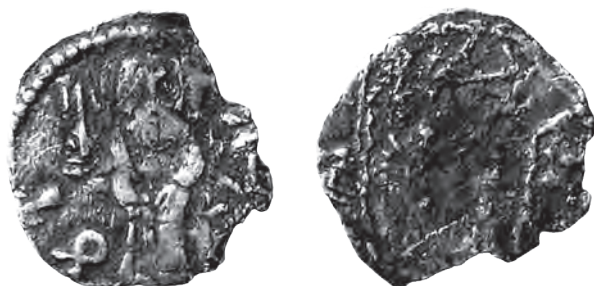
Ав. Деспот стоји. Десном руком држи лабарум. Види се део натписа ..

Рв. Христ са нимбом у туници и колобиону стоји у мандорли окренут спреда.
Представа оштећена.

Т. 26 г, П 12 мм

Непозната врста.

Стилске карактеристике, мала тежина новца, узор у новцу кнеза Лазара, као и
постојање неколико новчаних врста на којима није наведено име Стефан, мог-
ли би и ову врсту новца одредити као ковање деспота Стефана.

7. Деспот Стефан

Ав. Натпис у редовима **ГНЪ ДЕСПОТЬ**

Рв. Христ са нимбом у туници и колобиону стоји у мандорли окренут лицем. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.

Т. 1,60 г, П. 17 мм

Новац припада ковањима деспота Срефана, иако није наведено његово име. Стилске карактеристике, неколико врсти новца на којима није наведено име, а сем тога у то време није било другог деспота па је то свакако новац деспота Стефана.

8. Деспот Стефан

Ав. Натпис у редовима **ДЕСПОТЬ СТЕФАНЪ**

Рв. Христ са нимбом, у туници и колобиону, седи на престолу без наслона. Десном руком благосиља, а у левој држи јеванђеље.

Т. 0,26г, П 15 мм

Примерак представља појединачан налаз из средњовековног града Липовац код Алексинца.

Лит. Иванишевић 2001, тип 42.48

Новац исте представе и натписа (Иванишевић 42.48) је вишеструко тежи (просечна тежина три примерка је 1.04 г) од примерка под кат. 8 што би га према метролошким особинама могло повезати са предреформским деспотовим ковањем.

Атрибуција новца рађена према S.Ljubić, *Opis jugoslavenskih novaca*, Zagreb 1875 и В. Иванишевић, *Новчарство средњовековне Србије*, Београд 2001.

ЛИТЕРАТУРА.

Љубић 1875

S. Ljubić, *Opis jugoslavenskih novaca*, Zagreb 1875.

Марић 1956

P. Марић, *Сџудије из срџске средњовековне нумизмаџике*, Београд 1956.

Иванишевић 2001

B. Иванишевић, *Новчарство средњовековне Срдије*, Београд 2001.

Зајић 2005

Д. Зајић, Нова врста новца Ѓурђа Балшића, *Нумизмаџичар* 24-25, 2001 – 2002 (2005)

Dragan ZAJIĆ
Крушевац

NEW TYPES OF SERBIAN MEDIEVAL COINS

Summary

Key words: Serbia, the Middle Ages, coins, new types

The numismatic collection of Dragan Zajić has been enriched by nine new specimens of Serbian medieval coins, which has increased the knowledge about the coinage of the Serbian state in the Middle Ages: Milutin (1), Đurđe I Balšić (1), Lazar (1), Uroš V (1), Vuk Branković (1) and Stefan Lazarević (4).

Ранко МАНДИЋ

Српско нумизматичко друштво, Београд

ДИНАРИ ГРЧКЕ „РЕПУБЛИКЕ БУЉКЕС” - ДАНАШЊИ БАЧКИ МАГЛИЋ

Апстракт: После II светског рата у празне куће некадашњег немачког села Буљкес у Бачкој, данашњи Маглић, усељене су грчке избеглице, припадници комунистичке армије ЕЛАС. Ова избегличка заједница имала је од 1945. до 1949. године статус екстеријорне комуне Грчке, са политичком самоуправом, без директног мешања југословенских власти. Та самоуправа је, између осталог, подразумевала и право на издавања сопственог новца, па су се у локалној штампарији издавале новчанице у динарским апоенима, али са грчким натписима. Једну од ових новчаница објавио је др Растислав Марић у Зборнику Народног музеја, а овде сада дајемо преглед свих познатих примерака овог локалног новца.

Кључне речи: локални новац, Буљкес, Маглић, Грчка, ЕЛАС, нотафилија, динар.

Први помен о ДИНАРИМА из Буљкеса, са натписима на грчком језику, објавио је др Растислав Марић 1959. године у Зборнику Народног музеја¹, где описује новчаницу од 5 динара из музејске збирке. Ова изузетно ретка новчаница била је једина позната, све до 1976. године, када је Б. Новаковић објавио да су Грци у Буљкесу издавали све апоене који су тада били у оптицају у ДФ Југославији (од 1 до 1000 динара)². То је, нажалост, била врло кратка информација, без детаљнијих података и без било какве илустрације.

Олакшано праћење нумизматичког тржишта путем интернета, првенствено преко eBay³ и других аукција, помогао нам је да се упознамо са свим до сада познатим примерцима из ове серије. Број познатих примерака појединачних апоена изузетно је мали, креће се од само једног (апоени од 1 и 20 динара), па

* rmandic@gmail.com

- 1 Растислав Марић, *Из нумизматичке збирке Народног музеја*, Зборник Народног музеја II, Београд 1958-59, стр.222, тб. XVII.
- 2 B. Novaković, *Dinari iz Buljesa*. Numizmatičar, izd. Numizmatičko društvo Bosne i Hercegovine, God. III, br. 4-5, Sarajevo 1976, str. 32.
- 3 eBay (и-беј) је светска аукцијска платформа на Интернету, коју је у септембру 1995. године основао Пјер Омидијар у Калифорнији (САД).

до највише 8 примерака (апоен од 50 динара). Најкомплетнији преглед свих до недавно познатих примерака, објављен је у Немачкој⁴ и Русији⁵, након чега је листа познатих апоена допуњена, а које ћемо све навести у овом чланку. Претходно ћемо се укратко осврнути на историјат Буљкеса⁶, посебно у периоду када је то село, након протеривања његових немачких староседеоца (дунавских Шваба), постало домицил комунистичке грчке ослободилачке армије ЕЛАС⁷.

Село Буљкес (Булкес), садашњи Маглић (Бачки Маглић), помиње се већ у XIII веку као мађарско насеље Keszi (Кеси), чије се име најпре трансформисало у Savolj-keszi, касније Boulkeszi, Bulkeszi и на крају Bulkes. За време терезијанске колонизације Војводине, долази, 1786. године, до првог насељавања Немаца, углавном из југозападне Немачке (Schwaben), из околине Штутгарта, Манхајма итд.

У јуну 1786. године Дунавске Швабе су у Буљкесу изградиле 200 кућа за сељацима и 15 кућа за разне занатлије, у које се населило око 900 колониста. Годину дана касније у село долази први жупник, оснива се реформаторска црквена општина, а број становника је повећан на око 1.100 људи. Ти немачки колонисти имали су приличне повластице и низ привилегија, па им је то омогућило да за кратко време развију и унапреде пољопривредну и занатску производњу. У 19. веку број становника се и даље повећавао, па је Буљкес 1900. године имао преко 3000 становника.

Сл. 1 Досељавање Дунавских Шваба у 18. веку од Штефана Јегера⁸. (Музеј Баната у Темишвару).

- 4 Jürgen Klotz, Darko Berger, Ranko Mandić, *Das Papiergeld der Exil-Griechen im jugoslawischen Bulkes (Maglič)*. Klotz Papermoney Publications, Korb 2005, и Jürgen Klotz - Darko Berger, *Ibid*, Münzen und Papiergeld, D-Regenstauf. Nr. 2/2005, S.134-135.
- 5 Ранко Мандић. *Банкноты Греческой републики в Югославию*. Банкноты Греческой республики в Югославию после Второй Мировой Войны в местечке под названием Буљкес (сегодня село Маглић). Serbia-money.ru, Москва 2006.
- 6 При опису историјских података о Буљкесу коришћена је следећа основна литература: Милан Ристовић, *Експеримент Буљкес: "грчка република" у Југославији 1945-1949*. Годишњак за друштвену историју, IV, св. 2-3, Београд 1997, стр. 179-201; Heinrich Hoffmann, Heinrich Stephan, *BULKESER HOMEPAGE*. www.bulkes.de; Marian Sloboda, *Co se stalo s Bulkesem?* http://www.dialogos-kpr.cz/txt_80/txt_0044.htm; Robert Čoban, *Eksperiment Bulkes: Grčka republika u Vojvodini*. <http://www.robert-coban.com/?p=141>
- 7 ЕЛАС, скраћеница од Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός, *Ellinikos Laïkos Apeletherotikos Stratos*, у преводу „Грчка народноослободилачка армија“
- 8 Stefan Jäger (1877-1962), сликар из румунског Баната, познат по делима у којима је истицао дубоку идентификацију са Дунавским Швабама, којима је припадао.

За време II светског рата многи становници Буљкеса били су у служби мађарских и немачких окупатора, као истакнути чланови немачког Културбунда⁹. По завршетку рата, они су се делимично повукли са окупаторима, а већином смештени у логоре, и потом протерани у Немачку. Село је остало празно, али су у њему све куће остале потпуно опремљене. Земља и сва имања у околини села и у самом селу су национализована.

Крајем маја 1945. године Буљкес је насељен са 2.702 грчка емигранта који су смештени у 625 немачких кућа. Били су то углавном ЕЛАС-ови партијски комесари и команданти, међу којима је било само 8 жена. Грчко становништво се убрзо знатно повећало, тако да је у овом селу у врло кратком року, већ у јуну исте године, било 4.023 грчких становника, међу њима 161 жена и 30 деце.

Ристовић наводи: *До њредацивања ѝрчких издејлица у Војводину и сѝварања издејличке заједнице у Буљкесу дошло је, ѝо једној ѝврдњи, ѝосле молби ујуђењих руководсѝва КПГ јујословенском ѝарѝијском врху. Нагзор над овим ѝослом имала је јујословенска Уѝрава државне безбедносѝи (УДБ) у којој је „ѝрчке ѝослове” водио ѝенерал Јово Каѝичић¹⁰.*

Буљкес је имао статус екстериторијалне комуне Грчке у којој су владали посебни прописи који су се разликовали од југословенских, што значи да је политичка самоуправа ове избегличке заједнице препуштена њеном руководству, без директног мешања југословенских власти. Ова се комуна популарно називала „Република Буљкес”, па се о тој заједници говорило и писало као о „седмој републици” у Југославији.

У Буљкесу је, дакле, владало само грчко право, а за јавни ред се бринула сопствена полиција - „ИКА”. Становницима је било забрањено напустити Буљкес без дозволе, а за то и нису имале велике потребе. Зато што су у сели имали сопствену болницу, школе, једну непотпуну гимназију, позориште и погоне за занатлије. Имали су и своју штампарију која је издавала „Глас Буљкеса”, као и школске књиге, па и дечје новине. У тој се штампарији израђивао и новац ове заједнице. Он се, као и југословенски, звао ДИНАР, али се од њега разликовао, и по изгледу, и по натписима, који су били на грчком језику.

Милан Ристовић наводи, на основу података објављених у „Борби”¹¹, да је у оптицај било пуштено укупно 9.252.255 буљкес динара¹², од којег износа је

9 Културбунд је била организација Немаца у Банату, Бачкој и Срему која је у току Другог светског рата помагала окупатору и пропагирала немачки национал-социјализам. Модерна историографија је у међувремену одступила од недиференцираног мишљења да су сви Немци у Војводини аутоматски сарађивали са нацистима; било је и не мало случајева да су нацисти стрељали етничке Немце, због одбијања сарадње. Види, на пример, G. Schödl: *Deutsche Geschichte im Osten Europas, Land an der Donau*, Siedler Verlag, Berlin 1995, стр. 335-348.

10 Милан Ристовић, наведено дело, стр. 180.

11 *Шѝекуланѝски ѝодаци*, Борба, Београд 5. IX 1949.

12 У то време вредност 1 US\$ износила је 50 динара, што значи да је укупна вредност издатог новца у Буљкесу износила 185.065 долара.

до краја 1948. године издато 7.173.735, а у току 1949. године додатни износ од 2.079.520 динара. Вредност новца у оптицају одговарала је укупном износу месечних плата свих запослених, а радници су тај новац могли да користе само у Буљкесу за куповину оних артикала који су тамо били расположиви, и углавном по неповољнијим ценама

С. 2. Припадници бригаде из Буљкеса на радној акцији „Шамац - Сарајево”

После Титовог раздвојања од стаљинизма 1948. године, у Буљкесу је дошло до жестоких сукоба међу Грцима, што је довело до укидања овог „грчког комунистичког експеримента”. Стаљинисти су добили азил углавном у Чехословацкој, а мањи део у Мађарској и Пољској, док је око 800 Грка, верних Титу и КПЈ, још само кратко време остало у Буљкесу, да би убрзо били пребачени у Македонију.

У поново испражњено, али овога пута и знатно опустошено село, сада се насељавају колонисти из различитих крајева земље. Коначан процес насељавања и стабилизације становништва завршава се 1953/54. године. Пре тога је, већ крајем 1949. године, назив места Буљкес (немачки *Bulkes*), промењен у Маглић, по истоименој планини која се налази на тремећи Босне, Херцеговине и Црне Горе.

Сл. 3. Поглед на типични сокак (*Gasse*), Маглића у Бачкој, са асфалтним путем у средини, и са густим стаблима испред „ушорених” кућа.

Како је издавање сопственог новца одувек представљало суверенитет сваке државе, тако су и Грци у „Републици Буљкес“ имали свој сопствени новац.

Новчанице Буљкеса имају два потпуно различита идејна решења. У једну групу спада већина апоена – 5, 10, 50, 100 и 500 динара – који су без датума издања, и са различитим мотивима на свакој ночаници. Другу врсту представљају новчанице од 1 и 20 динара, које су истог изгледа, и обе носе датум „Буљкес 1947“. Ово су истовремено далеко најређе Буљкес новчанице, јер су оба ова апоена за сада позната као уникати. Од та два, позната нам је само фотографија примерка од 20 динара, са серијским бројем 14330, у једној приватној београдској колекцији. До слике апоена од 1 динара нисмо могли доћи, сем информације да је, такође један једини примерак, виђен у Атини 2010. године, у колекцији извесног госп. Гианиса. Она је по изгледу идентична новчаници од 20 динара, само што је текст уместо зеленом, на њој одштампан црвеном бојом.

Текст на обе серије је исти, и гласи

ΕΛΛ ΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΑ ΜΠΩΛΕΣ - Грчка заједница Буљкес

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟ – Интерни новац

ΙΣΧΘΣΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΟΩΛΚΕΣ – Важи само у Буљкесу

Деноминација: 1 ΔΗΝΑΡΙΟ односно 5, 10, 20, 50, 100 и 500 ΔΗΝΑΡΙΑ - Динара α) α (=ant' αυτου) - п.о. (по овлашћењу)

Потписи.

На апоенима од 1 и 20 динара потписи у преводу гласе:

Председник

Главни благајник

Μ.Τερζης (Μ. Терзис)

Καραφιλιας (Καραφилиас)

Код осталих апоена нечитко су потписане особе следећих функција: Председник (Προεδρος) и Директор економије (Διευθυντης οικονομικων).

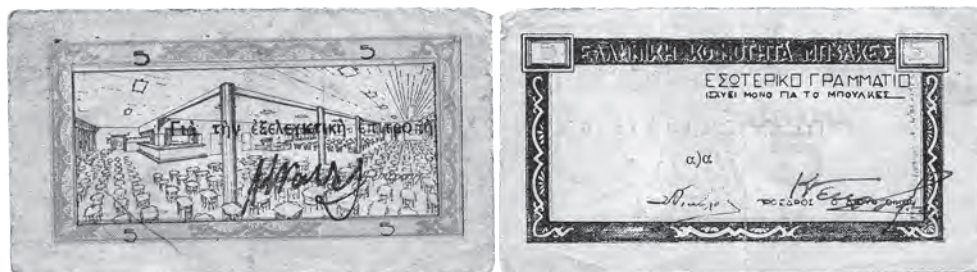
На реверсима је поновљена деноминација у динарима, исписана грчким језиком, испод чега је грчки текст Γά την έξ, што значи „За контролну комисију“, и натпис Προμηθεας (Προμιδιαс - председник)

Мотиви на новчаницама приказани су на сликама које следе, као и подаци о свим до сада познатим примерцима сваког појединог апоена.

1 ΔΗΝΑΡΙΟ

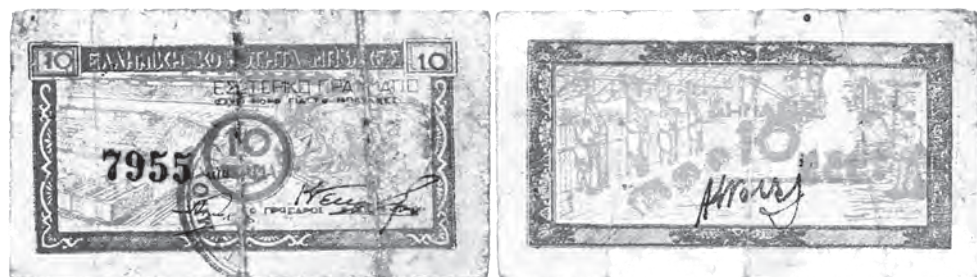
Исти изглед као новчаница од 20 динара, само што је штампа црвене, а не зелене боје. (Фотографија нам за сада није расположива).

5 ΔΗΝΑΡΙΑ (83x46 mm)

Сл. 4. Аверс: плаве боје; реверс: браон боје, зелени оквир
Позната су 3 примерка: један у колекцији Народног музеја (без сер. броја), један из грчког каталога Т. Pitidis-Routous¹³ (сер. бр.4878) и један из грчког каталога А. Tarassouleas¹⁴ (непознат сер. број, јер је дата само слика реверса).

10 ΔΗΝΑΡΙΑ (92x53 mm)

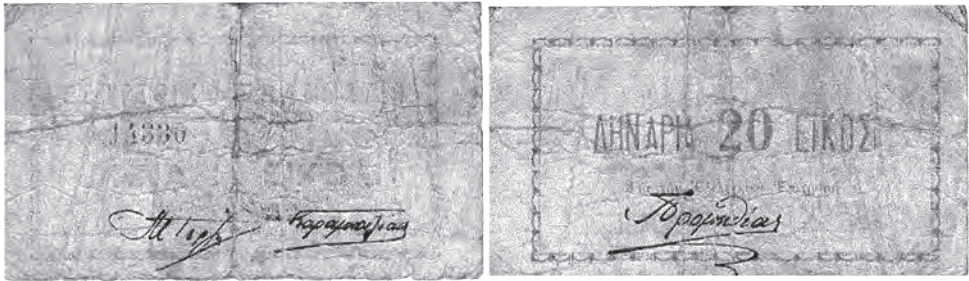

Сл. 5. Аверс: плаве боје; ознаке вредности у браон боји; реверс: жуте боје, црвени оквир. Позната 2 примерка - један из поменутог А. Tarassouleas каталога (сер. бр. 5764), други у колекцији Милорада Ђуришића, Београд (сер. бр. 7955).

13 Theodore Pitidis-Poutous, *Greek Paper Money 1928-2002. The Bank of Greece and WWII*. Volume 2. Published by George Stratoudakis, Athens 2002.

14 A.Tarassouleas. *Χαρτονομίσματα Ελλάδος - Κύπρου. Paper Money of Greece and Cyprus*, Athens 2002.

20 ΔΗΝΑΡΙΑ (103x60 mm)

Сл. 6. Аверс и реверс: светлонаранцасте боје, оквир и натписи зелене боје
Познат само 1 примерак, као што је напред наведено.

50 ΔΗΝΑΡΙΑ (115x60 mm)

Сл. 7. Аверс маслиностажуге боје, оквир и натписи браон;
реверс: светлобраон боје, оквир маслиностазелени.

Познато је 8 примерака – по један у колекцијама М. Ђуришић, Београд (сер. бр. 5622), Саша Бабић, Апатин (сер. бр. 919) и Валериј Головченко, Москва (сер. бр. 14838); један у каталогу Т. Pitidis-Routous (сер. бр. 11844), а остали примерци на аукцијама: Karl-Heinz Cortrie, Hamburg¹⁵ (сер. бр. 3114), А. Karamitsos, Thessaloniki¹⁶ (сер. бр. 11356) и два примерка на eBay (сер. бр. 7969 и бр. 16944).

¹⁵ Karl-Heinz Cortrie GmbH, 46. Auktionen, Hamburg 16-17. December 2005

¹⁶ A.Karamitsos, Auktion 196, Thessaloniki 1. X 2004 & Auktion 199, Dec. 4, 2004. (Објављено у часопису „dinar“ бр. 24, Београд 2005).

100 ΔΗΝΑΡΙΑ (118x63 mm)

Сл. 8. Аверс и реверс браон боје

Позната су 4 примерка: један у колекцији Валерий Головченко, Москва (сер. бр. 12665), по један у каталозима А. Tarassouleas и Т. Pitidis-Poutous (сер. бр. 4444 и бр. 4599), и један на поменутој аукцији Karl-Heinz Cortrie, Hamburg (сер. бр. 13146).

500 ΔΗΝΑΡΙΑ (133x31 mm)

Сл. 9. Аверс и реверс љубичасте боје, ознаке вредности црне боје

Позната су 2 примерка: један у колекцији Валерий Головченко, Москва (сер. бр. 81) и један из каталога Т. Pitidis-Poutous (сер. бр. 2684).

Премда је грчка комунистичка Република престала да постоји у септембру 1949. године, дошли смо до једне белешке из октобра 1950, у којем КПП (Комунистичка партија Грчке), на грчком ΚΚΕ - Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας) још увек расправља о Булкесу, премда су закључци наведени у том тексту уопштени.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΠΟΥΛΚΕΣ

Ἡ ἐπιτροπή πού ἐβγαλε ἡ ΙΙΙ Συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΕ γιὰ νά ἐξετάσει τήν ὑπόθεση «Μπουλκες» ἀφοῦ συνεδρίασε στίς 11/10/50 ἀποφάσισε νά προτείνει στή Συνδιάσκεψη τά παρακάτω:

Α—Ἡ ΙΙΙ Συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΕ διαπιστώνει πώς γιὰ τό κόμμα ὑπάρχει ζήτημα «Μπουλκες».

Τό ζήτημα αὐτό πρέπει νά ἐξετασθεῖ καί ζακαθαρισθεῖ.

Β—Ἡ ἐπιτροπή προτείνει, ν' ἀναθέσει ἡ ΙΙΙ Συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΕ στήν Ἐπιτροπή νά συγκεντρώσει καί ἐξετάσει ὅλα τά στοιχεία καί νά βγάλει ἀπόφαση πάνω στήν ὑπόθεση «Μπουλκες».

Γ—Ὅσοι ἀντιπρόσωποι ἔχουν στοιχεία νά τά καταθέσουν.

12/10/50

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Овај текст у преводу¹⁷ гласи:

БЕЛЕШКА

КОМИСИЈЕ ПО ПИТАЊУ БУЉКЕСА

* Комисија која је одређена од стране III Конференције КПГ за питање Буљкеса, на састанку одржаном 11/10/50 дошла је до закључка да Конференцији предложи следеће:

* А - III Конференција закључује да за Партију постоји питање Буљкеса и да се та ствар мора преиспитати и решити.

* Б - Комисија предлаже да III Конференција овласти Комисију да прикупи и испита све податке и на основу њих донесе одлуку у вези Буљкеса.

* Ц - Делегати који имају неке примедбе, треба да их изнесу.
12/10/50

Комисија

Није нам познато какве је закључке донела та комисија.

17 За помоћ у преводу грчких текстова, аутор захваљује својим рођацима Јелени Ђорђевић и Димитрису Костакис.

ЛИТЕРАТУРА

Karamitsos 2004

A. Karamitsos, Auktion 196, Thessaloniki 1. X 2004 & Auktion 199, Dec. 4, 2004.

Klotz, Berger 2005

J. Klotz, D. Berger, Das Papiergeld der Exil-Griechen im jugoslawischen Bulkes (Maglić), Münzen und Papiergeld 2 (Regensburg): 134-135.

Klotz, Berger, Mandić 2005

J. Klotz, D. Berger, R. Mandić, Das Papiergeld der Exil-Griechen im jugoslawischen Bulkes (Maglić), Korb.

Марић 1958-59

P. Марић, Из нумизматичке збирке Народног музеја, Зборник Народног музеја II (Београд): 222, Т. XVII.

Novaković 1976

B. Novaković, Dinari iz Buljkesa. Numizmatičar, God. III, br. 4-5, (Sarajevo): 32.

Pitidis-Poutous 2002

T. Pitidis-Poutous, Greek Paper Money 1928-2002. The Bank of Greece and WWII, Vol. 2, Athens: George Stratoudakis.

Ристовић 1997

M. Ристовић, Експеримент Буљкес: “грчка република” у Југославији 1945–1949, Годишњак за друштвену историју IV/ 2–3: 179–201.

Schödl 1995

G. Schödl (Hrsg.), Deutsche Geschichte im Osten Europas, Land an der Donau, Berlin: Siedler, 335-348.

Sloboda

M. Sloboda, Co se stalo s Bulkesem? http://www.dialogos-kpr.cz/txt_80/txt_0044.htm.

Tarassouleas 2002

A. Tarassouleas, Χαρτονομίσματα Ελλάδος - Κυπρου. Paper Money of Greece and Cyprus, Athens.

Hofman, Stephan

H. Hoffmann, H. Stephan, Bukeser Homepage: <http://www.bulkes.de>

Cortie 2005

Karrl-Heinz Cortrie GmbH, 46. Auktionen, Hamburg 16-17. December 2005.

Čoban

R. Čoban, Eksperiment Bulkes: Grčka republika u Vojvodini: <http://www.robert-coban.com/?p=141>

Ranko MANDIĆ
Serbian Numismatic Society, Belgrade

DINARS OF THE GREEK "REPUBLIC OF BULKES" – TODAY'S BAČKI MAGLIĆ

Summary

Key words: Local currency, Bulkes, Maglić, Greece, ELAS, notaphily, Dinar

From May, 1945 to September, 1949 an "experimental Greek Republic" existed in Yugoslavia in the village of Bulkes, nowadays called Bački Maglić. Before the World War II, that village was mostly inhabited by ethnic Germans, settled here around 1786, predominantly from Baden-Württemberg. They were expelled in May 1945 and in the then abandoned village 4,023 Greek refugees, members of ELLAS, settled there with the help of the Yugoslav government. From 1945 to 1949, it was a de facto case of Greek extraterritorial jurisdiction. After Tito's conflict with Stalin in 1948, this Greek community divided itself into two factions, one loyal to Yugoslavia and the other to Comintern. Comintern supporters left the country soon afterwards, mostly to Czechoslovakia. The remaining 800 however also emigrated, but to Macedonia. In the then again abandoned village Serbian inhabitants from the south and southwest provinces of the former Yugoslavia settled in, and changed the name of the village to Maglić.

During their political autonomy in Bulkes, the Greek refugees had also issued their own money. It was called the same as the Yugoslav currency – DINAR, in Greek ΔΗΝΑΡΙΟ (pl. ΔΗΝΑΡΙΑ), and all inscriptions were in Greek. The following denominations had been issued, and described here: 1, 5, 10, 20, 50, 100 and 500 Dinars. The total amount of 9,252,255 "Bulkes Dinars" had been put into circulation, which at that time corresponded to the amount of 185,065 U.S. Dollars.

Although the "Republic of Bulkes" ceased to exist in 1949, that question was discussed on the 3rd Conference of the Greek Communist Party (KKE) in October, 1950. The text of the conclusions of the Commission established by the Party is given here in Greek language, with Serbian translation.

NUMIZMATIČAR

НУМИЗМАТИЧАР

NATIONAL MUSEUM IN BELGRADE

НАРОДНИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ

NUMIZMATIČAR 29 НУМИЗМАТИЧАР

